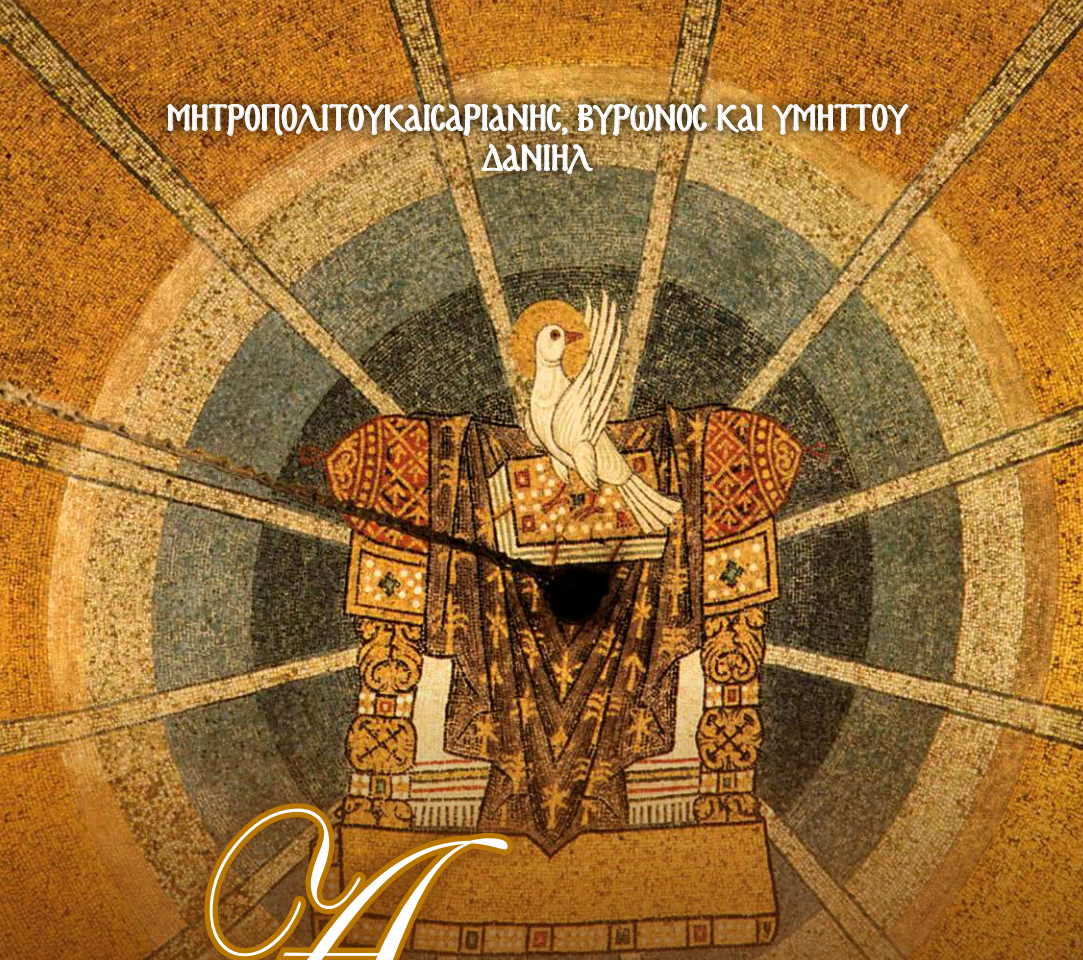
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ, ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ
ΔΑΝΙΗΛ

Ἀναμένοντας τήν ἔλευση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος

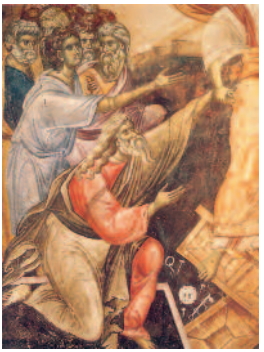
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ, ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ
ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗ 2017

Ἀναμένοντας τήν ἔλευση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος

Σειρά: «Χριστολογικά» ἀριθμ. 40

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ
ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ, ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ
ΔΑΝΙΗΛ

Ἀναμένοντας τήν ἔλευση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ, ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ
ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗ 2017

Ἀναμένοντας τήν ἔλευση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος

Κείμενον:
Μητροπολίτου Καισαριανῆς, Βύρωνος καί Ὑμηττοῦ
Δανιήλ

Στοιχειοθεσία, Διακόσμησις, Ἐπιμέλεια Ἐκδόσεως
Ἀδελφότης Ἱερᾶς Μονῆς
Ἁγίου Ἰωάννου Προδρόμου Καρέα

Copyright: Ἱερά Μητρόπολις
Καισαριανῆς, Βύρωνος καί Ὑμηττοῦ
Λεωφόρος Φορμίωνος 83 - 161 21 Καισαριανή
Τηλ. 210.72.24.123

www.imkby.gr (e-mail) info@imkby.gr

ISBN: 978-960-6841-88-0

Περιεχόμενα

Πρόλογος 9

ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ 11

- Χριστός Ἀνέστη 13
- Ἡ Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου 21
- Ἡ ἀναίρεση τοῦ διπλοῦ θανάτου διά τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ 29

ΔΕΥΤΕΡΑ ΤΗΣ ΔΙΑΚΑΙΝΗΣΙΜΟΥ 43

- Ἡ χαρά τῆς Ἀναστάσεως 45

ΤΡΙΤΗ ΤΗΣ ΔΙΑΚΑΙΝΗΣΙΜΟΥ 51

- Ἡ ἐμφάνιση τοῦ Ἰησοῦ στούς Μαθητές πού πήγαιναν πρός τούς Ἐμμαούς 53

ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΟΥ ΘΩΜΑ 61

- Ἡ Χριστιανική Εἰρήνη 63

ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΩΝ ΜΥΡΟΦΟΡΩΝ
ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΗΣ ΣΑΜΑΡΕΙΤΙΔΟΣ 75

- Ὁ Ἰησοῦς καί οἱ γυναῖκες 77

ΑΝΑΛΗΨΗ 83
- Ἡ Ἀνάληψη τοῦ Κυρίου 85
- Ἡ Ἀνάληψη τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ 109
- Ὁ Χριστός ζεῖ μαζί μας καί μέσα μας .. 115
Η ΗΜΕΡΑ ΤΩΝ ΚΕΚΟΙΜΗΜΕΝΩΝ
ΨΥΧΟΣΑΒΒΑΤΟΝ 121
- Ἡ ἡμέρα τῶν κεκοιμημένων 123
ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗ 130
- Ἡ θέσπιση καί ἡ ἐξέλιξη τῆς Πεντηκοστῆς 133
- Πεντηκοστή - Ἡ γενέθλιος ἡμέρα τῆς Ἐκκλησίας 139
- Ἡ ἐνοίκηση τοῦ Θεοῦ στήν ψυχή τῶν πιστῶν 149
ΔΕΥΤΕΡΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ 163
- Ζωὴ ἐν πνεύματι ἢ ἐν σαρκὶ 165
- Ἡ δωρεά τοῦ Ἁγίου Πνεύματος 171
- Γιά τήν Ἁγία Τριάδα 191
Ἐπίλογος 209

Πρόλογος

Ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός μετά τήν Ἀνάστασή Του παρήγγειλε στούς ἁγίους ἀποστόλους «*ἀπό Ἱεροσολύμων μὴ χωρίζεσθαι, ἀλλὰ περιμένειν τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρός ἣν ἠκούσατέ μου*»·

«*Λήψεσθε δύναμιν ἐπελθόντος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐφ᾽ ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθέ μοι μάρτυρες*»*.

Ἡ πρώτη παραγγελία τοῦ Κυρίου ἦταν οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι νά παραμείνουν στά Ἱεροσόλυμα περιμένοντας τήν ἐκπλήρωση τῆς ὑποσχέσεως τοῦ Θεοῦ Πατρός γιά τήν χορήγηση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Ἡ δεύτερη παραγγελία τοῦ Κυρίου ἦταν, ἀφοῦ οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι βαπτισθοῦν μέ τό Ἅγιο Πνεῦμα, νά γίνουν μάρτυρές Του σέ ὅλο τόν κόσμο.

*

Οἱ ἐπαγγελίες αὐτές ἐφαρμόζονται στήν ζωή κάθε πιστοῦ. Ἰδού πῶς:

* Πράξεων α΄, 8.

Ὅπως οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι ἔπρεπε νά μείνουν στά Ἱεροσόλυμα ἔτσι καί ὁ κάθε πιστός πρέπει νά παραμείνει στήν πόλη τοῦ Θεοῦ πού εἶναι ἡ Ἐκκλησία γιά νά βαπτισθοῦν μέ τό Ἅγιο Πνεῦμα.

Ὅπως οἱ Ἀπόστολοι ἐνδεδυμένοι μέ τήν *«ἐξ ὕψους δύναμιν»*, δηλαδή μέ τό Ἅγιο Πνεῦμα ἔγιναν μάρτυρες τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, κήρυκες δηλαδή τῆς διδασκαλίας Του καί τῆς σωτηρίας πού πρόσφερε στούς ἀνθρώπους.

*

Τήν περίοδο ἀπό τῆς Ἀναστάσεως μέχρι τῆς Πεντηκοστῆς ὁ κάθε πιστός, ὅπως οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι, προετοιμάζονται γιά τήν ἔλευση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Γιά τήν πνευματική προετοιμασία ἡ ἁγία Ἐκκλησία μας καλλιεργεῖ τούς πιστούς μέ κατάλληλα θέματα πού προβάλλουν οἱ Κυριακές καί οἱ ἑορτές τῆς περιόδου.

Τό βοήθημα αὐτό ἐξυπηρετεῖ αὐτόν τόν πνευματικό σκοπό καί τό προσφέρουμε στό πλήρωμα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεώς μας γιά νά ἐμβαθύνουν στά νοήματα τῶν ἡμερῶν τοῦ Πεντηκοσταρίου.

Μέ πατρικές εὐχές
Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ
† Ὁ Καισαριανῆς, Βύρωνος καί Ὑμηττοῦ
Δανιήλ

Ἔγραφα στήν Καισαριανή τήν Κυριακή
Γ΄ τῶν Νηστειῶν τῆς Σταυροπροσκυνήσεως
19 Μαρτίου 2017

ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ

Τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ
Κυριακῇ τοῦ Πάσχα,
αὐτὴν τὴν ζωηφόρον Ἀνάστασιν
ἑορτάζομεν
τοῦ Κυρίου, καὶ Θεοῦ,
καὶ Σωτῆρος ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Χριστὸς κατελθὼν
πρὸς πάλην Ἅδου μόνος,
Λαβὼν ἀνῆλθε
πολλὰ τῆς νίκης σκῦλα.

Χριστὸς Ἀνέστη

«Οὐκ ἔστιν ὧδε· ἠγέρθη γάρ»[1]

«Χριστὸς Ἀνέστη!». Ἀπό μύρια στόματα ἀκούγεται ἡ φράση καί δονεῖται ὁ ἀέρας ἀπό τό χαρμόσυνο αὐτό ἄγγελμα. Ἀπό τήν στιγμή πού ὁ ἀστραποφόρος Ἄγγελος βεβαίωσε τίς φοβισμένες γυναῖκες, ὅτι πραγματικά δέν βρίσκεται στόν τάφο ὁ Κύριος, ἀλλά ἀναστήθηκε, ἀπό τότε πού ἡ ἐμφάνιση τοῦ Κυρίου στήν Μαρία τήν Μαγδαληνή, στούς Μαθητές στό ὑπερῶο, στούς ὁδοιπόρους πρός τούς Ἐμμαούς καί σέ ἄλλους ἐπικύρωσε τήν πραγματικότητα καί τήν ἀλήθεια τῆς ἀναστάσεως. Ἀπό τότε τό μήνυμα αὐτό ἔγινε α) ὕμνος τῆς Ἐκκλησίας, β΄) ἀρραβώνας, γ΄) ἐγγύηση, καί δ΄) σύνθημα.

1. Ὕμνος τῆς Ἐκκλησίας

Μέ τό *«Χριστὸς Ἀνέστη»* ἡ Ἐκκλησία διακόπτει τόν θρῆνο γιά τόν σταυρικό θάνατο καί τήν ταφή τοῦ

1. Ματθαίου κή΄, 6.

Κυρίου καί μᾶς ἐξαγγέλλει νέα πασχαλινή περίοδο. Ψ'άλλοντας τό «*Χριστὸς Ἀνέστη*» θά ἀρχίζει καί θά τελειώνει ὅλες τίς ἱερές Ἀκολουθίες της τήν Πασχάλια Περίοδο. Μέ τό «*Χριστὸς Ἀνέστη*» ὁ Ἱερέας θά κάνει τήν ἀπόλυση τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν καί μέ τό «*Χριστὸς Ἀνέστη*» θά μᾶς προπέμπει γιά νά φέρουμε καί ἐμεῖς τόν χαιρετισμό αὐτό σέ ὅσους θά συναντήσουμε στόν δρόμο, σέ ὅλα τά μέλη τῆς οἰκογένειάς μας, σέ ὅλους τούς συγγενεῖς μας, πού δέν μπόρεσαν νά παρευρεθοῦν στήν Ἀκολουθία τοῦ Μεσονυκτίου. «*Χριστὸς Ἀνέστη*» θά τούς ποῦμε. Ὁ Χριστός, ὁ ἀρχηγός τῆς ζωῆς καί τοῦ θανάτου· ὁ Χριστός, ὁ Λυτρωτής καί ὁ Σωτήρας μας· ὁ Χριστός, πού ἐμεῖς μέ τίς ἁμαρτίες σταυρώσαμε, ἀναστήθηκε. Ἡ ταφόπετρα δέν μπόρεσε νά Τόν κρατήσει δέσμιο τοῦ θανάτου, ἦταν Θεός, δηλαδή ἡ ζωή, ἡ ἀνάσταση, ἡ ἀκατάλυτη δύναμη, πού δέν καταβάλλεται καί δέν νικᾶται.

Αὐτή τήν νίκη ὑμνεῖ ἡ Ἐκκλησία σέ ὅλους τούς ἤχους, ὅλες τίς Κυριακές τοῦ ἔτους. Γιορτάζει καί πανηγυρίζει τό ἐτήσιο καί τό ἑβδομαδιαῖο Πάσχα, ἀναμένοντας τό ἐσχατολογικό Πάσχα πού θά εἰσαγάγει τούς πιστούς στό αἰώνιο συμπόσιο τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ. 14

Λέγοντας τό «*Χριστὸς Ἀνέστη*» βλέπουμε μέ τά μάτια τῆς ψυχῆς μας νά προβάλλει μπροστά μας ἡ θεϊκή μορφή τοῦ ἀναστημένου Ἰησοῦ. Βλέπουμε τόν Ἰησοῦ Χριστό ζωντανό, ἔνδοξο, τροπαιοφόρο, καταλυτή τοῦ θανάτου. Δέν μποροῦσε νά εἶναι διαφορετικά. Τό ἀναστημένο σῶμα τοῦ Ἰησοῦ στολίζεται μέ λεπτότητα, δόξα, ἀπάθεια, εὐκινησία, κ.ἄ.

Στολίζεται μέ λεπτότητα. Μπορεῖ νά εἰσχωρήσει παντοῦ. Δέν ὑπάρχει πιά γιά αὐτό ἐμπόδιο ἀπό τήν ὕλη, τά σώματα, τά φράγματα. Τίποτε δέν μπορεῖ νά ἐμποδίσει τίς κινήσεις Του.

Ὁ Ἰησοῦς, βγῆκε ἀπό τό μνῆμα χωρίς νά κυλίσει τήν ταφόπετρα καί οἱ στρατιῶτες παρέμειναν φυλάσσοντας ἕνα ἄδειο τάφο. Τό βράδυ τῆς ἀναστάσεως εἰσῆλθε στό ὑπερῶο, ὅπου ἦταν συνηθροισμένοι οἱ Μαθητές Του, ἐνῶ τά πάντα ἦταν κλειστά. Δίκαια ἀπολαμβάνει τό προνόμιο αὐτό, ἀφοῦ ὑπέφερε τόσες ταπεινώσεις.

Στολίζεται μέ δόξα καί τιμή[2]. Γύρω ἀπό τήν τίμια κεφαλή Του δέν εἶναι πιά τό φρικτό ἀγκάθινο στεφάνι, ἀλλά φωτοστέφανο δόξας. Ἀπό τίς πληγές τοῦ παναγίου Σώματός Του ἐξέρχονται δέσμες ἐκθαμβωτικοῦ φωτός. Ἡ μορφή Του εἶναι ὑπέρλαμπρη καί φωτοβόλος. Ὁ θάνατος δέν μπορεῖ νά Τόν κυριεύσει.

Στολίζεται μέ τήν εὐκινησία. Ὁ ἀναστημένος Ἰησοῦς μετακινεῖται ὅπως Τοῦ ἀρέσει. Βρίσκεται στόν κῆπο πού ἦταν τό μνῆμα, στήν Ἱερουσαλήμ, στήν ὁδό πρός τούς Ἐμμαούς, στό ὑπερῶο. Δέν ἔχει ἀνάγκη νά ἐπιταχύνει τό βῆμα γιά νά φθάσει κάπου, ἀλλά ἔχει τό προνόμιο τῆς εὐκινησίας καί πολύ δίκαια ἀπολαμβάνει αὐτό τό προνόμιο γιατί στήν ἐπίγειο ζωή Του κουράστηκε στίς ὁδοιπορίες Του, περιηγήθηκε πόλεις καί χωριά γιά νά ἀνακουφίσει ὅσους ὑπέφεραν· ἀνέβηκε τόν Γολγοθᾶ.

2. Πρός Ἑβραίους β΄, 7.

Στολίζεται μέ τήν ἀπάθεια. Δέν μπορεῖ πιά στό μέλλον νά ὑποφέρει. Ὁ θάνατος δέν μπορεῖ πιά νά κυριεύσει τόν Ἰησοῦ. Ποτέ πιά δέν μπορεῖ νά πάθει, γιατί θά μείνει στόν αἰώνα, χωρίς πόνους καί βάσανα, ἀπαθής. Σέ αὐτά ἦταν ὑποκείμενο τό σῶμα πού περιβλήθηκε γιά νά μᾶς ἐξαγοράσει. Μετά τήν ἀνάστασή Του ἔχει ἔνδοξο καί ἀπαθές σῶμα. Ἔχει σῶμα ἀπαλλαγμένο ἀπό πόνους καί δοκιμασίες.

Ὁ Ἰησοῦς στήν γῆ ὑπέφερε ἀπό τήν πείνα, τήν δίψα, τήν κούραση, τήν ζέστη, τό κρύο, τήν φτώχεια καί προπάντων τόν σταυρικό θάνατο. Ὅλα αὐτά τώρα τά παθήματα δέν μποροῦν νά ξανασυμβοῦν στόν Ἰησοῦ.

2. Ἀρραβώνας

Τό «*Χριστὸς Ἀνέστη*» εἶναι *ἀρραβώνας καί διαβεβαίωση* γιά τήν μελλοντική δική μας ἀνάσταση. Ὁ πρῶτος καρπός μιᾶς νίκης καί τό πρῶτο ἀποτέλεσμα ἑνός θριάμβου κατά τοῦ ἐχθροῦ τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς, τοῦ θανάτου.

Ὁ θάνατος εἶναι ὁ μεγάλος ἐχθρός μας, μᾶς πληγώνει, μᾶς ἀφαιρεῖ ὅ,τι προσφιλέστερο ἔχουμε καί αἰφνιδιαστικά μᾶς ἁρπάζει κι ἐμᾶς τούς ἴδιους. Κανένας δέν μπορεῖ νά ἀποφύγει αὐτήν τήν ἁρπαγή τοῦ θανάτου.

Ἡ ἀνάσταση τοῦ Κυρίου ἔκανε προσωρινή τήν κυριαρχία τοῦ θανάτου. Δέν μπορεῖ νά κυριαρχήσει γιά πάντα. Καταργήθηκε ἡ δύναμή του γιά πάντα. Ἡ ἥττα του εἶναι ὁριστική καί ἀμετάκλητη.

«*Χάρη στήν συγγένεια μέ τόν Χριστό, ὅλοι θά ξαναπάρουν ζωή*»[3]. Μέ τήν νίκη τοῦ Χριστοῦ κατά τοῦ θανάτου ὅλοι θά ζωοποιηθοῦν, θά λάβουν ζωή. Τό ὅραμα τοῦ προφήτου Ἰεζεκιήλ[4] θά γίνει πραγματικότητα. Ὁ Χριστός εἶναι ἡ ἀπαρχή τῆς δικῆς μας ἀναστάσεως. Ἀπαρχή Χριστός, ἔπειτα οἱ Χριστοῦ[5]· σάν πρῶτος καρπός, ὡς ἀπαρχή, ὁ Κύριος, πού «*ἀληθῶς ἀνέστη*»· ἔπειτα, πρῶτοι θά ἀναστηθοῦν «*οἱ τοῦ Χριστοῦ*». Ὅλοι ἐκεῖνοι πού Τόν ἀκολούθησαν, σταύρωσαν τόν ἑαυτό τους καί ἀναγεννήθηκαν μέ τό Βάπτισμα καί τά ἄλλα Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας μας.

Γιά αὐτό πρέπει τώρα νά περπατήσουμε «*ἐν καινότητι ζωῆς*»[6]. Νά βγάλουμε ἀπό ἐπάνω μας, σάν τό παλαιό φιδίσιο πουκάμισο, τόν παλαιό ἑαυτό μας καί ἔτσι νά φορέσουμε τό φωτεινό ἔνδυμα, τό ἀναστάσιμο, πού μᾶς χαρίζει τό Πάσχα κατά τό, «*ἀφοῦ βγάλατε ἀπό ἐπάνω σας τόν παλαιό ἁμαρτωλό ἑαυτό σας μέ τίς συνήθειές του, καί ντυθήκατε τόν καινούργιο ἄνθρωπο, πού ἀνανεώνεται συνεχῶς σύμφωνα μέ τήν εἰκόνα τοῦ δημιουργοῦ του, ὥστε μέ τήν νέα ζωή του νά φτάσει στήν τέλεια γνώση τοῦ Θεοῦ*»[7].

«*Καί ὅπως τώρα εἴμαστε ὅμοιοι μέ τόν ἄνθρω-*

3. «*Ἐν τῷ Χριστῷ πάντες ζωοποιηθήσονται*» (πρός Κορινθίους Α΄ ιε΄, 22).

4. Βλ. κεφάλαιο λζ΄ (37), 1-14.

5. Πρός Κορινθίους Α΄ ιε΄, 23.

6. Πρός Ρωμαίους στ΄, 4.

7. «*Ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν νέον τὸν ἀνακαινούμενον εἰς ἐπίγνωσιν κατ᾽ εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν*» (πρός Κολοσσαεῖς γ΄, 9-10).

πο πού πλάσθηκε ἀπό γῆ, ἀργότερα θά μοιάσουμε μέ Ἐκεῖνον πού ἦρθε ἀπό τόν οὐρανό»[8].

«Ὅπως δηλαδή ἐνταχθήκαμε ὀργανικά στό σῶμα τοῦ Χριστοῦ μέ μία πράξη πού συμβολίζει συμμετοχή στόν θάνατό Του, ἔτσι θά συμμετάσχουμε πραγματικά καί στήν Ἀνάστασή Του»[9]. Γιατί ἄν, σάν τά μαζί φυτευμένα δέντρα, ἔχουμε γίνει ἕνα μέ τόν Χριστό στό βάπτισμα πού εἶναι ὁμοίωμα τοῦ θανάτου, θά γίνουμε ἕνα καί στήν ἀνάστασή Του.

3. Ἐγγύηση

Τό «*Χριστὸς Ἀνέστη*» εἶναι βέβαια καί *ἐξασφαλισμένη ἐγγύηση* γιά τήν ἐπικράτηση τῆς ἐλευθερίας ἔναντι τῆς βίας, τῆς καλωσύνης ἔναντι τῆς κακίας, τῆς ἀφθαρσίας ἔναντι τῆς φθορᾶς. Ἄν δέν εἶχε πραγματοποιηθεῖ ἡ ἀνάσταση τοῦ Κυρίου, ἡ βία, ἡ κακία καί ἡ φθορά ἄλλοτε, σήμερα καί πάντα θά ἦταν οἱ ἐξουσιαστές τῆς ζωῆς μας καί τῆς ὑπάρξεώς μας, ἐνῶ τώρα ἡ
18 ἐπικράτηση τῆς βίας καί τῆς κακίας εἶναι μόνον προσωρινή. Ἡ ζωή πού μᾶς χάρισε ὁ Χριστός εἶναι ζωή αἰώνιος καί ἀκατάλυτος.

4. Σύνθημα

Τό «*Χριστὸς Ἀνέστη*» εἶναι *σύνθημα νίκης* κατά τῆς ἁμαρτίας καί τοῦ Διαβόλου ἀλλά καί ἀγώνας για-

8. *«Καὶ καθὼς ἐφορέσαμεν τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, φορέσομεν καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου»* (πρός Κορινθίους Α΄ ιε΄, 49).

9. *«Εἰ γὰρ σύμφυτοι γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐσόμεθα»* (πρός Ρωμαίους στ΄, 5).

τί καμία νίκη δέν ἐπιτυγχάνεται χωρίς ἀγώνα. Καί ὁ Χριστός γιά νά θριαμβεύσει ἔπρεπε νά ἀγωνισθεῖ. «*Αὐτά δέν ἔπρεπε νά πάθει ὁ Μεσσίας καί νά δοξασθεῖ;*»[10] θά πεῖ στούς δυό ὁδοιπόρους πρός τούς Ἐμμαούς. «*Ἔπρεπε νά ὁδηγήσει τόν αἴτιο τῆς σωτηρίας τους… στήν ὁλοκλήρωση τοῦ ἔργου του μέ τό πάθος*»[11]. Ἦταν ἀπαραίτητο νά περάσει ἀπό τά πάθη γιά νά φθάσει στήν νίκη. Γιά νά μποροῦμε νά ψάλλουμε τό «*συνεγείρομαι σήμερον ἀναστάντί σοι*» πρέπει νά ἔχει προηγηθεῖ τό «*συνεσταυρούμην σοι χθὲς καί συνεθαπτόμην σοι*».

«*Ἀγαλλιασώμεθα καὶ εὐφρανθῶμεν ἐν αὐτῇ*». Ἄς σκιρτήσουμε ἀπό χαρά καί εὐφροσύνη στήν σημερινή ἡμέρα μέ τήν σκέψη, ὅτι καί ἐμεῖς ὅπως ὁ Κύριός μας, ὅσο γενναιότερα σηκώσουμε τόν σταυρό μας, τόσο περισσότερο θά ἀπολαύσουμε τήν δόξα, πού μᾶς περιμένει. Ἡ ἀνταμοιβή θά εἶναι ἀνάλογος μέ τήν δοκιμασία. Ἄς συγκρίνουμε τήν διάρκεια τῆς δόξας μέ τήν διάρκεια τοῦ πόνου. Ὁ Κύριος μᾶς ἀνταποδίδει ἀσύγκριτα περισσότερο. Δίκαια βεβαιώνει ὁ Ἀπόστολος, ὅτι «*πιστεύω πραγματικά πώς ὅσα ὑποφέρουμε τώρα δέν ἰσοσταθμίζουν τήν δόξα πού μᾶς ἐπιφυλάσσει ὁ Θεός στό μέλλον*»[12].

10. «*Οὐχὶ ταῦτα ἔδει παθεῖν τὸν Χριστὸν καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ;*» (Λουκᾶ κδ΄, 26).

11. «*Ἔπρεπε αὐτῷ… διὰ παθημάτων τελειῶσαι*» (πρός Ἑβραίους β΄, 10).

12. «*Οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν*» (πρός Ρωμαίους η΄, 18).

ΤΑΦΟΣ

Ἡ Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου

«Ἠγέρθη, οὐκ ἔστιν ὧδε»[1]

Ἀναστήθηκε δέν εἶναι ἐδῶ, ἀναγγέλλει ὁ λευκοφόρος Ἄγγελος. *«Εἴδαμε τόν Κύριον»*, βεβαιώνουν οἱ Μαθητές. *«Μᾶς φανερώθηκε ὁ Ἰησοῦς»* λένε οἱ γυναῖκες. *«Χριστὸς Ἀνέστη»* ἐπαναλαμβάνουν μύρια στόματα.

Ἡ πλάκα τοῦ τάφου δέν μπόρεσε νά κρατήσει φυλακισμένο τόν ἀρχηγό τῆς ζωῆς, τόν πρωτότοκο τῶν ἀναστημένων, τό φῶς τοῦ κόσμου. Ὁ Χριστός εἶναι ἡ ἀνάσταση, ἡ ζωή, τό φῶς, ἡ ἀλήθεια, ἡ ἐνσάρκωση τῆς Ἀλήθειας. Καί ἡ Ἀλήθεια οὔτε ἁλυσσοδένεται, οὔτε θανατώνεται, οὔτε ἔχει γιά κατοικία Της τάφους, ἀλλά τούς αἰθέρες, τόν οὐρανό.

Σήμερα κατατροπώθηκε ὁ Ἅδης καί ἐπαληθεύθηκε ὁ προφητικός λόγος:

«Στεῖλε τίς συμφορές σου θάνατε· δεῖξε τήν δύ-

1. Μάρκου ιστ΄, 61.

ναμή σου Ἅδη! Ἐξαφανίσθηκε ἡ συμπόνια ἀπό τά μάτια μου»[2] καί

«Ὁ θάνατος ἀφανίσθηκε· ἡ νίκη εἶναι πλήρης! Θάνατε, ποῦ εἶναι τό κεντρί τῆς δύναμής σου; Ἅδη, ποῦ εἶναι ἡ νίκη σου;»[3] πανηγυρίζει ὁ ἀποστολικός λόγος.

Νικήθηκε ὁ θάνατος γιατί ἡ ζωή καί ἡ ἀγάπη φάνηκαν πολύ πιό δυνατές ἀπό τόν θάνατο. *«Πραγματικά ἀναστήθηκε ὁ Κύριος»*[4], μαρτυροῦν οἱ Ἀπόστολοι. Τόν εἴδαμε ἐμεῖς οἱ ἴδιοι λένε. Τόν εἶδαν οἱ Γυναῖκες, πού πῆγαν στόν τάφο νά ἀλείψουν τό σῶμα Του μέ τά μύρα τῆς ἀγάπης τους, Τόν εἶδαν δυό Μαθητές, πού πήγαιναν στούς Ἐμμαούς.

Χαροποιά καί εὐφρόσυνα ἀνατέλλει ἡ ἡμέρα τοῦ Πάσχα. Οἱ καμπάνες ἀναγγέλλουν χαρμόσυνα τήν ἀνάσταση τοῦ Κυρίου. Ἡ φύση σκορπᾶ πλουσιοπάροχα τά πρῶτα χαμόγελα τῆς Ἀνοίξεως καί τό ξύπνημα τῆς ζωῆς συμπίπτει μέ τήν ἔγερση τοῦ Κυρίου. Ὅλα συμβάλλουν στό μεγαλεῖο τῆς ἑορτῆς αὐτῆς, γιατί εἶναι
22 πραγματικά ἡμέρα θριάμβου καί ἐλπίδας.

1. Ἡμέρα θριάμβου

Τό Πάσχα εἶναι ἡ δημόσια πανήγυρη μιᾶς μεγάλης καί ὑπέροχης νίκης. Ὁ θρίαμβος ἀπό μία μεγάλη μάχη πού νικήθηκαν προαιώνιοι ἐχθροί τοῦ ἀνθρώπινου γέ-

2. «Ποῦ ἡ δίκη σου, θάνατε; ποῦ τὸ κέντρον σου, ᾅδη; παράκλησις κέκρυπται ἀπὸ ὀφθαλμῶν μου» (Ὡσηέ ιγ΄, 14).

3. *«Κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νῖκος· ποῦ σου, θάνατε, τὸ κέντρον; ποῦ σου, ᾅδη, τὸ νῖκος;»* (πρός Κορινθίους Α΄ ιε΄, 54-55).

4. Λουκᾶ κδ΄, 34.

νους. Ὁ Ἰησοῦς ἀντιμετώπισε τίς καταχθόνιες δυνάμεις τοῦ μίσους καί τῆς κακίας. Ἀναμετρήθηκε μαζί τους. Γιά μία στιγμή φάνηκε ὅτι νικήθηκε ἀπό αὐτές καί ὅτι τό ἀπολυτρωτικό ἔργο Του πῆγε στά χαμένα. Πέθανε βέβαια σάν ἥρωας καί κέρδισε τήν μεγαλύτερη νίκη. Ὅταν τό πανάγιο Σῶμα Του κλείσθηκε μέ τήν παγερή πλάκα τοῦ τάφου, ὅλοι νόμισαν ὅτι τό ἔργο Του τάφηκε μαζί Του.

Ἡ ἧττα αὐτή ἦταν φαινομενική, γιατί μέ τόν θάνατό Του νίκησε τόν θάνατο. Ὅταν κανείς προσφέρει στόν Θεό τίς ἀγωνίες του, τίς στενοχώριες του, τά βάσανά του, τό αἷμα του, τήν ζωή του, αὐτό δέν λέγεται θάνατος, ἀλλά ζωή, νίκη, θρίαμβος. Ὅπως ὁ κόκκος τοῦ σίτου, πού ρίχνεται στήν γῆ δέν φυτρώνει, ἄν δέν σαπίσει[5], ἔτσι συμβαίνει καί μέ τίς ἀξίες τῆς ζωῆς.

Ὁ Ἅδης καυχᾶται ὅτι κρατᾶ δέσμιο τόν Υἱό τοῦ Θεοῦ. Οἱ Ἄρχοντες τοῦ Λαοῦ πιστεύουν ὅτι ματαίωσαν τό ἔργο τοῦ Ναζωραίου. Ἀπό ἀνθρώπινη φρόνηση μάλιστα σφραγίζουν τόν τάφο Του καί βάζουν φρουρά. Ὁ Θεός ὅμως δέν φυλακίζεται ἀπό σφραγίδες καί ὁπλισμένους στρατιῶτες. Ἄν ὅλα τά στρατεύματα τοῦ κόσμου μαζί μέ τίς ἀτομικές βόμβες δέν μποροῦν νά ἐμποδίσουν τήν ἀνατολή τοῦ ἥλιου, πόσο μᾶλλον ἀδυνατοῦν νά ἐξαφανίσουν τόν Ἥλιο τῆς Δικαιοσύνης. Ὁ Θεάνθρωπος Ἰησοῦς εἶναι ὁ Ἥλιος τῆς Δικαιοσύνης. *«Ἡ Γέννησίς σου Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἀνέτειλε τῷ κόσμῳ τὸ φῶς τὸ τῆς γνώσεως, ἐν αὐτῇ γὰρ οἱ τοῖς*

5. Ἰωάννου ιβ΄, 24.

ἄστροις λατρεύοντες, ὑπὸ ἀστέρος ἐδιδάσκοντο, σὲ προσκυνεῖν τὸν Ἥλιον τῆς δικαιοσύνης, καὶ σὲ γινώσκειν ἐξ ὕψους Ἀνατολήν»[6].

Ὅταν ἔφθασε ἡ ὥρα τοῦ θριάμβου, προτοῦ ἀκόμα ροδίσει ἡ αὐγή, ὁ Ἴδιος ἐξῆλθε τοῦ μνήματος ἔνδοξος νικητής.

Μαγευτικός θρίαμβος! Οἱ Ἄγγελοι τοῦ οὐρανοῦ κατέρχονται γιά νά παρευρεθοῦν καί νά συνεορτάσουν. Πρῶτοι αὐτοί θά ἀναγγείλουν τήν χαρμόσυνη εἴδηση στίς ἀπαρηγόρητες γυναῖκες καί στούς φοβισμένους Μαθητές. Σέ λίγο ὁ Ἴδιος ὁ Χριστός θά ἐμφανισθεῖ στά ἀγαπημένα Του πρόσωπα πού θά ἀποκτήσουν τέτοια ἀγάπη καί πίστη σέ Αὐτόν, ὥστε καί τήν ζωή τους ἀκόμα θά θυσιάσουν γιά τήν δόξα Του καί γιά νά μαρτυρήσουν ὅτι ἀληθινά ἀναστήθηκε.

Μέ τήν Ἀνάστασή Του στεφανώθηκε μέ δόξα καί τιμή. Ἐθριάμβευσε:

«Ὁ Ἰησοῦς τούς πλησίασε καί τούς εἶπε: Ὁ Θεός
24 *μοῦ ἔδωσε ὅλη τήν ἐξουσία στόν οὐρανό καί στήν γῆ»*[7].

«Ἀφαίρεσε τήν δύναμη πού εἶχαν οἱ δαιμονικές ἀρχές καί ἐξουσίες καί τίς διαπόμπευσε, σέρνοντάς τις νικημένες στόν θρίαμβο τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ»[8].

---

6. Ἀπολυτίκιο τῆς ἑορτῆς τῶν Χριστουγέννων.

7. *«Καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν αὐτοῖς λέγων· ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς»* (Ματθαίου κή΄, 18).

8. *«Ἀπεκδυσάμενος τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας ἐδειγμάτισεν ἐν παρρησίᾳ, θριαμβεύσας αὐτοὺς ἐν αὐτῷ»* (πρός Κολοσσαεῖς β΄, 15).

«Γιά αὐτό καί ὁ Θεός τόν ἀνέβασε πολύ ψηλά καί τοῦ χάρισε τό ὄνομα πού εἶναι ἐπάνω ἀπά ὅλα τά ὀνόματα. Καί ἔτσι, στό ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ ὅλα τά ἐπουράνια, τά ἐπίγεια καί τά ὑποχθόνια θά προσκυνήσουν, καί κάθε γλώσσα θά ὁμολογήσει ὅτι Κύριος εἶναι ὁ Ἰησοῦς Χριστός, γιά νά δοξάζεται ἔτσι ὁ Θεός Πατέρας»[9].

Πόσο εἶναι διαφορετική ἡ σημερινή ἡμέρα ἀπό τίς περασμένες! Πρῶτα εἴχαμε ταπεινώσεις, ραπίσματα, ἐμπτυσμούς, μαστιγώσεις, σταύρωση, τώρα δόξα, τιμή, ζωή, ἀνάσταση, θρίαμβο. *«Ποῦ σου θάνατε τὸ κέντρον, ποῦ σου ᾅδη τὸ νῖκος;»*[10] ἀναφωνεῖ ὁ ἀπόστολος Παῦλος. Πᾶνε οἱ πληγές. Πᾶνε οἱ ἀγῶνες. Πᾶνε οἱ ἐχθροί. Οἱ πληγές γίνονται φωτεινά ἀστέρια. Οἱ ἀγῶνες, στεφάνωμα. Οἱ ἐχθροί, πιστοί ὀπαδοί.

Ἐκεῖνο πού κορυφώνει τόν σημερινό θρίαμβο, εἶναι ἡ βεβαιότητα ὅτι εἶναι παντοτινός καί ἀκατάλυτος. Οἱ θρίαμβοι τῶν ἀνθρώπων εἶναι σύντομοι. Συχνά τήν ἀποθέωση τήν διαδέχεται ἡ ταπείνωση. Πρῶτα ἡ ἄνοδος στόν ναό τῆς δόξας, ὕστερα ἡ πορεία στόν τάφο.

Ὁ θρίαμβος τοῦ Χριστοῦ εἶναι διαφορετικός. Ὅταν βγῆκε ἀπό τήν προαιώνια δόξα Του γιά νά κατεβεῖ στήν ἐκμηδένιση τῆς γῆς καί ὅταν ἄφησε τήν ζωή

9. *«Διὸ καὶ ὁ Θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσε καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα, ἵνα ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ πᾶν γόνυ κάμψῃ ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων, καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσηται ὅτι Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν Θεοῦ πατρός»* (πρός Φιλιππησίους β΄, 9-11).

10. Πρός Κορινθίους Α΄ ιε΄, 55.

γιά νά μπεῖ στόν τάφο, αὐτό ἦταν προσωρινό καί παροδικό. Ἐπισήμανε στούς Μαθητές Του πού συνεπορεύοντο τήν ἡμέρα τῆς ἐγέρσεώς Του, ὅτι μέ αὐτά πού ἔπαθε δοξάσθηκε:

«Αὐτά δέν ἔπρεπε νά πάθει ὁ Μεσσίας καί νά δοξασθεῖ;»[11] .

Σήμερα εἰσέρχεται στήν δόξα Του γιά νά μείνει παντοτινά δοξασμένος καί τιμημένος.

«Ξέρουμε ἄλλωστε καλά πώς ὁ ἀναστημένος Χριστός δέν εἶναι πιά ὑπόδουλος στόν θάνατο, γιατί ὁ θάνατος δέν τόν ἐξουσιάζει πιά»[12]. Ἔγινε λύτρο τοῦ κόσμου καί κέρδισε τίς ψυχές ὅλων τῶν πιστῶν. Αὐτός εἶναι ὁ θρίαμβός Του.

«Χάρη σ' αὐτόν ὅμως ἐσεῖς βρίσκεστε μέσα στήν πίστη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐκείνου πού ἔγινε ἀπό τόν Θεό σοφία δική μας καί δικαίωση καί ἐξαγιασμός καί ἀπολύτρωση»[13].

26

2. Ἡμέρα ἐλπίδας

Διερωτόμαστε γιατί τήν ἡμέρα τοῦ Πάσχα αἰσθανόμαστε μία ἀνείπωτη ἀνακούφιση, πού γεμίζει τήν καρδιά μας καί ἕνα θεῖο ἄρωμα, πού μυρώνει τήν ζωή

11. *«Οὐχὶ ταῦτα ἔδει παθεῖν τὸν Χριστὸν καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ»* (Λουκᾶ κδ΄, 26).

12. *«Χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν, οὐκέτι ἀποθνήσκει, θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι κυριεύει»* (πρός Ρωμαίους στ΄, 9).

13. *«Ἐξ αὐτοῦ δὲ ὑμεῖς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὃς ἐγενήθη ἡμῖν σοφία ἀπὸ Θεοῦ, δικαιοσύνη τε καὶ ἁγιασμὸς καὶ ἀπολύτρωσις»* (πρός Κορινθίους Α΄ α΄, 30).

μας. Γιατί μᾶς κατέχει τόση χαρά καί αἰσιοδοξία; Γιατί αὐτό τό ζωντανό σκίρτημα; Εἶναι γιατί σήμερα θριαμβεύει τό δίκαιο καί στεφανώνεται ἡ θυσία. Εἶναι, γιατί ἡ ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ εἶναι γιά μᾶς ἀθάνατη ἐλπίδα ζωῆς.

Ἀγαπᾶμε τήν ζωή πού εἶναι τό μεγαλύτερο ἀγαθό πού κατέχουμε. Κανένας δέν τήν θυσιάζει θεληματικά καί μέ εὐχαρίστηση. Ὅποιος ἔχει τήν ζωή θέλει νά τήν διατηρήσει. Καί ὅμως ἔρχεται καθημερινά ὁ πικρός θάνατος νά ἐπεκτείνει τό βασίλειό του σέ πολλές ὑπάρξεις, σέ τόσα ἀγαπημένα πρόσωπα.

Σέ ὅσους ρωτοῦν, αὐτοί πού κοιμοῦνται στά μνήματα δέν θά ξυπνήσουν ποτέ; Σοβαρό ἐρώτημα! Τό Πάσχα δίνει τήν ἀπάντηση στό ἐρώτημα αὐτό. Εἴχαμε ἕνα τάφο. Χθές ἕνας νεκρός κλείσθηκε μέσα. Σήμερα ἀναστήθηκε. Ὁ καθένας μπορεῖ νά πιστοποιήσει ὅτι εἶναι κενός ὁ τάφος. Χθές ὁ Χριστός νεκρός καί φαινομενικά νικημένος, κλείσθηκε στόν τάφο. Σήμερα ἀναστα-
ίνεται ἀφήνοντας τά ὀθόνια καί τήν σινδόνα, πού ἦταν τυλιγμένος. Τό ἔνδοξο σῶμα Του σήκωσε τήν πλάκα, πού ἤθελε νά Τόν κρατήσει κλεισμένο, καί ἀναπήδησε ἀπό τόν τάφο, ὅπως ὁ ἥλιος ἀπό τά σκότη τῆς νύχτας. Ἀπό τά δοξασμένα χείλη Του ἀκούστηκε ὁ ἐπινίκιος ὕμνος. *«Ἐγώ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωή»*[14].

Ὁ τάφος εἶναι κενός, ἀλλά εἶναι κενός καί γιά ἄλλους σκοπούς. Δέν εἶναι κενός μόνο γιά τόν Χριστό, ἀλλά καί γιά τούς ἀνθρώπους, πού ἀναστήθηκαν μαζί

14. Ἰωάννου ια΄, 25.

Του. Ὁ Χριστός σάν ἔνδοξος τροπαιοφόρος νικητής πῆρε μαζί Του στήν θριαμβευτική ἄνοδό Του ἀπό τόν Ἅδη, ὅλους τούς συναγωνιστές του.

Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, πού πέθαναν μέ τόν Ἀδάμ, ἀναστήθηκαν μέ τόν Χριστό. Ὁ Χριστός εἶναι ὁ Πρωτότοκος τῶν ἀναπαυμένων ἀδελφῶν. Βαδίζει πρῶτος καί ἐμεῖς ἀκολουθοῦμε. Εἶναι ὁ μεγάλος πρωτοπόρος τῆς ζωῆς.

Πῶς μποροῦμε νά ἀγνοήσουμε τόν θρίαμβο καί τήν ἐλπίδα τῆς Ἀναστάσεως, πού ἀναγγέλλουν χαρμόσυνα οἱ καμπάνες, πού ψάλλουν ἔνδοξα οἱ Ἄγγελοι στόν οὐρανό καί πού δοξολογεῖ μεγαλόπρεπα ἡ Ἐκκλησία στήν γῆ;

Ἡ ἀναίρεση τοῦ διπλοῦ θανάτου διά τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ

1. Ἡ παράβαση τῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ ἀπό τούς Πρωτοπλάστους εἶχε ὡς συνέπεια τήν ἐπαλήθευση τοῦ «*θανάτῳ ἀποθανεῖσθε*»[1]. Ὁ Κύριος καί Θεός προειδοποίησε τούς Πρωτοπλάστους γιά τόν κίνδυνο πού διέτρεχαν ἐφόσον δέν σέβονταν καί δέν τηροῦσαν τήν ἐντολή Του.

Ἀπό τήν διήγηση τῆς Γενέσεως (κεφάλαιο 3) πού ἐξιστορεῖ τήν παρακοή τῶν Γεναρχῶν τῶν ἀνθρώπων, Ἀδάμ καί Εὔας, στήν ἐντολή τοῦ Θεοῦ, νά μήν φᾶνε ἀπό τό δέντρο τῆς γνώσεως τοῦ καλοῦ καί τοῦ κακοῦ, δέν προκύπτει ὅτι οἱ Πρωτόπλαστοι γνώριζαν μέ ἀκρίβεια τίς συνέπειες τῆς παραβάσεως, δηλαδή αὐτό πού θά συνέβαινε, γιά τό ὁποῖο τούς προειδοποιοῦσε ὁ Θεός. Ἀντίθετα μάλιστα ἀπό τήν ἔκβαση τοῦ γεγονότος φαίνεται ἡ ἀπειρία καί ἀνωριμότητά τους.

1. Γενέσεως β΄, 17.

Ὁ νόμος ὅμως, παρά τήν ἄγνοια καί τήν ἔλλειψη πείρας, ἴσχυσε καί εἰσῆλθε ὁ θάνατος στήν ζωή ὅλων τῶν ἀνθρώπων ἀπό τόν φθόνο τοῦ διαβόλου: «*Ὅμως ἀπό τόν φθόνο τοῦ διαβόλου μπῆκε ὁ θάνατος στόν κόσμο*»[2] καί βρέθηκαν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι παραβάτες καί ὑποκείμενοι στόν νόμο τοῦ θανάτου ἐπειδή «*πάντες γὰρ ἥμαρτον*»[3], γεννιοῦνται ὑπό τό καθεστώς τῆς δουλείας στόν θάνατο. Κανείς δέν μπορεῖ νά ἐξαιρεθεῖ ἀπό τήν σκληρή καί ἐξοντωτική δύναμη τοῦ θανάτου.

Αὐτό τόν νόμο ἐξηγεῖ ὁ ἀπόστολος Παῦλος ὡς ἑξῆς:

«*Μέσω ἑνός ἀνθρώπου μπῆκε στόν κόσμο ἡ ἁμαρτία καί μέσω τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος. Ἔτσι ἐξαπλώθηκε ὁ θάνατος σέ ὅλους τούς ἀνθρώπους, γιατί ὅλοι ἁμάρτησαν*»[4].

* * *

2. Τό «*θανάτῳ ἀποθανεῖσθε*»[5] ἐπέφερε διπλό θάνατο στούς ἀνθρώπους.

30

α΄. Ὁ πρῶτος θάνατος ἦταν ὁ πνευματικός, πού εἶναι ὁ χωρισμός τοῦ ἀνθρώπου ἀπό τόν Θεό, ἡ διακοπή τῆς κοινωνίας μέ τήν πηγή τῆς ζωῆς καί τῆς ἀθα-

2. «*Φθόνῳ δὲ διαβόλου θάνατος εἰσῆλθεν εἰς τὸν κόσμον*» (Σοφίας Σολομῶντος β΄, 24).

3. Πρός Ρωμαίους γ΄, 23.

4. «*Διὰ τοῦτο ὥσπερ δι᾽ ἑνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθε καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος, καὶ οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώπους ὁ θάνατος διῆλθεν, ἐφ᾽ ᾧ πάντες ἥμαρτον*» (πρός Ρωμαίους ε΄, 12).

5. Γενέσεως β΄, 17.

νασίας καί ἡ ἀποξένωσή του ἀπό τόν Δημιουργό καί Πατέρα του. Αὐτά ὅλα σημαίνονται μέ τήν ἐξορία ἀπό τόν Παράδεισο, τήν φρούρηση τῆς πύλης του ἀπό τήν φλογίνη ρομφαία[6].

Ὁ ἄνθρωπος τότε ἔχασε ὅλα τά θεῖα δωρήματα τῆς ὑπάρξεώς του καί ἀπομακρύνθηκε γυμνός καί κατάκριτος ἀπό τήν οἰκογένεια τοῦ Θεοῦ. Ὅπως παραστατικά, ἀλληγορικά, περιέγραψε αὐτή τήν κατάσταση ὁ Κύριός μας στήν παραβολή τοῦ ἀσώτου υἱοῦ[7].

β΄. Ἀργότερα συνέβη καί ὁ δεύτερος θάνατος, ὁ σωματικός πού εἶναι ὁ χωρισμός τῆς ψυχῆς ἀπό τό σῶμα, κατά τόν ὁποῖο, ὅταν ἡ ψυχή ἐξέλθει ἀπό τό σῶμα μέ τό ὁποῖο εἶναι ἑνωμένη καί στό ὁποῖο κατοικεῖ, συμβαίνουν δύο πράγματα:

Τό μέν σῶμα διαλύεται στά ἐξ ὧν συνετέθη στοιχεῖα, σύμφωνα μέ τήν ὑπενθύμιση τοῦ Θεοῦ στούς Πρωτοπλάστους, «*γῆ εἶ καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσει*»[8]. Αὐτή τήν φοβερή διαπίστωση λέει ὁ Ἱερέας ὅταν ἐνταφιάζει τό σῶμα τῶν κεκοιμημένων πιστῶν καί τήν ἀκούουν τήν ὥρα αὐτή ὅλοι οἱ ἄνθρωποι. Εἶναι σάν νά λέει ὁ Θεός: Τί φαντάσθηκες ὅτι εἶσαι; Ποιός σέ παραπλάνησε νά νομίζεις ὅτι ἔχεις κάποια ἀξία; Χῶμα εἶσαι καί στό χῶμα θά ἐπιστρέψεις.

Ἡ δέ ψυχή κατεβαίνει στόν Ἅδη, δηλαδή ζεῖ στερούμενη τήν κοινωνία τοῦ Θεοῦ.

6. Γενέσεως γ΄, 24.
7. Λουκᾶ ιε΄, 11-32.
8. Γενέσεως γ΄, 19.

Οἱ Πρωτόπλαστοι ἀπέκτησαν τήν πείρα τοῦ σωματικοῦ θανάτου, ὅταν εἶδαν νεκρό τόν φονευθέντα υἱό τους Ἄβελ.

* * *

3. Σέ ὁλόκληρη τήν Παλαιά Διαθήκη μέ πολλούς τρόπους οἱ Δίκαιοι περιέγραψαν τήν τραγικότητα τῆς στερήσεως τῆς κοινωνίας μέ τόν Θεό στόν Ἅδη καί τῆς διαλύσεως τοῦ σώματος στόν τάφο. Γιά αὐτό πάντοτε μέ ὀδύνη καί ἰσχυρές ἱκεσίες παρακαλοῦσαν τόν Θεό «*Ἐξάγαγε ἐκ φυλακῆς τὴν ψυχήν μου*»[9].

Μέ τήν ἐλπίδα ὑπερβάσεως αὐτῆς τῆς καταστάσεως καί λυτρώσεως ἔζησαν ὅλοι οἱ Δίκαιοι τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ὅπως τήν ἀνέφερε ὁ ἀπόστολος Πέτρος στό κήρυγμά του τήν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς.

«*Γι' αὐτό χαίρεται ἡ καρδιά μου καί τραγουδάει ἡ γλώσσα μου· Καί ὅταν τό σῶμα μου πάει στόν τάφο, θά ἔχει τήν ἐλπίδα συντροφιά. Γιατί δέν θά ἐγκαταλείψεις τήν ψυχή μου στόν ἅδη, οὔτε θ' ἀφήσεις τόν ἅγιό σου νά γνωρίσει τήν φθορά*»[10].

Τά πλήγματα τοῦ θανάτου, ὅπως ἀναφέρονται στόν ἀποστολικό λόγο, εἶναι Ἅδης γιά τήν ψυχή, διαφθορά στόν τάφο γιά τό σῶμα.

* * *

9. Ψαλμοῦ 141 (ρμβ΄), 8.

10. «*Διὰ τοῦτο εὐφράνθη ἡ καρδία μου καὶ ἠγαλλιάσατο ἡ γλῶσσά μου, ἔτι δὲ καὶ ἡ σάρξ μου κατασκηνώσει ἐπ' ἐλπίδι, ὅτι οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχήν μου εἰς ᾅδου οὐδὲ δώσεις τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν*» (Πράξεων β΄, 26-27).

4. Τά βαρύτατα αὐτά πλήγματα στήν ζωή, στόν ἄνθρωπο, στήν ἀξιοπρέπειά του, προκαλοῦν τόν κοινό πανανθρώπινο ὑπαρξιακό πόνο. Τήν ὀδύνη τῆς ὑπάρξεως διέλυσε ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός μέ τήν Ἀνάστασή Του. Αὐτός «*ἔλυσε τίς ὠδῖνες τοῦ θανάτου*»[11] καί ἀπελευθέρωσε ὅσους ὁ φόβος τοῦ θανάτου τούς εἶχε καταδικάσει νά εἶναι δοῦλοι σέ ὁλόκληρη τήν ζωή κατά τόν ἀπόστολο Παῦλο:

«*Καί μέ αὐτόν τόν τρόπο νά ἀπελευθερώσει ὅσους ὁ φόβος τοῦ θανάτου τούς εἶχε καταδικάσει νά εἶναι δοῦλοι σέ ὅλη τους τήν ζωή*»[12].

Ὁ Κύριος πέθανε πραγματικά ὡς γνήσιος καί αὐθεντικός ἄνθρωπος, ὅπως ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, καί παρέδωσε τό πνεῦμα Του προσωρινά στόν Θεό Πατέρα Του κατά τό «*στά χέρια σου παραδίνω τό πνεῦμα μου*». *Μόλις τό εἶπε αὐτό, ξεψύχησε*[13] καί τό σῶμα Του ἐνταφιάσθηκε, ὅπως ὅλων τῶν ἀνθρώπων. Ὑπέστη μέ τήν θέλησή Του τίς συνέπειες πού ὑφίστανται οἱ παραβάτες τοῦ νόμου τοῦ Θεοῦ, ἄν καί δέν ἦταν ὑποχρεωμένος, ἐπειδή ἦταν ἀναμάρτητος ὡς ἄνθρωπος. 33

Τήν ταφή τοῦ παναχράντου Σώματός Του βεβαιώνουν οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι καί γενικώτερα οἱ Μαθητές τοῦ Ἰησοῦ:

«*Κατά τό δειλινό, ἕνας ἄνθρωπος πλούσιος ἀπό*

11. Πράξεων β΄, 24.

12. «*Καὶ ἀπαλλάξῃ τούτους, ὅσοι φόβῳ θανάτου διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἔνοχοι ἦσαν δουλείας*» (πρός Ἑβραίους β΄, 15).

13. «*Εἰς χεῖράς σου παρατίθεμαι τὸ πνεῦμά μου· καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐξέπνευσεν*» (Λουκᾶ κγ΄, 46).

τήν Ἀριμαθαία, πού τόν ἔλεγαν Ἰωσήφ καί ἦταν καί αὐτός μαθητής τοῦ Ἰησοῦ, ἦρθε στόν Πιλάτο καί ζήτησε τό σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Τότε ὁ Πιλάτος διέταξε νά τοῦ τό δώσουν. Ἀφοῦ λοιπόν ὁ Ἰωσήφ πῆρε τό σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, τό τύλιξε σέ ἕνα καθαρό σεντόνι καί τό ἔβαλε ἔπειτα στό δικό του καινούργιο μνῆμα, πού ἦταν λαξευμένο στόν βράχο. Ὕστερα κύλησε μία μεγάλη πέτρα, ἔκλεισε τήν εἴσοδο τοῦ μνήματος καί ἔφυγε. Ἐκεῖ ἔμειναν καθισμένες ἀπέναντι ἀπό τόν τάφο ἡ Μαρία ἡ Μαγδαληνή καί ἡ ἄλλη Μαρία»[14].

Ὁ θάνατος, γενικά, εἶναι χωρισμός, καί στόν θάνατο τοῦ Κυρίου τό πάντιμο Σῶμα Του καί ἡ ψυχή Του χωρίσθηκαν πραγματικά. Ἀλλά ἡ μία ὑπόσταση τοῦ Σαρκωμένου Λόγου δέν διαιρέθηκε, ἡ *«ὑποστατική ἕνωσις»* δέν διασπάσθηκε καί δέν καταστράφηκε. Μέ ἄλλα λόγια, ἄν καί χωρισμένες ἀπό τόν θάνατο, ἡ ψυχή καί τό σῶμα, παρέμειναν ἑνωμένες διά τῆς θεότητος τοῦ Λόγου, ἀπό τόν ὁποῖο κανένα ἀπό τά δύο
34 δέν ἀποξενώθηκε. Αὐτό δέν ἀλλοιώνει τόν ὀντολογικό χαρακτήρα τοῦ θανάτου, ἀλλά τοῦ ἀλλάζει τό νόημα. Αὐτός ἦταν ἕνας *«ἄφθαρτος θάνατος»*, καί ἑπομένως

14. *«Ὀψίας δὲ γενομένης ἦλθεν ἄνθρωπος πλούσιος ἀπὸ Ἀριμαθαίας, τοὔνομα Ἰωσήφ, ὃς καὶ αὐτὸς ἐμαθήτευσε τῷ Ἰησοῦ· οὗτος προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ ἠτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. τότε ὁ Πιλᾶτος ἐκέλευσεν ἀποδοθῆναι τὸ σῶμα. καὶ λαβὼν τὸ σῶμα ὁ Ἰωσὴφ ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι καθαρᾷ, καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν τῷ καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ ὃ ἐλατόμησεν ἐν τῇ πέτρᾳ, καὶ προσκυλίσας λίθον μέγαν τῇ θύρᾳ τοῦ μνημείου ἀπῆλθεν. Ἦν δὲ ἐκεῖ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ ἄλλη Μαρία, καθήμεναι ἀπέναντι τοῦ τάφου»* (Ματθαίου κζ΄, 57-61).

μέσα σέ αὐτόν νικήθηκε ἡ φθορά καί ὁ θάνατος, καί ἐπομένως μέσα σέ αὐτόν ἀρχίζει ἡ ἀνάσταση.

Ὁ θάνατος τοῦ ἐνσαρκωθέντος Χριστοῦ ἀποκαλύπτει τήν ἀνάσταση τῆς ἀνθρώπινης φύσεως. Καί ὁ σταυρός ἐμφανίζεται σάν ζωοδότης, τό ξύλο τῆς ζωῆς τό καινό, *«πού ἔκαμε νά καταποθεῖ πιά τελείως ὁ θρῆνος τοῦ θανάτου»*[15].

Ἡ Ἐκκλησία δίνει τήν μαρτυρία αὐτοῦ τοῦ γεγονότος κατά τό Μεγάλο Σάββατο μέ ἰδιαίτερη ἔμφαση. Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός λέει:

«Παρ' ὅλο πού ὁ Χριστός ἀπέθανε ὡς ἄνθρωπος, καί ἡ ἁγία του ψυχή χωρίσθηκε ἀπό τό ἄμωμό του σῶμα, ἡ θεϊκότητά του ...περέμεινε καί στήν ψυχή καί στό σῶμα, ἔμεινε ἀχώριστη καί ἀπό τά δύο. Καί ἔτσι ἡ μία ὑπόσταση δέν διαιρέθηκε σέ δύο ὑποστάσεις, γιατί ἐξ ἀρχῆς σῶμα καί ψυχή εἶχαν τό εἶναί τους μαζί μέ τήν ὑπόσταση τοῦ Λόγου. Παρ' ὅλο πού τήν ὥρα τοῦ θανάτου σῶμα καί ψυχή χωρίσθηκαν μεταξύ τους, διατηρήθηκαν καί τά δύο, ἀφοῦ εἶχαν μία ὑπόσταση, ἐκείνη τοῦ Λόγου.

Ἐπομένως ἡ μία ὑπόσταση τοῦ Λόγου ἦταν ὑπόσταση τόσο τοῦ Λόγου ὅσο καί τοῦ σώματος καί τῆς ψυχῆς. Γιατί οὔτε τό σῶμα, οὔτε ἡ ψυχή ἐπῆραν ποτέ δική τους ὑπόσταση ἄλλη ἀπό ἐκείνην τοῦ Λόγου. Ἡ ὑπόσταση λοιπόν τοῦ Λόγου παραμένει πάντοτε μία, καί δέν ὑπῆρξαν ποτέ δύο ὑποστάσεις τοῦ Λόγου. Καί παρ' ὅλο πού τοπικά ἡ ψυχή χωρίσθηκε ἀπό

15. Στιχηρό τῆς 3ης Κυριακῆς τῶν Νηστειῶν, ἑσπερινός.

τό σῶμα, παρέμειναν διά τοῦ Λόγου ὑποστατικῶς ἑνωμένα»[16].

«*Μία ὑπῆρχεν, ἡ ἐν τῷ Ἅδῃ ἀχώριστος, καὶ ἐν τάφῳ καὶ ἐν τῇ Ἐδέμ, Θεότης Χριστοῦ, σύν Πατρί καὶ Πνεύματι, εἰς σωτηρίαν ἡμῶν τῶν μελῳδούντων· Λυτρωτὰ ὁ Θεὸς εὐλογητὸς εἶ*»[17].

Τό μυστήριο τοῦ θανάτου τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ περιγράφεται σέ ἕνα τροπάριο τοῦ Πάσχα:

«*Ἐν τάφῳ σωματικῶς,*
ἐν Ἅδου δὲ μετὰ ψυχῆς, ὡς Θεός,
ἐν Παραδείσῳ δὲ μετὰ Ληστοῦ,
καὶ ἐν θρόνῳ ὑπῆρχες, Χριστέ,
μετὰ Πατρὸς καὶ Πνεύματος,
πάντα πληρῶν ὁ ἀπερίγραπτος».

Μέ τήν Ἀνάστασή Του, πρῶτο, ἐνώθηκε ἡ ψυχή τοῦ Χριστοῦ μέ τό σῶμα Του ἀναιρώντας ἔτσι τήν συνέπεια τῆς παραβάσεως τῆς ἐντολῆς τοῦ Δημιουργοῦ Θεοῦ ἀπό τούς Πρωτοπλάστους, πού ἦταν ἡ διάλυση τῆς συμφυίας ψυχῆς καί σώματος χαρίζοντας σέ ὅλους τήν ἐκ νεκρῶν ἀνάσταση καί τήν ἕνωση τῆς ψυχῆς μέ τό σῶμα κάθε ἀνθρώπου.

Δεύτερο, ὁ Κύριος ὑποσχέθηκε στούς μαθητές Του, ὅτι θά ἔρθει νά τούς παραλάβει γιά νά ζήσουν μαζί Του στήν βασιλεία τοῦ Θεοῦ Πατέρα, ἀποκαθιστώντας τήν κοινωνία Θεοῦ καί ἀνθρώπων.

---

16. Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, Ἔκδοσις Ἀκριβής τῆς Ὀρθοδόξου Πίστεως III, PG 94, 1097.

17. Τροπάριο τοῦ Ὄρθρου τοῦ Μεγάλου Σαββάτου.

«Στό σπίτι τοῦ Πατέρα μου ὑπάρχουν πολλοί τόποι διαμονῆς, ἄν δέν ὑπῆρχαν, θά σᾶς τό ἔλεγα· ἐγώ πηγαίνω νά σᾶς ἑτοιμάσω τόπο. Καί ὅταν πάω καί σᾶς ἑτοιμάσω τόπο, πάλι θά ἔρθω καί θά σᾶς πάρω κοντά μου, ὥστε ὅπου εἶμαι ἐγώ νά εἶστε κι ἐσεῖς»[18].

* * *

5. Γιά νά ὑπαχθοῦν οἱ ἄνθρωποι σέ αὐτό τόν νόμο τῆς ἀναιρέσεως τῶν ὑπαρξιακῶν τους δεινῶν ἀπό τόν θάνατο, ἀπαιτεῖται:

α΄. Πίστη στόν Κύριο Ἰησοῦ Χριστό καί στό ἔργο Του.

«Καί καθένας πού ζεῖ καί ἐμπιστεύεται σέ ἐμένα δέν θά πεθάνει ποτέ. Τό πιστεύεις αὐτό;»[19].

«Θέλουμε νά ξέρετε, ἀδελφοί, τί θά γίνει μέ αὐτούς πού πέθαναν, γιά νά μή λυπᾶστε καί ἐσεῖς ὅπως καί οἱ ἄλλοι, πού δέν ἐλπίζουν πουθενά. Γιατί, ἀφοῦ πιστεύουμε ὅτι ὁ Ἰησοῦς πέθανε καί ἀναστήθηκε, ἔτσι καί ὁ Θεός, αὐτούς πού πέθαναν πιστεύοντας στόν Ἰησοῦ, θά τούς ἀναστήσει γιά νά ζήσουν μαζί Του»[20].

18. *«Ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρός μου μοναὶ πολλαί εἰσιν· εἰ δὲ μή, εἶπον ἂν ὑμῖν· πορεύομαι ἑτοιμάσαι τόπον ὑμῖν· καὶ ἐὰν πορευθῶ καὶ ἑτοιμάσω ὑμῖν τόπον, πάλιν ἔρχομαι καὶ παραλήψομαι ὑμᾶς πρὸς ἐμαυτόν, ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγώ, καὶ ὑμεῖς ἦτε»* (Ἰωάννου ιδ΄, 2-3).

19. *«Ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, κἂν ἀποθάνῃ, ζήσεται· καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα»* (Ἰωάννου ια΄, 26).

20. *«Οὐ θέλομεν δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, περὶ τῶν κεκοιμημένων, ἵνα μὴ λυπῆσθε καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπί-*

Ἡ πίστη στόν Ἰησοῦ Χριστό χαρίζει στόν πιστό ἄνθρωπο τήν ἀνάσταση καί τήν ἀθανασία.

β΄. Μετάνοια.

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος μιλώντας στούς Ἀθηναίους λέει ὅτι ὁ Θεός ζητεῖ ἀπό ὅλους τούς ἀνθρώπους, σέ ὅποιο τόπο καί ἄν κατοικοῦν, νά μετανοήσουν καί νά ἐπιστρέψουν στόν ἀληθινό Θεό:

«*Ὁ Θεός τώρα ὅμως παραγγέλλει σέ ὅλους τούς ἀνθρώπους σέ κάθε τόπο νά μετανοήσουν*»[21].

γ΄. Ζωή σύμφωνη μέ τήν εὐαγγελική διδασκαλία

Ὁ Κύριός μας ἔδωσε ἐντολή στούς Μαθητές Του νά διδάξουν τούς ἀνθρώπους νά ζοῦν σύμφωνα μέ τήν διδασκαλία Του:

«*Διδάξτε τους νά τηροῦν ὅλες τίς ἐντολές πού σᾶς ἔδωσα*»[22].

«*Σᾶς βεβαιώνω πώς ὅποιος δέχεται τά λόγια μου καί πιστεύει σέ αὐτόν πού μέ ἔστειλε ἔχει κιόλας τήν αἰώνια ζωή καί δέν θά ἀντιμετωπίσει τήν τελική κρίση, ἀλλά ἔχει κιόλας περάσει ἀπό τόν θάνατο στήν ζωή*»[23].

δα. εἰ γὰρ πιστεύομεν ὅτι Ἰησοῦς ἀπέθανε καὶ ἀνέστη, οὕτω καὶ ὁ Θεὸς τοὺς κοιμηθέντας διὰ τοῦ Ἰησοῦ ἄξει σὺν αὐτῷ» (πρός Θεσσαλονικεῖς Α΄ δ΄, 13-14).

21. «*Ὁ Θεὸς τανῦν παραγγέλλει τοῖς ἀνθρώποις πᾶσι πανταχοῦ μετανοεῖν*» (Πράξεων ιζ΄, 30).

22. «*Διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν*» (Ματθαίου κή΄, 20).

23. «*Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων καὶ πιστεύων τῷ πέμψαντί με ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται, ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωήν*» (Ἰωάννου ε΄, 24).

«Ἄν μέ ἀγαπᾶτε, τηρῆστε τίς ἐντολές μου. Καί ἐγώ θά παρακαλέσω τόν Πατέρα νά σᾶς δώσει ἄλλον Παράκλητο, τό Πνεῦμα τῆς Ἀληθείας, ὥστε νά εἶναι γιά πάντα μαζί σας… Ἐκεῖνος πού κρατάει τίς ἐντολές μου καί τίς ἐκτελεῖ, αὐτός μέ ἀγαπάει· καί αὐτός πού μέ ἀγαπάει θά ἀγαπηθεῖ ἀπό τόν Πατέρα μου, καί ἐγώ θά τόν ἀγαπήσω καί θά τοῦ φανερώσω τόν ἑαυτό μου… Ὅποιος μέ ἀγαπάει, τοῦ ἀποκρίθηκε ὁ Ἰησοῦς, θά τηρήσει τόν λόγο μου. Καί ὁ Πατέρας μου θά τόν ἀγαπήσει, καί θά ἔρθουμε σέ αὐτόν καί θά κατοικήσουμε μαζί του»[24].

δ΄. Ὁ Κύριος ἐπίσης τόνισε, ὅτι ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου ἐπιτυγχάνεται ἀπό τήν Χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος πού παρέχεται μέ τά ἅγια Μυστήρια:

«Ὅποιος πιστέψει καί βαπτισθεῖ θά σωθεῖ»[25].

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος στό πιό ἔνδοξο κεφάλαιο τῆς Καινῆς Διαθήκης, τό δέκατο πέμπτο (ιε΄) τῆς πρώτης (Α΄) πρός Κορινθίους Ἐπιστολῆς, ἐξηγεῖ τό μέγα τοῦτο μυστήριο τῆς ἀναστάσεως τῶν ἀνθρώπων καί ἔργο τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ.

24. *«Ἐὰν ἀγαπᾶτέ με, τὰς ἐντολὰς τὰς ἐμὰς τηρήσατε, καὶ ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα καὶ ἄλλον παράκλητον δώσει ὑμῖν, ἵνα μένῃ μεθ᾽ ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα,… ὁ ἔχων τὰς ἐντολάς μου καὶ τηρῶν αὐτάς, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν με· ὁ δὲ ἀγαπῶν με ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ πατρός μου, καὶ ἐγὼ ἀγαπήσω αὐτὸν καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαυτόν…ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἐάν τις ἀγαπᾷ με, τὸν λόγον μου τηρήσει, καὶ ὁ πατήρ μου ἀγαπήσει αὐτόν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλευσόμεθα καὶ μονὴν παρ᾽ αὐτῷ ποιήσομεν»* (Ἰωάννου ιδ΄, 15, 21, 23).

25. *«Ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται»* (Μάρκου ιστ΄, 16).

Ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός συζητώντας μέ τήν Μάρθα, ἀδελφή τοῦ Λαζάρου, διακήρυξε ὅτι εἶναι χορηγός τῆς ζωῆς διά τῆς ἀναστάσεως στούς κεκοιμημένους.

«Ἐγώ εἶμαι ἡ ἀνάσταση καί ἡ ζωή· ἐκεῖνος πού πιστεύει σέ ἐμένα, καί ἄν πεθάνει, θά ζήσει»[26].

Μέ τήν πίστη του ὁ ἄνθρωπος καί τήν ἔνταξή του στό ἔνδοξο Σῶμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ μετέχει στήν πρώτη ἀνάσταση (τήν πνευματική), πού ὁ δεύτερος θάνατος (ὁ πνευματικός) δέν ἔχει ἐξουσία. Σέ αὐτήν τήν ἀνάσταση δέν μετέχουν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἰ μή μόνον οἱ πιστοί, ὅπως εἶπε καί ὁ Κύριος, σέ αὐτήν μετέχει «*ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ*».

Γιά τήν σωματική ἀνάσταση πού εἶναι καθολική, δηλαδή γενική δωρεά σέ ὅλους τούς ἀνθρώπους, ὁ Κύριος διακήρυξε:

«Σᾶς βεβαιώνω πώς πλησιάζει ὁ καιρός, ἔφτασε κιόλας, πού οἱ νεκροί θά ἀκούσουν τήν φωνή τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, καί ὅσοι τήν ἀκούσουν θά ζήσουν… καί ὅσοι ἔχουν πράξει δίκαια στήν ζωή τους θά ἀναστηθοῦν γιά νά λάβουν μέρος στήν καινούργια ζωή· καί ὅσοι ἔπραξαν φαῦλα ἔργα θά ἀναστηθοῦν γιά νά ἀντιμετωπίσουν τήν καταδίκη»[27].

26. «Ἐγώ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωή. ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, κἂν ἀποθάνῃ, ζήσεται· καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα» (Ἰωάννου ια΄, 25).

27. *«Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἔρχεται ὥρα, καὶ νῦν ἐστιν, ὅτε οἱ νεκροὶ ἀκούσονται τῆς φωνῆς τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ οἱ ἀκούσαντες ζήσονται… καὶ ἐκπορεύσονται οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες εἰς ἀνάστασιν ζωῆς, οἱ δὲ τὰ φαῦλα πράξαντες εἰς ἀνάστασιν κρίσεως»* (Ἰωάννου ε΄, 25, 29).

Ἔτσι θά ἐπαληθευθεῖ τό προφητευόμενο ἀπό τόν ἀπόστολο Ἰωάννη πού εἶδε στήν Ἀποκάλυψη:

«Καί εἶδα τούς νεκρούς, μεγάλους καί μικρούς, νά στέκονται μπροστά στόν θρόνο. Ἀνοίχθηκαν βιβλία, καί ὕστερα ἀνοίχθηκε ἕνα ἄλλο βιβλίο, τό βιβλίο τῆς ζωῆς. Καί κρίθηκαν οἱ νεκροί κατά τά ἔργα τους, πού ἦταν γραμμένα στά βιβλία. Ἡ θάλασσα παρέδωσε τούς νεκρούς της, καί ὁ θάνατος καί ὁ Ἅδης παρέδωσαν τούς νεκρούς πού φύλαγαν. Καί ὁ καθένας κρίθηκε κατά τά ἔργα του. Τότε ὁ θάνατος καί ὁ Ἅδης ρίχθηκαν στήν λίμνη τῆς φωτιᾶς. Αὐτός εἶναι ὁ δεύτερος θάνατος, ἡ λίμνη τῆς φωτιᾶς καί ὅποιος δέν βρέθηκε γραμμένος στό βιβλίο τῆς ζωῆς ρίχθηκε στήν λίμνη τῆς φωτιᾶς»[28].

28. *«Καὶ εἶδον τοὺς νεκρούς, τοὺς μεγάλους καὶ τοὺς μικρούς, ἑστῶτας ἐνώπιον τοῦ θρόνου, καὶ βιβλία ἠνοίχθησαν· καὶ ἄλλο βιβλίον ἠνοίχθη, ὅ ἐστι τῆς ζωῆς· καὶ ἐκρίθησαν οἱ νεκροὶ ἐκ τῶν γεγραμμένων ἐν τοῖς βιβλίοις κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. καὶ ἔδωκεν ἡ θάλασσα τοὺς νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτῇ, καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ᾅδης ἔδωκαν τοὺς νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐκρίθησαν ἕκαστος κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ᾅδης ἐβλήθησαν εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός· οὗτος ὁ θάνατος ὁ δεύτερός ἐστιν. καὶ εἴ τις οὐχ εὑρέθη ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ζωῆς γεγραμμένος, ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός»* (Ἀποκαλύψεως κ΄, 12-15).

ΚΕ ΦΥΛΑΞΑΣ
ΔΥΣΩΠΡΟΣΩΠΗΣΩ
ΕΟΝΚΑΙΣΑΥΤΗΝ ΚΑΙ
ΑΥΤΟΝ ΔΙΚΑΙΟ
ΡΑΕΒΟΥΝΙ

ΔΕΥΤΕΡΑ ΤΗΣ ΔΙΑΚΑΙΝΗΣΙΜΟΥ

Τῇ Δευτέρᾳ τῆς Διακαινησίμου
αὐτὴν τὴν ζωηφόρον Ἀνάστασιν
ἑορτάζομεν
τοῦ Κυρίου, καὶ Θεοῦ,
καὶ Σωτῆρος ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Χριστὸς κατελθὼν
πρὸς πάλην Ἅδου μόνος,
Λαβὼν ἀνῆλθε
πολλὰ τῆς νίκης σκῦλα.

Ἡ χαρά τῆς Ἀναστάσεως

«Ἐχάρησαν οὖν οἱ μαθηταὶ ἰδόντες τὸν Κύριον»[1]

Ἡ ἐμφάνιση τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ στούς Μαθητές, πού ἦταν συναθροισμένοι στό ὑπερῶο τῆς Ἱερουσαλήμ, τούς γέμισε ἀπό χαρά. *«Ἐχάρησαν οὖν οἱ μαθηταὶ ἰδόντες τὸν Κύριον»*. Μόλις ἀντίκρυσαν οἱ Μαθητές τόν ἀναστημένο Ἰησοῦ γέμισαν ἀπό χαρά καί δέν μποροῦσε νά γίνει διαφορετικά, γιατί ἡ παρουσία τοῦ Ἰησοῦ σκορπίζει τήν χαρά καί γεμίζει τήν ψυχή τοῦ ἀνθρώπου ἀπό χαρά. Ὅπου βρίσκεται ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖ βρίσκεται καί ἡ χαρά. Ὁ Ἰησοῦς εἶναι ὁ μεγάλος χαροποιός, ὁ μόνος χαροποιός καί ὁ καθεαυτοῦ χαροποιός καί ἡ ἀνάστασή Του προκαλεῖ ξεχείλισμα χαρᾶς. Γι᾽ αὐτό ἦρθε καί στόν κόσμο, *«ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν πληρωθῇ»*[2] στήν ζωή μας. Τήν παραμονή τοῦ πάθους Του στόν Μυστικό Δεῖπνο εἶπε στούς Ἀποστόλους Του, ὅτι αὐτή εἶναι ἡ ἐπιθυμία Του, νά κάνει ὅλους τούς μαθητές Του κοινωνούς τῆς χαρᾶς Του *«ἵνα ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ*

1. Ἰωάννου κ΄, 20.

2. Ἰωάννου ιε΄, 11.

ἐν ὑμῖν μείνῃ»[3]. Ὅταν, μετά τήν ἀνάστασή Του, ἐμφανιζόταν σέ προσφιλῆ Του πρόσωπα, τό πρῶτο πράγμα πού τούς εὐχόταν ἦταν ἡ χαρά: «*Χαίρετε*»[4] τούς ἔλεγε. Ἀλλά καί ἡ ἑορτή τῆς Ἀναστάσεως εἶναι ἑορτή χαρᾶς, εὐφροσύνης καί ἀγαλλιάσεως.

Γι᾽ αὐτό ὡς θέμα τῆς μελέτης μας ἄς ἐκλέξουμε τήν χαρά καί νά δοῦμε: α) Ποιά εἶναι ἡ δύναμη τῆς χαρᾶς καί β) Πῶς διατηρεῖται ἡ χαρά.

1. Ἡ δύναμη τῆς χαρᾶς

Ἡ χαρά εἶναι μία ἀπό τίς πιό ἰσχυρές δυνάμεις. Καταπραΰνει, ἀφοπλίζει, κατακτᾶ, παρασύρει, ἐνθουσιάζει. Ὅταν εἶναι κανείς χαρούμενος, τό πνεῦμα του εἶναι πιό φωτεινό, ἡ σκέψη του πιό καθαρή, ἡ ψυχή του πιό ἤρεμη, ἡ ὑπομονή του πιό σταθερή. Ὁ χαρούμενος θά πάρει ὅλα τά πράγματα ἀπό τήν καλή τους ἄποψη καί δέν θά δυσαρεστεῖται χωρίς λόγο ἤ γιά κάτι πού μπορεῖ νά ταράξει τήν ἐσωτερική του γαλήνη. Ἡ χα-
46 ρούμενη ψυχή εἶναι καλύτερα διατεθειμένη γιά τήν προσπάθεια, τήν γενναιότητα, τήν θυσία.

Ἡ χαρά εἶναι ἡ καλύτερη ἐγγύηση ἐπιτυχίας καί νίκης κατά τοῦ Διαβόλου. Ὁ Διάβολος κάθε φορά πού μπορεῖ νά ἀποθαρρύνει μία ψυχή, τήν βάζει σέ ἀνησυχίες, τῆς ἀφαιρεῖ τήν χαρά γιά νά τήν ἔχει ὑποχείριό του. Γι᾽ αὐτό καί ἅγιοι θλιμμένοι δέν ὑπάρχουν.

Ἡ χαρά δέν εἶναι ἐπιπόλαιη ἐκδήλωση ἐλαφρότητας, ἀλλά ξεχείλισμα ἀγάπης καί κατανοήσεως, δύναμη

3. Ἰωάννου κ΄, 20.

4. Ματθαίου κή΄, 9.

πού ἐπισύρει τήν συμπάθεια, ἐμπνέει τήν ἐμπιστοσύνη, εὐκολύνει τίς σχέσεις μέ ὅλους καί μᾶς καθιστᾶ ἱκανούς νά ἐπιτύχουμε σέ ὅλες τίς προσπάθειες τῆς ζωῆς μας.

Ἡ χαρά βοηθάει τούς ἄλλους καί τούς προσελκύει.

α΄. Ἡ χαρά βοηθάει τούς ἄλλους. Ὑπάρχουν τόσοι πού ἀγωνίζονται τόν δύσκολο ἀγώνα τῆς ζωῆς καί εἶναι βυθισμένοι στήν θλίψη. Πρέπει ἐμεῖς νά τούς ἐξυψώσουμε καί νά τούς μεταδώσουμε τήν χαρά μας, νά τούς βοηθήσουμε.

Ἡ θλίψη εἶναι πάντα ἄγονη καί ἡ χαρά γόνιμη. Δέν εἶναι μέ τούς θρήνους καί τίς μεμψιμοιρίες πού θά ἐμπνεύσουμε στούς ἄλλους τήν δύναμη γιά τόν ἀγώνα τῆς ζωῆς, ἀλλά μέ τόν ἐνθουσιασμό, μέ τήν ὑπομονή, μέ τήν χαρά.

Ἡ χαρά πρέπει νά μᾶς πλημμυρίζει πάντα, ἀνεξάρτητα ἀπό τήν στιγμή πού βρισκόμαστε, γιατί μόνον ἡ χαρά θά μᾶς κάνει ἱκανούς νά βοηθήσουμε τούς ἄλλους καί νά ἐπιτύχουμε τόν σκοπό μας.

β.΄ Ἡ χαρά προσελκύει. Ἡ χαρά εἶναι μία ἑλκυστική καί κατακτητική δύναμη. Τίποτε δέν προσελκύει τούς ἄλλους ὅσο ἡ χαρά. Ἡ χαρά διπλασιάζει καί τριπλασιάζει τίς δυνάμεις μας γιά νά ἑλκύσουμε τούς ἄλλους. Βέβαια ἡ χαρά δέν ἀφαιρεῖ τόν πόνο, ἀλλά τόν μεταμορφώνει καί τόν κάνει πιό ὑποφερτό καί πιό ἐλαφρό.

Οἱ ἄνθρωποι προστρέχουν στούς χαρούμενους καί αἰσιόδοξους, καί ἄν καταβάλλονται εἶναι γιατί ἐπιζητοῦν τήν χαρά στήν δηλητηριασμένη πηγή τῆς ἡδονῆς τῆς ὑπερηφάνειας.

2. Πῶς διατηρεῖται ἡ χαρά

Ἡ χαρά τῆς Ἀναστάσεως, καί γενικά ἡ ἐν Κυρίῳ χαρά, θά διατηρηθεῖ μέ τρεῖς κυρίως τρόπους α) Διατηρώντας πάντα τήν Χάρη τοῦ Θεοῦ μέσα στήν ψυχή μας, β) Προσπαθώντας νά κάνουμε τούς ἄλλους εὐτυχισμένους καί γ) Ἀπομακρύνοντας τίς τυραννικές φροντίδες καί μέριμνες.

α΄. Διατηρώντας πάντα τήν Χάρη τοῦ Θεοῦ μέσα στήν ψυχή μας, δηλαδή μέ τό νά εἴμαστε πάντα χωρίς ἁμαρτία στήν καρδιά. Τίποτε δέν μᾶς κάνει πιό χαρούμενους ἀπό τήν σκέψη ὅτι εἴμαστε ναοί τοῦ Θεοῦ, κατοικητήρια τῆς Ἁγίας Τριάδος, φίλοι τοῦ Ἰησοῦ. Ἡ σκέψη αὐτή βάζει τέτοια γαλήνη μέσα μας, πού φωτίζει καί ὅλο τό πρόσωπό μας. Γι᾽ αὐτό οἱ Ἅγιοι ἦταν οἱ πιό χαρούμενοι καί εὔθυμοι ἄνθρωποι καί δέν ὑπάρχει κανένας ἅγιος δύστροπος καί μελαγχολικός. Οἱ ἅγιοι ἦταν ἄνθρωποι πού εἶχαν τήν Χάρη τοῦ Θεοῦ μέσα στήν ψυχή τους.

Ἡ χαρά εἶναι τό ἀποτέλεσμα μιᾶς ἡσυχης καί ἁγνῆς συνειδήσεως. Εἶναι ἔνδειξη τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ.

β΄. Προσπαθώντας νά κάνουμε τούς ἄλλους εὐτυχισμένους. Ἡ προσπάθεια νά μεταδώσουμε τήν χαρά στούς ἄλλους θά συμβάλει στό νά διατηρηθεῖ ἡ δική μας χαρά. Γι᾽ αὐτό ἄς τούς δεχόμαστε, ὅπως εἶναι, μέ τόν χαρακτήρα τους καί τήν ἰδιοσυγκρασία τους. Νά μήν τούς ταπεινώνουμε, νά μήν τούς κατακρίνουμε, νά εἴμαστε εὐχαριστημένοι γιά τίς ἐπιτυχίες τους. Ἡ χαρά τους ἄς εἶναι καί χαρά μας. Εἴμαστε σάν τά συγ-

κοινωνοῦντα δοχεῖα. Ἀπό τήν δική μας χαρά ἄς ἔχουν πάντα νά λαμβάνουν. Ἡ προσπάθειά μας αὐτή θά μᾶς διατηρεῖ καί θά αὐξάνει τήν χαρά μας. Ἡ μοιρασμένη χαρά γίνεται διπλῆ, ἐνῶ ἀντιστρόφως δέν θά ὑπάρξει οὔτε γιά μᾶς ἀληθινή χαρά ἄν δέν ζοῦμε στήν ἀγάπη. Ἡ χαρά εἶναι δύναμη κατακτήσεως γιά τούς ἄλλους, ἀλλά καί δύναμη ἠρεμίας καί γαλήνης γιά μᾶς.

γ΄. Ἀπομακρύνοντας τίς τυραννικές φροντίδες καί μέριμνες. Οἱ ὑποθετικές δυσκολίες καί στενοχώριες οὔτε στιγμή νά φωλιάζουν στήν ψυχή μας. Τό μέλλον εἶναι στά χέρια τοῦ Θεοῦ. Ἐμᾶς ἐνδιαφέρει ἡ παροῦσα στιγμή, πού θέλουμε νά τήν περάσουμε στήν χάρη τοῦ Θεοῦ καί ὁλότελα ἐγκαταλελειμμένοι στό ἅγιο Θέλημά Του. Ἄν ἐμφανισθοῦν μελλοντικά οἱ δυσκολίες, ὁ Θεός δέν θά μᾶς ἀφήσει. Μέ τήν δύναμή Του γενναῖα καί χαρούμενα θά ἀντιμετωπίσουμε καί ἐκεῖνες τίς δυσκολίες.

Τό νά εἶναι κανείς χαρούμενος εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ἀτομικῆς προσπάθειας καί ὄχι τῶν περιστάσεων. Μπορεῖ νά χρειάζεται ἡρωισμός γιά ἕνα ἁπλό χαμόγελο, σέ ὁρισμένες ὧρες, ἀλλά ἐκεῖνος πού χαμογελᾶ εἶναι ὁ πρῶτος ἀνταμειβόμενος, γιατί τό ἐξωτερικό ἐπηρεάζει τό ἐσωτερικό. Καταλήγει κανείς πάντα νά γίνει ὅ,τι συνηθίζει νά φαίνεται. Τό χαμόγελο τῶν χειλέων προετοιμάζει τό χαμόγελο τῆς ψυχῆς.

Ἡ χαρά εἶναι τό ἀποτέλεσμα τῆς ἐσωτερικῆς ἐγκαταλείψεως στό ἅγιο θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ὁ ἄνθρωπος πού ἐμπιστεύεται τήν ζωή του, τούς οἰκείους του καί τό μέλλον του στόν Θεό εἶναι καί ὁ πιό χαρούμενος.

ΕἸC ἘΜΜΑΟΎC ΚΛΩΝ ΤΟΝ ΆΡΤΟΝ

ΤΡΙΤΗ ΤΗΣ ΔΙΑΚΑΙΝΗΣΙΜΟΥ

Τῇ Τρίτῃ τῆς Διακαινησίμου
αὐτὴν τὴν ζωηφόρον Ἀνάστασιν
ἑορτάζομεν
τοῦ Κυρίου, καὶ Θεοῦ,
καὶ Σωτῆρος ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Χριστὸς κατελθὼν
πρὸς πάλην Ἅδου μόνος,
Λαβὼν ἀνῆλθε
πολλὰ τῆς νίκης σκῦλα.

Ἡ ἐμφάνιση τοῦ Ἰησοῦ στούς Μαθητές πού πήγαιναν πρός τούς Ἐμμαούς

«Ὁ Ἰησοῦς ἐγγίσας
συνεπορεύετο αὐτοῖς»[1]

Μία ἀπό τίς πρῶτες ἐμφανίσεις τοῦ Ἰησοῦ ἦταν καί ἡ ἐμφάνισή Του στούς δύο Μαθητές πού πήγαιναν πρός τούς Ἐμμαούς. Ἡ ἐμφάνιση αὐτή ἐγκλείει, πολλά πρακτικά διδάγματα γιά μᾶς καί πρέπει νά ἀποτελέσει προσεκτικό θέμα μελέτης μας στήν πασχαλινή περίοδο.

Αὐτήν ἄς μελετήσουμε σέ τρία χαρακτηριστικά καί κύρια σημεῖα της:

Ὁ Ἰησοῦς α) πλησιάζει καί συντροφεύει τούς δυό Μαθητές πού πήγαιναν πρός τούς Ἐμμαούς, β) συνομιλεῖ μαζί τους καί γ) ἐξαφανίζεται μόλις Τόν ἀναγνώρισαν.

1. Λουκᾶ κδ΄, 15

α΄. Ὁ Ἰησοῦς πλησιάζει καί συντροφεύει τούς μαθητές πού πήγαιναν πρός τούς Ἐμμαούς

Δύο μαθητές, πού τόν ἕναν τό ἱερό κείμενο τοῦ Εὐαγγελίου ὀνομάζει Κλεόπα καί τόν ἄλλον ἡ Παράδοση καλεῖ Λουκᾶ, βγῆκαν ἀπό τήν πόλη Ἱερουσαλήμ μέ κατεύθυνση πρός τούς Ἐμμαούς, πολίχνη, σέ δίωρη περίπου ἀπόσταση. Θλιμμένοι βγαίνουν ἀπό τήν Ἱερουσαλήμ τήν ἴδια ἡμέρα τῆς Ἀναστάσεως καί γιά νά διώξουν μακριά τήν θλίψη τους πηγαίνουν στήν ἐξοχή.

Μοιάζουν μέ ἀπερίσκεπτα πρόβατα, πού χωρίζονται ἀπό τό ποίμνιο. Δέν διατρέχουν τόν κίνδυνο νά πλανηθοῦν; Ἤδη εἶχε ἐξασθενήσει ἡ πίστη τους. Ἀπέρριψαν τήν μαρτυρία τῶν γυναικῶν καί τῶν Ἀποστόλων πού εἶχαν ἐπισκεφθεῖ τόν τάφο καί ἀφοῦ τόν βρῆκαν κενό διαβεβαίωσαν ὅτι ὁ Κύριος ἀναστήθηκε. Συζητοῦν καί δέν λένε τό ὄνομα τοῦ Κυρίου τους Ἰησοῦ, ἀλλά μιλοῦν γιά Προφήτη: «*ἐγένετο ἀνὴρ προφήτης*»[2]. Δέν εἶχαν χάσει τήν ἐλπίδα τους διότι δηλώνουν «*ἠλπίζομεν*». Εὐτυχῶς διατηροῦσαν ἀκόμη κάποια ἀγάπη γιά τόν Διδάσκαλο καί μιλοῦσαν γι᾽ Αὐτόν: «*Αὐτοί μιλοῦσαν μεταξύ τους γιά ὅλα αὐτά πού συνέβησαν…. μέ τόν Ἰησοῦ ἀπό τήν Ναζαρέτ*»[3]. Ὤ! πόσο εἶναι ὡραῖο νά μιλᾶμε γιά τόν Θεό εἴτε μόνοι μας, εἴτε μέ τόν πλησίον! Ὅταν εἴμαστε στενοχωρημένοι καί

2. Λουκᾶ κδ΄, 19.

3. «*Καὶ αὐτοὶ ὡμίλουν πρὸς ἀλλήλους περὶ πάντων τῶν συμβεβηκότων τούτων… περὶ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου*» (Λουκᾶ κδ΄, 14,19).

βρισκόμαστε σέ δύσκολη θέση, ἄν μιλοῦμε μέ τόν Θεό, ἀμέσως ἐνισχύεται τό πνεῦμα μας, θερμαίνεται ἡ καρδιά μας, φωτίζεται ἡ διάνοιά μας.

Ἄς προσέξουμε τήν προθυμία, μέ ποιά ταπεινοφροσύνη, μέ πόση γλυκύτητα ὁ Ἰησοῦς τρέχει πρός ἐκείνους πού Τοῦ μένουν πιστοί στήν ὥρα τῆς δοκιμασίας. Δέν μπορεῖ νά τούς ἀφήσει στήν θλίψη πού εἶναι καρπός τῆς ἀπιστίας τους. Οἱ δύο αὐτοί ἄνθρωποι δέν ἦταν Ἀπόστολοι, ἀλλά ἁπλοί Μαθητές. Τούς πλησιάζει, συμβαδίζει μαζί τους, συνομιλεῖ μέ αὐτούς. Δέν ἀποστρέφεται τόν ἀριθμό τους. Ἀποκαλύπτει τά μυστήριά Του σάν νά εἶχε μπροστά Του πλῆθος πολύ, ὅπως ἔκανε καί στό πηγάδι τοῦ Ἰακώβ μέ τήν Σαμαρείτιδα.

Τί ὡραῖο δίδαγμα γιά μᾶς, πού δέν καταδεχόμαστε νά παρηγορήσουμε φτωχό καί ἄγνωστό μας, πού θέλουμε πάντα νά ἔχουμε μεγάλο ἀκροατήριο γιά νά μιλήσουμε, πού ζητᾶμε πάντα τά πομφολυγώδη λόγια (δηλαδή κενοῦ περιεχομένου), τήν ἐξωτερική ἐντύπωση.

* * *

β΄. Συνομιλεῖ μέ τούς δύο μαθητές

Ἄς θαυμάζουμε τήν σοφή συγκατάβαση τοῦ Ἰησοῦ. Ἀρχίζει νά τούς ἐρωτᾶ: «*Γιά ποιό ζήτημα μιλᾶτε μεταξύ σας τόσο ἔντονα καθώς περπατᾶτε καί εἶστε σκυθρωποί;*»[4]. Οἱ ἐρωτήσεις πού κάνει ἕνας Θεός, δέν Τοῦ μαθαίνουν τίποτε τό νέο. Ὁ Ἰησοῦς ἤξερε καί τό

4. «*Τίνες οἱ λόγοι οὗτοι οὓς ἀντιβάλλετε (ἀνταλλάσσετε) πρὸς ἀλλήλους περιπατοῦντες καὶ ἐστὲ σκυθρωποί;*» (Λουκᾶ κδ΄, 17).

ἀντικείμενο τῆς συζητήσεώς τους καί τήν αἰτία τῆς λύπης τους, ἀλλά ἤθελε νά τούς ὁδηγήσει νά ἐλαφρώσουν τήν καρδιά τους καί νά Τοῦ ἀποκαλύψουν τήν κρυφή πληγή τῆς ἀπιστίας τους. Τό ἔκαναν. Ἀμέσως ἄρχισε νά τούς διδάσκει καί νά τούς ἐπιπλήττει γιά κάτι πού πολλές φορές καί ἄλλοτε τούς εἶχε ἐπιπλήξει. «*Ἀνόητοι, πού ἡ καρδιά σας ἀργεῖ νά πιστέψει σέ ὅλα ὅσα εἶπαν οἱ προφῆτες. Αὐτά δέν ἔπρεπε νά πάθει ὁ Μεσσίας καί νά δοξασθεῖ;*»[5]. Τότε τούς ἐξηγεῖ ὅ,τι οἱ Γραφές ἀνέφεραν γι' Αὐτόν, δείχνοντάς τους τήν τέλεια συμφωνία τῶν προφητειῶν μέ τά γεγονότα, πού συνέβησαν πρίν ἀπό λίγο διάστημα. Φωτίζοντας τά πνεύματά τους, θέρμανε καί τίς καρδιές τους καί ἄναβε μέσα τους οὐράνια φλόγα. Ἀργότερα θά πεῖ ὁ ἕνας πρός τόν ἄλλο: «*Ἡ καρδιά μας δέν ἔκαιγε μέσα μας καθώς μᾶς μιλοῦσε στόν δρόμο καί μᾶς ἑρμήνευε τίς Γραφές;*»[6].

Τρισμακάριστοι μαθητές, πού βγαίνοντας ἀπό τήν Ἱερουσαλήμ, ἀντί νά καταπιασθεῖτε μέ ἐπιπόλαιες συ-
56 νομιλίες, εἴχατε τόν Ἰησοῦ καί τά παθήματά Του γιά ἀντικείμενο τῆς συζητήσεώς σας! Ἐκεῖνος γιά τόν Ὁποῖο μιλούσατε ἐνώθηκε μαζί σας. Συνωμίλησε μέ σᾶς καί στήν φωνή Του, τά σκοτάδια τῆς ψυχῆς σας διαλύθηκαν, ἡ χαρά πῆρε τήν θέση τῆς λύπης, ἡ ἐμπιστοσύνη τήν θέση τῆς ἀποθαρρύνσεως. Εἴθε ὁ Κύριος νά

5. «*Ὦ ἀνόητοι καὶ βραδεῖς τῇ καρδίᾳ τοῦ πιστεύειν ἐπὶ πᾶσι οἷς ἐλάλησαν οἱ προφῆται! Οὐχὶ ταῦτα ἔδει παθεῖν τὸν Χριστὸν καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ;*» (Λουκᾶ κδ΄, 25).

6. «*Οὐχὶ ἡ καρδία ἡμῶν καιομένη ἦν ἐν ἡμῖν, ὡς ἐλάλει ἡμῖν ἐν τῇ ὁδῷ;*» (Λουκᾶ κδ΄, 32).

ἔρχεται κοντά μας στίς συνομιλίες μας. Πόσοι χριστιανοί μποροῦν νά ἀπαντήσουν στό: «*Τίνες οἱ λόγοι οὗτοι;*», χωρίς νά ἐρυθριάσουν; Κατακρίσεις, συκοφαντίες, κακολογίες, περιττολογίες μολύνουν συχνά τά χείλη μας κατά τήν ὥρα τῆς συνομιλίας. Σέ μία συγκέντρωση, πού διαρκεῖ τρεῖς ὧρες, οἱ δυό περνοῦν μέ τό νά κακολογοῦμε ἤ νά κατακρίνουμε τόν πλησίον μας. Ἔτσι δυστυχῶς συμβαίνει σέ ὅλες τίς συγκεντρώσεις μας καί συνομιλίες μας. Τόσο μᾶς κυριεύει τό πνεῦμα τῆς κακολογίας.

* * *

γ΄. Ἐξαφανίζεται μόλις Τόν ἀναγνώρισαν

Ὅσο χρόνο μιλοῦσε ὁ Ἰησοῦς, ὁ καιρός περνοῦσε γρήγορα. «*Ὅταν πλησίασαν στό χωριό … αὐτός προσποιήθηκε πώς πηγαίνει πιό μακριά*»[7]. Τέτοια εἶναι πολλές φορές ἡ συμπεριφορά τοῦ Θεοῦ μέ τούς δούλους Του. Προσποιεῖται ὅτι ἀπομακρύνεται γιά νά τούς ἐλκύσει περισσότερο. Κρύβει τήν εὔνοιά Του γιά νά ζωντανέψει τίς ἐπιθυμίες τους. Τρυφερός Πατέρας, θέλει νά κρυφτεῖ ἀπό τά παιδιά πού ἀγαπᾶ, γιά νά ξυπνήσει τήν ἀγάπη τους. «*Ἐκεῖνοι ὅμως τόν πίεζαν καί τοῦ ἔλεγαν: «Μεῖνε μαζί μας, γιατί πλησίασε τό βράδυ καί ἡ ἡμέρα ἤδη τελειώνει*»[8]. Ὤ! Θεία δύναμη

7. «*Ἤγγισαν εἰς τὴν κώμην… καὶ οὗτος προσεποιεῖτο πορρωτέρω πορεύεσθαι*» (Λουκᾶ κδ΄, 28).

8. «*Καὶ παρεβιάσαντο αὐτὸν λέγοντες μεῖνον μεθ' ἡμῶν, ὅτι πρὸς ἑσπέραν ἐστὶ καὶ κέκλικεν ἡ ἡμέρα*» (Λουκᾶ κδ΄, 29).

τῆς προσευχῆς! Ἀναγκάζει τόν Θεό νά μείνει μαζί μας καί νά μᾶς χορηγήσει ὅ,τι Τοῦ ζητοῦμε. «*Μπῆκε λοιπόν στό χωριό γιά νά μείνει μαζί τους*»[9]. Κάθισε στό τραπέζι μαζί τους. Ὁ Κύριος πῆρε τόν ἄρτο τόν εὐλόγησε, τούς τόν μοίρασε. Τήν ἴδια στιγμή τά μάτια τους ἄνοιξαν. Τόν ἀναγνώρισαν. Πόσο ἡ στιγμή ἐκείνη ἦταν πολύτιμη, ἀλλά καί πόσο ἦταν σύντομη! «*...Αὐτός ὅμως ἔγινε ἄφαντος*»[10]. Ποιά ἦταν τά αἰσθήματα τῶν μαθητῶν; Τί γλυκειά γαλήνη μένει στήν ψυχή, στήν ὁποία μίλησε ὁ Ἰησοῦς!

Διπλασιάζει κανείς τήν χαρά του, ἄν τήν μοιράζεται μέ ἐκείνους πού ἀγαπᾶ. «*Τήν ἴδια ὥρα σηκώθηκαν καί γύρισαν στήν Ἱερουσαλήμ. Ἐκεῖ βρῆκαν συγκεντρωμένους τούς ἕντεκα μαθητές καί ὅσους ἦταν μαζί τους, πού ἔλεγαν ὅτι πραγματικά ἀναστήθηκε ὁ Κύριος καί φανερώθηκε στόν Σίμωνα καί αὐτοί τούς ἐξήγησαν ὅσα τούς συνέβησαν στόν δρόμο καί πῶς Τόν ἀναγνώρισαν ὅταν τεμάχιζε τό ψωμί*»[11].

58 Ὅταν ὁ Ἰησοῦς μᾶς γεμίζει μέ τήν χάρη Του γίνεται συνήθως γιά νά μᾶς ὁδηγήσει νά κερδίσουμε γι' Αὐτόν καί ἄλλες καρδιές.

---

9. «*Εἰσῆλθε τοῦ μεῖναι σὺν αὐτοῖς*» (Λουκᾶ κδ΄, 29).

10. «*... καὶ Αὐτὸς ἄφαντος ἐγένετο ἀπ' αὐτῶν*» (Λουκᾶ κδ΄, 31).

11. «*Καὶ ἀναστάντες αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ εὗρον συνηθροισμένους τοὺς ἕνδεκα καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς, λέγοντας ὅτι ἠγέρθη ὁ Κύριος ὄντως καὶ ὤφθη Σίμωνι. καὶ αὐτοὶ ἐξηγοῦντο τὰ ἐν τῇ ὁδῷ καὶ ὡς ἐγνώσθη αὐτοῖς ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου...*» (Λουκᾶ κδ΄, 33-35).

Ἐκεῖνοι πού ἔχουν φλογισμένη τήν καρδιά ὅταν ὁ Ἰησοῦς μένει μαζί τους, ἀναγνωρίζουν ἀληθινά τόν Κύριο στήν κλάση τοῦ ἄρτου. Πόσο ὅμως ἀπέχουμε ἀπό μία τέτοια διάθεση καί ἐπιθυμία, ἀπό μία τόσο σφοδρή ἀγάπη καί ζωηρή εὐλάβεια; Ἄς ζητήσουμε τήν αἰτία. Μήπως ὀφείλεται στό ὅτι ἡ πίστη μας εἶναι ἀδρανής καί χλιαρή; Μήπως οἱ θεληματικοί ξελογιασμοί μᾶς κυριεύουν καί μᾶς κάνουν νά ξεχάσουμε τόν Θεό; Ἄς σκεπτώμαστε μόνο τόν Θεό. Κανένας πάγος δέν μένει χωρίς νά λειώσει, ὅταν ἀντικρύζει τίς καυτερές ἀκτῖνες τοῦ θερμογόνου ἥλιου.

Συχνά δεχόμαστε στήν καρδιά μας μέ τόν ἄρτο καί τόν οἶνο, μέ τήν θεία Μετάληψη, τόν ὁδοιπόρο πρός τούς Ἐμμαούς. Ἄς Τόν παρακαλοῦμε νά ἀνοίξει καί τούς δικούς μας ὀφθαλμούς.

Ἡ ΨΗΛΑΦΗCΙC ΤΟ͞Υ ΘΩΜΑ͞

ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΟΥ ΘΩΜΑ

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ,
Κυριακὴ δευτέρᾳ
ἀπὸ τοῦ Πάσχα,
τὰ ἐγκαίνια ἑορτάζομεν
τῆς Χριστοῦ Ἀναστάσεως,
καὶ τὴν τοῦ ἁγίου
ἀποστόλου Θωμᾶ
ψηλάφησιν

Ἡ Χριστιανική Εἰρήνη

«Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς πάλιν· εἰρήνη ὑμῖν»[1]

Τό πρῶτο δῶρο, πού ἔκανε ὁ Ἰησοῦς Χριστός στούς Μαθητές Του μετά τήν Ἀνάστασή Του, ἦταν νά τούς δώσει τήν εἰρήνη «*Εἰρήνη ὑμῖν*». Ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ νά εἶναι μαζί σας. Τό ἴδιο αὐτό δῶρο ἔδωσε καί σέ μᾶς μέ τήν Πασχαλινή θεία Κοινωνία, ἀφοῦ, ὄχι μόνο μᾶς ἐμφανίσθηκε, ἀλλά καί μᾶς τίμησε μέ τήν ἐπίσκεψή Του. «*Εἰρήνη ὑμῖν*», εἶπε καί σέ μᾶς. Οἱ λόγοι αὐτοί τοῦ Κυ- 63
ρίου μας μποροῦν νά ἀναπτυχθοῦν ὡς ἑξῆς:

«Τό σῶμα καί τό αἷμα μου, πού λάβατε στά εἴδη τοῦ ἄρτου καί τοῦ οἴνου μετά τήν εἰλικρινῆ μετάνοιά σας, σᾶς ἔδωσαν τήν ἐσωτερική εἰρήνη καί σᾶς συμφιλίωσαν μέ τόν Πατέρα μου».

Δέν ἀρκεῖται ὁ Κύριος νά κάνει μία φορά μόνο τήν εὐχή: «*Εἰρήνη ὑμῖν*», ἀλλά τήν ἐπαναλαμβάνει δύο φορές, γιατί θέλει ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ νά ἐπεκταθεῖ στό

1. Ἰωάννου κ΄, 21.

πνεῦμα καί στήν καρδιά τῶν Μαθητῶν Του καί νά κυριαρχήσει σ' ὅλες τίς δυνάμεις τῆς ψυχῆς τους. «*Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς πάλιν· εἰρήνη ὑμῖν*». Θέλει ἡ εἰρήνη αὐτή νά εἶναι μόνιμη καί σταθερή, ἀποτελεσματική καί γόνιμη, νά βασιλεύσει σέ κάθε καρδιά καί σέ κάθε διάνοια. *Ὁ ἅγιος ἀπόστολος Παῦλος ἀργότερα τελείωνε πολλές ἐπιστολές του μέ τήν εὐχή τῆς εἰρήνης. «Καί ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ, πού εἶναι ἀσύλληπτη στό ἀνθρώπινο μυαλό, θά διαφυλάξει τίς καρδιές καί τίς σκέψεις σας κοντά στόν Ἰησοῦ Χριστό»*[2].

Πῶς μπορεῖ ἡ ψυχή μας νά ἀποκτήσει τό ἀνεκτίμητο αὐτό δῶρο τῆς εἰρήνης; Μέ τήν πλήρη ὑποταγή τοῦ λογικοῦ μας στήν πίστη, σύμφωνα μέ τά ἀλάνθαστα λόγια τοῦ Κυρίου στόν Θωμᾶ: «*Μακάριοι ἐκεῖνοι πού χωρίς νά μέ ἔχουν δεῖ πιστεύουν*»[3] καί ἀκόμα μέ τήν τέλεια συμμόρφωση τῆς θελήσεώς μας στόν νόμο τοῦ Θεοῦ, ὅπως τό ἐξέφρασε ὁ ἀπόστολος Θωμᾶς: «*Ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου*»[4]. Ὑποβάλλοντας τό λογικό μας στήν πίστη ἀποκτοῦμε τήν εἰρήνη τοῦ πνεύματος καί ὑποτάσσοντας τήν θέλησή μας στόν νόμο τοῦ Κυρίου ἀποκτοῦμε τήν εἰρήνη τῆς καρδιᾶς.

Αὐτές οἱ δυό τελευταῖες φράσεις θά ἀποτελέσουν τά δυό σημεῖα τῆς μελέτης μας.

2. «*Ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ, ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν, φρουρήσει τὰς καρδίας ὑμῶν καὶ τὰς διανοίας ὑμῶν ἐν Χριστῷ*» (πρός Φιλιππησίους δ΄, 7).

3. «*Μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες καὶ πιστεύσαντες*» (Ἰωάννου κ΄, 29).

4. Ἰωάννου κ΄, 28.

1. Ἡ εἰρήνη τοῦ πνεύματος ἀποκτᾶται μέ τήν ὑποταγή στήν πίστη

Χωρίς τήν ὑποταγή αὐτή εἶναι ἀδύνατο νά βροῦμε ποτέ τήν ἀνάπαυση. Ἄς πάρουμε ἕνα ἄνθρωπο πού θέλει νά ζεῖ στήν τέλεια ἀδιαφορία γιά ὅ, τι ἀφορᾶ τήν θρησκεία ἤ πού ζητεῖ νά φτιάξει μία δική του θρησκεία. Στήν πρώτη περίπτωση, ἄν δηλαδή ἀδιαφορεῖ γιά τόν Θεό, γιά τήν ἄλλη ζωή, γιά τά συμφέροντα τῆς ψυχῆς του, τότε πῶς εἶναι δυνατόν νά βρεῖ τήν εἰρήνη τοῦ πνεύματός του, ἀφοῦ δέν ξέρει τί εἶναι, τί θά γίνει καί ἐγκαταλείπει ἔτσι στήν τύχη τά σπουδαιότερα προβλήματα, πού τόν ἀφοροῦν ἄμεσα; Ὑπάρχει σπουδαιότερο ζήτημα ἀπό τήν παντοτινή εὐτυχία του ἤ τήν παντοτινή δυστυχία του;

Στήν δεύτερη περίπτωση, ἄν δηλαδή κάνει μία δική του θρησκεία, ἐθελοθρησκεία[5] σύμφωνα μέ τό δικό του μυαλό, δέν μπορεῖ πάλι νά ἐπιτύχει τήν εἰρήνη τοῦ πνεύματος, γιατί ὅσο σοφός καί νά εἶναι, ὅση ἱκανότητα καί νά ἔχει, ὅσο ἀνώτερος καί νά εἶναι, πρέπει νά ξέρει ὅτι τό πνεῦμα του παραμένει ἄστατο, περίεργο καί ἀνήσυχο καί ἡ ἀστάθεια, ἡ περιέργεια καί ἡ ἀνησυχία εἶναι ἀσυμβίβαστα μέ τήν πνευματική εἰρήνη.

Ἄν εἶμαι σοφός δέν μπορῶ νά φτιάξω μία θρησκεία μέ τό λογικό μου, γιατί τό λογικό μου ὑπόκειται, ἀναφορικά μέ τήν θρησκεία, σέ χίλιες δυό πλάνες. Ἡ ἱστορία μᾶς διδάσκει ὅτι γιά κανένα ἄλλο ζήτημα δέν ἔσφαλαν τόσο οἱ ἄνθρωποι ὅσο στό θρησκευτικό. Ὁ

5. Πρός Κολοσσαεῖς β΄, 23.

Διάβολος ξερίζωσε ἀπό τήν καρδιά τῶν ἀνθρώπων τήν γνώση καί τήν λατρεία τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ καί τούς ἔκανε νά λατρεύσουν τά ρυπαρώτερα ζῶα. Ἐξετάζοντας τούς ἀρχαιότερους λαούς, Ἀσσυρίους, Βαβυλωνίους, Αἰγυπτίους, Ἕλληνες καί Ρωμαίους, βλέπουμε ὅτι, ἐνῶ αὐτοί εἶχαν φθάσει σέ μεγάλο βαθμό πολιτισμοῦ, στό θρησκευτικό σημεῖο ἔπεσαν τόσο ἔξω, ὥστε θεοποίησαν τήν κακία καί τό πάθος, καί αὐτό γιατί δέν εἶχαν τήν ἀληθινή πίστη καί στηρίζονταν μόνο στό λογικό. Καί μετά τήν ἔλευση τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ βλέπουμε ὅτι, ὅσοι δέν θέλησαν νά ὑποταχθοῦν στήν πίστη, παρασύρθηκαν ἀπό τίς πιό παράξενες καί γελοῖες αἱρέσεις. Πῶς μποροῦμε νά βασισθοῦμε στό λογικό μας πού εἶναι τόσο περιορισμένο καί ἀδύνατο; Μήπως τολμοῦμε νά ἰσχυρισθοῦμε ὅτι διαθέτουμε ἀνώτερο πνεῦμα ἀπό ἐκείνους πού πλανήθηκαν; Θά ἦταν γελοῖο καί κωμικό. Τό λογικό μας μένει ἀνήσυχο καί ἄστατο. Σήμερα θέλει αὐτό, αὔριο θέλει ἄλλο. Μέ τό ἴδιο πάθος,

πού σήμερα βρίσκει ἐπιχειρήματα γιά τό ἕνα ζήτημα, αὔριο τό καταπολεμᾶ. Ἀκατάπαυστα ζητεῖ χωρίς νά βρίσκει, καί αὐτή ἡ ἀγωνία τῆς ἔρευνας τοῦ φέρνει τήν ἀνησυχία. Ἐνῶ ἀντίθετα, ἡ πίστη ὁδηγεῖ στήν πρώτη αἰτία, τόν Θεό. Πειθόμαστε ὅτι ἐκεῖνο πού πιστεύουμε τό εἶπε ὁ Θεός, τό ἀποκάλυψε ὁ Ἰησοῦς Χριστός. Ἔτσι ὅλες οἱ ἀνησυχίες σταματοῦν καί ἔρχεται ἡ ἠρεμία καί ἡ γαλήνη στήν σκέψη μας. Τό λογικό μας γίνεται ἀλάνθαστο, γιατί βασίζεται στήν αὐθεντία καί τό κύρος τοῦ ἀποκαλύπτοντος ἀλάνθαστου Θεοῦ, πού δέν μπορεῖ οὔτε νά ἀπατηθεῖ οὔτε νά μέ ἀπατήσει.

Αὐτό δέν θά πεῖ ὅτι ἡ πίστη μας εἶναι ἀμαθής καί τυφλή, ἀναγκασμένη νά πιστεύσει ὅ,τι τῆς προτείνουν, χωρίς καμιά ἔρευνα. Πρίν πιστεύσουμε, μᾶς ἐπιτρέπεται καί μποροῦμε νά ἐξετάσουμε ἄν ὁ Θεός ἀποκάλυψε τήν ἀλήθεια πού θέλουμε νά πιστεύουμε. Οὔτε ὅτι εἶναι παράλογη καί ἀσύνετη, γιατί ἡ πίστη στηρίζεται στήν ἀποκάλυψη σέ σοβαρά κριτήρια, πού ἔπεισαν τούς πρώτους ἀνθρώπους καί μετέστρεψαν τούς πιό ἀσεβεῖς καί ἄπιστους. Αὐτή ἡ βεβαιότητα ἀποκαλύψεως δίνει τήν γαλήνη στό πνεῦμα.

Ἄν ἀφήσουμε τόν δρόμο τῆς πίστεως πού εἶναι τόσο ἁπλός καί εὐθύς καί θελήσουμε νά λοξοδρομήσουμε ἀπό τήν γραμμή, πού μᾶς χάραξε ὁ Θεός, θά παραπλανηθοῦμε χωρίς ποτέ νά βροῦμε διέξοδο καί νά φθάσουμε στόν προορισμό μας. Ἄν ἀρνηθοῦμε τούς Προφῆτες, τά λόγια τοῦ Χριστοῦ, τά θαύματα, τό κύρος τῆς Ἐκκλησίας, τότε ἡ ἄρνηση αὐτή θά ἀναστατώσει τό πνεῦμα μας καί θά φέρει τήν ἀταξία στίς σκέψεις μας. Μεταξύ ἑνός πιστοῦ καί ἑνός ἀπίστου ποιός ἔχει μεγαλύτερη εἰρήνη;

«*Μακάριοι λοιπὸν οἱ μὴ ἰδόντες καὶ πιστεύσαντες*».

Εὐτυχισμένοι ὅσοι πιστεύουν χωρίς νά δοῦν. Εὐτυχισμένοι, γιατί ὑποτάσσουν τό λογικό τους στήν πίστη. Εὐτυχισμένοι, γιατί ὅσο λιγώτερο ἔχουν ἀνάγκη νά δοῦν γιά νά πιστεύσουν, τόσο ἡ εἰρήνη τοῦ πνεύματος θά εἶναι σταθερή καί μόνιμη. Οἱ Ἀπόστολοι, πού εἶδαν τόν Κύριο, δέν εἶναι περισσότερο προνομιοῦχοι ἀπό ἐμᾶς. Ὁ Ἰησοῦς σήμερα μᾶς βεβαιώνει, ὅτι ἄν ἐπωφε-

ληθοῦμε ἀπό τόν ὅρο νά πιστεύσουμε χωρίς νά δοῦμε, θά εἴμαστε πιό εὐτυχισμένοι. Δέν εἶναι τά θαύματα, πού βλέπει κανείς, πού τοῦ δίνουν τήν εἰρήνη, ἀλλά ἡ πίστη σέ αὐτά. Οἱ Ἀπόστολοι εἶδαν τά θαύματα τοῦ Κυρίου καί ὅμως τήν ἡμέρα τοῦ πάθους ὅλοι ταράχθηκαν καί ἀπίστησαν. Καί μετά ἀκόμη ἀπό τήν Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου δέν ἔμειναν στερεωμένοι καί ἔπρεπε ὁ Ἰησοῦς νά τούς στείλει τό Πανάγιο Πνεῦμα γιά νά ὁλοκλήρωσει τό ἔργο Του. Εὐτυχισμένος ὅποιος πιστεύει χωρίς νά δεῖ, γιατί δείχνει μεγαλύτερο πνεῦμα ὑποταγῆς στόν Θεό, ἀπό ἐκεῖνον, πού βλέπει καί πιστεύει. Ἡ ὑποταγή αὐτή δίνει τήν εἰρήνη στό πνεῦμα. Χρειάζεται ὅμως καί μία ἄλλη ὑποταγή, γιά νά δώσει τήν εἰρήνη στήν καρδιά, καί αὐτή εἶναι ἡ ὑποταγή στόν νόμο, γιά τήν ὁποία θά μελετήσουμε στό δεύτερο σημεῖο τῆς μελέτης αὐτῆς.

2. Ἡ εἰρήνη τῆς καρδιᾶς

68 Ἡ εἰρήνη τῆς καρδιᾶς ἀποκτᾶται μέ τήν ὑποταγή στόν νόμο τοῦ Θεοῦ. Ἐνῶ ἡ ἀντίσταση στόν νόμο τοῦ Θεοῦ φέρνει τήν ταραχή στήν καρδιά, ἡ πιστή τήρηση τοῦ νόμου τοῦ Θεοῦ χαρίζει τήν εἰρήνη καί τήν γαλήνη τῆς καρδιᾶς. «*Ποιός ἀντιστάθηκε στόν Κύριο καί εἶχε εἰρήνη*»[6]; λέει τό Πνεῦμα τό Ἅγιο στόν Ἰώβ. Ἀλλά καί τό Πνεῦμα τό Ἅγιο νά μή τό ἔλεγε καθαρά, ἡ καθημερινή πείρα αὐτό διδάσκει.

6. «*Τίς σκληρὸς γινόμενος ἐνάντιον αὐτοῦ, ὑπέμεινεν;*» (Ἰώβ θ΄, 4).

Ποιός εἶναι ὁ ἄνθρωπος, πού περιφρονεῖ τόν νόμο τοῦ Θεοῦ καί ἔχει τήν εἰρήνη τῆς καρδιᾶς; Λογικό εἶναι ὁ ἐπαναστάτης ἄνθρωπος νά μήν ἔχει τήν εἰρήνη, ἀφοῦ ἀπομακρύνεται ἀπό τόν Θεό, πού εἶναι ἡ εὐτυχία του, ὁ τελικός του προορισμός, τό κέντρο τῆς καρδιᾶς του, ἡ μοναδική του χαρά. Ποῦ ἀλλοῦ μπορεῖ νά βρεῖ τήν χαρά; Κάθε ἄνθρωπος πού ἀπομακρύνεται ἀπό τόν Θεό, γίνεται τύραννος τοῦ ἑαυτοῦ του. «*Ὅταν ἔμαθαν ὅτι οἱ Ἰσραηλίτες εὐεργετοῦνταν, μέ τά ἴδια μέσα, μέ τά ὁποῖα αὐτοί βασανίζονταν, τότε αἰσθάνθηκαν ὅτι ὁ Κύριος ἦταν βοηθός τῶν Ἰσραηλιτῶν, καί τιμωρός αὐτῶν τῶν ἰδίων*»[7].

Ἡ μεγαλύτερη τιμωρία τῆς καρδιᾶς εἶναι ἡ σκέψη ὅτι ἁμάρτησε. Ἡ ἐπανάσταση στόν νόμο τοῦ Θεοῦ φέρνει τήν ταραχή καί τήν ἀταξία. Ἡ μελέτη τῆς ζωῆς τῶν ἀσεβῶν μᾶς πείθει καλύτερα γιά τήν ἀλήθεια αὐτή. Εἴδαμε ποτέ ἕναν ἀσεβή νά καυχᾶται γιά τήν εἰρήνη τῆς καρδιᾶς του; Κάθε ἄλλο. Ἡ ζωή του εἶναι σκλαβιά. Τά ἐλαττώματα καί τά πάθη τόν αἰχμαλωτίζουν. Ἀποτινάσσει ἕνα ἐλαφρύ ζυγό, πού τόν εὐκόλυνε στήν ἐκπλήρωση τοῦ καθήκοντός του καί στήν ἀποστολή του καί δένεται μέ χίλιες δυό ἁλυσίδες, πού τόν κρατοῦν σφιχτά θύμα τῶν παθῶν του. Ποτέ δέν μπορεῖ νά βρεῖ τήν εἰρήνη, γιατί ποτέ δέν μένει ἱκανοποιημένος. Ἡ φωτιά τοῦ πάθους, ἐνόσω δέν σβήνει, θέλει διαρκῶς νά καίει καί νά τροφοδοτεῖται.

7. «*Διὰ τῶν ἰδίων κολάσεων εὐεργετούμενος αὐτούς*» (Σοφίας Σολομῶντος ια΄, 13).

Αὐτή ἡ ἀκατάπαυστη ἀγωνία διώχνει τήν εἰρήνη καί φέρνει τήν ἀνησυχία. Βρέθηκε ποτέ ἕνας ὑπερήφανος νά εἶναι εὐχαριστημένος; Ἀκούσθηκε ἕνας πλεονέκτης νά πεῖ ἀρκετά; Εἶδε κανείς ἕνα φιλήδονα νά εἶναι ἱκανοποιημένος; Ἴσως πολλοί ἀπ' αὐτούς νά ἔχουν δύναμη, πλούτη, τιμές, δόξα, ἀλλά αὐτά ὅλα ἔδωσαν, ποτέ σέ κανένα τήν πραγματική εἰρήνη τῆς καρδιᾶς; Ὁ κόσμος νομίζει ὅτι οἱ πλούσιοι, οἱ ἰσχυροί, οἱ ὑγιεῖς, οἱ δοξασμένοι, ἔχουν καί τήν εἰρήνη τῆς καρδιᾶς, ἀλλά ἄλλο τό νά φαίνεται κανείς καί ἄλλο νά εἶναι ἐκεῖνο πού φαίνεται.

Οἱ ἴδιοι οἱ ἁμαρτωλοί πολλές φορές διατείνονται πώς εἶναι εὐχαριστημένοι μέ τόν ἑαυτό τους καί ἔχουν τήν εἰρήνη. Ἡ διακήρυξη αὐτή, ἐκτός ἀπό τό ὅτι εἶναι σπάνια καί ἀσταθής, γίνεται ἐνόσω βρίσκονται κάτω ἀπό τήν μαρτυρική τυραννία τῶν παθῶν. «*Λένε, νά ἔχετε εἰρήνη, εἰρήνη, καί ποῦ βρίσκεται ἡ εἰρήνη;*»[8]. Καυχῶνται γιά τήν εἰρήνη, πού ἔχουν καί δέν τήν
70 ἔχουν. Θέλουν νά πείσουν τόν ἑαυτό τους ὅτι τήν ἔχουν καί αὐταπατῶνται. Καί ἄν δυστυχῶς ἔχουν τήν εἰρήνη, ὅπως τήν νομίζουν, αὐτό εἶναι ἡ μεγαλύτερή τους τιμωρία, γιατί ἀποσκληρύνεται ἡ καρδιά τους καί ἡ μετάνοια ἀποβαίνει ἀδύνατη. Ποῦ θά βροῦμε τήν εἰρήνη τῆς καρδιᾶς; Στήν τέλεια ὑποταγή στόν νόμο τοῦ Θεοῦ. Μακριά ἀπό τόν νόμο τοῦ Θεοῦ δέν ὑπάρχει εἰρήνη. Ἐνῶ στήν πιστή τήρηση τοῦ νόμου τοῦ Θεοῦ βασιλεύει

8. «*Λέγοντες· εἰρήνη, εἰρήνη καὶ ποῦ ἔστιν εἰρήνη;*» (Ἱερεμίου στ΄, 14).

ἡ εἰρήνη «*Πολλή εἰρήνη ἔχουν ὅσοι ἀγαποῦν τόν νόμο σου*»[9], ἔψαλε ὁ Δαυίδ. Γιά ἐκείνους, πού ἀγαποῦν τόν νόμο τοῦ Θεοῦ ὑπάρχει μία ἐσωτερική εἰρήνη, πού δέν εἶναι δίκαιο οὔτε ὀρθό νά δοθεῖ σέ ἄλλους. Ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ εἶναι βασική ἀρχή τάξεως καί ἑπομένως ἀρχή εἰρήνης· εἰρήνης μέ τόν Θεό, μέ τόν πλησίον καί μέ τόν ἑαυτό μας.

α΄. Μέ τόν Θεό. Τί μπορεῖ νά ταράξει τήν ἐσωτερική μας εἰρήνη, ὅταν εἴμαστε ὑποτεταγμένοι στόν νόμο τοῦ Θεοῦ; Ἄν μᾶς στείλει θλίψεις, θά τίς δεχθοῦμε σάν δοκιμασία, ἄν μᾶς στείλει διωγμούς, θά Τόν εὐλογοῦμε ἀντί νά παραπονούμαστε, ἄν μᾶς στείλει ἀρρώστειες καί δέν μποροῦμε νά ἐργαζόμαστε γιά τήν δόξα Του, θά εἴμαστε εὐχαριστημένοι, πού μποροῦμε νά ὑποφέρουμε κάτι γι' Αὐτόν. Ἄν χάσουμε τά ὑπάρχοντά μας θά Τόν δοξολογοῦμε, γιατί ἀδυνατώντας νά Τόν τιμοῦμε μέ τά πλούτη μας, θά μποροῦμε νά τόν τιμοῦμε μέ τήν φτώχεια μας. Ἄν μᾶς κατηγοροῦν ἄδικα θά Τόν εὐχαριστοῦμε, πού ἔχουμε νά Τοῦ προσφέρουμε μία θυσία ὑπομονῆς καί αὐταπαρνήσεως. Ἄν δέν ἐπιτυγχάνουμε στίς προσπάθειές μας θά λατρεύουμε τήν πανσοφία Του, ἀφοῦ ὅ,τι διατάζει εἶναι ἀνώτερο ἀπό τήν ἐπιτυχία καί τήν θέλησή μας. Μέ μία λέξη δέν θά θέλουμε ὅ,τι δέν θέλει καί ὅπως δέν τό θέλει καί γιατί δέν τό θέλει. Καί ὅ,τι δέν θέλει, μέ προθυμία καί χαρά κι ἐμεῖς δέν θά τό θέλουμε. Ὅ,τι μᾶς ἀπαγορεύει,

9. «*Εἰρήνη πολλὴ τοῖς ἀγαπῶσι τὸν νόμον σου*» (Ψαλμοῦ 118 (ριθ΄), 165.

τό ἀπαγορεύουμε κι ἐμεῖς στόν ἑαυτό μας. Ἡ θέλησή Του εἶναι θέλησή μας. Καί ἀφοῦ ἡ θέλησή Του εἶναι αἰώνια εἰρήνη, μέ τήν τέλεια συμμόρφωσή μας στό θέλημά Του, θά ἀπολαμβάνουμε τήν εἰρήνη τοῦ Θεοῦ ἤ καλύτερα τόν Ἴδιο τόν Θεό, κατά τήν ἔκφραση τοῦ Ἀποστόλου: «*Αὐτός ἐστιν ἡ εἰρήνη ἡμῶν*»[10].

β΄. Μέ τόν πλησίον. Ὑποταγμένοι στόν νόμο τοῦ Θεοῦ, δέν θά ὑπάρχει τίποτα, πού νά μπορεῖ νά μᾶς χαλάσει τήν εἰρήνη στίς σχέσεις μας μέ τόν πλησίον μας. Δέν θά ὑπῆρχαν ἀντιπάθειες, ζήλιες, ὑπόνοιες, μίση, πικρίες, παράπονα, πού εἶναι ἀφορμή τῆς διχόνοιας καί τῶν διακρίσεων. Θά ἔχουμε τήν εἰρήνη μέ ὅλο τόν κόσμο καί ἀκόμα μέ ἐκείνους, πού δέν ἔχουν τήν εἰρήνη. «*Ἤμουν εἰρηνικός μέ τούς ἀνθρώπους πού μισοῦσαν τήν εἰρήνη*»[11]. Κανέναν δέν θά πληγώσουμε, κανέναν δέν θά ἐκδικούμαστε, κανέναν δέν θά κατακρίνουμε, γιατί ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ, πού θέλουμε πιστά νά τηρήσουμε, μᾶς ἀπαγορεύει κάθε ἐκδίκηση, κατάκριση, προσβολή, καί ἔτσι ἡ εἰρήνη μέ τόν πλησίον εἶναι ἐξασφαλισμένη.

γ. Μέ τόν ἑαυτό μας. Ἡ ὑποταγή στόν νόμο τοῦ Θεοῦ συγκρατεῖ ὅλα μας τά πάθη ἰσορροπημένα καί ὑποταγμένα στό λογικό καί δέν τά ἀφήνει νά ταράζουν τήν καρδιά μας. Ἡ ὀργή δέν μᾶς κυριεύει. Ἡ λύπη δέν μᾶς συνθλίβει. Ἡ ἄτακτη ἀγάπη δέν μᾶς κυ-

10. Πρός Ἐφεσίους β΄, 14.

11. «*Μετὰ τῶν μισούντων τὴν εἰρήνην ἤμην εἰρηνικός*» (Ψαλμοῦ ριθ΄, 7 (ρκ΄), 119.

βερνᾶ. Ὅταν ὑπακοῦμε στόν Θεό, ὅλα μας τά πάθη ὑπακοῦνε στό λογικό μας. Ὁ Θεός μᾶς δίνει τήν δύναμη νά τά καθυποτάξουμε. Ἔτσι ἐξηγεῖται ἡ εἰρήνη, πού ἔχαιραν οἱ ἅγιοι τοῦ Θεοῦ. Γι' αὐτό ἀκοῦμε τόν ἀπόστολο Παῦλο νά κηρύττει «*χαίρω ἐν τοῖς παθήμασιν*»[12] καί τούς μάρτυρες νά διαλαλοῦν ὅτι εἶναι ἀπερίγραπτη ἡ χαρά, πού αἰσθάνθηκαν τήν ὥρα τοῦ μαρτυρίου. Καί αὐτή τήν εἰρήνη δέν τήν ἔχουν μόνο οἱ μεγάλοι ἅγιοι καί οἱ μάρτυρες, ἀλλά καί κάθε πιστός, πού βαδίζει στόν δρόμο τῆς τελειότητας καί γιά τήν ὑπερκόσμια ἐσωτερική αὐτή εἰρήνη μπορεῖ νά πεῖ ὅ,τι ἔλεγε ὁ Σολομῶν γιά τήν σοφία: «*Μαζί μέ τήν Σοφία ἦρθαν σέ μένα ὅλα τά ἀγαθά*»[13]. Ἀποκτώντας τήν πνευματική εἰρήνη ἀποκτοῦμε τά πάντα.

12. Πρός Κολοσσαεῖς α΄, 24.
13. Σοφία Σολομῶντος ζ΄, 11.

ΧΑΙΡΕ ΣΚΟΠΙΟΦΟΡΟΝ
ΙΣ
ΧΣ
ΜΑΡΙΑΜΜΑ

ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΩΝ ΜΥΡΟΦΟΡΩΝ

ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΗΣ ΣΑΜΑΡΕΙΤΙΔΟΣ

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ,
Κυριακῇ ἀπὸ τοῦ Πάσχα,
τὴν τῶν ἁγίων γυναικῶν Μυροφόρων
ἑορτὴν ἑορτάζομεν·
ἔτι δὲ μνείαν ποιούμεθα
καὶ τοῦ ἐξ Ἀριμαθαίας Ἰωσήφ,
ὃς ἦν μαθητὴς κεκρυμμένος
πρὸς δέ, καὶ τοῦ νυκτερινοῦ
μαθητοῦ Νικοδήμου

Ὁ Ἰησοῦς καί οἱ γυναῖκες

Οἱ Ἰουδαῖοι τῆς ἐποχῆς τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ δέν εἶχαν καί μεγάλη ἰδέα γιά τίς γυναῖκες.

Ἀνέχονταν τήν παρουσία τους στίς ἑορτές, ἀλλά δέν εἶχαν ποτέ σκεφθεῖ νά τίς περιλάβουν στίς διδασκαλίες τους.

Ἀντιθέτως ὁ Ἰησοῦς δέν ἀπαξιοῦσε νά συνομιλεῖ μέ αὐτές καί γιά τά πιό ὑψηλά θέματα. Ὅταν κάθησε μόνος Του κοντά σέ ἕνα ἀπό τά πηγάδια τῆς Συχάρ (ἡ σημερινή Ναμπλούς = Νεάπολις τοῦ Ἰσραήλ) καί ἔφθασε ἡ Σαμαρείτιδα πού εἶχε τούς πέντε ἄνδρες, δέν δίστασε, παρόλο πού ἦταν γυναίκα καί ἐχθρός τοῦ ἔθνους Του νά τῆς ἀναγγείλει τήν ἀλήθεια:

« Εἶναι ὅμως κοντά ὁ καιρός, ἦρθε κιόλας, πού οἱ πραγματικοί λατρευτές θά λατρεύουν τόν Πατέρα μέ τήν δύναμη τοῦ Πνεύματος, πού ἀποκαλύπτει τήν ἀλήθεια· γιατί ἔτσι τούς θέλει ὁ Πατέρας αὐτούς πού τόν λατρεύουν. Ὁ Θεός εἶναι πνεῦμα. Καί αὐτοί πού τόν λατρεύουν πρέπει νά τόν λατρεύουν μέ τήν

δύναμη τοῦ Πνεύματος, πού φανερώνει τήν ἀλήθεια»[1].

Ἡ περίπτωση τῆς Σαμαρείτιδας δέν ἦταν οὔτε ἡ μοναδική οὔτε ἡ ἐξαίρεση, διότι σέ ὁλόκληρη τήν ζωή Του καί τήν διδασκαλία Του, στήν ἀπολυτρωτική διακονία Του συμπεριέλαβε καί τήν ἐξύψωση τῆς γυναίκας, τήν τίμησε καί τήν εὐεργέτησε.

Καί οἱ γυναῖκες Τόν περιέβαλαν μέ σεβασμό καί ἀφοσίωση. Σταματοῦσαν ὅταν Τόν ἔβλεπαν νά διέρχεται. Τόν ἀκολουθοῦσαν στίς περιοδεῖες Του. Τόν ἄκουγαν μέ προσοχή, ὅταν συνδιαλέγετο μέ φίλους καί ἀγνώστους. Περιεκύκλωναν τήν οἰκία πού ἐπρόκειτο νά εἰσέλθει. Τοῦ πρόσφεραν τά παιδιά τους νά τά εὐλογήσει. Ἄγγιζαν τά ἐνδύματά Του γιά νά γιατρευθοῦν ἀπό τίς ἀσθένειές τους. Θεωροῦσαν εὐτυχία ἄν μποροῦσαν νά Τόν ἀκολουθοῦν. Ὅλες θά μποροῦσαν νά συμφωνήσουν μέ ἐκείνη πού μέσα ἀπό τόν ὄχλο σήκωσε φωνή καί Τοῦ φώναξε:

78 «*Χαρά στήν μάνα πού σέ γέννησε καί σέ θήλασε*»[2].

Πολλές Τόν ἀκολούθησαν μέχρι τόν θάνατό Του, ἡ Σαλώμη πού ἦταν ἡ μητέρα τοῦ Ἰακώβου καί τοῦ Ἰωάννου, ἡ Μαρία τοῦ Κλωπᾶ πού ἦταν μητέρα τοῦ ἄλ-

---

1. «*Ἀλλ᾽ ἔρχεται ὥρα, καὶ νῦν ἐστιν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ προσκυνήσουσι τῷ πατρὶ ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ· καὶ γὰρ ὁ πατὴρ τοιούτους ζητεῖ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν. πνεῦμα ὁ Θεός, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν*» (Ἰωάννου δ΄, 23-24).

2. «*Μακαρία ἡ κοιλία ἡ βαστάσασά σε καὶ μαστοὶ οὓς ἐθήλασας*» (Λουκᾶ ια΄, 27).

λου Ἰακώβου, ἡ Μάρθα καί ἡ Μαρία ἀπό τήν Βηθανία οἱ ἀδελφές τοῦ Λαζάρου. Ὅλες ἤθελαν νά Τόν ὑπηρετοῦν, νά Τοῦ προσφέρουν φαγητό, νά Τόν φιλοξενοῦν, νά Τόν ξεκουράζουν στό σπίτι τους. Μερικές εἶχαν τήν εὐτυχία νά Τόν βοηθοῦν μέ τό χρῆμα τους ὅπως μαρτυροῦν οἱ εὐαγγελικές πηγές:

«*Λίγο καιρό ἀργότερα ὁ Ἰησοῦς περιόδευε ἀπό πόλη σέ πόλη καί ἀπό χωριό σέ χωριό, κηρύττοντας καί φέρνοντας τό χαρμόσυνο ἄγγελμα τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Μαζί του ἦταν καί οἱ δώδεκα μαθητές του, καθώς καί μερικές γυναῖκες, πού εἶχαν θεραπευθεῖ ἀπό ἀρρώστιες καί βάσανα, ἀπό δαιμονικά πνεύματα καί ἀσθένειες. Αὐτές ἦταν ἡ Μαρία, πού ὀνομαζόταν Μαγδαληνή, ἀπό τήν ὁποία ὁ Ἰησοῦς εἶχε βγάλει ἑπτά δαιμόνια, ἡ Ἰωάννα ἡ γυναίκα τοῦ Χουζᾶ, ἀξιωματούχου τοῦ Ἡρώδη, ἡ Σουσάννα καί ἄλλες πολλές, πού τόν ὑπηρετοῦσαν μέ τά ὑπάρχοντά τους*»[3].

Οἱ γυναῖκες, στίς ὁποῖες ἡ ἀγάπη εἶναι φυσικό δῶρο προτοῦ γίνει μέσο ἠθικῆς τελειοποιήσεώς τους, δείχθηκαν, ὅπως πάντα, ἀπέναντι στόν Χριστό πιό γενναιόψυχες ἀπό τούς ἄνδρες.

* * *

3. «*Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ καθεξῆς καὶ αὐτὸς διώδευε κατὰ πόλιν καὶ κώμην κηρύσσων καὶ εὐαγγελιζόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ οἱ δώδεκα σὺν αὐτῷ, καὶ γυναῖκές τινες αἳ ἦσαν τεθεραπευμέναι ἀπὸ νόσων καὶ μαστίγων καὶ πνευμάτων πονηρῶν καὶ ἀσθενειῶν, Μαρία ἡ καλουμένη Μαγδαληνή, ἀφ' ἧς δαιμόνια ἑπτὰ ἐξεληλύθει, καὶ Ἰωάννα γυνὴ Χουζᾶ ἐπιτρόπου Ἡρῴδου, καὶ Σουσάννα καὶ ἕτεραι πολλαί, αἵτινες διηκόνουν αὐτῷ ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων αὐταῖς*» (Λουκᾶ η΄, 1-3).

Οἱ γυναῖκες, λοιπόν, Τόν λάτρευαν καί ὁ οἶκτος Του πλήρωνε τήν ἀγάπη τους. Καμία ἀπό ὅσες ἀπευθύνθηκαν σέ Αὐτόν δέν ἀπέπεμψε, δέν ἀπέστρεψε τό πρόσωπό Του καί τήν προσοχή Του στά αἰτήματά τους.

Τά κλάματα τῆς χήρας στήν Ναΐν Τόν συγκίνησαν καί ἀνάστησε τόν νεκρό γιό της. Οἱ ἱκεσίες τῆς Χαναναίας, ἄν καί ἦταν μία ἀλλόφυλη, Τόν λύγισαν καί θεράπευσε τήν κόρη της. Θεράπευσε, τήν ἡμέρα τοῦ Σαββάτου καί παρά τίς διαμαρτυρίες τοῦ Ἀρχισυνάγωγου, τήν γυναίκα πού γιά δεκαοχτώ χρόνια ἦταν συγκύπτουσα καί βασανιζόταν ἀπό τήν ἀσθένειά της.

Στίς πρῶτες Του περιοδεῖες ἐλευθέρωσε ἀπό τόν πυρετό τήν πεθερά τοῦ Πέτρου καί ἀπό τά πονηρά πνεύματα τήν Μαρία τήν Μαγδαληνή. Ἀνάστησε τήν θυγατέρα τοῦ Ἰάειρου καί γιάτρευσε τήν αἱμορροοῦσα πού εἶχε δώδεκα χρόνια τήν ἀσθένεια καί τήν ἀπελπισία.

* * *

Μία ἄλλη φορά στήν Ἱερουσαλήμ ὁ Ἰησοῦς βρίσκεται μπροστά σέ μία γυναίκα. Εἶναι ἐκείνη πού οἱ αὐστηροί Φαρισαῖοι τήν συνέλαβαν ἐπ' αὐτοφόρῳ νά μοιχεύει καί τήν ἔφεραν σπρώχνοντάς την στόν Ἰησοῦ νά τήν δικάσει. Ὁ Ἰησοῦς πού καταδικάζει τήν μοιχεία, ὅμοια καταδικάζει τήν ἀνανδρία τῶν ὕπουλων κατασκόπων, τήν χαιρεκακία τῶν ἀσπλάγχνων, τό θράσος τῶν ἁμαρτωλῶν πού θέλουν νά γίνουν δικαστές. Γι' αὐτό ὁ Ἰησοῦς ἀπευθύνθηκε στούς κατηγόρους τῆς

γυναίκας καί τούς εἶπε: «*Ὅποιος ἀνάμεσά σας εἶναι ἀναμάρτητος ἄς ρίξει πρῶτος πέτρα ἐπάνω της*»[4].

Μέ τόν τρόπο αὐτό ὁ μέγας Διδάσκαλος ἔδειξε ὅτι ὅλοι εἴμαστε ὑπεύθυνοι, ἔνοχοι γιά τίς ἁμαρτίες τῶν ἀδελφῶν μας. Εἴμαστε ὅλοι καί δίχως ἐξαίρεση, οἱ ἀναγκαῖοι καί οἱ καθημερινοί συνένοχοι ἐκείνων πού τιμωροῦνται γιά μᾶς. Ἡ μοιχαλίδα δέν θά εἶχε ἁμαρτήσει, ἄν οἱ ἄνδρες δέν τήν προκαλοῦσαν, ἄν ὁ ἄνδρας της ἤξερε περισσότερο νά τήν ἀγαπᾶ· ὁ κλέφτης δέν θά ἔκανε ληστεῖες, ἄν ἡ καρδιά τῶν πλουσίων ἦταν λιγότερο σκληρή· ὁ φονιάς δέν θά σκότωνε, ἄν δέν τόν πρόσβαλαν καί δέν τόν ἔσπρωχαν· δέν θά ὑπῆρχαν πόρνες, ἄν οἱ ἀρσενικοί ἤξεραν νά συμπεριφέρονται πραγματικά ὡς ἄντρες.

Μόνο οἱ ἀθῶοι θά εἶχαν τό δικαίωμα νά δικάσουν. Ἀλλά ἐπάνω στήν γῆ δέν ὑπάρχουν ἀθῶοι καί ἄν ὑπῆρχαν δέν θά ἦταν πιό ἐπιεικεῖς ἀπό αὐστηροί, ὅπως διδάσκει ὁ ἀπόστολος Παῦλος:

«*Σέ ὅλους νά δείχνετε τήν καλωσύνη σας*»[5]. 81

Ἀλλά καμία γυναίκα δέν Τόν ἀγάπησε ὅσο ἡ πόρνη πού ἄδειασε ἐπάνω Του ἕνα ἀλαβάστρινο μυροδοχεῖο μέ τό πανάκριβο μύρο τοῦ νάρδου καί Τόν ἔλουσε μέ τά δάκρυα τῆς μετάνοιάς της στό σπίτι ἑνός γέρου ὑποκριτή Φαρισαίου, τοῦ Σίμωνος τοῦ λεπροῦ.

---

4. «*Ὁ ἀναμάρτητος ὑμῶν πρῶτος βαλέτω λίθον ἐπ' αὐτήν*» (Ἰωάννου η΄, 7).

5. «*Τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσι ἀνθρώποις*» (πρός Φιλιππησίους δ΄, 5).

Ὁ Ἰησοῦς συγχώρησε τήν πόρνη γυναίκα ἐπειδή ὡς παντογνώστης γνώριζε ὅτι προτοῦ μπεῖ ἐκεῖνο τό βράδυ σέ αὐτό τό σπίτι εἶχε ἀλλάξει, εἶχε γίνει ἄλλη ἀπό αὐτό πού ἦταν μέχρι ἐκείνη τήν ὥρα. Ὁ Ἰησοῦς δέχθηκε τήν ἐκδήλωση τῆς ἀγάπης τῆς γυναίκας ἐπειδή ἦταν βέβαιος, ὅτι ἐπρόκειτο γιά μία ὁριστική ἀλλαγή ζωῆς καί συμπεριφορᾶς, εἰλικρινοῦς μετάνοιας.

* * *

Ἡ Ἐκκλησία στήν κορυφή τῶν πιστῶν τοποθέτησε μία γυναίκα μεταξύ τοῦ Θεοῦ καί τῶν ἀνθρώπων, Ἐκείνη πού συγκέντρωσε ἐπάνω της, μόνη ἀνάμεσα σέ ὅλες, ὅλο τό μεγαλεῖο τῆς γυναίκας, τῆς Παρθενίας καί τῆς Μητρότητας, πού ὑπέφερε γιά μᾶς ἀπό τήν νύχτα τῆς Βηθλεέμ μέχρι τήν νύχτα τοῦ Γολγοθᾶ.

ΑΝΑΛΗΨΗ

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ Πέμπτῃ
τῆς ἕκτης Ἑβδομάδος
ἀπὸ τοῦ Πάσχα,
τὴν Ἀνάληψιν ἑορτάζομεν
τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ
καὶ Σωτῆρος ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἐκ δεξιᾶς καθίσας πατρικῆς Λόγε,
Μύσταις παρασχὼν
πίστιν ἀσφαλεστέραν

Ἡ Ἀνάληψη τοῦ Κυρίου

«Διέστη ἀπ᾽ αὐτῶν
καὶ ἀναφέρετο εἰς τὸν οὐρανόν»[1]

1. Τό γεγονός

α΄. Ἡ ἔνδοξη Ἄνοδος

«Κατόπιν τούς ὁδήγησε ἔξω ἀπό τήν πόλη ἕως τήν Βηθανία, σήκωσε τά χέρια του καί τούς εὐλόγησε. Καθώς τούς εὐλογοῦσε, ἄρχισε νά ἀπομακρύνεται ἀπό αὐτούς καί νά ἀνεβαίνει στόν οὐρανό. Αὐτοί τότε, ἀφοῦ τόν προσκύνησαν, γύρισαν στήν Ἱερουσαλήμ μέ μεγάλη χαρά καί ἔμεναν συνεχῶς στόν ναό ὑμνολογώντας καί δοξολογώντας τόν Θεό. Ἀμήν»[2].

1. Λουκᾶ κδ΄, 52.

2. *«Ἐξήγαγε δὲ αὐτοὺς ἔξω ἕως εἰς Βηθανίαν, καὶ ἐπάρας τὰς χεῖρας αὐτοῦ εὐλόγησεν αὐτούς. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτὸν αὐτοὺς διέστη ἀπ᾽ αὐτῶν καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανόν. καὶ αὐτοὶ προσκυνήσαντες αὐτὸν ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ μετὰ χαρᾶς μεγάλης, καὶ ἦσαν διὰ παντὸς ἐν τῷ ἱερῷ αἰνοῦντες καὶ εὐλογοῦντες τὸν Θεόν»* (Λουκᾶ κδ΄, 50-53).

«Μόλις τά εἶπε αὐτά, καί ἐνῶ ἐκεῖνοι τόν κοίταζαν, ἀνυψώθηκε πρός τόν οὐρανό, καί μία νεφέλη τόν ἔκρυψε ἀπό τά μάτια τους. Καί καθώς κοίταζαν πού ἀνέβαινε πρός τόν οὐρανό, ξαφνικά δύο ἄντρες ἐμφανίσθηκαν μπροστά τους, μέ ἄσπρο ἔνδυμα, καί τούς εἶπαν: «Γαλιλαῖοι, τί σταθήκατε καί κοιτᾶτε στόν οὐρανό; Αὐτός ὁ Ἰησοῦς, πού ἀναλήφθηκε ἀπό ἀνάμεσά σας στόν οὐρανό, ἔτσι θά ἔρθει πάλι, μέ τόν ἴδιο τρόπο πού τόν εἴδατε νά πηγαίνει ἐκεῖ»[3].

Ὁ Κύριος μετά τήν Ἀνάστασή Του παρέμεινε ἀκόμα σαράντα ἡμέρες στήν γῆ γιά νά σταθεροποιήσει τούς Ἀποστόλους Του στήν πίστη τῆς Ἀναστάσεώς Του, γιά νά τούς ἀπευθύνει τίς τελευταῖες ὁδηγίες Του καί νά τούς προετοιμάσει γιά τήν ἀναχώρησή Του στόν οὐρανό.

«Μετά τόν θάνατό του παρουσιάσθηκε σέ αὐτούς ζωντανός, μέ πολλές ἀποδείξεις ἐμφανιζόταν σέ αὐτούς γιά σαράντα ἡμέρες καί τούς μιλοῦσε σχετικά μέ τήν βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Ἐνόσω ἦταν μαζί τους καί ἔτρωγε, τούς παράγγειλε: Μήν ἀπομακρυνθεῖτε ἀπό τά Ἱεροσόλυμα, ἀλλά νά περιμένετε ἀπό τόν Πατέρα τήν ἐκπλήρωση τῆς ὑπόσχεσης, γιά τήν ὁποία σᾶς μίλησα»[4].

3. *«Καὶ ταῦτα εἰπὼν βλεπόντων αὐτῶν ἐπήρθη, καὶ νεφέλη ὑπέλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. καὶ ὡς ἀτενίζοντες ἦσαν εἰς τὸν οὐρανὸν πορευομένου αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο παρειστήκεισαν αὐτοῖς ἐν ἐσθῆτι λευκῇ, οἳ καὶ εἶπον· ἄνδρες Γαλιλαῖοι, τί ἑστήκατε ἐμβλέποντες εἰς τὸν οὐρανόν; οὗτος ὁ Ἰησοῦς ὁ ἀναληφθεὶς ἀφ' ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανόν, οὕτως ἐλεύσεται, ὃν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν»* (Πράξεων α΄, 9-11).

4. *«Οἷς καὶ παρέστησεν ἑαυτὸν ζῶντα μετὰ τὸ παθεῖν αὐτὸν*

Εἶχε ἐκπληρώσει τήν ἀποστολή Του στήν γῆ. Μποροῦσε νά ἐπαναλάβει τά λόγια πού εἶπε πρός τόν ἐπουράνιο Θεό καί Πατέρα Του:

«Ἐγώ φανέρωσα τήν δόξα σου ἐπάνω στήν γῆ, ἀφοῦ ὁλοκλήρωσα τό ἔργο πού μοῦ ἀνέθεσες νά κάνω. Τώρα λοιπόν ἐσύ, Πατέρα, δόξασέ με κοντά σ' ἐσένα μέ τήν δόξα πού εἶχα κοντά σου προτοῦ νά γίνει ὁ κόσμος. Σέ ἔκανα γνωστό στούς ἀνθρώπους πού τούς πῆρες μέσα ἀπό τόν κόσμο καί μοῦ τούς ἐμπιστεύθηκες. Ἀνῆκαν σ' ἐσένα, καί ἐσύ τούς ἔδωσες σ' ἐμένα, καί ἔχουν δεχθεῖ τόν λόγο σου. Τώρα ξέρουν πώς ὅλα ὅσα μοῦ ἔδωσες προέρχονται ἀπό ἐσένα· γιατί τίς διδαχές πού ἐσύ μοῦ ἔδωσες τίς ἔδωσα σέ αὐτούς, καί αὐτοί τίς δέχθηκαν καί ἀναγνώρισαν πώς πραγματικά ἀπό Ἐσένα προέρχομαι, καί πίστεψαν πώς ἐσύ μέ ἔστειλες στόν κόσμο»[5].

Εἶχε ἱδρύσει τήν Ἐκκλησία, εἶχε ἐξαγοράσει τό γέ-

ἐν πολλοῖς τεκμηρίοις, δι' ἡμερῶν τεσσαράκοντα ὀπτανόμενος αὐτοῖς καὶ λέγων τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. καὶ συναλιζόμενος παρήγγειλεν αὐτοῖς ἀπὸ Ἱεροσολύμων μὴ χωρίζεσθαι, ἀλλὰ περιμένειν τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρὸς ἣν ἠκούσατέ μου» (Πράξεων α΄, 3-4).

5. *«Ἐγώ σε ἐδόξασα ἐπὶ τῆς γῆς, τὸ ἔργον ἐτελείωσα ὃ δέδωκάς μοι ἵνα ποιήσω· καὶ νῦν δόξασόν με σύ, πάτερ, παρὰ σεαυτῷ τῇ δόξῃ ᾗ εἶχον πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι παρὰ σοί. Ἐφανέρωσά σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις οὓς δέδωκάς μοι ἐκ τοῦ κόσμου. σοὶ ἦσαν καὶ ἐμοὶ αὐτοὺς δέδωκας, καὶ τὸν λόγον σου τετηρήκασι. νῦν ἔγνωκαν ὅτι πάντα ὅσα δέδωκάς μοι παρὰ σοῦ ἐστιν· ὅτι τὰ ῥήματα ἃ δέδωκάς μοι δέδωκα αὐτοῖς, καὶ αὐτοὶ ἔλαβον, καὶ ἔγνωσαν ἀληθῶς ὅτι παρὰ σοῦ ἐξῆλθον, καὶ ἐπίστευσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας»* (Ἰωάννου ιζ΄, 4-8).

νος τῶν ἀνθρώπων μέ τόν θάνατό Του[6], κατάργησε μέ τόν σταυρό Του τήν ἐξουσία τοῦ Διαβόλου[7]. Ἡ ὥρα τοῦ θριάμβου γιά τήν ὁποία προσευχήθηκε στόν ἐπουράνιο Θεό καί Πατέρα, εἶχε ἔλθει. *«Πατέρα, δόξασε τόν Υἱό σου, γιά νά σέ δοξάσει καί ὁ Υἱός σου, σύμφωνα μέ τήν ἐξουσία πού ἔδωσες σέ αὐτόν ἐπάνω σέ ὅλους τούς ἀνθρώπους ἔτσι θά δώσει καί αὐτός τήν αἰώνια ζωή σέ ὅλους αὐτούς πού τοῦ ἐμπιστεύθηκες… Τώρα λοιπόν ἐσύ, Πατέρα, δόξασέ με κοντά σ' ἐσένα μέ τήν δόξα πού εἶχα κοντά σου προτοῦ νά γίνει ὁ κόσμος»*[8].

Ἡ τεσσαρακοστή ἡμέρα μετά τήν Ἀνάστασή Του ἔφθασε. Ἐμφανίσθηκε στήν Ἱερουσαλήμ, στόν τόπο, ὅπου συνήθως ἐμφανιζόταν στούς μαθητές Του. Τούς προανήγγειλε τήν ἔλευση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τούς παρήγγειλε νά κηρύξουν τό Εὐαγγέλιο σέ ὅλη τήν γῆ καί τούς ὁδήγησε ἔπειτα ἔξω ἀπό τήν πόλη, στό ὄρος τῶν Ἐλαιῶν[9]. Τό ὄρος αὐτό πού πρίν ἀπό σαράντα δύο ἡμέρες ἦταν μάρτυρας τῆς ἀγωνίας τοῦ Ἰησοῦ[10], ἔγινε τώρα μάρτυρας τοῦ θριάμβου Του. Ὅταν ὁ ὅμιλος τῶν Μαθητῶν ἔφθασε στήν κορυφή τοῦ λόφου, ὁ Ἰησοῦς ὕψωσε τά χέρια Του στόν οὐρανό καί ἴσως ἐπανέλαβε τά λόγια πού εἶχε πεῖ καί σέ ἄλλη εὐκαιρία:

6. Πρός Γαλάτας γ΄, 13, δ΄, 5.

7. Πρός Ἑβραίους β΄, 14.

8. *«Πάτερ δόξασόν σου τὸν Υἱὸν ἵνα καὶ ὁ υἱός σου δοξάσει σε, … καὶ νῦν δόξασόν με σύ, πάτερ, παρὰ σεαυτῷ τῇ δόξῃ ᾗ εἶχον πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι παρὰ σοί»* (Ἰωάννου ιζ΄, 2, 5).

9. Πράξεων α΄, 12.

10. Λουκᾶ κβ΄, 39-46.

«Τώρα δέν εἶμαι πιά μέσα στόν κόσμο ἐνῶ αὐτοί μένουν μέσα στόν κόσμο, καί ἐγώ ἔρχομαι σ' Ἐσένα. Ἅγιε Πατέρα, διατήρησέ τους στήν πίστη μέ τήν δύναμη τοῦ ὀνόματός σου πού μοῦ χάρισες, γιά νά μείνουν ἑνωμένοι ὅπως ἐμεῖς»[11].

β΄. Ἡ εὐλογία τοῦ Κυρίου

«Καθώς τούς εὐλογοῦσε, ἄρχισε ν' ἀπομακρύνεται ἀπό αὐτούς καί νά ἀνεβαίνει στόν οὐρανό»[12]. Ἐνῶ τούς εὐλογοῦσε, σιγά-σιγά ὑψώθηκε ὄχι σάν τόν Ἠλία μέ πύρινο ἅρμα, ἀλλά μέ τήν προσωπική δύναμή Του. Οἱ Μαθητές Τόν παρακολουθοῦσαν μέ τά μάτια τους, ἐνῶ οἱ καρδιές τους ἐπάλλοντο ἀπό χαρά καί συγκίνηση. Ἀσφαλῶς ἐπιθυμοῦσαν νά Τόν ἀκολουθήσουν στούς αἰθέρες, ἀλλά φωτεινή νεφέλη Τόν σκέπασε καί ἔπαψαν νά Τόν διακρίνουν.

Οἱ Μαθητές Του πού Τόν εἶχαν ἀκολουθήσει στήν θριαμβευτική εἴσοδό Του στά Ἱεροσόλυμα, τώρα βλέπουν τήν θριαμβευτική ἄνοδό Του στόν οὐρανό, ἐκεῖ ὅπου Τόν περίμεναν τά Χερουβείμ καί τά Σεραφείμ γιά νά Τόν ὑποδεχθοῦν. Ἀλλά οἱ ἄνθρωποι δέν εἶναι ἄξιοι νά εἶναι μάρτυρες τέτοιου θεάματος ὅσο ἀκόμη βρίσκονται στήν γῆ. Μόνον οἱ Ἅγιοι καί οἱ Ἄγγελοι μποροῦσαν νά συμμετάσχουν στόν θρίαμβο τοῦ Ἰησοῦ.

11. «Πάτερ ἅγιε, τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου ᾧ δέδωκάς μοι, ἵνα ὦσιν ἓν καθὼς ἡμεῖς» (Ἰωάννου ιζ΄, 11).

12. *«Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτὸν αὐτοὺς διέστη ἀπ' αὐτῶν καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανὸν»* (Λουκᾶ κδ΄, 51).

γ΄. Ὁ θρίαμβος τοῦ Νικητοῦ

«Ἀνέβηκε ψηλά, πῆρε μαζί του αἰχμαλώτους ἔδωσε δῶρα στούς ἀνθρώπους»[13]. Ὅλοι οἱ Δίκαιοι πού ἔζησαν πρό Χριστοῦ, καί οἱ ψυχές τους βρίσκονταν αἰχμάλωτες καί δέσμιες στόν Ἅδη καί γιά τούς ὁποίους ὁ Παράδεισος ἦταν κλειστός, ἀφοῦ ἐλευθερώθηκαν ἀπό τόν Σωτήρα μέ τήν Ἀνάστασή Του, Τόν συνώδευσαν στόν οὐρανό. Μαζί Του ἀνῆλθαν ὁ Ἀδάμ καί ἡ Εὔα, οἱ Πρωτόπλαστοι οἱ πρῶτοι μετανοημένοι, οἱ Πατριάρχες πού τόσο πόθησαν τόν ὑποσχεμένο Μεσσία, οἱ Προφῆτες, πού προεῖπαν τήν ἔλευση τοῦ Λυτρωτοῦ, τίς ταπεινώσεις Του, τήν νίκη Του, τόν θρίαμβό Του. Ὅλες οἱ εὐσεβεῖς γυναῖκες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἡ Σάρρα, ἡ Ρεβέκκα, ἡ Ρούθ, ἡ Ἰουδίθ, ἡ Ἐσθήρ, ἡ Ἐλισάβετ, ἡ Ἄννα καί τόσες ἄλλες πού ἔνωσαν τήν φωνή τους γιά νά ἐπαναλάβουν τούς ψαλμούς τοῦ Δαυΐδ:

«Ὅλοι οἱ λαοί χειροκροτῆστε, μέ ἐνθουσιασμοῦ φωνές ἀλαλάξτε στόν Θεό ! Γιατί ὁ Κύριος εἶναι ὕψιστος καί φοβερός· σέ ὅλη τήν γῆ αὐτοκράτορας. Λαούς σέ ἐμᾶς τούς ὑποτάσσει· καί ὑποδουλώνει ἔθνη σέ ἐμᾶς. Γιά μᾶς διαλέγει τήν δωρεά του, τήν δόξα τοῦ Ἰακώβ, τοῦ ἀγαπημένου του. Στόν θρόνο του ἀνεβαίνει ὁ Θεός μές στόν ἀλαλαγμό, ὁ Κύριος μέ τόν ἦχο τῆς σάλπιγγας. Τραγουδῆστε στόν Θεό μας, τραγουδῆστε! Τραγουδῆστε στόν βασιλιά μας, τραγουδῆστε! Ὁ Θεός εἶναι βασιλιάς σέ ὁλόκληρη τήν γῆ,

90

13. *«Ἀναβὰς εἰς ὕψος, ἠχμαλώτευσεν αἰχμαλωσίαν»* (πρός Ἐφεσίους δ΄, 8).

ὑμνῆστε τον μέ τό πιό ὡραῖο τραγούδι! Ὁ Θεός εἶναι βασιλιάς στά ἔθνη· Ὁ Θεός κάθησε στόν θρόνο τῆς ἁγιοσύνης του. Οἱ ἄρχοντες τῶν λαῶν συνάχθηκαν μέ τόν λαό πού τόν Θεό τοῦ Ἀβραάμ λατρεύει. Γιατί ἡ ἀσφάλεια τῆς γῆς βρίσκεται στόν Θεό, σ' Ἐκεῖνον πού κυριαρχεῖ ἀπόλυτα»[14].

δ΄. Ἡ δόξα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ

Οἱ Ἄγγελοι ἀκούουν τούς ψαλμούς καί σπεύδουν ἀπό τόν οὐρανό γιά νά ὑποδεχθοῦν τόν Θεό τους πού ἔκλινε οὐρανούς καί κατέβηκε στήν γῆ καί στά κατώτατα μέρη τῆς γῆς. Στήν γέννηση τοῦ Σωτήρα, «*ξαφνικά, κοντά στόν ἄγγελο, παρουσιάσθηκε ἕνα πλῆθος ἀπό τήν οὐράνια στρατιά τῶν ἀγγέλων, οἱ ὁποῖοι ὑμνοῦσαν τόν Θεό καί ἔλεγαν: «Δόξα στόν ὕψιστο Θεό»*[15], πῶς νά μήν τοῦ ἀπονείμουν μεγαλύτερη τιμή λατρείας τήν ἡμέρα τῆς δόξας καί τοῦ θριάμβου Του;

Οἱ Ἄγγελοι ἁμιλλῶνται ποιός θά Τόν ψάλλει καλύτερα μέ τούς ὕμνους τους. Μυριάδες μυριάδων οὐ- 91

14. «*Πάντα τὰ ἔθνη κροτήσατε χεῖρας, ἀλαλάξατε τῷ Θεῷ ἐν φωνῇ ἀγαλλιάσεως. ὅτι Κύριος ὕψιστος, φοβερός, βασιλεὺς μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν. ὑπέταξε λαοὺς ἡμῖν καὶ ἔθνη ὑπὸ τοὺς πόδας ἡμῶν· ἐξελέξατο ἡμῖν τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ, τὴν καλλονὴν Ἰακώβ, ἣν ἠγάπησεν, ἀνέβη ὁ Θεὸς ἐν ἀλαλαγμῷ, Κύριος ἐν φωνῇ σάλπιγγος. Ψάλατε τῷ Θεῷ ἡμῶν, ψάλατε, ψάλατε τῷ βασιλεῖ ἡμῶν, ψάλατε, ὅτι βασιλεὺς πάσης τῆς γῆς ὁ Θεός, ψάλατε συνετῶς. ἐβασίλευσεν ὁ Θεὸς ἐπὶ τὰ ἔθνη, ὁ Θεὸς κάθηται ἐπὶ θρόνου ἁγίου αὐτοῦ. ἄρχοντες λαῶν συνήχθησαν μετὰ τοῦ Θεοῦ Ἀβραάμ, ὅτι τοῦ Θεοῦ οἱ κραταιοὶ τῆς γῆς σφόδρα ἐπήρθησαν*» (Ψαλμοῦ μστ΄ (μζ΄), 1-10).

15. «*Ἐγένετο πλῆθος στρατιᾶς ἀγγέλων ὑμνούντων τὸν Θεὸν καὶ λεγόντων· Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ*» (Λουκᾶ β΄, 13).

ρανίων πνευμάτων περικυκλώνουν τόν θρόνο Του. Αὐτοί ἐξαγγέλλουν τήν ἄφιξη τοῦ Λυτρωτοῦ καί Σωτήρα πού ὁλοκλήρωσε τό ἔργο Του στήν γῆ καί ἐπέστρεψε στόν οὐρανό.

Ἡ Ἐκκλησία ἐφαρμόζει τήν μεσσσιανική προφητεία τοῦ Ἡσαΐα γιά τήν ἀποκατάσταση τῆς Ἱερουσαλήμ στήν Ἀνάληψη τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Γι' αὐτό καί διαβάζεται στόν Ἑσπερινό τῆς ἑορτῆς.

«Βγεῖτε ἀπό τῆς πόλης μου τίς πύλες, τόν δρόμο καθαρίστε ἀπό τίς πέτρες καί ἑτοιμάστε τον γιά νά ἐπιστρέψει ὁ λαός μου. Σημαία ὑψῶστε νά τήν δοῦν σέ ὅλα τά ἔθνη. Γιατί ὁ Κύριος διακήρυξε μέχρι τά πέρατα τῆς γῆς: «Πεῖτε στήν πόλη τῆς Σιών: Δές, ἔρχεται ὁ σωτήρας σου! Φέρνει μαζί του τήν ἀνταμοιβή του: Ὅλοι ὅσους ἔσωσε πορεύονται μπροστά του. Καί θά τούς ὀνομάσει Λαό Ἅγιο πού ὁ Κύριος τόν λύτρωσε, Καί ἐσένα, Ἱερουσαλήμ, θά σέ ὀνομάζουν «Πόλη Περιζήτητη» καί ὄχι πιά Ἐγκαταλειμμένη.

92 *Ποιός εἶναι αὐτός πού ἔρχεται ἀπό τήν Ἐδώμ, ἀπό τήν Βοσόρ, στά κόκκινα ντυμένος; Πόσο ὡραῖος εἶναι μέ τήν στολή καί μέ τήν βίαιη δύναμή του! Ἐγώ εἶμαι, ὁ Κύριος, πού ἐξαγγέλλω τήν δικαιοσύνη καί ἔχω πάρει τήν ἀπόφαση νά φέρω σωτηρία. Γιατί εἶναι κόκκινα τά ροῦχα σου, καί τά φορέματά σου σάν νά πάταγες στό πατητήρι; Μέ ἔβαψε ὁλόκληρο ὁ χυμός τῶν πατημένων σταφυλιῶν.*

Ὅλοι οἱ λαοί ἦταν ἐναντίον μου. Τήν εὐσπλαχνία τοῦ Κυρίου στοχάζομαι, τό μεγαλεῖο Του σέ ὅλα αὐτά πού μᾶς χαρίζει.

Ὁ Κύριος εἶναι ἐπιεικής κριτής γιά τόν λαό τοῦ Ἰσραήλ· ὅ,τι μᾶς δίνει εἶναι ἀπό τήν ἀγάπη του καί ἀπό τήν πολλή του καλωσύνη. Εἶπε ὁ Κύριος: *Παιδιά δικά μου δέν εἶναι ὁ λαός μου; Πῶς γίνεται νά μέ ἀρνηθοῦν; Καί ἔτσι τούς ἔσωσε ἀπό κάθε τους θλίψη. Ὄχι ἕνας μεσολαβητής, οὔτε ἀγγελιαφόρος, ἀλλά ὁ ἴδιος ὁ Κύριος τούς ἔσωσε, γιατί τούς ἀγαπᾶ καί τούς φροντίζει. Αὐτός τούς λύτρωσε, τούς κράτησε στά χέρια του, τούς δόξασε ὅλα τά περασμένα χρόνια*»[16].

Ἐπίσης στήν Ἀνάληψη τοῦ Κυρίου ἐπαληθεύεται καί ὁ Ψαλμός πού ἀναφέρεται στήν εἴσοδο τοῦ Κυρίου στόν Ναό:

16. «*Πορεύεσθε διὰ τῶν πυλῶν μου καὶ ὁδοποιήσατε τῷ λαῷ μου καὶ τοὺς λίθους τοὺς ἐκ τῆς ὁδοῦ διαρρίψατε· ἐξάρατε σύσσημον εἰς τὰ ἔθνη. ἰδοὺ γὰρ Κύριος ἐποίησεν ἀκουστὸν ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς· εἴπατε τῇ θυγατρὶ Σιών· ἰδοὺ ὁ σωτήρ σοι παραγέγονεν ἔχων τὸν ἑαυτοῦ μισθὸν καὶ τὸ ἔργον πρὸ προσώπου αὐτοῦ. καὶ καλέσει αὐτὸν λαὸν ἅγιον, λελυτρωμένον ὑπὸ Κυρίου· σὺ δὲ κληθήσῃ ἐπιζητουμένη πόλις καὶ οὐκ ἐγκαταλελειμμένη…*

Τίς οὗτος ὁ παραγενόμενος ἐξ Ἐδώμ, ἐρύθημα ἱματίων ἐκ Βοσόρ, οὕτως ὡραῖος ἐν στολῇ βίᾳ μετὰ ἰσχύος; ἐγὼ διαλέγομαι δικαιοσύνην καὶ κρίσιν σωτηρίου. διατί σου ἐρυθρὰ τὰ ἱμάτια καὶ τὰ ἐνδύματά σου ὡς ἀπὸ πατητοῦ ληνοῦ; πλήρης καταπεπατημένης, καὶ τῶν ἐθνῶν οὐκ ἔστιν ἀνὴρ μετ᾽ ἐμοῦ…

Τὸν ἔλεον Κυρίου ἐμνήσθην, τὰς ἀρετὰς Κυρίου ἐν πᾶσιν, οἷς ἡμῖν ἀνταποδίδωσι Κύριος κριτὴς ἀγαθὸς τῷ οἴκῳ Ἰσραήλ, ἐπάγει ἡμῖν κατὰ τὸ ἔλεος αὐτοῦ καὶ κατὰ τὸ πλῆθος τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ. καὶ εἶπεν· οὐχ ὁ λαός μου τέκνα οὐ μὴ ἀθετήσωσι; καὶ ἐγένετο αὐτοῖς εἰς σωτηρίαν ἐκ πάσης θλίψεως αὐτῶν. οὐ πρέσβυς οὐδὲ ἄγγελος, ἀλλ᾽ αὐτὸς Κύριος ἔσωσεν αὐτοὺς διὰ τὸ ἀγαπᾶν αὐτοὺς καὶ φείδεσθαι αὐτῶν· αὐτὸς ἐλυτρώσατο αὐτοὺς καὶ ἀνέλαβεν αὐτοὺς καὶ ὕψωσεν αὐτοὺς πάσας τὰς ἡμέρας τοῦ αἰῶνος» (Ἡσαΐου ξβ΄, 10- ξγ΄, 3, 7-9).

Ἄλλοι διατάσσουν: «*Ἀνοῖξτε πῦλες καί ὑψωθεῖτε θῦρες αἰώνιες, νά μπεῖ ὁ δοξασμένος βασιλιάς*»[17].

Ἄλλοι ἐρωτοῦν: «*Ποιός εἶναι αὐτός ὁ δοξασμένος βασιλιάς;*» καί λαμβάνουν τήν ἀπάντηση : «*Ὁ Κύριος ὁ κραταιός καί ὁ ἰσχυρός. Ὁ Κύριος ὁ δυνατός στόν πόλεμο*»[18]. Κατετρόπωσε τόν Διάβολο. Σέ Αὐτόν ἀνήκει κάθε δόξα. Καί ὅλοι μαζί ἀπαντοῦν: «*Ἡ κυριαρχία τοῦ κόσμου ἀνήκει πιά στόν Κύριό μας καί στόν Μεσσία Του, καί θά διαρκέσει γιά πάντα*»[19].

Ὁ Κύριος ἔνδοξος νικητής «*εἰσῆλθε εἰς τὴν χαρά Του*»[20] καί μαζί Του ἔφερε τόν λαό Του «*εἰς ὄρος ἁγιάσματος αὐτοῦ*»[21]. Ταπεινώθηκε, ὑπέφερε, θρήνησε, πολέμησε, ἐξαγίασε τήν γῆ μέ τήν ἀναζήτηση τῶν ἁμαρτωλῶν γιά τήν σωτηρία τους καί κατέπαυσε ἀπό πάντων τῶν ἔργων Αὐτοῦ[22].

Ἄς ἑνωθοῦμε μέ τούς Ἁγίους καί τούς Ἀγγέλους, πού ψάλλουν τό «*ἄξιος*»[23] ἐκεῖ ὅπου οἱ χοροί τῶν Χερουβείμ καί τῶν Σεραφείμ περικυκλώνουν τόν θρόνο τοῦ Θεοῦ, ἐκεῖ ὅπου βρίσκεται ὁ ἄναρχος Πατέρας καί δέχεται τόν Υἱό τόν ἀγαπητό, τόν Υἱό τῆς εὐδοκίας, τόν

17. «*Ἄρατε πύλας, οἱ ἄρχοντες ὑμῶν, καὶ ἐπάρθητε, πύλαι αἰώνιοι, καὶ εἰσελεύσεται ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης*» (Ψαλμοῦ κγ΄ (κδ΄), 7).

18. «*Τίς ἐστιν οὗτος ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης;*» «*Κύριος κραταιὸς καὶ δυνατός, Κύριος δυνατὸς ἐν πολέμῳ*» (Ψαλμοῦ κγ΄ (κδ΄), 8) .

19. «*Βασιλεύσει εἰς αἰῶνας αἰώνων*» (Ἀποκαλύψεως ια΄, 15).

20. Ματθαίου κε΄, 23.

21. Ψαλμοῦ οζ΄ (οη΄), 54.

22. Γενέσεως β΄, 3.

23. Ἀποκαλύψεως δ΄, 11.

Υἱό τῆς ὑπακοῆς, τόν Υἱό πού Τόν δόξασε ἐπί τῆς γῆς. Ἐκεῖ πού συμπαρεδρεύει καί τό Πανάγιο Πνεῦμα.

ε΄. «Κύριος Ἰησοῦς Χριστός
εἰς δόξαν Θεοῦ Πατρός»

«Εἶπε στόν Κύριό μου ὁ Κύριος.
Κάθισε στά δεξιά μου»[24].

Ὅταν ὁ Κύριός μας ἀνῆλθε στόν οὐρανό, ὁ ἄναρχος Πατέρας Τόν τοποθέτησε στά δεξιά Του καί Τόν στεφάνωσε μέ τήν δόξα. Ὑπέφερε, πρέπει τώρα νά δοξασθεῖ: «*Σέ κανένα ἀπό τούς ἀγγέλους δέν εἶπε ποτέ ὁ Θεός: Κάθισε στά δεξιά μου*»[25]. Τόν προσκαλεῖ ἐπειδή «*ταπεινώθηκε θεληματικά ὑπακούοντας μέχρι θανάτου. Καί μάλιστα θανάτου σταυρικοῦ. Γι' αὐτό καί ὁ Θεός τόν ἀνέβασε πολύ ψηλά καί τοῦ χάρισε τό ὄνομα πού εἶναι ἐπάνω ἀπό ὅλα τά ὀνόματα. Καί ἔτσι, στό ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ ὅλα τά ἐπουράνια, τά ἐπίγεια καί τά ὑποχθόνια θά προσκυνήσουν, καί κάθε γλώσσα θά ὁμολογήσει ὅτι Κύριος εἶναι ὁ Ἰησοῦς Χριστός, γιά νά δοξάζεται ἔτσι ὁ Θεός Πατέρας*»[26].

24. «*Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου κάθου ἐκ δεξιῶν μου*» (Ψαλμοῦ ρθ΄ (ρι΄), 109, 1).

25. «*Πρὸς τίνα δὲ τῶν ἀγγέλων εἴρηκέ ποτε· κάθου ἐκ δεξιῶν μου*» (πρός Ἑβραίους α΄, 13).

26. «*Ἔγινε ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ. διὸ καὶ ὁ Θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσε καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα, ἵνα ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ πᾶν γόνυ κάμψῃ ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων, καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσηται ὅτι Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν Θεοῦ πατρός*» (πρός Φιλιππησίους β΄, 8-11).

Χαρίζει σέ Αὐτόν ὄνομα «*τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα*» μπροστά στό ὁποῖο θά κάμψει κάθε ἐπίγεια (ἄνθρωποι), ἐπουράνια (ἄγγελοι) καί καταχθόνια (δαίμονες) δύναμη[27]. Ὁ Ἰησοῦς ἔχει σάν ὑποπόδιο τῶν ποδῶν Του ὑποτεταγμένους ὅλους τούς ἐχθρούς Του[28].

«*Γιατί ὁ ἴδιος ὁ Χριστός πρέπει νά βασιλεύει ὡσότου ὁ Θεός ὑποτάξει σέ Αὐτόν ὅλους τούς ἐχθρούς*»[29].

Ποῦ εἶναι οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, οἱ Ἄρχοντες τοῦ κόσμου, οἱ ἐπηρμένοι ἰσχυροί γιά τά πλούτη τους, τήν σοφία τους, τήν δύναμή τους καί τήν δόξα τους; Οἱ αἰῶνες τούς ἐκμηδένισαν καί ὁ Χριστός μένει στόν αἰώνα «*χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας*»[30]. Οἱ ἐχθροί τῆς Ἐκκλησίας παρέρχονται. Ὁ Χριστός ὅμως πάντα θριαμβεύει «*ἐξῆλθεν νικῶν καί ἵνα νικήσῃ*»[31]. Ἀπολαμβάνει ἀπό τήν τιμητική θέση Του τήν ἀτελείωτη δόξα τοῦ Οὐρανοῦ.

* * *

27. Πρός Φιλιππησίους β΄, 9.
28. Λουκᾶ κ΄, 43.
29. «*Δεῖ γὰρ αὐτὸν βασιλεύειν ἄχρις οὗ ἂν θῇ πάντας τοὺς ἐχθροὺς ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ*» (πρός Κορινθίους Α΄ ιε΄, 25).
30. Πρός Ἑβραίους ιγ΄, 8.
31. Ἀποκαλύψεως στ΄, 2.

2. Ὁ Ἰησοῦς καθήμενος στά δεξιά τοῦ Θεοῦ Πατέρα

α΄. Βασιλεύει ὡς αἰώνιος καί ἀδιάδοχος Βασιλιάς

Ὁ Ἀρχάγγελος πού ἀνήγγειλε στήν Παρθένο Μαρία, ὅτι θά συλλάβει καί θά γεννήσει τόν Υἱό τοῦ Θεοῦ τῆς εἶπε ὅτι Αὐτός θά βασιλεύσει καί «*τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος*»[32]. Ὁ εὐαγγελιστής Ἰωάννης στήν Ἀποκάλυψη βλέπει αὐτήν τήν ἐπιβεβαίωση τῶν λόγων, ὅτι ὁ Ἀναστάς Κύριος Ἰησοῦς Χριστός ὑπέταξε ὅλες τίς πονηρές καί ἀντίθεες δυνάμεις, πού δέν εἶναι ἱκανές πλέον νά Τόν βλάψουν καί ἐπίσης δέν εἶναι ἱκανές νά βλάψουν καί τούς Μαθητές Του, τούς ὁποίους ἐνίσχυσε ὁ Κύριος μέ τούς λόγους του:

«*Καί μή φοβηθεῖτε αὐτούς πού σκοτώνουν τό σῶμα, ἀλλά δέν μποροῦν νά σκοτώσουν τήν ψυχή. Ἀντίθετα, νά φοβηθεῖτε ὅποιον μπορεῖ νά καταστρέψει ψυχή καί σῶμα στήν κόλαση*»[33].

Ὁ Κύριος εἶναι ὁ βασιλέας τῶν λελυτρωμένων, τῶν ἐξαγορασμένων μέ τό Πανάγιο Αἷμα Του.

«*Ὕστερα ὅμως ἀπό αὐτά, εἶδα ἕνα ἀμέτρητο πλῆθος - πού κανείς δέν ἦταν σέ θέση νά τό μετρήσει - ἀπό κάθε ἔθνος, φυλή, λαό καί γλώσσα, νά στέ-*

32. Λουκᾶ α΄, 33.

33. «*Καὶ μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεννόντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι· φοβήθητε δὲ μᾶλλον τὸν δυνάμενον καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα ἀπολέσαι ἐν γεέννῃ*» (Ματθαίου ι΄, 28).

κεται μπροστά στόν θρόνο καί στό Ἀρνίο. Φοροῦσαν λευκές στολές, κρατοῦσαν φοινικόκλαδα στά χέρια τους καί ἔκραζαν μέ δυνατή φωνή: Ἡ σωτηρία εἶναι στά χέρια τοῦ Θεοῦ μας, πού κάθεται στόν θρόνο, καί τοῦ Ἀρνίου! Ὅλοι οἱ ἄγγελοι πού στέκονταν γύρω ἀπό τόν θρόνο, ἀπό τούς πρεσβυτέρους καί ἀπό τά τέσσερα ὄντα, ἔπεσαν μπροστά στόν θρόνο μέ τά πρόσωπα καταγῆς καί προσκύνησαν τόν Θεό, λέγοντας: Ἀληθινά, εὐλογία καί δόξα καί σοφία, εὐχαριστία καί τιμή καί δύναμη καί ἰσχύς ἀνήκουν γιά πάντα στόν Θεό μας. Ἀμήν. Τότε ἕνας ἀπό τούς πρεσβυτέρους μοῦ εἶπε: Ποιοί εἶναι αὐτοί πού φοροῦν λευκή στολή καί ἀπό ποῦ ἦρθαν; Καί ἐγώ τοῦ εἶπα: «Κύριέ μου, ἐσύ ξέρεις». Τότε αὐτός μοῦ εἶπε: «Αὐτοί εἶναι ἐκεῖνοι πού πέρασαν τόν μεγάλο διωγμό· ἔπλυναν τήν στολή τους καί τήν λεύκαναν μέ τό αἷμα τοῦ Ἀρνίου. Γι᾽ αὐτό στέκονται μπροστά στόν θρόνο τοῦ Θεοῦ καί τόν λατρεύουν ἡμέρα καί νύχτα στόν
98 ναό του. Καί αὐτός πού κάθεται στόν θρόνο θά εἶναι πάντα μαζί τους. Δέν θά πεινάσουν πιά, οὔτε ποτέ θά διψάσουν· δέν θά ὑποφέρουν ἀπό τόν ἥλιο οὔτε ἀπό ἄλλον καύσωνα. Τό Ἀρνίο πού εἶναι στήν μέση τοῦ θρόνου, σάν καλός βοσκός, θά τούς κατευθύνει καί θά τούς ὁδηγήσει στήν πηγή τῆς ζωῆς. Ὁ Θεός θά ἐξαφανίσει κάθε δάκρυ ἀπό τά μάτια τους»[34].

34. «Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ ὄχλος πολύς, ὃν ἀριθμῆσαι αὐτὸν οὐδεὶς ἐδύνατο, ἐκ παντὸς ἔθνους καὶ φυλῶν καὶ λαῶν καὶ γλωσσῶν, ἑστῶτας ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, πε-

Οἱ πιστοί εὐχαριστοῦν τόν αἰώνιο Κύριο πού μέ τήν δύναμή Του καί τήν ἐξουσία Του τούς ἐλευθέρωσε ἀπό τήν πονηρή ἐξουσία, πού τούς εἶχε κρατήσει αἰχμάλωτους καί δεμένους.

«*Κύριε, παντοκράτορα Θεέ, πού ὑπάρχεις καί ὑπῆρχες καί θά ἔρθεις. Σέ εὐχαριστοῦμε πού ἀνέλαβες τήν δύναμή σου τήν μεγάλη, καί ἔτσι ἡ βασιλεία σου ἄρχισε*»[35].

ριβεβλημένους στολὰς λευκάς, καὶ φοίνικες ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν· καὶ κράζουσι φωνῇ μεγάλῃ λέγοντες· ἡ σωτηρία τῷ Θεῷ ἡμῶν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ τῷ ἀρνίῳ. καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι εἱστήκεισαν κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν τεσσάρων ζῴων, καὶ ἔπεσαν ἐνώπιον τοῦ θρόνου ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν καὶ προσεκύνησαν τῷ Θεῷ λέγοντες· ἀμήν· ἡ εὐλογία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ σοφία καὶ ἡ εὐχαριστία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ ἰσχὺς τῷ Θεῷ ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν. Καὶ ἀπεκρίθη εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγων μοι· οὗτοι οἱ περιβεβλημένοι τὰς στολὰς τὰς λευκὰς τίνες εἰσὶ καὶ πόθεν ἦλθον; καὶ εἴρηκα αὐτῷ· κύριέ μου, σὺ οἶδας. καὶ εἶπέ μοι· οὗτοί εἰσιν οἱ ἐρχόμενοι ἐκ τῆς θλίψεως τῆς μεγάλης, καὶ ἔπλυναν τὰς στολὰς αὐτῶν καὶ ἐλεύκαναν αὐτὰς ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἀρνίου. διὰ τοῦτό εἰσιν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ καὶ λατρεύουσιν αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ. καὶ ὁ καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου σκηνώσει ἐπ' αὐτούς. οὐ πεινάσουσιν ἔτι οὐδὲ διψήσουσιν ἔτι, οὐδ' οὐ μὴ πέσῃ ἐπ' αὐτοὺς ὁ ἥλιος οὐδὲ πᾶν καῦμα, ὅτι τὸ ἀρνίον τὸ ἀνὰ μέσον τοῦ θρόνου ποιμανεῖ αὐτούς, καὶ ὁδηγήσει αὐτοὺς ἐπὶ ζωῆς πηγὰς ὑδάτων, καὶ ἐξαλείψει ὁ Θεὸς πᾶν δάκρυον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν» (Ἀποκαλύψεως ζ΄, 9-17).

35. «*Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, ὅτι εἴληφας τὴν δύναμίν σου τὴν μεγάλην καὶ ἐβασίλευσας*» (Ἀποκαλύψεως ια΄, 17).

β΄. Μεσιτεύει ὡς αἰώνιος καί μοναδικός Ἀρχιερέας

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος διακηρύσσει πανηγυρικά, ὅτι ὁ Χριστός εἶναι ὁ μεσίτης μας στόν Θεό Πατέρα: «*Γιατί ὁ Χριστός δέν μπῆκε στά ἅγια τῶν ἁγίων πού ἔχτισαν ἄνθρωποι καί πού εἶναι ἀπεικόνιση τοῦ οὐράνιου θυσιαστηρίου, ἀλλά στόν ἴδιο τόν οὐρανό, γιά νά παρουσιασθεῖ τώρα μπροστά στόν Θεό, μεσιτεύοντας γιά μᾶς*»[36]. «*Ὅπου μπῆκε πρίν ἀπό μᾶς καί γιά χάρη μας ὁ Ἰησοῦς, ἀρχιερέας γιά πάντα ὅπως ὁ Μελχισεδέκ*»[37]. Ὁ Ἰησοῦς προσέρχεται στόν θρόνο τοῦ Πατέρα δείχνοντάς Του τίς πληγές Του, καί τό αἷμα Του πού ἔχυσε γιά τήν ἄφεση τῶν ἁμαρτιῶν μας. Εἶναι ὁ πρεσβευτής μας, ὁ ἐκπρόσωπός μας, ὁ μεσίτης μας, «*γιατί ἕνας εἶναι ὁ Θεός καί ἕνας ὁ μεσίτης μεταξύ Θεοῦ καί ἀνθρώπων, ὁ ἄνθρωπος Ἰησοῦς Χριστός*»[38], διακηρύσσει ὁ ἀπόστολος Παῦλος. Μᾶς ὑποστηρίζει, ἀποσπᾶ χάριτες γιά μᾶς, μᾶς συμφιλιώνει μέ τόν Θεό Πατέρα. Αὐτός δέχεται τίς προσευχές μας καί τίς προσφέρει στόν Θεό Πατέρα.

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἐξηγεῖ αὐτό τό μοναδικό μεσιτικό ἔργο τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ πού στηρίζεται

36. «*Εἰσῆλθεν ὁ Χριστός, ἀντίτυπα τῶν ἀληθινῶν, ἀλλ᾽ εἰς αὐτόν τόν οὐρανόν, νῦν ἐμφανισθῆναι τῷ προσώπῳ τοῦ Θεοῦ ὑπέρ ἡμῶν*» (πρός Ἑβραίους θ΄, 24).

37. «*Ὅπου πρόδρομος ὑπέρ ἡμῶν εἰσῆλθεν Ἰησοῦς, … ἀρχιερεύς γενόμενος εἰς τόν αἰῶνα*» (πρός Ἑβραίους στ΄, 20).

38. «*Εἷς γάρ Θεός, εἷς καὶ μεσίτης Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἄνθρωπος Χριστὸς Ἰησοῦς*» (πρός Τιμόθεον Α΄ β΄, 5).

στήν Καινή Διαθήκη πού συνῆψε ὁ Θεός μέ τούς ἀνθρώπους διά τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

«Κάθε ἀρχιερέας ἐγκαθίσταται γιά νά προσφέρει στόν Θεό δῶρα καί θυσίες γι' αὐτό εἶναι ἀπαραίτητο νά ἔχει καί αὐτός κάτι νά προσφέρει. Ἄν βέβαια ὁ Χριστός ἦταν κάτω στήν γῆ, δέν θά ἦταν κἄν ἱερέας, ἀφοῦ ὑπάρχουν ἱερεῖς πού προσφέρουν, σύμφωνα μέ τόν νόμο, τά δῶρα. Ἡ λατρεία πού προσφέρουν οἱ ἱερεῖς εἶναι ἀπεικόνιση καί σκιά τῆς ἐπουράνιας λατρείας, σύμφωνα μέ τήν ἐντολή πού ὁ Θεός ἔδωσε στόν Μωυσῆ, ὅταν θά ἔστηνε τήν σκηνή. Πρόσεξε, τοῦ εἶπε ὁ Θεός, νά τά κάνεις ὅλα σύμφωνα μέ τόν τύπο πού σοῦ ὑποδείχθηκε ἐπάνω στό βουνό. Τώρα ὅμως ἡ ὑπηρεσία πού ἀνέλαβε ὁ Ἰησοῦς εἶναι τόσο ἀνώτερη ἀπό ἐκείνη τῶν ἱερέων, ὅσο ἀνώτερη εἶναι καί ἡ διαθήκη γιά τήν ὁποία αὐτός μεσιτεύει καί ἡ ὁποία βασίζεται σέ ἀνώτερες ὑποσχέσεις. Ἄν ἡ πρώτη ἐκείνη διαθήκη ἦταν τέλεια, δέν θά ὑπῆρχε ἀνάγκη γιά δεύτερη. Γιατί ὁ Θεός στήν Γραφή κατηγορεῖ τούς Ἰσραηλίτες,
λέγοντας: Ἔρχονται ἡμέρες, λέει ὁ Κύριος, πού θά συνάψω καινούργια διαθήκη μέ τόν λαό τοῦ Ἰσραήλ καί τόν λαό τοῦ Ἰούδα, πού δέν θά εἶναι ὅμοια μέ τήν διαθήκη πού ἔκανα μέ τούς προπάτορές τους, τότε πού τούς πῆρα ἀπό τό χέρι καί τούς ὁδήγησα ἔξω ἀπό τήν δουλεία τῆς Αἰγύπτου. Αὐτοί ὅμως δέν ἔμειναν πιστοί στήν διαθήκη μου, καί ἐγώ τούς ἐγκατέλειψα, λέει ὁ Κύριος. Ἡ διαθήκη πού θά συνάψω μέ τόν λαό τόν Ἰσραήλ μετά τίς ἡμέρες ἐκεῖνες, λέει ὁ Κύριος, εἶναι ἡ ἑξῆς: Θά τοποθετήσω τόν νόμο μου μέσα στόν νοῦ

τους καί θά χαράξω τίς ἐντολές μου μέσα στίς καρδιές τους. Ἐγώ θά εἶμαι γι' αὐτούς Θεός, καί αὐτοί λαός μου. Καί δέν θά διδάσκει ὁ καθένας τόν συμπολίτη του, οὔτε θά λέει ὁ καθένας στόν ἀδελφό του 'γνώρισε τόν Κύριο', γιατί ὅλοι θά μέ γνωρίζουν, ἀπό τόν μικρότερο ὡς τόν μεγαλύτερο. Θά συγχωρήσω τήν ἀνυπακοή τους καί θά ξεχάσω πιά τίς ἁμαρτίες τους καί τίς ἀνομίες τους. Τό νά μιλάει γιά καινούργια διαθήκη, σημαίνει πώς ἔκανε παλαιά τήν πρώτη. Ὅ,τι παλιώνει καί γερνάει κοντεύει νά ἐξαφανιστεῖ»[39].

39. *«Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ προσφέρειν δῶρά τε καὶ θυσίας καθίσταται· ὅθεν ἀναγκαῖον ἔχειν τι καὶ τοῦτον ὃ προσενέγκῃ. εἰ μὲν γὰρ ἦν ἐπὶ γῆς, οὐδ' ἂν ἦν ἱερεύς, ὄντων τῶν ἱερέων τῶν προσφερόντων κατὰ τὸν νόμον τὰ δῶρα, οἵτινες ὑποδείγματι καὶ σκιᾷ λατρεύουσι τῶν ἐπουρανίων, καθὼς κεχρημάτισται Μωϋσῆς μέλλων ἐπιτελεῖν τὴν σκηνήν· ὅρα γάρ φησι, ποιήσεις πάντα κατὰ τὸν τύπον τὸν δειχθέντα σοι ἐν τῷ ὄρει· νυνὶ δὲ διαφορωτέρας τέτευχε λειτουργίας, ὅσῳ καὶ κρείττονός ἐστι διαθήκης μεσίτης, ἥτις ἐπὶ κρείττοσιν ἐπαγγελίαις νενομοθέτηται. εἰ γὰρ ἡ πρώτη ἐκείνη ἦν ἄμεμπτος, οὐκ ἂν δευτέρας ἐζητεῖτο τόπος. μεμφόμενος γὰρ αὐτοῖς*
102 *λέγει· ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει Κύριος, καὶ συντελέσω ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰούδα διαθήκην καινήν, οὐ κατὰ τὴν διαθήκην ἣν ἐποίησα τοῖς πατράσιν αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβομένου μου τῆς χειρὸς αὐτῶν ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου· ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέμειναν ἐν τῇ διαθήκῃ μου, κἀγὼ ἠμέλησα αὐτῶν, λέγει Κύριος· ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη ἣν διαθήσομαι τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει Κύριος· διδοὺς νόμους μου εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῶν, καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς, καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς Θεόν, καὶ αὐτοὶ ἔσονταί μοι εἰς λαόν. καὶ οὐ μὴ διδάξουσιν ἕκαστος τὸν πολίτην αὐτοῦ καὶ ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, λέγων· γνῶθι τὸν Κύριον· ὅτι πάντες εἰδήσουσί με ἀπὸ μικροῦ αὐτῶν ἕως μεγάλου αὐτῶν· ὅτι ἵλεως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν, καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι. ἐν τῷ λέγειν καινὴν πεπαλαίωκε τὴν πρώτην· τὸ δὲ παλαιούμενον καὶ γηράσκον ἐγγὺς ἀφανισμοῦ»* (πρός Ἑβραίους η', 3-13).

«Γι' αὐτόν τόν λόγο ὁ Χριστός εἶναι μεσίτης μίας νέας διαθήκης, σύμφωνα μέ τήν ὁποία, ὅσοι ἔχουν κληθεῖ νά μετάσχουν στήν αἰώνια κληρονομιά, θά πάρουν τό μερίδιο πού τούς ὑποσχέθηκε. Αὐτό μπορεῖ νά γίνει, ἐπειδή ὁ ἴδιος ὁδηγήθηκε στόν θάνατο πού μᾶς ἀπάλλαξε ἀπό τίς παραβάσεις, πού εἶχαν γίνει τήν ἐποχή τῆς πρώτης διαθήκης. Γιατί ἡ διαθήκη ὑπάρχει ὅταν ἔχει πιστοποιηθεῖ ὁ θάνατος τοῦ διαθέτη. Μία διαθήκη ἰσχύει μόνο μετά τόν θάνατο· δέν ἔχει ποτέ ἰσχύ ὅσο ζεῖ ὁ διαθέτης»[40].

Ἄν ἡ προσευχή μας δέν γίνεται στό ὄνομά Του δέν εἰσακούεται. Καμία χάρη δέν χορηγεῖται ἄν δέν περάσει ἀπό Ἐκεῖνον. Οἱ προσευχές προσφέρονται στόν Θεό διά τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὅσοι παρακαλοῦν τόν Θεό, τό κάνουν στό ὄνομα τοῦ Μεγάλου Ἀρχιερέως Χριστοῦ, ὅπως διεκήρυξε: «*Καί ὅ,τι ζητήσετε στό ὄνομά μου ἐγώ θά τό κάνω, ὥστε ἡ δόξα τοῦ Πατέρα νά φανερωθεῖ μέσω τοῦ Υἱοῦ. Ἄν ζητήσετε κάτι στό ὄνομά μου, ἐγώ θά τό πραγματοποιήσω*»[41]. Οὔτε οἱ Πατριάρχες, οὔτε οἱ Προφῆτες, οὔτε τά Σεραφείμ, οὔτε ἡ ἀσύγκριτος Παρθένος Μαρία μποροῦν νά πλησιάσουν

40. «*Καὶ διὰ τοῦτο διαθήκης καινῆς μεσίτης ἐστίν, ὅπως, θανάτου γενομένου εἰς ἀπολύτρωσιν τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ παραβάσεων, τὴν ἐπαγγελίαν λάβωσιν οἱ κεκλημένοι τῆς αἰωνίου κληρονομίας. ὅπου γὰρ διαθήκη, θάνατον ἀνάγκη φέρεσθαι τοῦ διαθεμένου· διαθήκη γὰρ ἐπὶ νεκροῖς βεβαία, ἐπεὶ μήποτε ἰσχύει ὅτε ζῇ ὁ διαθέμενος*» (πρός Ἑβραίους θ΄, 15-17).

41. «*Ὅ,τι ἂν αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου, τοῦτο ποιήσω, ἵνα δοξασθῇ ὁ πατὴρ ἐν τῷ υἱῷ. ἐάν τι αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐγὼ ποιήσω*» (Ἰωάννου ιδ΄, 13-14).

τόν θρόνο τοῦ Θεοῦ ἄν ὁ Ἰησοῦς δέν τούς εἰσαγάγει. Οἱ Ἅγιοι παρακαλοῦν γιά μᾶς βέβαια, ἀλλά παρακαλοῦν ὅπως καί ἐμεῖς στό ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ καί εἰσακούονται στό ὄνομά Του. Ἡ μεσιτεία Του εἶναι ἀποτελεσματική. Δέν ζητεῖ παρά μόνον ἔλεος γιά μᾶς πού μᾶς δίνεται, ἐπειδή Ἐκεῖνος θυσιάσθηκε γιά μᾶς. Μέ τήν δύναμη τῆς θυσίας Του χορηγεῖται σέ μᾶς ἀπό τόν Θεό Πατέρα κάθε χάρη. Καί ὄχι μόνον μᾶς συγχωρεῖ, ἀλλά καί θά μᾶς χορηγήσει τά ἀγαθά τῆς Βασιλείας Του. Γι᾽ αὐτό τό Εὐαγγέλιο λέει: «*Κατόπιν τούς ὁδήγησε ἔξω ἀπό τήν πόλη ὡς τήν Βηθανία, σήκωσε τά χέρια του καί τούς εὐλόγησε… καθώς τούς εὐλογοῦσε, ἄρχισε νά ἀπομακρύνεται ἀπό αὐτούς καί νά ἀνεβαίνει στόν οὐρανό*»[42].

γ΄. Συναθροίζει τούς Μαθητές Του

Ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός βρισκόμενος στόν οὐρανό συγκεντρώνει τόν λαό Του στήν Ἐκκλησία καί
104 ἑτοιμάζει θέση καί γιά μᾶς στόν οὐρανό. Εἶπε στούς Μαθητές Του στό ὑπερῶο τῆς Ἱερουσαλήμ:

«*Ἐγώ πηγαίνω νά σᾶς ἑτοιμάσω τόπο. Καί ὅταν πάω καί σᾶς ἑτοιμάσω τόπο, πάλι θά ἔρθω καί θά σᾶς πάρω κοντά μου, ὥστε ὅπου εἶμαι ἐγώ νά εἶστε καί ἐσεῖς*»[43].

---

42. «*Ἐπάρας τὰς χεῖρας αὐτοῦ εὐλόγησεν αὐτούς… καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανόν*» (Λουκᾶ κδ΄, 50).

43. «*Πορεύομαι ἑτοιμάσαι τόπον ὑμῖν· καὶ ἐὰν πορευθῶ καὶ ἑτοιμάσω ὑμῖν τόπον, πάλιν ἔρχομαι καὶ παραλήψομαι ὑμᾶς πρὸς ἐμαυτόν, ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγώ, καὶ ὑμεῖς ἦτε*» (Ἰωάννου ιδ΄, 2-3).

«Καί ὅπου εἶμαι ἐγώ, ἐκεῖ θά εἶναι καί ὁ δικός μου ὑπηρέτης. Καί ὁ Πατέρας μου θά τιμήσει ὅποιον μέ ὑπηρετεῖ»[44].

Γιά τό θέμα αὐτό προσευχήθηκε καί παρακάλεσε τόν Θεό Πατέρα: *«Πατέρα, αὐτοί πού μοῦ ἔδωσες θέλω ὅπου εἶμαι ἐγώ νά εἶναι καί ἐκεῖνοι μαζί μου, γιά νά μποροῦν νά βλέπουν τήν δόξα τήν δική μου, τήν δόξα πού μοῦ χάρισες, γιατί μέ ἀγάπησες προτοῦ νά γίνει ὁ κόσμος»*[45].

Ἀνέρχεται στόν οὐρανό γιά νά προετοιμάσει καί τήν δική μας ἄνοδο καί θέση. Πόσο εἶναι παρηγορητικό γιά μᾶς! Ἡ θέση μας εἶναι φυλαγμένη στόν οὐρανό. Ὁ Ἰησοῦς μᾶς τήν κρατᾶ. Ἐμεῖς πού ἀγωνιζόμαστε στήν γῆ αὐτή, ξέρουμε ὅτι μᾶς περιμένει γιά νά ὁλοκληρώσουμε τήν μαρτυρία μας καί τόν ἀγώνα μας, γιά νά μᾶς ἀμείψει ὅλους μαζί.

«Ὅταν ἄνοιξε τήν πέμπτη σφραγίδα, εἶδα κάτω ἀπό τό θυσιαστήριο τίς ψυχές ἐκείνων πού σφαγιάσθηκαν γιά τόν λόγο τοῦ Θεοῦ καί γιά τήν μαρτυρία πού ἔδωσαν γιά τό Ἀρνίο. Αὐτοί κραύγασαν μέ δυνατή φωνή: Ὡς πότε, ἐπιτέλους, Δέσποτα ἅγιε καί ἀληθινέ; Πότε θά ἔρθει ἡ κρίση σου; Πότε θά πάρεις πίσω τό αἷμα μας ἀπό τούς κατοίκους τῆς γῆς; Τό-

44. *«Ὅπου εἰμὶ ἐγώ ἐκεῖ καὶ ὁ διάκονος ὁ ἐμὸς ἔσται καὶ ἐάν τις ἐμοὶ διακονῇ τιμήσει αὐτὸν ὁ πατήρ»* (Ἰωάννου ιβ΄, 26).

45. *«Πάτερ, οὓς δέδωκάς μοι, θέλω ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγὼ κακεῖνοι ὦσι μετ' ἐμοῦ, ἵνα θεωρῶσι τὴν δόξαν τὴν ἐμὴν ἣν δέδωκάς μοι, ὅτι ἠγάπησάς με πρὸ καταβολῆς κόσμου»* (Ἰωάννου ιζ΄, 24).

τε δόθηκε στόν καθένα λευκή στολή, καί τούς εἶπαν νά ἀναπαυθοῦν λίγο ἀκόμα, ὥσπου νά συμπληρωθεῖ ὁ ἀριθμός τῶν συνδούλων καί ἀδελφῶν τους πού τούς μέλλεται νά θανατωθοῦν ὅπως καί ἐκεῖνοι»[46].

«Γαλιλαῖοι, τί σταθήκατε καί κοιτᾶτε στόν οὐρανό;»[47] εἶπαν δυό Ἄγγελοι στούς Μαθητές πού ἐκστατικοί παρακολουθοῦσαν τόν Ἰησοῦ Χριστό νά ἀνέρχεται στόν οὐρανό. Σέ μᾶς ἡ Ἐκκλησία σήμερα μᾶς λέγει, κοιτάξτε στόν οὐρανό σέ κάθε δυσκολία σας, ἀλλά καί συνάμα μάθετε μέ τίς θυσίες, μέ τήν προσπάθειά σας, μέ τούς ἀγῶνες σας νά κερδίσετε αὐτόν τόν οὐρανό. Ὁ Ἰησοῦς ἑτοιμάζει γιά τόν καθένα μας ἐκεῖ ἐπάνω μία θέση, ἀλλά γιά νά τήν ἀποκτήσουμε πρέπει πρῶτα νά τήν ἀξίζουμε κατά τό *«οἷς δέδοται»*[48]. Μέ μολυσμένη συνείδηση κανείς δέν μπορεῖ νά καθίσει στήν θέση πού ἑτοίμασε ὁ Ἰησοῦς[49]. Ἐκεῖ πού εἶναι ὁ Ἀρχηγός πρέπει νά εἶναι καί οἱ Μαθητές Του.

46. *«Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν πέμπτην σφραγῖδα, εἶδον ὑποκάτω τοῦ θυσιαστηρίου τὰς ψυχὰς τῶν ἐσφαγμένων διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ ἀρνίου ἣν εἶχον· καὶ ἔκραξαν φωνῇ μεγάλῃ λέγοντες· ἕως πότε, ὁ δεσπότης ὁ ἅγιος καὶ ὁ ἀληθινός, οὐ κρίνεις καὶ ἐκδικεῖς τὸ αἷμα ἡμῶν ἐκ τῶν κατοικούντων ἐπὶ τῆς γῆς; καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἑκάστῳ στολὴ λευκή, καὶ ἐρρέθη αὐτοῖς ἵνα ἀναπαύσωνται ἔτι χρόνον μικρόν, ἕως πληρώσωσι καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτῶν καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν οἱ μέλλοντες ἀποκτέννεσθαι ὡς καὶ αὐτοί»* (Ἀποκαλύψεως στ΄, 9-11).

47. *«Ἄνδρες Γαλιλαῖοι, τί ἑστήκατε ἐμβλέποντες εἰς τὸν οὐρανόν»* (Πράξεων α΄, 11).

48. Ματθαίου ιθ΄, 11.

49. Ἀποκαλύψεως κβ΄, 15.

Ὁ Ἰησοῦς βρίσκεται στήν δόξα τοῦ Παραδείσου. Ἐκεῖ ἐπάνω μᾶς περιμένει. Ἐκεῖ ἐπάνω, κοντά Του εἶναι καί ἡ δική μας θέση. Ἄν βαδίσουμε στά ἴχνη Του, θά φθάσουμε ἐκεῖ πού βρίσκεται ὁ ἴδιος. «*Τόν νικητή θά τόν βάλω νά καθίσει μαζί μου στόν θρόνο μου, ὅπως κάθισα κι ἐγώ νικητής μαζί μέ τόν Πατέρα μου στόν θρόνο του. Ὅποιος ἔχει αὐτιά ἄς ἀκούσει τί λέει τό Πνεῦμα στίς ἐκκλησίες*»[50].

50. «*Ὁ νικῶν (σέ ὅποιο νικᾶ) βεβαιώνει, δώσω αὐτῷ καθίσαι μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ θρόνῳ μου. ὡς κἀγὼ ἐνίκησα καὶ ἐκάθισα μετὰ τοῦ Πατρός μου ἐν τῷ θρόνῳ αὐτοῦ*» (Ἀποκαλύψεως γ΄, 21).

Ἡ Ἀνάληψη τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ

Σύμφωνα μέ τήν βιβλική παράδοση ὁ Ἀναστάς Κύριος Ἰησοῦς Χριστός εἰσῆλθε στήν δόξα Του μετά τό Πάθος, τήν Σταύρωση καί τήν Ἀνάστασή Του. Αὐτό θεωροῦσε ὅτι ἔπρεπε νά τό γνωρίζουν οἱ δύο Μαθητές Του πού πορεύονταν πρός Ἐμμαούς τό πρωΐ τῆς Κυριακῆς τῆς Ἀναστάσεως μέ τήν ἐρώτησή Του πρός αὐτούς:

«Αὐτά δέν ἔπρεπε νά πάθει ὁ Μεσσίας καί νά δοξαστεῖ;»[1].

Ἡ εἴσοδος τοῦ Χριστοῦ στήν δόξα Του εἶναι ἕνα μυστήριο πού ὑπερβαίνει τήν ἐμπειρία τῶν αἰσθήσεων τοῦ ἀνθρώπου καί δέν μπορεῖ νά περιορισθεῖ μόνο στό γεγονός τοῦ ὄρους τῶν Ἐλαιῶν, ὅπου οἱ Ἀπόστολοι εἶδαν τόν Διδάσκαλό τους νά τούς ἐγκαταλείπει γιά νά ἐπιστρέψει στόν Θεό. Πράγματι τά ἱερά κείμενα μᾶς μιλᾶνε γιά τό νόημα, τόν χρόνο καί τόν τρόπο τῆς

1. *«Οὐχὶ ταῦτα ἔδει παθεῖν τὸν Χριστὸν καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ;»* (Λουκᾶ κδ΄, 26).

ὑψώσεως τοῦ Χριστοῦ στόν οὐρανό. Κάτω ἀπό τό φῶς τῶν ἱερῶν κειμένων μποροῦμε νά ἀνακαλύψουμε τήν βαθιά πραγματικότητα τοῦ μυστηρίου.

1. «*Κανένας, βέβαια, δέν ἀνέβηκε στόν οὐρανό παρά μόνο ὁ Υἱός τοῦ Ἀνθρώπου, πού κατέβηκε ἀπό τόν οὐρανό, καί πού εἶναι στόν οὐρανό*»[2].

Ἀνάμεσα στόν οὐρανό, πού εἶναι ἡ κατοικία τοῦ Θεοῦ καί στήν γῆ πού εἶναι ἡ κατοικία τῶν ἀνθρώπων, ὑπάρχει μία ἀπόσταση πού εἶναι ἀδύνατο νά διανύσει ὁ ἄνθρωπος. Ὅσο καί ἄν προσπαθήσει νά ἀνεβεῖ στόν οὐρανό οὐσιαστικά ἐπιδιώκει τό ἀνέφικτο.

Ἀντίθετα αὐτή τήν ἀπόσταση γεφυρώνει ὁ Θεός πού κατεβαίνει ἀπό τόν οὐρανό γιά νά συναντήσει τούς ἀνθρώπους στήν γῆ. Ὡς τόπο ἐπιλέγει τά ὄρη στά ὁποῖα ἀναβαίνουν οἱ ἄνθρωποι, ὅπως στό Σινᾶ[3] στήν Σιών[4], στό Θαβώρ[5].

Βέβαια μερικοί εἶχαν τό προνόμιο νά ὑψωθοῦν στόν οὐρανό μέ τήν βοήθεια τοῦ Θεοῦ, ὅπως ὁ Ἐνώχ[6] καί ὁ Ἠλίας[7]. Τέλος, «*εἶδα νά ἔρχεται κάποιος πού ἔμοιαζε μέ ἄνθρωπο. Ἔφτασε μέχρι τόν Προαιώνιο καί ὁδηγήθηκε μπροστά του*»[8].

2. «*Οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς*» (Ἰωάννου γ΄, 13).

3. Ἐξόδου ιθ΄, 20.

4. Ἡσαΐου β΄, 3, δ΄, 5.

5. Ματθαίου ιζ΄, 1-13.

6. Γενέσεως ε΄, 24.

7. Βασιλειῶν Δ΄ β΄, 11.

8. «*Ὡς υἱὸς ἀνθρώπου ἐρχόμενος ἦν καὶ ἕως τοῦ παλαιοῦ τῶν ἡμερῶν ἔφθασε καὶ ἐνώπιον αὐτοῦ προσηνέχθη*» (Δανιήλ ζ΄, 13).

Ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός πού ὑψώθηκε στά δεξιά τοῦ Θεοῦ μετά τήν Ἀνάστασή Του ἔπρεπε νά «*ἀναβεῖ*» στόν οὐρανό.

Ἡ ἀνάβασή Του λοιπόν στόν οὐρανό δέν ἦταν μόνο ὁ θρίαμβος ἑνός ἀνθρώπου πού θεώθηκε, πού προβιβάσθηκε δηλαδή σέ θεία τάξη, ἀλλά ἡ ἐπιστροφή τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ στόν οὐράνιο κόσμο ἀπό ὅπου εἶχε ἔρθει. Σύμφωνα μέ τήν Ἁγία Γραφή, ὁ Ἰησοῦς Χριστός πρίν ζήσει ἐπάνω στήν γῆ ἦταν κοντά στόν Θεό ὡς Υἱός, ὡς Λόγος, ὡς Σοφία.

* * *

2. Ἡ ὑπεροχή τοῦ Χριστοῦ

Τά βιβλικά κείμενα τονίζουν τήν ὑπεροχή τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι ὡς Υἱός τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀνώτερος ἀπό ὅλα τά οὐράνια κτιστά ὄντα ἀφοῦ εἶναι ὁ Δημιουργός τους[9].

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος τονίζει, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστός θριάμβευσε ἐπάνω στίς οὐράνιες δυνάμεις μέ τόν Σταυρό Του, ὅτι ἡ ἀνάβαση τοῦ Χριστοῦ ἐπάνω ἀπό ὅλους τούς οὐρανούς σημαίνει τήν κυριαρχία Του ἐπάνω στό σύμπαν, τό ὁποῖο «*πληροῖ*»[10] καί «*ἀνακεφαλαιώνει*»[11] ὡς κεφαλή.

Σέ αὐτή τήν ὑπεροχή Του στηρίζονται οἱ δηλώσεις Του τήν ἡμέρα τῆς Ἀναστάσεως πρός τούς Μαθητές Του:

9. Πρός Κολοσσαεῖς α΄, 15-19.
10. Πρός Ἐφεσίους δ΄, 10.
11. Πρός Ἐφεσίους α΄, 10.

«Ὁ Θεός μοῦ ἔδωσε ὅλη τήν ἐξουσία στόν οὐρανό καί στήν γῆ»[12].

* * *

3. Ἡ Ἀνάληψη προοίμιο τῆς Δευτέρας Παρουσίας

«Αὐτός ὁ Ἰησοῦς, πού ἀναλήφθηκε ἀπό ἀνάμεσά σας στόν οὐρανό, ἔτσι θά ἔρθει πάλι, μέ τόν ἴδιο τρόπο πού τόν εἴδατε νά πηγαίνει ἐκεῖ»[13].

Αὐτά τά λόγια τῶν Ἀγγέλων συνδέουν στενά τήν ἀνάβαση τοῦ Χριστοῦ στόν οὐρανό μέ τόν ἐρχομό Του πάλι στούς ἔσχατους καιρούς. Ὅσο θά περιμένουμε αὐτή τήν ἐπιστροφή ἡ παραμονή τοῦ Ἰησοῦ στόν οὐρανό εἶναι ὁριστική. Ἔχει ὅμως προσωρινό χαρακτήρα στά πλαίσια τῆς γενικῆς οἰκονομίας τῆς σωτηρίας.

Ὁ Χριστός παραμένει ἐκεῖ κρυμμένος γιά τούς ἀνθρώπους ὡς τήν τελική φανέρωσή Του[14] ὅταν θά ἀποκαταστήσει τά πάντα[15]. Τότε θά ἔρθει ὅπως ἔφυγε[16] κατεβαίνοντας ἀπό τόν οὐρανό[17] ἐπάνω σέ νεφέλες[18] ἐνῶ οἱ ἐκλεκτοί Του θά ἀνεβοῦν ἐπάνω σέ νεφέλες γιά νά Τόν συναντήσουν[19].

12. *«Ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς»* (Ματθαίου κη΄ 18).

13. *«Οὗτος ὁ Ἰησοῦς ὁ ἀναληφθεὶς ἀφ' ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανόν, οὕτως ἐλεύσεται, ὃν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν»* (Πράξεων α΄, 11).

14. Πρός Κολοσσαεῖς γ΄, 1-4.

15. Πράξεων γ΄, 11.

16. Πράξεων α΄, 11.

17. Πρός Θεσσαλονικεῖς Α΄ δ΄, 16 καί Β΄, α΄, 7.

18. Ἀποκαλύψεως α΄, 7 καί ιδ΄, 14.

19. Πρός Θεσσαλονικεῖς Α΄ δ΄, 17.

Ἡ βαθιά βεβαιότητα πού προκύπτει ἀπό ὅλα αὐτά τά θέματα εἶναι ὅτι ὁ Χριστός θριαμβευτής τοῦ θανάτου, ἐγκαινίασε ἕνα νέο τρόπο ζωῆς κοντά στόν Θεό. Εἰσῆλθε πρῶτος ἐκεῖ γιά νά προετοιμάσει μία θέση γιά τούς ἐκλεκτούς καί ἔπειτα θά ἔρθει καί θά τούς εἰσαγάγει ἐκεῖ γιά νά ζήσουν αἰώνια μαζί Του[20].

* * *

4. Ἐν ἀναμονῇ

Περιμένοντας τήν τελική αὐτή φάση οἱ Χριστιανοί πρέπει νά μένουν ἑνωμένοι μέ τόν δοξασμένο Κύριό Τους μέσω τῆς πίστεως καί τῆς συμμετοχῆς στά ἅγια Μυστήρια. Ἀπό τώρα ἀναστημένοι καί μάλιστα καθισμένοι στούς οὐρανούς μαζί Του[21] ἐπιζητοῦν καί φρονοῦν «*τά ἄνω*»[22], γιατί ἡ ζωή τους « *κέκρυπται σὺν τῷ Χριστῷ ἐν τῷ Θεῷ*»[23]. Ἡ πολιτεία τους βρίσκεται στούς οὐρανούς[24]. Τό οὐράνιο σκήνωμα πού τούς περιμένει, τό σῶμα πού ποθοῦν νά περιβληθοῦν[25], εἶναι ὁ Ἴδιος ὁ δοξασμένος Χριστός[26] ὁ «*ἐπουράνιος ἄνθρωπος*»[27].

Ἀπό αὐτήν τήν πίστη πηγάζει ἡ πνευματικότητα τῆς Ἀναλήψεως πού ἐπιτρέπει στόν χριστιανό νά ζεῖ

20. Ἰωάννου ιδ΄, 2.
21. Πρός Ἐφεσίους β΄, 6.
22. Πρός Κολοσσαεῖς γ΄, 1.
23. Πρός Κολοσσαεῖς γ΄, 3.
24. Πρός Φιλιππησίους γ΄, 20.
25. Πρός Κορινθίους Α΄ ε΄, 1.
26. Πρός Φιλιππησίους γ΄, 21.
27. Πρός Κορινθίους Α΄ ιε΄, 45-49.

ἀπό τώρα μέσα στήν πραγματικότητα τοῦ καινούργιου κόσμου, ὅπου βασιλεύει ὁ Χριστός.

Ὡστόσο δέν ἀποσπᾶται ἀπό τόν παλαιό αὐτό κόσμο πού τόν κρατεῖ ἀκόμη. Ἀντίθετα ἔχει ἀποστολή καί ἐξουσία νά ζήσει μέσα σέ αὐτόν μ' ἕνα καινούργιο τρόπο, ὥστε νά ὁδηγήσει αὐτόν τόν κόσμο στήν ἔνδοξη μεταμόρφωση στήν ὁποία τόν καλεῖ ὁ Θεός.

Ὁ Χριστός ζεῖ μαζί μας καί μέσα μας

«Ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμὶ
ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος»[1]

Ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός πρίν ἀνέλθει ἔνδοξος στόν οὐρανό καί ἐπιστρέψει θριαμβευτής στόν πατρικό κόλπο, δηλαδή στήν ἀγκαλιά τοῦ Θεοῦ Πατέρα *«ὅθεν ἐξῆλθεν»*[2] συνανυψώνοντας στόν οὐρανό τό γένος τῶν ἀνθρώπων, πρίν χωρισθεῖ ἀπό τούς Μαθητές καί Ἀποστόλους Του τούς διαβεβαίωσε, ὅτι θά βρίσκεται πάντα μαζί τους ἕως τήν συντέλεια τοῦ κόσμου.

Αὐτή τήν ὑπόσχεση τῆς παρουσίας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ βιώνουν οἱ πιστοί μέ τούς ἑξῆς τρόπους:

1. Ματθαίου κή΄, 20.
2. Ἰωάννου α΄, 18· ή΄, 42· ιγ΄, 3· ιστ΄, 17, 28

α΄. Παρών στίς συνάξεις τῶν πιστῶν πού γίνονται στό ὄνομά Του

Ὁ Χριστός εἶναι παρών στίς συνάξεις τῶν πιστῶν, ὅπως ὁ Ἴδιος δήλωσε *«γιατί ὅπου εἶναι συναγμένοι δύο ἤ τρεῖς στό ὄνομά μου, ἐκεῖ εἶμαι καί ἐγώ ἀνάμεσά τους»*[3].

Ὅταν οἱ πιστοί συνέρχονται στό ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ γιά νά προσευχηθοῦν, γιά νά διδαχθοῦν τήν πίστη τῆς Ἐκκλησίας, γιά νά μελετήσουν τόν λόγο τοῦ Θεοῦ, γιά νά ἁγιασθοῦν ἀπό τήν θεία Χάρη, τότε ἀνάμεσά τους βρίσκεται καί ὁ Ἰησοῦς Χριστός.

Ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός γίνεται τό κέντρο τῆς συνάξεως. Ἡ συνάθροιση τῶν πιστῶν δέν θεωρεῖται, ὅτι εἶναι μία συνηθισμένη συγκέντρωση ἀνθρώπων πού ἐξυπηρετεῖ κάποιο σκοπό. Ὁ Ἰησοῦς Χριστός ἑνώνει τούς πιστούς. Ὁ καθένας πιστός συνδέεται μέ τόν Χριστό καί μέ τούς ἀδελφούς του. Ὅλοι μαζί ἀπαρτίζουν τό ὁρατό Σῶμα τοῦ Χριστοῦ πού εἶναι ἡ Ἐκκλησία, *«ἔτσι καί ἐμεῖς ἀποτελοῦμε ἕνα σῶμα, ἄν καί εἴμαστε πολλοί»*[4].

Ὁ Χριστός εἶναι ὁ Ἐκκλησιαστής, Αὐτός δηλαδή πού προσκαλεῖ στήν Ἐκκλησία καί μετατρέπει τούς ἀνθρώπους σέ μέλη τῆς Ἐκκλησίας, πού δοξάζουν μέ τήν πίστη τους καί τήν ἀρετή τους τόν Θεό Πατέρα.

* * *

3. *«Οὗ γάρ εἰσι δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν»* (Ματθαίου ιή΄, 20).

4. *«Ἕν σῶμα οἱ πολλοί ἐσμεν»* (πρός Κορινθίους Α΄ ι΄, 17).

β΄. Ὁ Χριστός εἶναι παρών μέ τό εὐχαριστιακό Σῶμα καί Αἷμα Του

Ὅταν τελεῖται ἡ θεία Λειτουργία ὁ Χριστός ζεῖ μυστηριακά γιά τούς πιστούς πού συγκεντρώθηκαν σέ ἕνα συγκεκριμένο τόπο, τήν *«Ἐνορία»*, καί σέ συγκεκριμένο χρόνο.

Σέ κάθε θεία Λειτουργία ὁ Χριστός γεννιέται, βαπτίζεται, διδάσκει, θεραπεύει, εὐλογεῖ, ἁγιάζει τούς πιστούς, συλλαμβάνεται, δικάζεται, σταυρώνεται, πεθαίνει, ἀνασταίνεται καί ἀναλαμβάνεται στούς οὐρανούς, δοξάζεται ἀπό τόν ἐπουράνιο Θεό Πατέρα καί προσφέρεται σέ κοινωνία μέ τούς πιστούς Του πού τρώγουν τό Σῶμα καί πίνουν τό Αἷμα Του. Μέ τήν θεία Κοινωνία ἑνώνεται μέ τούς πιστούς Του γιά νά τούς μεταδώσει τά θεῖα ἰδιώματά Του νά ἁγιασθοῦν λαμβάνοντας ἄφεση ἁμαρτιῶν, νά γίνουν υἱοί Θεοῦ κατά χάρη, νά κληρονομήσουν μαζί Του τήν βασιλεία τοῦ Θεοῦ Πατέρα, νά γίνουν *«συμπολῖτες τῶν ἁγίων καὶ οἰκεῖοι τοῦ Θεοῦ»*[5], νά γίνουν ἄφθαρτοι καί ἀθάνατοι.

Μέ αὐτήν τήν παρουσία ὁ Χριστός χαρίζει τήν ἁγιότητα, τήν ἀθανασία τήν αἰώνια δόξα. Οἱ πιστοί προγεύονται τά θεῖα αὐτά δωρήματα. Ὅταν τελεῖται ἡ θεία Λειτουργία κοινωνοῦν τοῦ Ἁγίου Σώματός Του καί τοῦ Τιμίου Αἵματός Του *«εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν»* (κάθαρση καί ἁγιότητα) *«καί ζωήν τήν αἰώνιον»* (ἀφθαρσία καί ἀθανασία).

5. Πρός Ἐφεσίους β΄, 19.

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος τήν ἐμπειρία τῆς κοινωνίας μέ τόν Ἰησοῦ Χριστό στήν παροῦσα ζωή χαρακτηρίζει ὡς γνώση ἀτελή καί μερική. Στήν μέλλουσα ζωή θά ἀποκαλυφθεῖ τέλεια ἡ ἀλήθεια:

«Γιατί καί ἡ γνώση μας καί ἡ προφητεία μας περιορίζονται μονάχα σέ ἕνα μέρος τῆς ἀλήθειας. Ὅταν ὅμως τό τέλειο πού περιμένουμε θά ἔρθει, τότε τό μερικό θά πάψει νά ὑπάρχει. Μικρό παιδί ὅταν ἤμουν, σάν μικρό παιδί μιλοῦσα, αἰσθανόμουν καί σκεφτόμουν. Ἄντρας πιά ὅταν ἔγινα, κατάργησα τούς τρόπους τοῦ μικροῦ παιδιοῦ. Ἀλήθεια τώρα βλέπουμε τά πράγματα θαμπά, σάν μέσα ἀπό μεταλλικό καθρέφτη· τότε ὅμως πρόσωπο μέ πρόσωπο θά δοῦμε τόν Θεό. Τώρα γνωρίζω μόνο ἕνα μέρος, τότε ὅμως θά γνωρίσω μέ πληρότητα, ὅπως καί ὁ Θεός μέ ἔχει γνωρίσει. Θά μείνουν τελικά γιά πάντα αὐτά τά τρία: Ἡ πίστη, ἡ ἐλπίδα καί ἡ ἀγάπη. Καί ἀπό αὐτά, τό πιό σπουδαῖο εἶναι ἡ ἀγάπη»[6].

118 Ὁ εὐαγγελιστής Ἰωάννης ἀναφερόμενος στήν ἀποκάλυψη τῆς τελειότητας ὅσων ζοῦν *ἐν Χριστῷ* ὡς τέκνα Θεοῦ γράφει:

---

6. *«Ἐκ μέρους δὲ γινώσκομεν καὶ ἐκ μέρους προφητεύομεν· ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ τέλειον, τότε τὸ ἐκ μέρους καταργηθήσεται. ὅτε ἤμην νήπιος, ὡς νήπιος ἐλάλουν, ὡς νήπιος ἐφρόνουν, ὡς νήπιος ἐλογιζόμην· ὅτε δὲ γέγονα ἀνήρ, κατήργηκα τὰ τοῦ νηπίου. βλέπομεν γὰρ ἄρτι δι' ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον· ἄρτι γινώσκω ἐκ μέρους, τότε δὲ ἐπιγνώσομαι καθὼς καὶ ἐπεγνώσθην. νυνὶ δὲ μένει πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα· μείζων δὲ τούτων ἡ ἀγάπη»* (πρός Κορινθίους Α΄ ιγ΄, 9-13).

«Ἀγαπητοί μου, τώρα εἴμαστε παιδιά τοῦ Θεοῦ. Τί πρόκειται νά γίνουμε στό μέλλον δέν ἔχει ἀκόμη φανερωθεῖ. Ξέρουμε ὅμως πώς ὅταν ὁ Χριστός φανερωθεῖ στήν δευτέρα παρουσία Του, θά γίνουμε ὅμοιοι μέ Αὐτόν, γιατί θά τόν δοῦμε ὅπως πραγματικά εἶναι»[7].

* * *

γ΄. Παρών ὅταν τηροῦνται οἱ ἐντολές Του

Ἕνας ἐπίσης θαυμαστός τρόπος μέ τόν ὁποῖο ὁ Χριστός βρίσκεται μέσα μας εἶναι αὐτός πού εἶπε στούς Μαθητές Του:

«Ὅποιος μέ ἀγαπάει, θά τηρήσει τόν λόγο μου. Καί ὁ Πατέρας μου θά τόν ἀγαπήσει, καί θά ἔρθουμε σέ αὐτόν καί θά κατοικήσουμε μαζί του»[8].

Ἡ ἀγάπη τοῦ πιστοῦ πρός τόν Χριστό ἐκδηλώνεται καί ἀποδεικνύεται μέ τήν τήρηση τῶν ἐντολῶν Του. Σέ αὐτή τήν ἀγάπη ὁ Χριστός ἀνταποκρίνεται μέ τήν ἐνοίκηση τοῦ Θεοῦ στήν ψυχή τοῦ πιστοῦ.

Μέ αὐτά τά λόγια ὁ Χριστός ἔδωσε τό ἀληθινό νόημα τῆς τηρήσεως τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ ὅτι προέρχεται ἀπό τήν ἀγάπη τοῦ ἀνθρώπου. Συνεπῶς οἱ ἐντολές δέν ἐφαρμόζονται ὡς κώδικας ἠθικῆς δεοντολογίας

7. *«Ἀγαπητοί, νῦν τέκνα Θεοῦ ἐσμεν, καὶ οὔπω ἐφανερώθη τί ἐσόμεθα· οἴδαμεν δὲ ὅτι ἐὰν φανερωθῇ, ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα, ὅτι ὀψόμεθα αὐτὸν καθώς ἐστι»* (Ἰωάννου Α΄ γ΄, 2).

8. *«Ἐάν τις ἀγαπᾷ με, τὸν λόγον μου τηρήσει, καὶ ὁ πατήρ μου ἀγαπήσει αὐτόν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλευσόμεθα καὶ μονὴν παρ᾽ αὐτῷ ποιήσομεν»* (Ἰωάννου ιδ΄, 23).

ἤ ὡς νομικοί κανόνες καί ὑποχρεώσεις ἀναγκαστικές, ἀλλά ὡς ἔμπρακτη ἀγάπη.

Ὅποιος ἀγαπᾶ τόν Θεό τηρεῖ τίς ἐντολές Του, ὅπως ἀκριβῶς καί ὁ Υἱός γιά τήν ἀγάπη πρός τόν Πατέρα ἐκπλήρωσε τό ἅγιο θέλημά Του:

«Καί θά μείνετε πιστοί στήν ἀγάπη μου, ἄν τηρήσετε τίς ἐντολές μου, ὅπως ἐγώ τήρησα τίς ἐντολές τοῦ Πατέρα μου καί γι' αὐτό μένω πιστός στήν ἀγάπη του. Σᾶς τά εἶπα αὐτά, ὥστε ἡ χαρά ἡ δική μου νά εἶναι μέσα σας, καί ἡ χαρά σας νά εἶναι ὁλοκληρωμένη»[9].

* * *

Ὁ Χριστός μένει ἀνάμεσά μας, ὅταν συναθροιζόμαστε στό ὄνομά Του, ὅταν τελοῦμε τήν θεία Λειτουργία, ὅταν τηροῦμε τίς ἐντολές Του.

9. *«Μείνατε ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ. ἐὰν τὰς ἐντολάς μου τηρήσητε, μενεῖτε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου, καθὼς ἐγὼ τὰς ἐντολὰς τοῦ πατρός μου τετήρηκα καὶ μένω αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ»* (Ἰωάννου ιε΄, 9-10).

Η ΗΜΕΡΑ ΤΩΝ ΚΕΚΟΙΜΗΜΕΝΩΝ

ΨΥΧΟΣΑΒΒΑΤΟΝ

Μνήμην ἐπιτελοῦμεν
πάντων τῶν ἀπ᾽ αἰῶνος
κοιμηθέντων εὐσεβῶς,
ἐπ᾽ ἐλπίδι ἀναστάσεως
ζωῆς αἰωνίου.

Ἡ ἡμέρα τῶν κεκοιμημένων

(Ψυχοσάββατο – πρό τῆς ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗΣ)

«Καὶ οὐκ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς
ὅτι οὐκ ἀποθνήσκει»[1]

Ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός, ὁ ἔχων ἐξουσία ζωῆς καί θανάτου ὡς αἰώνιος βασιλέας, δέν ὑποσχέθηκε σέ ἄνθρωπο ὅτι δέν θά πεθάνει. Ὅλοι πεθαίνουν καί ἐκπληρώνουν τό κοινό αὐτό χρέος τῆς ὑπάρξεώς τους. Ὅλοι ἔχουμε κεκοιμημένους. Ὅλους αὐτούς τούς κεκοιμημένους τούς σκεπτόμαστε ἰδιαίτερα τήν παραμονή τῆς ἑορτῆς τῆς Πεντηκοστῆς, πού θεσπίσθηκε ἀπό τήν Ἐκκλησία μας ὡς ἡμέρα μνήμης καί προσευχῆς γιά τούς κεκοιμημένους. Ἡμέρα θλιβερῶν ἀναμνήσεων καί σπαραγμῶν. Ἡμέρα δακρύων. Ἡμέρα, ὅπου οἱ ζωντανοί συναντῶνται μέ τούς κεκοιμημένους γιά νά δηλώσουν, ὅτι ὁ θάνατος δέν σπάζει τούς δεσμούς τοῦ αἵματος καί τῆς ἀγάπης.

1. Ἰωάννου κα΄, 23

Οἱ καμπάνες μέ τούς βαρεῖς ἤχους τους ἀναγγέλλουν τήν πένθιμη αὐτή ἡμέρα. Οἱ μονότονοι καί ἀραιοί κτύποι τους γεμίζουν τίς καρδιές κατήφεια. Μεγάλο πλῆθος ἀνθρώπων πηγαίνει νά ἐπισκεφθεῖ τούς τάφους τῶν προσφιλῶν του. Ἡ σκέψη ὅλων στρέφεται σέ πρόσωπα οἰκεῖα καί ἀγαπητά πού ἀναχώρησαν ἀπό τήν παροῦσα ζωή. Οἱ πιστοί συρρέουν στά Κοιμητήρια. Οἱ ζωντανοί ἐπισκέπτονται τούς κεκοιμημένους. Ὅσοι βρίσκονται στόν δρόμο πηγαίνουν νά ἐπισκεφθοῦν ἐκείνους πού ἔφθασαν. Αἰδέσιμος καί συγκινητική εἶναι ἡ ἡμέρα τῶν κεκοιμημένων! Ἐμπνέει σεβασμό καί ἱερότητα πού δέν περιγράφεται. Οἱ κεκοιμημένοι ἑλκύουν τούς ζωντανούς. Οἱ εὐσεβεῖς τιμοῦν τούς κεκοιμημένους. Πρεσβύτεροι μετά νεωτέρων μαυροφορεμένοι μέ τά λουλούδια στά χέρια πᾶνε νά γονατίσουν στούς τάφους τῶν προσφιλῶν τους καί νά τούς ἀνάψουν ἕνα καντήλι, σύμβολο πίστεως καί ἀγάπης.

Ἡ ἡμέρα τῶν ψυχῶν συγκινεῖ καί διδάσκει:

α) Γιά τήν βαθειά ἔννοια, πού ἐγκλείει καί

β) Γιά τά ὅσα μᾶς διδάσκει.

* * *

1. Ἡ βαθειά ἔννοια τῆς ἡμέρας τῶν κεκοιμημένων

Πρίν ἀπό τήν ἑορτή τῆς Πεντηκοστῆς, ἔρχεται ἡ ἡμέρα τῶν κεκοιμημένων. Πρίν ἀπό τήν ἔλευση τῆς ἐξαγιαστικῆς ἐνέργειας τοῦ Παναγίου Πνεύματος, ἔρχεται τό Ψυχοσάββατο, ἡ ἡμέρα τῶν ψυχῶν. Πρίν ἀκόμα ἀπό

τήν ἑορτή τῶν Ἁγίων Πάντων, ἔρχεται ἡ ἡμέρα τῶν κεκοιμημένων. Πρίν ἀπό τούς ὕμνους καί τίς μελωδίες χαρᾶς γιά τούς ἁγίους, πού ἔνδοξα βασιλεύουν στούς οὐρανούς[2], ἔρχονται οἱ ὕμνοι καί οἱ μελωδίες λύπης γιά ἐκείνους πού ἔφυγαν ἀπό τόν παρόντα κόσμο. Ἡ Ἐκκλησία, μητέρα ὅλων τῶν λυτρωμένων ἀπό τό αἷμα τοῦ Χριστοῦ[3], σκέπτεται ὅλα τά παιδιά της καί ἐκεῖνα πού βρίσκονται στόν οὐρανό καί ἐκεῖνα, πού ἀγωνίζονται στήν γῆ. Ἡ Ἐκκλησία μᾶς προσκαλεῖ νά σκεφθοῦμε ὅλους ἐκείνους, πού προηγήθηκαν ἀπό μᾶς στό ταξίδι τῆς αἰωνιότητας. Νά σκεφθοῦμε ὄχι μόνο τούς συγγενεῖς καί τούς φίλους ἀλλά ὅλους χωρίς διάκριση. Ὄχι μονάχα τούς μεγάλους εὐεργέτες τῆς ἀνθρωπότητας καί τούς ἥρωες τῆς Πατρίδας, ὄχι μόνο ἐκείνους πού ἔλαμψαν μέ τήν σοφία τους καί τά εὐγενικά αἰσθήματά τους, ἀλλά ὅλους γενικά, γιατί ὅλοι εἶναι ἀδελφοί μας. Νά τούς σκεφθοῦμε γιά νά τούς τιμήσουμε. Νά τούς τιμήσουμε ὄχι μόνο μέ μία ἁπλή ἐπίσκεψη, ὅπως κάνουμε σέ ἕνα μουσεῖο ἤ μία πινακοθήκη, ὄχι μόνο γιά νά ἀφήσουμε στόν τάφο τους λίγα λουλούδια ἤ νά τούς ἀνάψουμε ἕνα κεράκι, ἀλλά γιά νά τούς ἐκδηλώσουμε τήν ἀγάπη μας μέ τίς προσευχές μας καί νά τούς τιμήσουμε μέ τά καλά μας ἔργα ἐλεημοσύνης καί φιλαλληλίας. 125

Ἡ τιμή, πού θά ἀποδώσουμε στούς κεκοιμημένους μας ἔχει βαθειά ἔννοια καί αὐτήν θέλει ἡ Ἐκκλησία νά ἐξάρει. Ὁ σεβασμός μας στούς κεκοιμημένους εἶναι

2. Ἀποκαλύψεως α΄, 10 καί κ΄, 6
3. Ἀποκαλύψεως α΄, 6

μία πράξη πίστεως. Τιμώντας τούς κεκοιμημένους διακηρύττουμε ὅτι πιστεύουμε στήν μέλλουσα ζωή. Εἶναι πράξη ἐλπίδας. Ἐλπίζουμε στήν ἀνάσταση τῶν κεκοιμημένων, ὅτι οἱ κεκοιμημένοι ἀδελφοί μας δέν χάθηκαν μέ τόν θάνατο, δέν ἐπέστρεψαν στήν ἀνυπαρξία, μᾶς ἀναμένουν καί μία ἡμέρα θά συναντηθοῦμε μέ τούς προσφιλεῖς γνωστούς μας. Εἶναι πράξη ἀγάπης, καθώς ἐκδηλώνουμε τά αἰσθήματα τῆς καρδιᾶς μας, βοηθώντας μέ ἐλεημοσύνες ἐκείνους πού ὑποφέρουν.

Μέ αὐτές τίς ἀρετές θέλει ἡ μητέρα Ἐκκλησία μας νά καλλιεργήσει τήν ψυχή μας, παροτρύνοντάς μας νά τιμοῦμε τούς κεκοιμημένους.

«Νά πιστεύετε, μᾶς λέγει, στήν ἄλλη ζωή, νά ἐλπίζετε στήν ἀνάσταση τῶν νεκρῶν, νά ἐξασκεῖτε τήν ἀγάπη καί πρός τούς κεκοιμημένους καί προσέξτε, γιατί ἡ λήθη τοποθετεῖ πολύ γρήγορα τήν πιό βαρειά ταφόπετρα ἐπάνω στούς κεκοιμημένους».

* * *

2. Τά ὅσα μᾶς διδάσκει ἡ ἡμέρα

Πηγαίνοντας στό Κοιμητήριο πηγαίνουμε σέ ἕνα μεγάλο καί καλό σχολεῖο. Ἐκεῖ τό καθετί μᾶς κηρύττει, τό καθετί μᾶς ὑπενθυμίζει κάτι.

α΄. Ὁ τάφος μέ τά ἄσπρα καί κρύα μάρμαρά του πού σκεπάζει τά σώματα τῶν προσφιλῶν μας προσώπων, μᾶς διδάσκει τήν ματαιότητα τοῦ κόσμου. Ὅλα τά ἐπίγεια, μάταια, πρόσκαιρα καί φθαρτά τελειώνουν στόν τάφο· ἡ δόξα, τά πλούτη, ἡ ὀμορφιά, ἡ νεότητα, τό

γῆρας, ἡ πτωχεία, ἡ ἀσθένεια, οἱ σχέσεις, τά ἀξιώματα, τά ὄνειρα, τά ἰδανικά, *«ἐπελθὼν γὰρ ὁ θάνατος πάντα ταῦτα ἐξηφάνισται»*[4]. Σκόνη εἶναι τό σῶμα τοῦ ἀνθρώπου *«γῆ καὶ σποδός»*[5] (δηλαδή χῶμα καί στάχτη) εἶπε ὁ Προφήτης. Σκόνη καί ὅ,τι ἔφτιαξε μέ πόνους καί μόχθους. Ποῦ εἶναι, φωνάζει ὁ κρύος τάφος, τά μεγαλεῖα σου, ὦ θνητέ, ποῦ ἡ δόξα σου καί τά πλούτη σου; *«Πάντα ματαιότης τὰ ἀνθρώπινα, ὅσα οὐχ ὑπάρχει μετὰ θάνατον»*. Ἡ ζωή εἶναι σύντομη, ἐργάσου γιά τό καλό, γιά ἐκεῖνο πού μένει ἀθάνατο καί αἰώνιο, τήν ψυχή.

β΄. Τό μνῆμα θυμίζει ἐκεῖνον πού ἔζησε στόν παρόντα πρόσκαιρο κόσμο καί τώρα ζεῖ μέ ἕνα διαφορετικό τρόπο, μία ἄλλη περίοδο τῆς ζωῆς. Ἡ ζωή τοῦ ἀνθρώπου ἔχει ἀρχή, ἀλλά δέν ἔχει τέλος. Διέρχεται διαδοχικά ἀπό τίς ἑξῆς περιόδους: Πρώτη περίοδος αὐτή πού ζεῖ ὁ ἄνθρωπος στήν παροῦσα ζωή, ἡ ψυχή εἶναι ἑνωμένη μέ τό σῶμα. Δεύτερη περίοδος ὅταν χωρίζεται μέ τόν θάνατο ἡ ψυχή ἀπό τό σῶμα καί ἡ ψυχή ἐπιστρέφει *«ἔνθα καὶ τὸ εἶναι προσελάβετο»*, τό δέ σῶμα παραδίδεται στήν φθορά τοῦ τάφου νά ἀποσυντεθεῖ στά ἐξ ὧν συνετέθη. Σέ αὐτήν τήν περίοδο βρίσκονται ὅλοι οἱ κεκοιμημένοι. Τρίτη περίοδος ἀπό τήν κοινή ἀνάσταση, ὅταν ἡ ψυχή θά ἑνωθεῖ μέ τό σῶμα πού θά ἀναστηθεῖ καί ὁ ἄνθρωπος θά ζήσει στούς αἰώνας τῶν αἰώνων. Αὐτήν τήν ἀλήθεια θυμίζει τό μνῆ-

4. Εὐλογητάριο τοῦ γ΄ ἤχου τῆς Νεκρωσίμου Ἀκολουθίας
5. Γενέσεως ιή΄, 27

μα πού ἡ Ἐκκλησία τήν συμπεριέλαβε στήν φράση τοῦ Πιστεύω: «*Προσδοκῶ ἀνάσταση νεκρῶν*».

γ΄. Κάθε μνῆμα ἔχει καί ἕνα σταυρό, σύμβολο ἐλπίδας καί ἀναστάσεως. Ἐπάνω σέ αὐτόν εἶναι γραμμένο τό ὄνομα τοῦ νεκροῦ καί καμία φορά ἡ ἡμερομηνία τῆς γεννήσεώς του καί τοῦ θανάτου του. Σέ κάθε μνῆμα καί ὁ σταυρός εἶναι διαφορετικός καί τά γράμματα μέ ἄλλο τρόπο γραμμένα καί τοποθετημένα. Σύμβολο καί αὐτό, ὅτι ὁ καθένας εἶχε ἕνα ἰδιαίτερο σταυρό νά σηκώνει στήν ζωή καί σύμφωνα μέ τόν τρόπο καί τήν προθυμία πού τόν σήκωσε, τώρα ἔχει νά ἀπολαύσει τόν κόπο τῶν μόχθων του.

Ὁ σταυρός τοποθετεῖται ἐπάνω στόν τάφο γιά νά μᾶς ὑπενθυμίσει τήν ἀνάσταση τοῦ Κυρίου καί τήν δική μας ἀνάσταση. Ἄν ἐμεῖς σταυρωθήκαμε στήν ζωή μέ τόν Χριστό, πεθάναμε ὡς πρός τήν ἁμαρτία μαζί Του, θά συναναστηθοῦμε μία ἡμέρα μαζί Του στήν ζωή πού ὁ δεύτερος θάνατος δέν θά ἔχει ἐξουσία, ὅπως τονίζει ὁ εὐαγγελιστής Ἰωάννης[6]. Ὁ σταυρός δέν χωρίζεται ἀπό τήν ἀνάσταση.

δ΄. Τά κυπαρίσσια, πού στολίζουν σχεδόν ὅλα τά Κοιμητήρια, ἔχουν καί αὐτά τόν συμβολισμό τους. Μέ τά πυκνά καί μουντά φυλλώματά τους ἀνεβαίνουν ψηλά, σάν νά ἤθελαν νά ἀγγίξουν τόν οὐρανό γιά νά μᾶς ποῦν ὅτι δέν πρέπει νά ἀφήνουμε τόν ἑαυτό μας νά λυγίζει στίς θλίψεις, ἀλλά ἀκατάπαυστα νά ἀτενίζου-

6. Ἀποκαλύψεως κ΄, 14.

με ψηλά, ἐκεῖ ὅπου βρίσκεται ἡ παντοτεινή κατοικία καί οὐράνια πατρίδα μας, κατά τό ἀποστολικό: «*Γιατί δέν ἔχουμε ἐδῶ μόνιμη πολιτεία, ἀλλά λαχταροῦμε τήν μελλοντική*»[7].

ε΄. Τό ἀναμμένο καντήλι θυμίζει τίς ὡραῖες ψυχές πού ἀγαπήσαμε καί μᾶς ἀγάπησαν, τίς ψυχές πού μᾶς εὐεργέτησαν, ἀλλά καί μᾶς στενοχώρησαν, τίς ψυχές πού πόνεσαν καί ἀγωνίσθηκαν γιά μᾶς, τίς ψυχές πού ἔλαμψαν μέ τήν πίστη καί τίς ἀρετές τους, τίς ψυχές πού ἔγιναν εἰκόνες τοῦ Θεοῦ.

στ΄. Ἡ θλίψη εἶναι κάτι τό ἀνθρώπινο. Ἡ ἔκφραση τρυφερῶν αἰσθημάτων καί συμπόνοιας εἶναι προτέρημα τῆς καρδιᾶς καί ὁ ἴδιος ὁ Ἰησοῦς ἔκλαψε στόν τάφο τοῦ Λαζάρου καί ἡ Παναγία θρήνησε τόν νεκρό Υἱό Της. Ὁ πόνος ὅμως καί ἡ θλίψη δέν πρέπει νά μᾶς καταβάλλουν, ἀλλά νά μᾶς βοηθοῦν νά στραφοῦμε στόν μόνο Παρηγορητή καί Λυτρωτή τοῦ δικοῦ μας καί τοῦ ξένου πόνου. Μαζί μέ τά δάκρυα νά βγαίνει καί πιό θερμή ἡ προσευχή μας γιά τήν αἰώνια ζωή καί ἀνάπαυση τῶν προσφιλῶν μας.

Ἄς προσευχηθοῦμε αὐτήν τήν ἱερή ἡμέρα μνήμης τῶν κεκοιμημένων στόν Κύριο τῆς ζωῆς καί τοῦ θανάτου, λέγοντας:

Ἰησοῦ, ἀπαρχή τῶν κεκοιμημένων, πρωτότοκε τῶν νεκρῶν, εὐλαβικά στέκομαι μπροστά στούς τάφους

7. «*Οὐ γὰρ ἔχομεν ὧδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν*» (πρός Ἑβραίους ιγ΄, 14).

τῶν γνωστῶν μου καί ἀγνώστων γιά νά ἐκδηλώσω τήν πίστη μου στήν αἰώνια ζωή, τήν ἐλπίδα στήν μελλοντική ἀνάσταση καί τήν ἀγάπη γιά ὅλους ἐκείνους πού προηγήθηκαν ἐμοῦ στό ταξίδι τῆς ζωῆς. Δέν θά ἀφήνω νά μέ καταβάλλει ἡ θλίψη καί ἡ ἀπογοήτευση μπροστά στόν θάνατο, ἀλλά μέ ἐλπίδα ἀτενίζοντας τόν σταυρό, πού ἐπισκιάζει τά μνήματα, θά κηρύττω ὅτι Σύ εἶσαι ἡ ἀνάσταση καί ἡ ζωή καί ὅποιος πιστεύει σέ Σένα καί ἄν πεθαίνει θά ζήσει.

ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗ

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ,
Κυριακῇ ὀγδόῃ ἀπὸ τοῦ Πάσχα,
τὴν ἁγίαν Πεντηκοστὴν
ἑορτάζομεν.
Πνοῇ βιαίᾳ γλωσσοπυρσεύτως νέμει,
Χριστὸς τὸ θεῖον Πνεῦμα
τοῖς Ἀποστόλοις.
Ἐκκέχυται μεγάλῳ
ἐνὶ ἤματι Πνεῦμ᾽ ἁλιεῦσι.

Ἡ θέσπιση καί ἡ ἐξέλιξη τῆς Πεντηκοστῆς

Ἡ λέξη «*Πεντηκοστή*» δηλώνει τήν ἑορτή πού τελεῖται πενήντα ἡμέρες μετά τό Πάσχα. Τό θέμα τῆς ἑορτῆς ἐξελίχθηκε σταδιακά. Ἀρχικά ἦταν ἀγροτική ἑορτή. Ἀργότερα μετατράπηκε σέ ἑορτή μνήμης τοῦ ἱστορικοῦ γεγονότος τῆς παραδόσεως τοῦ Νόμου ἀπό τόν Θεό διά τοῦ Μωϋσέως στούς Ἰσραηλίτες στό Σινᾶ. Τελικῶς κατέστη ἡ ἑορτή τῆς δωρεᾶς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, πού ἐγκαινιάζει στήν γῆ τήν Καινή Διαθήκη, πού ἔδωσε ὁ Θεός διά τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ σέ ὁλόκληρο τό ἀνθρώπινο γένος.

Α΄. Ἡ Ἰουδαϊκή ἑορτή

Ἡ Πεντηκοστή μαζί μέ τό Πάσχα καί τήν Σκηνοπηγία ἦταν ἡ μία ἀπό τίς τρεῖς ἑορτές, ὅπου ὁ Ἰσραηλίτης ὄφειλε νά παρουσιασθεῖ ἐνώπιον τοῦ Κυρίου, στόν τόπο πού εἶχε διαλέξει ὁ Ἴδιος γιά νά γίνει ἡ κατοικία τοῦ Ὀνόματός Του[1].

1. Δευτερονομίου ιστ΄, 16.

α΄. Στήν ἀρχή ἦταν *ἡ ἑορτή τοῦ θερισμοῦ*, ἡμέρα χαρᾶς καί εὐχαριστιῶν[2].

Τότε προσφέρονταν ὡς θυσία στόν Ναό, οἱ ἀπαρχές τῶν προϊόντων τῆς γῆς (οἱ πρῶτοι καρποί τῆς νέας περιόδου συγκομιδῆς). Ἡ ἑορτή ὀνομαζόταν *ἑορτή τῶν Ἑβδομάδων*. Ἡ ὀνομασία σήμαινε, ὅτι ἡ ἑορτή συνέβαινε ἑπτά ἑβδομάδες (7Χ7) μετά τό Πάσχα καί προσφερόταν τό πρῶτο δεμάτι τῶν σιτηρῶν[3].

β΄. Μέ τήν πάροδο τοῦ χρόνου ἡ ἑορτή προσέλαβε τόν χαρακτήρα *ἐπετείου. Ἡ Διαθήκη τοῦ Θεοῦ* μέ τούς Ἰσραηλίτες εἶχε συναφθεῖ στό Σινᾶ πενήντα ἡμέρες μετά τήν Ἔξοδο ἀπό τήν Αἴγυπτο καί τήν διάβαση τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης πού ἑορταζόταν τό Πάσχα. Ἡ Πεντηκοστή ἔγινε φυσικά ἡ ἐπέτειος τῆς Διαθήκης.

* * *

Β΄. Ἡ χριστιανική ἑορτή

Ἡ θεοφάνεια

Κατά τήν ἑορτή ἑορτάζεται τό γεγονός τῆς *θεοφανείας* πού πραγματοποιήθηκε πενήντα ἡμέρες ἀπό τό Πάσχα μέ τήν δωρεά τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἡ θεοφάνεια συνέβη ὡς προέκταση τῶν θεοφανειῶν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καί συνοδευόταν ἀπό σημεῖα, ὅπως *τόν δυνατό ἄνεμο, τήν φωτιά καί τήν γλωσσολαλιά.*

2. Ἐξόδου κγ΄, 16, Ἀριθμῶν κή΄, 26, Λευιτικοῦ κγ΄, 16 καί ἑξῆς.
3. Λευιτικοῦ κγ΄, 15.

Ὁ βίαιος ἄνεμος καί ἡ φωτιά θύμιζε στούς Ἰσραηλίτες τόν τρόπο πού ὁ Θεός κατέβηκε στό Σινᾶ γιά νά ἐξαγγείλει στόν λαό Του τίς ἐντολές Του. Τό χάρισμα τῆς γλωσσολαλιᾶς τῶν Ἀποστόλων δόθηκε γιά νά ὑμνήσουν σέ ὅλες τίς γλῶσσες τά μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ[4].

Τό νόημα τοῦ γεγονότος

α΄. Ἡ ἐπαλήθευση τῆς ἐπαγγελίας τοῦ Θεοῦ

Ὁ ἀπόστολος Πέτρος, μιλώντας στό συγκεντρωμένο πλῆθος πού παρακολουθοῦσε τό θαυμαστό γεγονός, ἐξήγησε ὅτι αὐτό πού συνέβη ἦταν ἡ ἐκπλήρωση τῆς ὑποσχέσεως πού ὁ Θεός εἶχε δώσει μέ τόν Προφήτη Ἰωήλ, ὅτι στούς ἔσχατους καιρούς ἐπρόκειτο νά δοθεῖ τό Ἅγιο Πνεῦμα σέ ὅλους τούς ἀνθρώπους[5].

Ὁ Πρόδρομος Ἰωάννης εἶχε ἀναγγείλει τήν ἔλευση Ἐκείνου πού ἔμελλε νά βαπτίσει «*ἐν τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι*»[6]. Ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός ὑπόσχεται στούς Μαθητές Του καί Ἀποστόλους «*ὅτι, (δηλαδή, ἐνῶ ὁ Ἰωάννης βάφτιζε μέ νερό), ἐσεῖς θά βαπτιστεῖτε σέ λίγες ἡμέρες μέ τό Ἅγιο Πνεῦμα*»[7]. 135

β΄. Ἡ ὁλοκλήρωση τοῦ ἔργου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ

Ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός μετά τόν θάνατο, τήν Ἀνάσταση καί τήν ὕψωσή Του στά δεξιά τοῦ Θεοῦ Πα-

4. Πράξεων β΄, 11.
5. Ἰωήλ γ΄, 1-5 καί Ἰεζεκιήλ λγ΄, 27.
6. Μάρκου α΄, 8.
7. Πράξεων α΄, 5.

τέρα ὁλοκληρώνει τό ἔργο Του ἀποστέλλοντας τό Ἅγιο Πνεῦμα ἀρχικά στούς Μαθητές καί Ἀποστόλους Του καί στήν συνέχεια σέ κάθε πιστό πού θά πιστεύει σέ Αὐτόν καί θά βαπτίζεται.

γ΄. Ἡ συγκρότηση τοῦ Νέου Λαοῦ δηλαδή τῆς Ἐκκλησίας

Οἱ Προφῆτες εἶχαν ἀναγγείλει, ὅτι οἱ διασκορπισμένοι στούς διάφορους τόπους Ἰσραηλίτες ἀπό τίς ἱστορικές περιπέτειες τοῦ Ἔθνους τους, θά συναθροίζονταν στό ὄρος Σιών γύρω ἀπό τόν Κύριο.

Αὐτή ἡ σύναξη θά πραγματοποιηθεῖ στήν Ἱερουσαλήμ, ὅπου πιστοί ἀπό ὅλα τά ἔθνη θά ἑνωθοῦν γιά νά ἀπαρτίσουν τόν *Νέο Λαό* τοῦ Θεοῦ. Αὐτή ἡ ἕνωση θά πραγματοποιηθεῖ μέ πνευματικό τρόπο, τήν κοινή πίστη σέ ἕνα Θεό τόν Κοινό Πατέρα καί σέ ἕνα Κύριο τόν Ἰησοῦ Χριστό, τό ἕνα Βάπτισμα στό Ὄνομα τῆς Ἁγίας Τριάδος, τήν μία ἐλπίδα καί τήν ἀδελφική ἀγάπη πού εἶναι ἡ καινή ἐντολή, τό κύριο γνώρισμα καί ἄθλημα τῶν πιστῶν[8].

136

δ΄. «Εἰς ἑνότητα πάντας ἐκάλεσε»

Ἡ Πεντηκοστή καί ἡ ἔνταξη στόν *Νέο Λαό* πού ζεῖ τήν *Νέα Ζωή* ἔθεσε τέλος σέ ὅλες τίς διαιρέσεις τοῦ ἀνθρώπινου γένους ἀρχικά τῆς Βαβέλ[9] καί στήν συνέχεια σέ Ἰσραηλίτες καί εἰδωλολάτρες καί κάθε ἄλλη φυλετική, κοινωνική, ἐθνική διαίρεση.

8. Πρός Ἐφεσίους δ΄, 3-6.

9. Γενέσεως ια΄, 1-9.

Ἡ δωρεά τοῦ Θεοῦ καί ἡ σωτηρία δίνεται σέ κάθε ἄνθρωπο ἀδιακρίτως, «*διότι στόν Θεό δέν ὑπάρχει προσωποληψία*»[10].

Τό χάρισμα τῆς γλωσσολαλιᾶς προσέδωσε αὐτόν τόν οἰκουμενικό χαρακτήρα καί προορισμό τῆς Ἐκκλησίας.

ε΄. Ἡ ἀποστολή τῆς Ἐκκλησίας

Ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός ἀνέθεσε στούς Μαθητές Του νά δώσουν μαρτυρία γιά Ἐκεῖνον, τό ἔργο Του καί τήν διδασκαλία Του, γιά τόν Σταυρό καί τήν Ἀνάσταση, γιά τήν ἀπολύτρωση τοῦ ἀνθρώπου: «*Θά λάβετε ὅμως δύναμη ὅταν θά ἔρθει τό Ἅγιο Πνεῦμα σέ ἐσᾶς, καί θά γίνετε μάρτυρες δικοί μου, στήν Ἱερουσαλήμ, σέ ὅλη τήν Ἰουδαία καί στήν Σαμάρεια καί ὡς τά πέρατα τῆς γῆς*»[11]. Ἡ πρώτη πράξη τῆς ἀποστολῆς πραγματοποιήθηκε ἀπό τόν ἀπόστολο Πέτρο πού μίλησε στό συγκεντρωμένο πλῆθος[12], σύμφωνα μέ τούς λόγους τοῦ Κυρίου.

Αὐτή εἶναι ἡ ἀποστολή τῆς Ἐκκλησίας πού τήν Πεντηκοστή ἄρχισε νά δίνει μαρτυρία Ἰησοῦ Χριστοῦ στόν κόσμο.

10. «*Οὐ γὰρ ἐστι προσωποληψία παρά τῷ Θεῷ*» (πρός Ρωμαίους β΄, 11).

11. «*Λήψεσθε δύναμιν ἐπελθόντος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐφ᾽ ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθέ μοι μάρτυρες ἔν τε Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Σαμαρείᾳ καὶ ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς*» (Πράξεων α΄, 8).

12. Πράξεων β΄, 14.

στ΄. Μυστήριο σωτηρίας

Ἄν ἡ ἐξωτερική ὄψη τῆς θεοφάνειας ἦταν μοναδική, ἡ δωρεά πού ἔγινε στήν Ἐκκλησία εἶναι ὁριστική. Ἡ Πεντηκοστή ἐγκαινιάζει τήν ἐποχή τῆς Ἐκκλησίας πού πορεύεται γιά νά συναντήσει τόν Κύριο καί δέχεται ἀπό Αὐτόν τό Ἅγιο Πνεῦμα, πού τήν συγκεντρώνει μέ πίστη καί ἀγάπη, τήν ἐξαγιάζει καί τήν ἀποστέλλει νά γίνει μάρτυράς Του, νά ἐξαγγείλει τήν σωτηρία, τήν ἄφεση τῶν ἁμαρτιῶν, τήν μετάνοια, τήν καταλλαγή, τήν υἱοθεσία, τήν κληρονομία τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

Ἡ δωρεά τοῦ Ἁγίου Πνεύματος χαρακτηρίζει τούς ἐσχάτους καιρούς τήν περίοδο πού ἀρχίζει μέ τήν Ἀνάληψη τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ καί θά ὁλοκληρωθεῖ τήν ἔσχατη Ἡμέρα ὅταν ὁ Κύριος θά ἐπανέλθει ἔνδοξος στήν Δευτέρα Παρουσία Του.

Πεντηκοστή - Ἡ γενέθλιος ἡμέρα τῆς Ἐκκλησίας

Ἡ ἑορτή τῆς Πεντηκοστῆς ἀνυψώθηκε περισσότερο ἀπό τήν ἡμέρα τοῦ Πάσχα, διότι ἐκείνη τήν ἡμέρα θεμελιώθηκε ἡ Ἐκκλησία.

«Ἡ Ἐκκλησία ὑφίστατο πρό τῆς Πεντηκοστῆς, αἱ βάσεις τῆς ὀργανώσεώς της εἶχον τεθῇ, ἡ ἱεραρχία εἶχε διαρθρωθῇ, τά μυστήρια εἶχον παραδοθῇ, ἔλειπεν ὅμως ἡ ζωτική πνοή, ἥτις θά ἔθετεν εἰς κίνησιν τόν ἀκινητοῦντα τῆς Ἐκκλησίας ὀργανισμόν πρός ἀπολύτρωσιν τοῦ κόσμου.

Ἡ Ἐκκλησία ὡμοίαζε πρό τῆς Πεντηκοστῆς πρός τό ἀνθρώπινον σῶμα πρίν ἤ δεχθῇ τήν ζωογόνον πνοήν τοῦ Δημιουργοῦ»[1].

Ὁ ἱερός Χρυσόστομος διακηρύττει, ὅτι «*ἐάν δέν ἦταν παρόν τό Ἅγιο Πνεῦμα, δέν θά ἱδρυόταν ἡ Ἐκ-*

1. Κωνσταντίνου Δωρ. Μουρατίδου, Σχέσις Ἐκκλησίας καί Πολιτείας, Ἀθῆναι 1965, σ. 49.

κλησία· ἀφοῦ ὅμως ὑπάρχει ἡ Ἐκκλησία, εἶναι ὁλοφάνερο ὅτι εἶναι παρόν τό Ἅγιο Πνεῦμα»[2].

Ἡ κυρία ἀφετηρία καί ὡς ἡ γενέθλιος ἡμέρα τοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἡ Πεντηκοστή, κατά τήν ὁποία κατῆλθε ἐπάνω στούς πρώτους Μαθητές τό Πνεῦμα τό Ἅγιο. Γι᾽ αὐτό ὁ Εὐσέβιος Παμφίλου χαρακτηρίζει τήν Πεντηκοστή ὡς «*μεγίστην ἑορτήν*» καί «*πάνσεπτον καί παναγίαν*»[3].

Χαρακτηριστικά εἶναι ὅσα λέει περί αὐτῆς ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος: «*Ἑορτάζουμε τήν Πεντηκοστή καί τήν ἔλευση τοῦ Πνεύματος… Αὐτό τό Πνεῦμα δημιουργεῖ μαζί μέ τόν Υἱό καί τήν κτίση καί τήν ἀνάσταση*»[4].

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος χαρακτηρίζει τήν Πεντηκοστή ὡς «*μητρόπολιν τῶν ἑορτῶν*»[5].

Ὁ αὐτός ἱερός Πατέρας παρουσιάζει εὐστόχως τήν ὑπόθεση καί τό νόημα τῆς ἑορτῆς λέγοντας: «*Ἄς δοῦμε ποιά εἶναι ἡ αἰτία τῆς σημερινῆς ἑορτῆς καί γιά ποιό*
140 *λόγο τήν ἑορτάζουμε. Τήν ἑορτάζουμε γιατί ἦρθε σέ ἐμᾶς τό Ἅγιο Πνεῦμα… Ἀνέβηκε λοιπόν ἡ ἀνθρώπι-*

2. «*Εἰ μὴ Πνεῦμα παρῆν, οὐκ ἂν συνέστη ἡ Ἐκκλησία· εἰ δὲ συνίσταται ἡ Ἐκκλησία, εὔδηλον ὅτι Πνεῦμα πάρεστιν*» (Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Ὁμιλία Α΄, «*Εἰς τήν ἁγίαν Πεντηκοστήν*», PG 50, 459).

3. Βίος Κωνσταντίνου IV, 64, PG 20, 1220.

4. «*Πεντηκοστὴν ἑορτάζομεν καὶ Πνεύματος ἐπιδημίαν … Τοῦτο τὸ Πνεῦμα συνδημιουργεῖ μὲν Υἱῷ, καὶ τὴν κτίσιν καὶ τὴν ἀνάστασιν*» (Γρηγορίου Ναζιανζηνοῦ, Λόγος ΜΑ΄, «*Εἰς τήν Πεντηκοστήν*», PG 36, 436, 448).

5. Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Ὁμιλία Β΄, «*Εἰς τήν ἁγίαν Πεντηκοστήν*», PG 50, 463.

νη φύση πρίν δέκα ἡμέρες στόν θρόνο τοῦ Θεοῦ καί σήμερα κατέβηκε τό Ἅγιο Πνεῦμα σέ αὐτήν. Ὁ Κύριος ἀνέβασε στόν οὐρανό τήν δική μας ἐκλεκτή προσφορά καί τήν κατέβασε στήν γῆ τό Ἅγιο Πνεῦμα… Σήμερα (μέ τό Ἅγιο Πνεῦμα) μᾶς δίνει τά ἄπειρα οὐράνια ἀγαθά»[6].

Οἱ λόγοι τῶν μεγάλων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας στήν Πεντηκοστή ἐνέπνευσαν καί τήν ὑμνολογία τῆς ἑορτῆς. Ἐνδεικτικός εἶναι ὁ ὕμνος: «*Πάντα χορηγεῖ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον· βρύει προφητείας, ἱερέας τελειοῖ, ἀγραμμάτους σοφίαν ἐδίδαξεν, ἁλιεῖς θεολόγους ἀνέδειξεν, ὅλον συγκροτεῖ τὸν θεσμὸν τῆς Ἐκκλησίας*»[7].

Κατά τήν μαρτυρία τοῦ ἁγίου Ἰωάννου Χρυσοστόμου ἐπί τῆς ἐποχῆς του, κατά τήν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς οἱ ναοί ἐγέμιζαν ἀπό πιστούς: «*Ἡ Ἐκκλησία αὐτή ἡ πολύτεκνη καί φιλόστοργη μητέρα, ὑπερηφανεύεται γιά τό πλῆθος τῶν παιδιῶν της*»[8].

6. «*Ἴδωμεν τὶς ἡ ὑπόθεσις τῆς παρούσης ἑορτῆς καὶ τίνος ἕνεκεν αὐτὴν ἄγομεν. Ὅτι τὸ Πνεῦμα πρὸς ἡμᾶς ἦλθε… Καὶ γὰρ ἡ φύσις ἡ ἡμετέρα πρὸ δέκα ἡμερῶν (διὰ τῆς Ἀναλήψεως) εἰς τὸν θρόνον ἀνέβη τὸν βασιλικὸν καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον κατέβη σήμερον πρὸς τὴν φύσιν τὴν ἡμετέραν· ἀνήνεγκεν ὁ Κύριος τὴν ἀπαρχὴν τὴν ἡμετέραν καὶ κατήνεγκε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον … Σήμερον δι' αὐτοῦ (τοῦ Ἁγίου Πνεύματος) τὰ μύρια ἡμῖν ἀπὸ τῶν οὐρανῶν ἀγαθὰ χορηγεῖ*» (Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Ὁμιλίαι Α΄ καί Β΄ «*Εἰς τήν ἁγίαν Πεντηκοστήν*», PG 50, 454, 456 καί 463).

7. Τρίτο ἑσπέριο Στιχηρό τοῦ Ἑσπερινοῦ τῆς Πεντηκοστῆς, (Πεντηκοστάριον χαρμόσυνον, ἔκδοση Ἀποστολικῆς Διακονίας, Ἀθῆναι 2000[5] σ. 200).

8. «*Ἡ Ἐκκλησία τῷ πλήθει τῶν τέκνων κομᾶ ἡ πολύτεκνος αὕτη καί φιλότεκνος*» (Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Ὁμιλία Α΄, «*Εἰς τήν ἁγίαν Πεντηκοστήν*» PG 50, 453).

Ἐπίσης κατά τήν ἡμέρα αὐτήν φαίνεται, ὅτι οἱ χριστιανοί στεφάνωναν τίς θύρες καί κοσμοῦσαν τίς ἀγορές. Γι᾽ αὐτό ὁ ἱερός Πατέρας λέει:

«Γι᾽ αὐτό, σᾶς παρακαλῶ, ἄς ἑορτάσουμε καί ἐμεῖς ἀνάλογα μέ τήν ἀξία τῶν ἀγαθῶν πού μᾶς χάρισε ὁ Θεός, ὄχι στεφανώνοντας τήν πόλη, ἀλλά καλλωπίζοντας τίς ψυχές μας, ὄχι στολίζοντας τήν ἀγορά μέ παραπετάσματα, ἀλλά κάνοντας χαρούμενη τήν ψυχή μας μέ τά ἐνδύματα τῆς ἀρετῆς»[9].

Τονίζει ὁ θεοφόρος Πατέρας ὅτι *«αὐτό μᾶς ἀπαλλάσσει ἀπό τήν πνευματική δουλεία, μᾶς καλεῖ στήν ἐλευθερία, μᾶς ὁδηγεῖ στήν υἱοθεσία καί, γενικά, μᾶς ξαναγεννᾶ ἀπό τήν ἀρχή, καί μᾶς ξεφορτώνει τό βαρύ καί ἀποκρουστικό φορτίο τῶν ἁμαρτιῶν. Μέ τήν χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος βλέπουμε τούς πολλούς ἱερεῖς καί ἔχουμε τά τάγματα τῶν διδασκάλων. Ἀπό τήν πηγή αὐτή βγῆκε καί τό προφητικό χάρισμα καί ἡ δύναμη νά θεραπεύσουν ἀσθένειες… Μέ τό Ἅγιο*
142 *Πνεῦμα ἐπιτύχαμε τήν ἀπαλλαγή ἀπό τίς ἁμαρτίες καί ξεπλύναμε κάθε ἀκαθαρσία. Μέ τήν χάρη Του ἀπό ἄνθρωποι γίναμε ἄγγελοι, ὅσο πλησιάσαμε τήν χάρη Του, χωρίς ν᾽ ἀλλάξουμε τήν φύση μας, ἀλλά, πρᾶγμα πού εἶναι πολύ πιό ἀξιοθαύμαστο, παραμέ-*

9. *«Παρακαλῶ πρὸς ἀξίαν τῶν δεδωρημένων ἡμῖν ἀγαθῶν, καὶ ἡμεῖς ἑορτάσωμεν, οὐ τὴν πύλην στεφανοῦντες, ἀλλὰ τὰς ψυχὰς καλλωπίζοντες· οὐ κοσμοῦντες τὴν ἀγορὰν παραπετάσμασιν, ἀλλὰ φαιδρύνοντες τὴν ψυχὴν τοῖς τῆς ἀρετῆς περιβολαίοις»* (Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Ὁμιλία Β΄ *«Εἰς τήν ἁγίαν Πεντηκοστήν»*, PG 50, 467-468).

νοντας στήν ἀνθρώπινη φύση δείχνουμε ἀγγελική συμπεριφορά… Καί ὅπως ἡ φωτιά αὐτή πού βλέπουμε, ὅταν παραλάβει τόν μαλακό πηλό, τόν κάνει σκληρό κεραμίδι, ἔτσι ἀκριβῶς καί ἡ φωτιά τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὅταν παραλάβει μία συνετή ψυχή, καί ἄν ἀκόμη τήν βρεῖ πιό μαλακή ἀπό τόν πηλό, τήν κάνει πιό σκληρή ἀπό τό σίδερο. Ἐπίσης αὐτόν, πού πρίν ἀπό λίγο ἦταν μολυσμένος ἀπό τήν ἀκαθαρσία τῶν ἁμαρτιῶν, τόν κάνει ἀμέσως πιό λαμπρό ἀπό τόν ἥλιο»[10].

Μέ τήν δύναμη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καί τήν μυστική ἐπικοινωνία μέ Αὐτό ἡ ψυχή, μέ τό νά δέχεται καί νά ἀντανακλᾶ τήν δόξα τοῦ Κυρίου, μεταμορφώνεται, καθώς λέει ὁ ἀπόστολος Παῦλος, στήν ἴδια εἰκόνα πρός Αὐτόν, προχωροῦσα ἀπό δόξα σέ δόξα[11].

10. «*Δουλείας ἀπαλλατόμεθα, εἰς ἐλευθερίαν καλούμεθα, εἰς υἱοθεσίαν ἀναγόμεθα, καὶ ἄνωθεν, ὡς εἰπεῖν, ἀναπλαττόμεθα, τὸ βαρὺ καὶ δυσῶδες τῶν ἁμαρτημάτων φορτίον ἀποτιθέμεθα· διὰ τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου ἱερέων βλέπομεν χορούς, διδασκάλων ἔχομεν τάγματα· ἀπὸ τῆς ἐντεῦθεν πηγῆς καὶ ἀποκαλύψεων δωρεαὶ καὶ ἰαμάτων χαρίσματα … Διὰ τούτου (τοῦ Ἁγίου Πνεύματος) ἀπαλλαγὴν τῶν ἁμαρτημάτων εὑρώμεθα· διὰ τούτου πᾶσαν κηλῖδα ἀπενιψάμεθα· διὰ τῆς τούτου δυνάμεως ἐξ ἀνθρώπων ἄγγελοι γεγόναμεν οἱ τῇ χάριτι προσδραμοῦντες, οὐ τὴν φύσιν μεταβληθέντες, ἀλλ' ὅ πολλῷ θαυμαστότερον ἐστι, μένοντες ἐν τῇ φύσει τῇ ἀνθρωπίνῃ τὴν τῶν ἀγγέλων πολιτείαν ἐπιδεικνύμεθα…Καὶ καθάπερ τὸ πῦρ τοῦτο τὸ αἰσθητόν, ἐπειδὰν λάβῃ τὸν πηλὸν τὸν διαλελυμένον, ὄστρακον ἰσχυρὸν αὐτὸν ἀποδείκνυσιν· οὕτω δὴ καὶ τὸ πῦρ τοῦ Πνεύματος, ἐπειδὰν λάβῃ ψυχὴν εὐγνώμονα καὶ εὕρῃ πηλοῦ μᾶλλον διαλελυμένην, σιδήρου στερρωτέραν αὐτὴν ἀπεργάζεται· καὶ τὸν πρὸ μικροῦ τῷ βορβόρῳ τῶν ἁμαρτημάτων μεμολυσμένον, ἀθρόον τοῦ ἡλίου λαμπρότερον ἀναδείκνυσιν*» (Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Ὁμιλία Β΄, «*Εἰς τήν ἁγίαν Πεντηκοστήν*», PG 50, 463-465).

11. Πρός Κορινθίους Β΄ γ΄, 18.

Τό Ἅγιο Πνεῦμα εἶναι ἡ σφραγίδα μέ τήν ὁποία ὁ Θεός ἀποθέτει στήν ψυχή μας τήν εἰκόνα τῆς θείας φύσεώς Του καί ἁγιότητας. *«Ἐσφραγίσθητε»*, λέει πάλιν ὁ οὐρανοβάμων Παῦλος, *«τῷ Πνεύματι τῷ Ἁγίῳ»*[12]. Τό σφράγισμα προϋποθέτει στενή ἐπαφή μεταξύ σφραγίδας καί σφραγιζομένου καί ὄχι ἁπλῶς ἐνέργεια ἐκ τοῦ μακρόθεν. Ἐάν μάλιστα λάβουμε ὑπόψη, ὅτι κατά τήν ἐποχή τοῦ Παύλου ἡ σφραγίδα τοποθετεῖτο στήν ἐπιφάνεια κηροῦ, τότε ἐννοοῦμε, ὅτι ἡ ἐπαφή αὐτή φθάνει μέχρι πλήρους συνταυτίσεως. Τό Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ δέν ἔρχεται στήν ψυχή μας ὡς ἕνας φορτικός φιλοξενούμενος. Φέρνει πλούσια δῶρα καί οὐράνιο θησαυρό. Δημιουργεῖ στήν ψυχή μας μία παραδεισιακή ἀτμόσφαιρα, μέσα στήν ὁποία ἐκκολάπτονται καί γονιμοποιοῦνται ὅλα τά ἐκλεκτά σπέρματα τῆς ψυχῆς μας καί ὡριμάζουν οἱ γλυκεῖς καρποί τοῦ Πνεύματος. *«Ὁ καρπός τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἶναι ἡ ἀγάπη, ἡ χαρά, ἡ εἰρήνη, ἡ μακροθυμία, ἡ καλοσύνη, ἡ ἀγαθότητα, ἡ πίστη, ἡ πραότητα, ἡ ἐγκράτεια»*[13].

Τί ἄλλο ὡραιότερο καί καλύτερο θά ποθήσουμε; Ὅ, τι ἡ ἀνθρωπότητα νοστάλγησε στό παρελθόν, ὀνειρεύεται σήμερα καί θά ὁραματίζεται στό μέλλον γιά τήν ἐπίγεια ζωή της, συμπεριλαμβάνεται στήν χρυσή ἁλυσίδα τῶν ἐννέα αὐτῶν χαρίτων καί δωρεῶν τοῦ Πνεύματος. Ὡς ἐπισφράγιση δέ τῶν δωρεῶν τοῦ Πνεύ-

12. Πρός Ἐφεσίους α΄, 13.

13. *«Ὁ καρπός τοῦ Πνεύματός ἐστιν ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, πραότης, ἐγκράτεια»* (πρός Γαλάτας ε΄, 22).

ματος πρός τά μέλη τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἡ υἱοθεσία, ἡ ὁποία εἶναι ὁ ἀρραβώνας καί τό ἐχέγγυο τῆς αἰωνίου κληρονομίας τοῦ Θεοῦ.

«Πραγματικά, ὅσοι καθοδηγοῦνται ἀπό τό Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, αὐτοί εἶναι παιδιά τοῦ Θεοῦ... Καί τό ἴδιο τό Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ διαβεβαιώνει τό δικό μας Πνεῦμα πώς εἴμαστε παιδιά τοῦ Θεοῦ. Ἀφοῦ, λοιπόν, εἴμαστε παιδιά, εἴμαστε καί κληρονόμοι, κληρονόμοι τοῦ Θεοῦ»[14]. Ἡ θαλερά δέ αὐτή ζωή *ἐν Πνεύματι* μόνον μέ τήν μυστηριακή ζωή τῆς Ἐκκλησίας μας ἐπιτυγχάνεται.

* * *

Ἄς ἑορτάσουμε. Ἄς πανηγυρίσουμε. Ἄς σκιρτήσουμε ἀγαλλόμενοι μέ τά θεῖα νοήματα πού ἀκολουθοῦν:

Ἡ Πεντηκοστή εἶναι ἡ γενέθλια ἡμέρα τῆς Ἐκκλησίας. Κατά τήν ἡμέρα αὐτή, οἱ Ἀπόστολοι τοῦ Κυρίου φωτίσθηκαν καί δυναμώθηκαν ἀπό τό Ἅγιο Πνεῦμα, πού ἔπεσε στίς κεφαλές τους *«ἐν εἴδει πυρίνων γλωσσῶν»*, κήρυξαν εὐθύς κατόπιν στόν λαό καί ἔτσι ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ἔκανε τήν ἐμφάνισή της στόν κόσμο μέ τίς τρεῖς χιλιάδες μέλη της, τίς ψυχές πού πιάστηκαν στό δίχτυ τοῦ παρθενικοῦ ἐκείνου κηρύγματος τῶν Μαθητῶν τοῦ Ἰησοῦ. 145

Ἡ ἡμέρα αὐτή εἶναι ἔνδοξη, χαρωπή, τρισάγια.

14. *«Ὅσοι γὰρ Πνεύματι Θεοῦ ἄγονται, οὗτοί εἰσιν υἱοὶ Θεοῦ...αὐτὸ τὸ Πνεῦμα συμμαρτυρεῖ τῷ πνεύματι ἡμῶν ὅτι ἐσμὲν τέκνα Θεοῦ. εἰ δὲ τέκνα, καὶ κληρονόμοι, κληρονόμοι μὲν Θεοῦ, συγκληρονόμοι δὲ Χριστοῦ»* (πρός Ρωμαίους η΄, 14-17).

Μέσα σέ αὐτήν, ἔδωσε τούς καρπούς του τό ἔργο τοῦ Χριστοῦ, πρωτοφάνηκαν τά ἀποτελέσματα αὐτοῦ τοῦ ἔργου. Πῶς; Μέ τήν κάθοδο τοῦ Παρακλήτου ἀνάμεσα στούς ἀνθρώπους. Μέ τήν φωταγώγηση τοῦ κόσμου ἀπό τήν ἀλήθεια καί τήν ζωή. Μέ τήν γέννηση τῆς Ἐκκλησίας. Τό Ἅγιο Πνεῦμα, καλώντας τούς ἀνθρώπους σέ ἑνότητα, τούς ἔκανε σήμερα, γιά πρώτη φορά, ἀδελφούς. Τούς ἔβγαλε ἀπό τό σκοτάδι. Τούς ἀπάλλαξε ἀπό τά δεσμά τοῦ θανάτου. Τούς πολιτογράφησε στήν βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

Σήμερα κατατάχθηκαν στό στρατόπεδο τοῦ Χριστοῦ οἱ πρῶτοι ὁπλῖτες του. Δόθηκε ὁ ἀρραβώνας τῆς αἰωνίου ζωῆς. Ἑνώθηκαν οἱ οὐρανοί μέ τήν γῆ. Κατασκήνωσε ἡ ἀλήθεια στό ἀνθρώπινο γένος. Ξανάγιναν οἱ ἀπόγονοι τοῦ Ἀδάμ παιδιά τοῦ Θεοῦ ἀγαπημένα καί διαλεχτά. Σήμερα τό σκάφος τῆς Ἐκκλησίας γλύστρησε ἀπό τά σκαριά γιά τό μεγάλο του ταξίδι, μέ τά πανιά κολπωμένα ἀπό τίς πνοές τοῦ Παρακλήτου, μέ τόν Ἰησοῦ στό δοιάκι, μέ πλήρωμα τούς Ἀποστόλους, μέ ἐπιβάτες τίς τρεῖς πρῶτες χιλιάδες ψυχές, πού ἄκουσαν τό ἀποστολικό κήρυγμα καί πίστεψαν στόν Κύριο.

Σήμερα ἡ κτίση καί ὁ ἄνθρωπος εἰσῆλθαν στήν ἀνάπλαση καί ἄρχισε νά ξαναφτιάχνεται ὁ κόσμος, πού εἶχε βγεῖ ἀπό τά χέρια τοῦ Θεοῦ «*καλός λίαν*» ἀρχικά, ἀλλά χάλασε μέ τήν παρακοή τῶν πρωτοπλάστων.

Κατά τήν ἔνδοξη, χαρωπή καί τρισάγια αὐτή ἡμέρα, ἡ ἁμαρτία ἄρχισε νά ἐπιστρέφει στόν θεῖο ἰδιοκτήτη ὅσα εἶχε ἁρπάξει, ὁ Σατανᾶς νά ἀπογυμνώνεται, ὁ κόσμος νά ἐπανέρχεται στήν θεία δικαιοδοσία.

Αὐτή τήν μεγάλη καί ἐπιφανῆ ἡμέρα, χτίσθηκε ὁ πρῶτος τοῖχος στό οἰκοδόμημα, πού, καθώς γράφει ὁ ἀπόστολος Πέτρος στήν μία ἀπό τίς Ἐπιστολές του, ἀποτελεῖται ἀπό «*λίθους ζῶντας*» καί δέν εἶναι ἄλλο παρά ἡ Ἐκκλησία.

Σήμερα στό σῶμα τοῦ Χριστοῦ τό μυστικό, ἔγιναν οἱ ἄνθρωποι μέλη. Καί τό σῶμα αὐτό δέν εἶναι ἄλλο παρά ἡ Ἐκκλησία.

Σήμερα οἱ Ἀπόστολοι πού βρίσκονταν στό ὑπερῶο, ἄνοιξαν τά φτερά τους καί πέταξαν σάν χελιδόνες, μεταφέροντας τό μήνυμα τῆς πνευματικῆς ἄνοιξης στήν οἰκουμένη.

Σήμερα οἱ Ἄγγελοι, ὅπως γράφει ὁ μέγας Παῦλος, ἀκούοντας τό ἀποστολικό κήρυγμα, θαμπώθηκαν ἀπό τήν ἀποκάλυψη τοῦ ἀπό αἰῶνος κρυμμένου μυστηρίου καί εἶδαν γιά ποιό λόγο ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ κατέβηκε στόν κόσμο.

Σήμερα ἡ γῆ, ἀπό ἔρημος ἐξορίας, ἔγινε προαύλιο τοῦ παραδείσου.

Στόν ἐξαίσιο ἑσπερινό, πού ἀκολουθεῖ τήν θεία Λειτουργία, γονατίζουμε ὅλοι οἱ πιστοί καί ἀπευθύνουμε στήν Ἁγία Τριάδα, στόν Πατέρα, τόν Υἱό καί τό Ἅγιο Πνεῦμα, εὐχές δοξολογίας, ἱκεσίας, εὐχαριστίας. Ἡ Πεντηκοστή δέν εἶναι ἕνα γεγονός πού συνέβη μία φορά μονάχα. Δέν εἶναι ἕνα γεγονός, πού ἁπλῶς ξαναθυμόμαστε σήμερα καί τό τιμᾶμε. Εἶναι ἡ ἴδια ἡ ζωή τῆς Ἐκκλησίας. Γιατί, τί ἄλλο εἶναι αὐτή ἡ ζωή παρά μία ἀδιάκοπη κοινωνία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος; Μέ τήν γονυκλισία καί τίς εὐχές τοῦ Ἑσπερινοῦ, ζητᾶμε ἀπό

τό Πνεῦμα νά μείνει πάντα ἐπάνω μας καί μέσα μας. Δοξάζουμε καί εὐχαριστοῦμε τήν Ἁγία Τριάδα γιά τό ὅτι ἀπό ἐκείνη τήν ἡμέρα ἕως σήμερα καί ἕως τούς αἰῶνες τῶν αἰώνων εἶναι μαζί μας.

Ἡ Ἐκκλησία σήμερα δέν θυμᾶται μονάχα τήν γέννησή της, ἀλλά καί τό ὅτι εἶναι προωρισμένη νά μήν πεθάνει, ἀλλά νά ζεῖ πάντα[15].

15. Βασιλείου Μουστάκη, Ὁμιλίες καί Λόγοι, Ἀθῆναι 1959, σ. 191-192).

Ἡ ἐνοίκηση τοῦ Θεοῦ στήν ψυχή τῶν πιστῶν

«Τοῦτο δὲ εἶπε περὶ τοῦ Πνεύματος οὗ ἔμελλον λαμβάνειν οἱ πιστεύοντες εἰς αὐτόν»[1]

Εἶναι διδασκαλία καί πίστη τῆς Ἐκκλησίας μας, ὅτι κάθε ἄνθρωπος, πού βαφτίζεται, λαμβάνει μέ τό μυστήριο τοῦ Χρίσματος τήν Χάρη τῆς Πεντηκοστῆς, δηλαδή τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καί γίνεται τό κατοικητήριο τοῦ Θεοῦ, ὁ ναός τῆς Ἁγίας Τριάδος, ὁ ὑπέρτιμος θρόνος τῶν τριῶν Προσώπων τῆς μίας Θεότητος, τό σκήνωμα τοῦ Θεοῦ, ὅπως διδάσκει ὁ ἀπόστολος Παῦλος *«Δέν ξέρετε πώς εἶστε ναός τοῦ Θεοῦ κι ὅτι τό Πνεῦμα Του κατοικεῖ ἀνάμεσά σας;»*[2]. 149

* * *

1. Ἰωάννου ζ΄, 39.

2. *«Οὐκ οἴδατε ὅτι ναὸς Θεοῦ ἐστε (δηλαδή οἱ πιστοί) καὶ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν;»* (πρός Κορινθίους Α΄ γ΄, 16 καί Β΄ στ΄, 16).

α΄. Τό Ἁγιοτριαδικό δόγμα τῆς Ἐκκλησίας

Τό Ἁγιοτριαδικό δόγμα τῆς Ἐκκλησίας ἀποτελεῖ τήν κορυφαία καί θεμελιώδη διδασκαλία Της περί Θεοῦ, πού τήν δίδαξε καί φανέρωσε στούς ἀνθρώπους ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός μέ τό κήρυγμά Του κατά τήν διάρκεια τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας.

Ὁ ἄναρχος Πατέρας, γεννᾶ ἀχρόνως τόν Συνάναρχο Υἱό Λόγο, καί ἐκπορεύει τό Ἅγιο Πνεῦμα. Ὁ Υἱός τοῦ Πατρός, εἶναι Θεός ἀληθινός ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ, ἡ ζωντανή εἰκόνα Του, τό ἀπαύγασμα τῆς δόξης Του, ὁ χαρακτήρας τῆς ὑποστάσεώς Του[3] πού δέν παύει νά ἀγαπᾶ μέ ἄπειρη καί ἀτελείωτη ἀγάπη τόν Πατέρα Του. Ἀμοιβαῖα καί Ἐκεῖνος ἀγαπᾶται. Τό Ἅγιο Πνεῦμα εἶναι Θεός καί θεοποιοῦν, φῶς καί φωτός χορηγός, πρόσωπο ἴσο, ὁμότιμο καί ὁμόδοξο μέ τόν Πατέρα καί τόν Υἱό καί ὅμως ξεχωριστό ἀπό τόν Πατέρα καί τόν Υἱό. «*Ἀκτιστοσυμπλαστουργοσύνθρονον*», ἀποκαλεῖ στό τρίτο τροπάριο τῆς ὀγδόης ὠδῆς τοῦ ἰαμβικοῦ Κανόνος τῆς ἑορτῆς ὁ ποιητής του Ἰωάννης τοῦ Ἀρκλᾶ, δηλαδή Ἄκτιστον, Συμπλαστουργόν, Σύνθρονον τῷ Πατρί καί τῷ Υἱῷ.

Ἐκεῖνο, πού διακρίνει τόν Πατέρα, ἀπό τά ἄλλα Πρόσωπα εἶναι ἡ πατρότητα καί ἡ ἐκπόρευση. Ἐκεῖνο πού διακρίνει τόν Υἱό ἀπό τόν Πατέρα καί τό Ἅγιο Πνεῦμα εἶναι ἡ υἱότητα καί ἐκεῖνο πού διακρίνει τό Ἅγιο Πνεῦμα ἀπό τόν Πατέρα καί τόν Υἱό εἶναι τό

3. Πρός Κολοσσαεῖς α΄, 15 καί Πρός Ἑβραίους α΄, 3.

ἐκπορευτό. Ἅγιος ὁ Πατέρας, Ἅγιος ὁ Υἱός, Ἅγιο τό Πανάγιο Πνεῦμα. Παντοδύναμος ὁ Πατέρας, Παντοδύναμος ὁ Υἱός, Παντοδύναμο τό Ἅγιο Πνεῦμα. Ἄκτιστος ὁ Πατέρας, Ἄκτιστος ὁ Υἱός, Ἄκτιστο τό Ἅγιο Πνεῦμα. Καί τά Τρία Πρόσωπα εἶναι ἴσα καί ἔχουμε Τριάδα προσώπων σέ Μονάδα οὐσίας καί Μονάδα οὐσίας σέ Τριάδα Προσώπων. Τά τρία πρόσωπα δέν συγχέονται στίς ὑποστάσεις. Τά πρόσωπα παραμένουν αἰώνια διακριτά Πατέρας, Υἱός καί Ἅγιο Πνεῦμα. Χωρίς νά χωρίζονται στήν οὐσία, παραμένουν αἰώνια ἑνωμένα ὁμοούσια καί ἀδιαίρετα, Μία Θεότητα, Μία Δύναμη, Μία Σύνταξη, Μία προσκύνηση τῆς Ἁγίας Τριάδος.

Τά τρία λοιπόν πρόσωπα, ὁ Πατέρας, ὁ Υἱός καί τό Ἅγιο Πνεῦμα, ἡ ἀδιαίρετη Τριάδα κατοικεῖ στόν δίκαιο ἄνθρωπο. Ὁ Παντοδύναμος καί Ἄπειρος Θεός βρίσκεται μέσα του καί ἑνώνεται μαζί του.

Σέ αὐτή τήν ἕνωση ἀναφέρονται οἱ λόγοι τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ:

«Ὥστε νά εἶναι ὅλοι ἕνα, ὅπως ἐσύ, Πατέρα, εἶσαι ἑνωμένος μ' ἐμένα καί ἐγώ μ' ἐσένα· νά εἶναι καί αὐτοί ἑνωμένοι μ' ἐμᾶς»[4]. 151

β΄. «Θά κατοικήσω ἀναμεσά τους»[5]

Ὁ Θεός εἶχε ὑποσχεθεῖ ὅτι θά ἐνοικοῦσε μέσα στούς ἀνθρώπους:

4. *«Ἵνα πάντες ἓν ὦσι, καθὼς σύ, πάτερ, ἐν ἐμοὶ κἀγὼ ἐν σοί, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ἓν ὦσιν»* (Ἰωάννου ιζ΄, 21).

5. *«Ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς»* (πρός Κορινθίους Β΄ στ΄, 16).

«Θά περπατάω ἀναμεσά σας καί θά εἶμαι ὁ Θεός σας κι ἐσεῖς θά εἶστε ὁ λαός μου»[6].

«Θά κατοικήσω μαζί τους. Θά εἶμαι ὁ Θεός τους καί αὐτοί θά εἶναι ὁ λαός μου»[7].

Ἡ παρουσία αὐτή δέν εἶναι ἁπλῶς μία παρουσία τοῦ Πλάστου καί τοῦ Κυβερνήτου, πού διατηρεῖ καί κατευθύνει τά κτίσματά Του, σύμφωνα μέ τούς ἀμετάβλητους νόμους Του, παρακολουθώντας τό καθετί, ἀκόμη καί τά πιό ἀσήμαντα (ὅπως π.χ. τίς τρίχες τῆς κεφαλῆς μας)[8] ἤ τό πιό ἀπομακρυσμένο κι ἄγνωστο. Δέν εἶναι μόνο μία παρουσία, πού προνοεῖ καί διέπει τά λογικά πλάσματα γνωρίζοντας τά πιό κρυφά καί ἄδηλα τῆς καρδιᾶς τους, κατά τό *«ὁ Κύριος ἐξετάζει ὅλες τίς καρδιές καί γνωρίζει ὅλες τίς σκέψεις»*[9], ἀλλά εἶναι μία παρουσία πραγματική καί οὐσιαστική, ἰδιαίτερη καί μοναδική, ἀνώτερη καί στενή, πρωτάκουστη καί ἀληθινή.

Ἡ παρουσία αὐτή τοῦ Θεοῦ στήν ψυχή τοῦ δικαίου εἶναι πολύ διαφορετική, ἀπό ἐκείνη κατά τήν ὁποία βρίσκεται *«πανταχοῦ παρών καί τά πάντα πληρῶν»*.

152

Ἡ παρουσία αὐτή εἶναι πραγματική κατασκήνωση τοῦ Θεοῦ στήν ψυχή τοῦ δικαίου καί ὀνομάζεται στήν Θεολογία θεία ἐνοίκηση.

Μόνο ὅσοι δέχθηκαν τόν Θεό στήν καρδιά τους μπο-

---

6. *«Καὶ ἐμπεριπατήσω ἐν ὑμῖν· καὶ ἔσομαι ὑμῶν Θεός, καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι λαός»* (Λευϊτικοῦ κστ΄, 12).

7. *«Καὶ ἔσται ἡ κατασκήνωσίς μου ἐν αὐτοῖς, καὶ ἔσομαι αὐτοῖς Θεός, καὶ αὐτοί μου ἔσονται λαός»* (Ἰεζεκιήλ λζ΄, 27).

8. Ματθαίου ι΄, 30.

9. *«Πάσας καρδίας ἑτάζει Κύριος»* (Α΄ Παραλειπομένων κή΄, 9 Πρβλ. Ψαλμοῦ ζ΄, 9).

ροῦν νά περιγράψουν αὐτή τήν ἀπερινόητη παρουσία, τήν θαυμαστή ἀλλοίωση πού προκαλοῦν τά ἐνεργήματα τοῦ Θεοῦ. Ἡ ψυχή σκιρτᾶ ἀπό τήν οὐράνια εὐφροσύνη καί βιώνει τό ἔνθεο πάθος τῶν ἐφετῶν τό ἀκρότατον. Ὁ ἅγιος Συμεών ὁ νέος Θεολόγος πού ἔζησε στήν ζωή του αὐτή μέσα στό φῶς τοῦ Χριστοῦ, κατέγραψε αὐτήν τήν ἀνέκφραστη ἐμπειρία στούς πενήντα πέντε λόγους του. Ἀπό τήν Εἰσαγωγή στήν ἔκδοση τῶν λόγων του δανειζόμαστε μερικά γιά τά ἐνεργήματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὅταν κατοικήσει στήν ψυχή τοῦ ἀνθρώπου:

«Τί δὲν ἐνεργεῖ; Καὶ τί δὲν χαρίζει τὸ Πανάγιον Πνεῦμα, τὸ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορευόμενον; Καὶ ἐν τῷ Υἱῷ ἀναπαυόμενον; Τὸ αὐτοφῶς, καὶ φωτὸς παρεκτικόν, τὸ σοφόν, καὶ σοφίας χορηγόν, ἡ πηγὴ τῶν θαυμάτων καὶ χαρισμάτων, ὅταν κατοικήσῃ διὰ τῆς χάριτός του μέσα εἰς καμμίαν καθαρὰν ψυχήν, ἐκεῖ μέσα ἐκχέει ὡς ποταμὸς εἰρήνης, κατὰ τὸ γεγραμμένον, τὰ ἀείζωα ῥεῖθρα τῶν θαυμαστῶν του ἐνεργειῶν· ἐκεῖ ὡς δένδρον οὐράνιον ῥιζούμενόν τε, καὶ στελεχούμενον, ὡς εἶπεν ὁ θεῖος Κάλλιστος, καρποφορεῖ τοὺς ὑπερφυσικοὺς ἐκείνους, καὶ γλυκυτάτους καρποὺς ὁποῦ ἀπαριθμεῖ ὁ Ἀπόστολος· τὴν ἀγάπην, λέγω, τὴν χαράν, τὴν εἰρήνην, καὶ τὰ λοιπά· ἐκεῖ, ἐκεῖ ὡς μεγαλόδωρος βασιλεὺς φιλοδωρεῖ τὴν ψυχὴν ἐκείνην ὁποῦ τὸν δεχθῇ, μὲ τὰ πλούσια ἐκεῖνα, καὶ μεγαλοπρεπέστατα χαρίσματα ὅπου γράφει ὁ Ἡσαΐας· ἤγουν μὲ τὸ χάρισμα τῆς σοφίας, καὶ τῆς συνέσεως· μὲ τὸ τῆς βουλῆς, καὶ τῆς ἰσχύος· μὲ τὸ τῆς γνώσεως, καὶ εὐσέβειας, καὶ τοῦ φόβου Θεοῦ· ἐκεῖ τέλος πάντων, ὡς

γραμματεὺς ὀξυγράφος, κατὰ τὸν θεῖον Δαβίδ, καλλιγραφεῖ ἐπάνω εἰς τὸ πλάτος τῆς καθαρᾶς καρδίας, ὡσὰν εἰς βιβλίον, τοὺς πνευματικούς του νόμους, τὰς θείας του βουλὰς καὶ τὰ ἀπόκρυφα μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ὄχι μὲ μελάνι, ἀλλὰ μὲ τὸ θεῖον φῶς τῆς ἀπειροδυνάμου του χάριτος, καὶ μαζὶ μὲ αὐτὸ τὸ φῶς, εἶναι φυσικὰ ἑνωμένη ἡ ἀποκάλυψις, καὶ φανέρωσις ὅλων τῶν μυστικῶν, καὶ βαθέων, ὡς εἶπεν ὁ μέγας τῆς Θεσσαλονίκης Γρηγόριος. Ὅθεν καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἀξιωθῇ νὰ ἔχῃ ἐγκάτοικον εἰς τὴν ψυχήν του τοιοῦτον διδάσκαλον ἀπειρόσοφον, καὶ νὰ περιφέρῃ ἐγγεγραμμένον τὸν θεῖον νόμον μέσα εἰς τὰς πλάκας τῆς καρδίας του, δὲν ἔχει χρείαν ἀπὸ βιβλία· δὲν χρειάζεται νὰ βλέπῃ μὲ τοὺς αἰσθητοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὰ διὰ μέλανος γράμματα, καὶ ἐκεῖθεν νὰ λαμβάνῃ εἰς τὸν νοῦν τὰ νοήματα· ὄχι· ἀλλὰ ἀντὶ διὰ βιβλίον, ἔχει τὴν κεκαθαρμένην καρδίαν του· ἀντὶ διὰ φῶς αἰσθητόν, ἔχει τὸ νοητὸν φῶς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· καὶ
154 *ἀντὶ διὰ ὀφθαλμὸν αἰσθητόν, ἔχει τὴν πεφωτισμένην του διάνοιαν. Καὶ λοιπὸν βλέποντας μὲ τὴν διάνοιαν μέσα εἰς τὴν καρδίαν του, καὶ βάπτοντας αὐτὴν εἰς τὸ ἀπόρρητον φῶς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὁποῦ κατοικεῖ ἐκεῖ, ἀναγινώσκει τὰ ἐκεῖσε ἐγγεγραμμένα πνευματικά, καὶ θεῖα νοήματα· καὶ ἐντεῦθεν γίνεται σοφός, ἀπὸ ἐκεῖ ὁποῦ ἦτον ἄσοφος· εὔγλωττος ῥήτωρ, ἀπὸ ἰδιώτης, καὶ ἀπαίδευτος»*[10].

10. Τοῦ Ὁσίου Συμεών τοῦ Νέου Θεολόγου, Τά εὑρισκόμενα, σ. δ΄- ε΄, ἔκδοση Βασιλείου Ρηγοπούλου, Θεσσαλονίκη 1977.

«Ὅσπερ ὁ αἰσθητὸς ὀφθαλμὸς εἰς τὸ γράμμα ἀφορᾷ καὶ ἐκ τοῦ γράμματος λαμβάνει τοῦ αἰσθητοῦ τὰ νοήματα, οὕτως ὁ νοῦς, ὅταν καθαρθῇ, καὶ εἰς τὸ ἀρχαῖον ἐπανέλθῃ ἀξίωμα, εἰς Θεὸν ὁρᾷ, καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβάνει τὰ θεῖα νοήματα· καὶ ἀντὶ μὲν βίβλου ἔχει τὸ Πνεῦμα, ἀντὶ δὲ καλάμου τὴν διάνοιαν, καὶ τὴν γλῶσσαν»[11].

γ΄. Ἡ ἐπιβεβαίωση τῆς ὑποσχέσεως

Ἡ ἀλήθεια αὐτή τῆς θείας ἐνοικήσεως δέν εἶναι ἕνα ἐλεύθερο θέμα τῆς πίστεως, πού μπορεῖ κανείς νά τό παραδεχθεῖ ἤ νά τά ἀρνηθεῖ. Εἶναι θεμελιώδης ἀλήθεια γιά τόν πιστό, πού στηρίζεται στήν ἀλάνθαστη Γραφή καί στήν ὁμόφωνη Παράδοση.

Πρῶτος ὁ Ἰησοῦς Χριστός δίδαξε τήν ἀλήθεια αὐτή, γιατί τό μυστήριο τῆς Ἁγίας Τριάδος πρό τοῦ Ἰησοῦ δέν εἶχε ἀκόμα ἀποκαλυφθεῖ πλήρως στούς ἀνθρώπους. Ἐξηγεῖ στούς Μαθητές Του:

«Ὅποιος μέ ἀγαπάει, θά τηρήσει τόν λόγο μου. Καί ὁ Πατέρας μου θά τόν ἀγαπήσει, καί θά ἔρθουμε σέ αὐτόν καί θά κατοικήσουμε μαζί του»[12]. 155

«Ἐάν τις ἀγαπᾷ με» τονίζει ὁ Κύριος, γιατί ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ εἶναι ὁ πρῶτος καί ἀπαραίτητος ὅρος γιά νά πραγματοποιηθεῖ ἡ θεία ἐνοίκηση. Ἀγαπᾶ τόν

11. Γρηγορίου Σιναΐτου, Κεφάλαια δι' ἀκροστιχίδος, (κγ΄) Ἑλληνική Πατρολογία (PG) 150, 1245D.

12. *«Ἐάν τις ἀγαπᾷ με, τὸν λόγον μου τηρήσει, καὶ ὁ πατήρ μου ἀγαπήσει αὐτόν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλευσόμεθα καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιήσομεν»* (Ἰωάννου ιδ΄, 23).

Θεό, ὅποιος τηρεῖ τόν λόγο πού δίδαξε ὁ Κύριος. Πρός αὐτόν, στόν δίκαιο, σέ ἐκεῖνον πού ἀγαπᾶ τόν Θεό, διεκήρυξε ὁ Κύριος ἐλευσόμεθα, δηλαδή θά ἔρθουμε ὄχι μόνο θά δώσουμε τά δῶρα μας, τήν θεία χάρη, τίς ἀρετές, ἀλλά πραγματικά Ἐμεῖς θά ἔρθουμε. Τά τρία Πρόσωπα, Πατήρ καί Υἱός, καί τό Ἅγιο Πνεῦμα, θά ἔλθουμε νά κατοικήσουμε μέσα στήν ψυχή τοῦ δικαίου. Μονήν ποιήσομεν. Θά κάνουμε ἐκεῖ τήν κατοικία μας. Θά ἔλθουμε ὄχι περαστικά, παροδικά, γιά λίγο καιρό, ἀλλά ἐξακολουθητικῶς, συνεχῶς θά παραμείνουμε τόσο, ὅσο ὁ δίκαιος δέν θά μᾶς διώξει, ὅσο θά μείνει στήν χάρη, ὅσο θά διατηρεῖ τήν ἀγάπη.

Αὐτή εἶναι ἡ ἀληθινή ἑρμηνεία τῶν λόγων τοῦ Κυρίου, πού ἐπικυρώνεται μέ τό ἄλλο ἐδάφιο, ὅπου ὑπόσχεται τήν ἔλευση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος:

«Κι ἐγώ θά παρακαλέσω τόν Πατέρα νά σᾶς δώσει ἄλλον Παράκλητο, τό Πνεῦμα τῆς Ἀλήθειας, ὥστε νά εἶναι γιά πάντα μαζί σας… Ἀλλά τό Πνεῦμα τό Ἅγιο, ὁ Παράκλητος, πού θά στείλει ὁ Πατέρας στό ὄνομά μου, ἐκεῖνος θά σᾶς διδάξει τά πάντα καί θά φέρει στήν μνήμη σας ὅλα ὅσα σᾶς ἔχω πεῖ ἐγώ»[13].

Τά λόγια αὐτά δέν λέγονται μόνο γιά τούς Ἀποστόλους πού ἔλαβαν τό Ἅγιο Πνεῦμα τήν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς, ἀλλά καί γιά κάθε πιστό.

13. *«Καὶ ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα καὶ ἄλλον παράκλητον δώσει ὑμῖν, ἵνα μένῃ μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα… Ὁ δὲ παράκλητος, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ὃ πέμψει ὁ πατὴρ ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐκεῖνος ὑμᾶς διδάξει πάντα καὶ ὑπομνήσει ὑμᾶς πάντα ἃ εἶπον ὑμῖν»* (Ἰωάννου ιδ΄, 16 καί 26).

Σέ κάθε πιστό ὑπόσχεται ὁ ἀλάνθαστος καί ἀψευδής Κύριός μας, ὅτι θά μείνει μέσα του ὁ Παράκλητος, ἄν αὐτός διατηρήσει τήν ἀγάπη πρός τόν Θεό!

δ΄. Ἡ μαρτυρία τῶν θεοπνεύστων Ἀποστόλων

Ἔτσι ἐννόησαν καί ἔτσι ἑρμήνευσαν τήν διδασκαλία τοῦ Κυρίου οἱ ἀλάνθαστοι καί ἐμπνευσμένοι κήρυκες τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ, οἱ Ἀπόστολοι.

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Εὐαγγελιστής καί Θεολόγος, στήν Α΄ ἐπιστολή του γράφει: «*Ὁ Θεός εἶναι ἀγάπη· καί ὅποιος ζεῖ μέσα στήν ἀγάπη, ζεῖ μέσα στόν Θεό, καί ὁ Θεός μέσα σέ αὐτόν*»[14].

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος γράφει στούς Ρωμαίους ὅτι: «*Μαρτυρεῖ γι' αὐτό ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, μέ τήν ὁποία τό Ἅγιο Πνεῦμα πού μᾶς δόθηκε γέμισε καί ξεχείλισε τίς καρδιές μας*»[15]. Ὁ ἴδιος Ἀπόστολος συχνά στίς Ἐπιστολές του ὑπενθυμίζει στούς πρώτους χριστιανούς αὐτήν τήν μεγάλη ἀλήθεια καί ἀπαιτεῖ οἱ πιστοί ποτέ νά μή τήν λησμονοῦν. «*Δέν ξέρετε πώς εἶστε ναός τοῦ Θεοῦ καί ὅτι τό Πνεῦμα Του κατοικεῖ ἀνάμεσά σας;*»[16] καί ἀλλοῦ: «*Ἤ μήπως δέν ξέρετε ὅτι τό σῶμα σας εἶναι ναός τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τό Ὁποῖο σᾶς χάρισε ὁ Θεός καί βρίσκεται μέσα σας; ... σᾶς*

14. «*Ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστί, καὶ ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ ἐν τῷ Θεῷ μένει καὶ ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ*» (Ἰωάννου Α΄ δ΄, 16.)

15. «*Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐκκέχυται ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν διὰ Πνεύματος Ἁγίου τοῦ δοθέντος ἡμῖν*» (πρός Ρωμαίους ε΄, 5).

16. «*Οὐκ οἴδατε, ὅτι ναὸς Θεοῦ ἐστε καὶ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν;*» (πρός Κορινθίους Α΄ γ΄, 16).

ἀγόρασε ὁ Θεός καί πλήρωσε τό τίμημα. Τόν Θεό λοιπόν νά δοξάζετε μέ τό σῶμα σας καί μέ τό πνεῦμα σας, πού ἀνήκουν σέ αὐτόν»[17].

Ἡ Γραφή λοιπόν διδάσκει καθαρά ὅτι τά Τρία πρόσωπα κατοικοῦν σέ κάθε ψυχή πού δέν μολύνεται ἀπό τήν ἁμαρτία καί βρίσκεται στήν χάρη.

ε΄. Ἡ ὁμόφωνη Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας

Ἡ Παράδοση ἔρχεται ν' ἀποδείξει, ὅτι εἶναι ὁμόφωνη μέ τήν Γραφή.

Ἀπό τούς πρώτους Μάρτυρες, ἀπό τήν διδασκαλία τῶν Πατέρων, ἀπό τήν ἐπίσημη ἐξήγηση τῆς Ἐκκλησίας, ἔχουμε τήν αὐθεντική ἑρμηνεία τῆς Γραφῆς καί τήν ὀρθή ἀνάπτυξη τῆς μεγάλης αὐτῆς ἀλήθειας.

Στίς ἀρχές τοῦ Β΄ αἰώνα μ.Χ. ὁ ἅγιος Ἰγνάτιος, ὁ Ἐπίσκοπος τῆς Ἀντιοχείας, στά γράμματά του ὑπογραμμίζει, ὅτι οἱ ἀληθινοί χριστιανοί ἔχουν τόν Θεό στήν καρδιά τους καί τούς ἀποκαλεῖ θεοφόρους[18].

158 Ὅταν τόν ἔφεραν γιά ἀνάκριση μπροστά στόν αὐτοκράτορα Τραϊανό ἀπότομα καί αὐστηρά τόν ἐρωτᾶ:

«*Ποιός εἶσαι, πονηρό πνεῦμα, …*».

«*Κανένας δέν ἀποκαλεῖ ἕναν Θεοφόρο πονηρό πνεῦμα*» ἀπαντᾶ ἤρεμα καί γλυκά ὁ Ἰγνάτιος.

---

17. «*Οὐκ οἴδατε ὅτι τὸ σῶμα ὑμῶν ναὸς τοῦ ἐν ἡμῖν Ἁγίου Πνεύματός ἐστιν;… Ἠγοράσθητε γὰρ τιμῆς· δοξάσατε δὴ τὸν Θεὸν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν καὶ ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν, ἅτινά ἐστι τοῦ Θεοῦ*» (πρός Κορινθίους Α΄ στ΄, 19).

18. Ἰγνατίου Ἀντιοχείας, (πρός Ἐφεσίους, ΙΧ, ΒΕΠΕΣ, τ. 2, σ. 266, 11 καί σ. 288, 38).

«*Καί τί σημαίνει Θεοφόρος;*» ἐρωτᾶ περίεργος ὁ Τραϊανός.

«*Αὐτός πού ἔχει τόν Χριστό στό στέρνο του*», προσθέτει ὁ Ἰγνάτιος,

«*Ναί, διότι εἶναι γραμμένο 'θά κατοικήσω μέσα σέ αὐτούς' καί θά περπατήσω μέσα τους*»[19].

Στά συγγράμματα τῶν Ἁγίων Πατέρων βρίσκονται σελίδες ὁλόκληρες γιά τήν ἀνάπτυξη τῆς βασικῆς αὐτῆς ἀλήθειας. Ἰδιαίτερα ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος, ὁ ἅγιος Βασίλειος καί ὁ ἅγιος Κύριλλος Ἀλεξανδρείας μιλοῦν γιά τήν θεία ἐνοίκηση. «*Εἰσέρχεται τό Ἅγιο Πνεῦμα ὄχι μέ ἄλλο τρόπο ἀλλά ὅπως ὁ Υἱός σέ μᾶς γιά νά κατοικήσει*»[20], γράφει ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος στήν Α΄ ἐπιστολή του στόν Σεραπίωνα:

«*Ἔτσι ἀκριβῶς καί τό Πνεῦμα, ἐνῶ εἶναι σάν νά παρευρίσκεται μόνο Του σέ καθετί δεκτικό τῆς ἐνέργειάς Του ἀφήνει διαρκῶς ὁλόκληρη τήν χάρη Του σέ ὅλα*» ἐξηγεῖ ὁ μέγας Βασίλειος στήν πραγματεία του «*Περί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος*»[21].

Στό Σύμβολο τοῦ ἁγίου Ἐπιφανίου -πού ἦταν

19. «*Τίς εἶ, κακόδαιμον,...*», «*Οὐδεὶς Θεοφόρον ἀποκαλεῖ κακοδαίμονα*», «*Καὶ τίς ἐστι Θεοφόρος;*», «*Ὁ Χριστὸν ἔχων ἐν στέρνοις*», «*Ναί· γέγραπται γάρ· ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς καὶ ἐμπεριπατήσω*» (Ἰγνατίου Ἀντιοχείας, *Μαρτύριον τοῦ Ἁγίου Ἱερομάρτυρος*, ΒΕΠΕΣ, τ. 2, σ. 338, 28-339, 11).

20. «*Συνεισέρχεται τὸ Πνεῦμα οὐκ ἄλλως ἢ ὡς ὁ Υἱὸς ἐν ἡμῖν οἰκήσων*» (Ἑλληνική Πατρολογία (PG) τόμος 26, στήλη 601).

21. «*Τὸ Πνεῦμα ἑκάστῳ τῶν δεκτικῶν ὡς μόνῳ παρὸν διαρκῆ τοῖς πᾶσι τὴν χάριν ὁλόκληρον ἐπαφίησιν*» (Ἑλληνική Πατρολογία (PG) τόμος 32, στήλη 109).

ὑποχρεωμένοι νά ἀπαγγέλλουν οἱ ἐνήλικοι πιστοί πρό τοῦ Βαπτίσματος- διαβάζουμε: «*Καὶ εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα πιστεύομεν, τὸ λαλῆσαν ἐν Νόμῳ καὶ κηρύξαν ἐν τοῖς προφήταις καὶ καταβᾶν ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην, λαλῆσαν ἐν ἀποστόλοις, λαλοῦν ἐν ἀποστόλοις, οἰκοῦν ἐν Ἁγίοις*»[22].

στ΄. «Ἐλθὲ καὶ σκήνωσον ἐν ἡμῖν»

Οἱ πιστοί, ὅταν ἀπαγγέλλουν τό «*Βασιλεῦ Οὐράνιε*», ζητοῦν νά ἔρθει ὁ Θεός νά κατοικήσει μέσα τους στά βάθη τῆς ψυχῆς τους καί τῆς ὑπάρξεώς τους. Αὐτή ἡ ἐνοίκηση διαλύει κάθε φόβο καί πειρασμό στήν ζωή «*γιατί τό Πνεῦμα πού μᾶς ἔδωσε ὁ Θεός δέν εἶναι πνεῦμα δειλίας, ἀλλά πνεῦμα δυνάμεως καί ἀγάπης καί σωφροσύνης*»[23].

Μέ τόν ἅγιο Συμεών τόν Νέο Θεολόγο ἀναφωνοῦμε κι ἐμεῖς:

«*Ἔλα, φῶς ἀληθινό. Ἔλα, αἰώνια ζωή. Ἔλα, κρυμμένο μυστήριο. Ἔλα, ἄρρητε θησαυρέ!.. Ἔλα, ὦ διαρκής χαρά. Ἔλα, ἄσβεστο φῶς… Ἔλα, αἰώνια ἀγαλλίαση. Ἔλα, ἀμάραντο στεφάνι… Ἔλα, ἐσύ πού διαρκῶς ἐπιθύμησες καί ἐπιθυμεῖς τήν ἄθλια ψυχή μου. Ἔλα, ἐσύ Μόνε σέ κάποιον ἄλλο, πού μένει μόνος… Ἔλα, ἐσύ πού ἔγινες ἡ ἐπιθυμία…*»[24].

22. Ἑλληνική Πατρολογία (PG) τόμος 43 στήλη 236.

23. «*Οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Θεὸς Πνεῦμα δειλίας, ἀλλὰ δυνάμεως καὶ ἀγάπης καὶ σωφρονισμοῦ*» (πρός Τιμόθεον Β΄ α΄, 7).

24. Συμεών ὁ Νέος Θεολόγος: *Θείων ἐρώτων ἢ ἱερῶν μελετῶν* Ἑλληνική Πατρολογία (PG) 120 στήλη, 508-509).

Ὁ εὐαγγελιστής Ἰωάννης μᾶς βεβαιώνει στήν Ἀποκάλυψη, ὅτι αὐτή ἡ ἐνοίκηση τοῦ Θεοῦ στούς ἀνθρώπους θά πραγματοποιηθεῖ τέλεια καί ὁλοκληρωτικά, ὅταν ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός συνάξει τούς πιστούς καί *ὁ Θεός ἔσται μετ' αὐτῶν.*

«*Τότε ἄκουσα μία δυνατή φωνή ἀπό τόν οὐρανό νά λέει: Τώρα πιά ἡ κατοικία τοῦ Θεοῦ εἶναι μαζί μέ τούς ἀνθρώπους. Θά κατοικήσει μαζί τους, καί αὐτοί θά ἀποτελοῦν τόν λαό Του. Ὁ ἴδιος ὁ Θεός θά εἶναι μαζί τους, θά διώξει κάθε δάκρυ ἀπό τά μάτια τους, καί ὁ θάνατος δέν θά ὑπάρχει πιά· οὔτε πένθος οὔτε κλάμα οὔτε πόνος θά ὑπάρχει πιά, γιατί τά παλιά πέρασαν. Καί εἶπε αὐτός πού καθόταν στόν θρόνο: Τώρα, ὅλα τά κάνω καινούργια. Καί μοῦ λέει: Γράψε, γιατί τά λόγια μου εἶναι ἀξιόπιστα κι ἀληθινά*»[25].

25. «*Καὶ ἤκουσα φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λεγούσης· ἰδοὺ ἡ σκηνὴ τοῦ Θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων, καὶ σκηνώσει μετ' αὐτῶν, καὶ αὐτοὶ λαὸς αὐτοῦ ἔσονται, καὶ αὐτὸς ὁ Θεὸς μετ' αὐτῶν ἔσται, καὶ ἐξαλείψει ἀπ' αὐτῶν ὁ Θεὸς πᾶν δάκρυον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, καὶ ὁ θάνατος οὐκ ἔσται ἔτι, οὔτε πένθος οὔτε κραυγὴ οὔτε πόνος οὐκ ἔσται ἔτι· ὅτι τὰ πρῶτα ἀπῆλθον. Καὶ εἶπεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τῷ θρόνῳ· ἰδοὺ καινὰ ποιῶ πάντα. Καὶ λέγει μοι· γράψον, ὅτι οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθινοί εἰσι*» (Ἀποκαλύψεως κα΄, 3-5).

ΔΕΥΤΕΡΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ,
Δευτέρᾳ τῆς Πεντηκοστῆς,
αὐτὸ τὸ πανάγιον, καὶ ζωοποιόν,
καὶ παντοδύναμον
ἑορτάζομεν Πνεῦμα,
τὸν ἕνα τῆς Τριάδος Θεόν,
τὸ ὁμότιμον, καὶ ὁμοούσιον,
καὶ ὁμόδοξον
τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ.

Ζωὴ ἐν πνεύματι ἢ ἐν σαρκί

«εἰ ζῶμεν Πνεύματι,
Πνεύματι καὶ στοιχῶμεν»[1]

Ὅλοι οἱ πιστοί γνωρίζουμε πώς τό Ἅγιο Πνεῦμα εἶναι τό τρίτο πρόσωπο τῆς Ἁγίας Τριάδος, πώς κατά τήν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς ἀπεστάλη, ἀπό τόν Κύριό μας Ἰησοῦ Χριστό, ἐπάνω στούς Μαθητές Του καί Ἀποστόλους καί στήν συνέχεια Τό λαμβάνουν οἱ πιστοί ὅταν βαπτίζονται στό ὄνομα τῆς Ἁγίας Τριάδος μέ τό Μυστήριο τοῦ Χρίσματος. 165

Ὅλοι οἱ πιστοί γνωρίζουν καί ἀπαγγέλλουν τήν προσευχή στό Ἅγιο Πνεῦμα.

«Βασιλεῦ Οὐράνιε, Παράκλητε, τὸ Πνεῦμα τῆς Ἀληθείας, ὁ πανταχοῦ παρὼν καὶ τὰ πάντα πληρῶν, ὁ θησαυρὸς τῶν ἀγαθῶν καὶ ζωῆς χορηγός, ἐλθὲ καὶ σκήνωσον ἐν ἡμῖν, καὶ καθάρισον ἡμᾶς ἀπὸ πάσης κηλίδος, καὶ σῶσον, Ἀγαθέ, τὰς ψυχὰς ἡμῶν».

Ἡ ἑορτή τῆς Πεντηκοστῆς καί τοῦ Ἁγίου Πνεύμα-

1. Πρός Γαλάτας ε΄, 26

τος εἶναι μία εὐκαιρία γιά νά ἐμβαθύνουμε σύντομα στήν βιωματική σημασία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Κάθε πιστός πρέπει νά ξέρει τίς θεμελιώδεις διδασκαλίες τῆς Ἐκκλησίας μας γιά τόν ἄνθρωπο, σέ σχέση μέ τό Ἅγιο Πνεῦμα.

* * *

α΄. Τό Ἅγιο Πνεῦμα καθοδηγεῖ τόν ἄνθρωπο γιά νά ἀναδειχθεῖ ὡς εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, νά πραγματοποιήσει *«τό κατ' εἰκόνα»*[2].

Ὁ ἄνθρωπος, διδάσκει ἡ Ἐκκλησία, δέν εἶναι σωστός ἄνθρωπος, εἰκόνα τοῦ Πλάστη του καί Δημιουργοῦ του, εἰκόνα ἀληθινή τοῦ Χριστοῦ, ὅταν δέν ἔχει μέσα του τό Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ τό Ἅγιο Πνεῦμα.

Χωρίς τό Ἅγιο Πνεῦμα ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νά ἔχει πολλές φορές ἀναπτυγμένα χαρακτηριστικά καί προσόντα, ταλέντα στήν ἐπιστήμη, στήν τέχνη, στήν φιλοσοφία, ἀλλά δέν εἶναι εἰκόνα Θεοῦ. Εἶναι μέν ζωντανή
166 ὕπαρξη, ἀλλά ὄχι ζῶσα εἰκόνα τοῦ Θεοῦ.

* * *

β΄. Τό Ἅγιο Πνεῦμα προσανατολίζει τόν ἄνθρωπο πρός τόν Θεό

Τό Ἅγιο Πνεῦμα μέσα στόν ἄνθρωπο σημαίνει μία σχέση καί ἀναφορά, οὐσιαστικό προσανατολισμό καί ὁλοκληρωτική ἐξάρτηση ἀπό τόν Θεό.

Κατά τήν διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας μας ὁ ἄν-

2. Γενέσεως α΄, 26, 27.

θρωπος εἶναι ἔτσι πλασμένος ὥστε νά ζεῖ πάντοτε *«ἐν ἀναφορᾷ»* πρός κάτι ἔξω ἀπό τόν ἑαυτό του. Μέ τήν ἀγάπη ὁ ἄνθρωπος ἐξέρχεται ἀπό τόν ἑαυτό του καί συνομιλεῖ μέ τόν ἄλλο ἄνθρωπο πού εἶναι ὁμότιμος καί ὁμοούσιός του.

Πρωτίστως ἀναφέρεται στόν Δημιουργό Θεό καί Πατέρα Του. Μερικοί, πού ἀπορρίπτουν ἤ ἀγνοοῦν τόν ἀληθινό καί ζωντανό προσωπικό Θεό, ἀναφέρονται κατ' ἀνάγκη σέ ἕνα ὁποιοδήποτε θλιβερό καί τρισάθλιο ὑποκατάστατο τοῦ Θεοῦ[3].

Ὅταν ὁ ἄνθρωπος δέν ἔχει σωστή ἀναφορά στήν πραγματικότητα, στήν ἀλήθεια, πού εἶναι ὁ Θεός, τότε ἡ ὕπαρξή του ἀναφέρεται στίς ἀντίθεες δυνάμεις πού τόν αἰχμαλωτίζουν καί τόν βασανίζουν.

Τό Ἅγιο Πνεῦμα, κατά τήν διαβεβαίωση τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ, καθοδηγεῖ τόν ἄνθρωπο *«εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν»*[4] νά μήν περιπατήσει *«ἐν τῇ σκοτίᾳ»*[5] καί δέν γνωρίζει πρός ποῖον κατευθύνεται.

* * *

γ΄. Καθαίρει - Φωτίζει - Θεώνει τόν ἄνθρωπο

Τό Ἅγιο Πνεῦμα μέσα στόν ἄνθρωπο ἐνεργεῖ ὡς δύναμη καθαρτική καί φωτιστική καί ἁγιαστική, πού τόν καθοδηγεῖ, τόν ὠθεῖ στόν ἀληθινό προορισμό του, νά γίνει ἕνας Ἰησοῦς Χριστός, νά φθάσει στήν τελει-

3. Πρός Ρωμαίους α΄, 18-23.
4. Ἰωάννου ιστ΄, 13.
5. Ἰωάννου ιβ΄, 35.

ότητα τοῦ χαρακτήρα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, σύμφωνα μέ τό *«θά φτάσουμε στήν τελειότητα πού μέτρο της εἶναι ὁ Χριστός»*[6].

* * *

δ΄. Ζωή ἐν πνεύματι καί ζωή ἐν σαρκί

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος μᾶς βοηθεῖ νά ἀντιληφθοῦμε τήν ἀληθινή κατάσταση τοῦ ἀνθρώπου τήν ὁποία ἀποκαλεῖ *«ζωή ἐν Πνεύματι»* σέ ἀντίθεση μέ τήν ζωή *«ἐν σαρκί»*.

Τά χαρακτηριστικά τῆς πρώτης προσδιορίζονται ἀπό τόν ἀπόστολο Παῦλο. *«Ὁ καρπός τοῦ Πνεύματος εἶναι ἡ ἀγάπη, ἡ χαρά, ἡ εἰρήνη, ἡ μακροθυμία, ἡ καλωσύνη, ἡ ἀγαθότητα, ἡ πίστη, ἡ πραότητα, ἡ ἐγκράτεια»*[7].

Αὐτά εἶναι τά χαρακτηριστικά τοῦ ἀληθινοῦ ἀνθρώπου πού ἡ ζωή του παράγει αὐτούς τούς ἀγαθούς καρπούς, ὄχι σάν συνέπεια τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιβολῆς
168 κάποιου νόμου, ἀλλά σάν τό καρποφόρο δέντρο, πού εἶναι ριζωμένο στό κατάλληλο χῶμα, ἀναπνέει στό κατάλληλο κλῖμα πού τοῦ ταιριάζει, ὥστε νά μήν παράγει τίποτε ἄλλο παρά καλούς καρπούς. *«Τίποτε ἀπό αὐτά δέν καταδικάζει ὁ νόμος»*[8].

---

6. *«Εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ»* (πρός Ἐφεσίους δ΄, 13).

7. *«Ὁ δὲ καρπὸς τοῦ Πνεύματος ἐστιν ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, πραότης, ἐγκράτεια»* (πρός Γαλάτας ε΄, 22).

8. *«Κατὰ τῶν τοιούτων οὐκ ἔστι νόμος»* (πρός Γαλάτας ε΄, 23).

Ἰδού καί τά χαρακτηριστικά τῆς δεύτερης κατάστασης, τῆς ζωῆς *«ἐν σαρκί»*: *«Ἡ μοιχεία, ἡ πορνεία, ἡ ἠθική ἀκαθαρσία, ἡ αἰσχρότητα, ἡ εἰδωλολατρία, ἡ μαγεία, οἱ ἔχθρες, οἱ φιλονικεῖες, οἱ ζῆλιες, οἱ θυμοί, οἱ διαπληκτισμοί, οἱ διχόνοιες, τά σχίσματα, οἱ φθόνοι, οἱ φόνοι, οἱ μέθες, οἱ ἀσωτίες καί τά παρόμοια»*[9].

Τό πρῶτο εἶδος ζωῆς ὀνομάζεται ἀπό τόν ἀπόστολο Παῦλο *«πνευματικός ἄνθρωπος»* καί *τό δεύτερο εἶδος «σαρκικός ἤ ψυχικός ἄνθρωπος»*.

Ὁ ἄνθρωπος ὑπερβαίνει τήν ὑλικότητά του καί τήν φθαρτότητά του ὅταν ἑνώνεται μέ τόν Θεό καί ἀποκτᾶ τά ἰδιώματα τοῦ Θεοῦ, ὅπως τά περιέγραψε ὁ Κύριος στούς Μακαρισμούς[10].

Αὐτή εἶναι ἡ καινή ζωή πού ἀνέτειλε γιά τούς ἀνθρώπους μέ τήν Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἄλλως, ὁ ἄνθρωπος θά παραμείνει γήϊνος, φθαρτός, *«γῆ καὶ σποδός»*[11].

* * *

ε΄. Ἑνότητα τοῦ πιστοῦ μέ τόν Θεό καί τούς συνανθρώπους του

Τό Ἅγιο Πνεῦμα πραγματοποιεῖ τήν ἀληθινή κοινωνία ἀφενός τῶν ἀνθρώπων μεταξύ τους μέ τήν ἀγά-

9. *«Μοιχεία, πορνεία, ἀκαθαρσία, ἀσέλγεια, εἰδωλολατρία, φαρμακεία, ἔχθραι, ἔρεις, ζῆλοι, θυμοί, ἐριθεῖαι, διχοστασίαι, αἱρέσεις, φθόνοι, φόνοι, μέθαι, κῶμοι καὶ τὰ ὅμοια τούτοις»* (πρός Γαλάτας ε΄, 19-20).

10. Ματθαίου ε΄, 3-11.

11. Γενέσεως ιη΄, 27.

πη καί τίς ἄλλες ἀρετές καί ἀφετέρου τήν ἑνότητα τῶν ἀνθρώπων μέ τόν Θεό μέ τήν πίστη καί τήν συμμετοχή στά ἅγια Μυστήρια γιά τήν ὁποία προσευχήθηκε ὁ Κύριος *«ἵνα πάντες ἓν ὦσιν»*[12].

Ἡ ἑνότητα πού δέν στηρίζεται στό Ἅγιο Πνεῦμα εὔκολα διασπᾶται ἀπό ἐγωϊσμούς καί ἄλλες μάταιες ἐπιδιώξεις. Γι' αὐτό ὁ ἀπόστολος Παῦλος διδάσκει στούς πιστούς νά *«τηροῦν τήν ἑνότητα τοῦ πνεύματος»*[13].

Σέ ὅποιον ἀναπαύεται τό Πνεῦμα τό Ἅγιο θά τοῦ δίνει: *«Σοφία καί σύνεση, τήν ἱκανότητα νά ἀποφασίζει τήν δύναμη νά ἐκτελεῖ, τήν γνώση τοῦ Κυρίου, τόν σεβασμό στόν Κύριο. Ἡ πιό μεγάλη του εὐχαρίστηση θά εἶναι νά σέβεται τόν Κύριο. Τίποτα δέν θά κρίνει ἀπό τά φαινόμενα οὔτε θά ἀποφασίζει ἀπό τά λεγόμενα. Ἀλλά θά κρίνει μέ δικαιοσύνη τούς φτωχούς καί θά ὑπερασπίζεται μέ εὐθύτητα τούς ταπεινούς τῆς χώρας. Χάρη στίς αὐστηρές του ἐντολές στήν χώρα θά κρατᾶ τήν τάξη καί μέ τήν κρίση του*
170 *θά θανατώνονται οἱ ἀσεβεῖς. Ἡ δικαιοσύνη καί ἡ πιστότητα θά εἶναι γι' αὐτόν σάν τό ζωνάρι πού τυλίγει τήν μέση του»*[14].

12. Ἰωάννου ιζ΄, 21.

13. Πρός Ἐφεσίους δ΄, 3.

14. *«Πνεῦμα σοφίας καὶ συνέσεως, πνεῦμα βουλῆς καὶ ἰσχύος, πνεῦμα γνώσεως καὶ εὐσεβείας· ἐμπλήσει αὐτὸν πνεῦμα φόβου Θεοῦ. οὐ κατὰ τὴν δόξαν κρινεῖ οὐδὲ κατὰ τὴν λαλιὰν ἐλέγξει, ἀλλὰ κρινεῖ ταπεινῷ κρίσιν καὶ ἐλέγξει τοὺς ταπεινοὺς τῆς γῆς· καὶ πατάξει γῆν τῷ λόγῳ τοῦ στόματος αὐτοῦ καὶ ἐν πνεύματι διὰ χειλέων ἀνελεῖ ἀσεβῆ· καὶ ἔσται δικαιοσύνη ἐζωσμένος τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ καὶ ἀληθείᾳ εἰλημένος τὰς πλευράς»* (Ἡσαΐου ια΄, 2-5).

Ἡ δωρεά τοῦ Ἁγίου Πνεύματος

Ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἐντάσσεται στήν Ἐκκλησία δέχεται α΄) τήν Χάρη τοῦ Βαπτίσματος, β΄) τήν Χάρη τῆς Πεντηκοστῆς (τοῦ Χρίσματος), γ΄) τήν Χάρη τοῦ Πάσχα (τῆς Εὐχαριστίας).

Ἡ ἑορτή τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μᾶς παρέχει τήν εὐκαιρία νά ἐμβαθύνουμε στήν Χάρη τῆς Πεντηκοστῆς πού εἶναι ἡ δωρεά τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

1. Ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός αἰτία καί σκοπός τῆς δωρεᾶς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος

Ἀπό τήν Ἁγία Γραφή διδασκόμαστε ὅτι ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός στέλνει τό Ἅγιο Πνεῦμα στούς ἀνθρώπους. Εἶπε στούς Μαθητές Του: «*Ὅταν ἔρθει ὁ Παράκλητος, πού θά σᾶς τόν στείλω ἐγώ ἀπό τόν Πατέρα*»[1], «*καί ἄν πάω ἐκεῖ, θά τόν στείλω σ' ἐσᾶς*»[2].

1. «*Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ Παράκλητος, ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ τοῦ πατρὸς*» (Ἰωάννου ιε΄, 26).

2. «*Ἐὰν δὲ πορευθῶ, πέμψω αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς*» (Ἰωάννου ισ΄, 7).

Μετά τήν Ἀνάστασή Του, ὅταν ἐμφανίσθηκε στό ὑπερῶο ὅπου ἦταν συγκεντρωμένοι οἱ Μαθητές Του, χορήγησε σέ αὐτούς τό Ἅγιο Πνεῦμα, ὅπως λέει ὁ εὐαγγελιστής Ἰωάννης: «*Φύσηξε στά πρόσωπά τους καί τούς λέει: Λάβετε Ἅγιο Πνεῦμα*»[3].

Οἱ λόγοι καί ἡ ἐνέργεια τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ σημαίνουν, ὅτι εἶναι ἡ αἰτία, ὁ χορηγός τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Παράλληλα ὅμως διαπιστώνουμε, ὅτι ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός δέν εἶναι μόνο ἡ αἰτία, ἀλλά καί ὁ σκοπός τῆς ἀποστολῆς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὅπως δηλώνεται στούς λόγους Του πρός τούς Μαθητές Του.

«*Ὅταν ὅμως θά ἔρθει ἐκεῖνος, τό Πνεῦμα τῆς Ἀληθείας, θά σᾶς ὁδηγήσει σέ ὅλη τήν ἀλήθεια. Γιατί δέν θά μιλήσει ἀπό μόνος Του, ἀλλά θά πεῖ ὅσα θά ἀκούσει, καί θά σᾶς ἀναγγείλει αὐτά πού μέλλουν νά συμβοῦν. Ἐκεῖνος θά φανερώσει τήν δική μου δόξα, γιατί θά πάρει ἀπό αὐτά πού ἔχω ἐγώ νά πῶ καί θά σᾶς τά ἀναγγείλει*»[4].

Σκοπός τῆς ἀποστολῆς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἶναι ἡ δόξα τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Μετά τήν Πεντηκοστή, ὅπως καί πρίν, ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός, ὡς ὁ Υἱός, πού κατεύθυνε τόν ἑαυτό Του πρός τόν Πατέρα καί ἐμᾶς ἑνωμένους μαζί Του

3. «*Ἐνεφύσησεν καὶ λέγει αὐτοῖς λάβετε πνεῦμα ἅγιον*» (Ἰωάννου κ΄, 22).

4. «*Ὅταν δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνος τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὁδηγήσει ὑμᾶς εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν· οὐ γὰρ λαλήσει ἀφ᾽ ἑαυτοῦ, ἀλλ᾽ ὅσα ἂν ἀκούσῃ λαλήσει, καὶ τὰ ἐρχόμενα ἀναγγελεῖ ὑμῖν. ἐκεῖνος ἐμὲ δοξάσει, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήψεται καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν*» (Ἰωάννου ιστ΄, 13-14).

διά τῶν ἁγίων Μυστηρίων, παραμένει τό «*ἀντικείμενο*» τῆς πνευματικῆς ζωῆς. Τό Ἅγιο Πνεῦμα εἶναι τό μέσο καί καθώς ἐνυπάρχει στήν ψυχή μας, εἶναι τό ἐνεργοῦν «*ὑποκείμενο*» αὐτῆς τῆς ζωῆς πού μᾶς κατευθύνει πρός τόν Ἰησοῦ Χριστό. Τό «*ὑποκείμενο*» τείνει πρός τό «*ἀντικείμενο*». Τό Ἅγιο Πνεῦμα μορφώνει τόν Χριστό μέσα μας[5] καί Τόν καθιστᾶ παρόντα σέ μᾶς. «*Καί δέν ζῶ πιά ἐγώ, ἀλλά ζεῖ στό πρόσωπό μου ὁ Χριστός*»[6], διεκήρυττε ὁ ἀπόστολος Παῦλος. Τό Ἅγιο Πνεῦμα ἀποκαλύπτει σέ μᾶς τόν Ἰησοῦ Χριστό. Τό Ἅγιο Πνεῦμα δέν ἀντικαθιστᾶ τόν Ἰησοῦ Χριστό οὔτε χρησιμεύει ὡς ὑποκατάστατό Του, ἀλλά μᾶς προετοιμάζει γιά τόν Ἰησοῦ Χριστό καί κατεργάζεται μέσα μας τήν παρουσία, τήν αἰώνια ἔλευση καί παρουσία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

2. Ἡ χορηγία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος

Ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός εἶναι ὁ Μεσσίας· ἡ ἑβραϊκή λέξη Μεσσίας μεταφράζεται στά ἑλληνικά ὁ κεχρισμένος ἀπό τόν Θεό. Μέ ἁπλούστερα λόγια σημαίνει αὐτόν στόν ὁποῖο ὁ Θεός ἀνέθεσε μία ἀποστολή καί μέ τήν χρίση Του ἀποδεικνύεται ἡ ἔγκριση τοῦ Θεοῦ. Ἡ λέξη λοιπόν «*Χριστός*» εὐθύς ἀμέσως φέρνει στόν νοῦ μας τό Μυστήριο τῆς Ἐκκλησίας μας τό «*Ἅγιο Χρίσμα*». Ὅλοι οἱ βαπτισμένοι φέρνουν ἐπάνω

5. Πρός Γαλάτας δ΄, 19.

6. «*Ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγὼ ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός*» (πρός Γαλάτας β΄, 20).

τους τήν σφραγίδα τοῦ Θεοῦ πού δίδεται καί χαράσσεται ἀνεξίτηλα μέ τό Μυστήριο τοῦ Ἁγίου Χρίσματος. Ἡ δική μας χρίση εἶναι προέκταση τῆς χρίσεως τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ μέ Ἅγιο Πνεῦμα ἀπό τόν Πατέρα καί συμμετοχή σέ αὐτήν. Ἡ χρίση λοιπόν δέν μᾶς ἑνώνει μόνο μέ τό Ἅγιο Πνεῦμα, ἀλλά καί μέ τόν Υἱό. Ὁ Πατέρας μᾶς χρίει μέ Ἅγιο Πνεῦμα σάν υἱούς Του, σάν μέλη τοῦ Υἱοῦ Του.

Ὁ ἅγιος Κύριλλος Ἱεροσολύμων χρησιμοποιεῖ γλώσσα πού δηλώνει μία πραγματική παρουσία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος στό Μυστήριο τοῦ Ἁγίου Χρίσματος. Γράφει:

«Ἀλλά πρόσεχε νά μήν νομίσεις ὅτι τό Μύρο μέ τό ὁποῖο χριστήκατε εἶναι αὐτή ἡ λιπαρή ὕλη, πού αἰσθητά γίνεται ἀντιληπτή, χωρίς νά ἔχει κάποια ἁγιαστική Χάρη καί δύναμη. Διότι ἔτσι ὅπως τό ψωμί πού χρησιμοποιοῦμε στό Μυστήριο τῆς Θείας Εὐχαριστίας, μετά τήν ἐπίκληση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, δέν εἶναι
174 *πλέον ἁπλό ψωμί, ἀλλά Σῶμα Χριστοῦ, κατά τόν ἴδιο τρόπο καί τό Ἅγιο τοῦτο Μύρο δέν εἶναι πλέον αὐτό πού φανερώνουν τά ὑλικά στοιχεῖα του. Οὔτε θά μποροῦσε νά πεῖ κανείς ὅτι αὐτά τά ὑλικά εἶναι φορτισμένα μέ τίς εὐχές τῆς σχετικῆς μυστηριακῆς ἀκολουθίας, ἀλλά εἶναι ἰδιαίτερο χάρισμα τοῦ Χριστοῦ καί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, πού μέσα σέ αὐτό καί μέ αὐτό εἶναι παρών καί δρᾶ ὁ Ἴδιος ὁ Θεός»*[7].

7. *«Ἀλλ᾽ ὅρα μὴ ὑπονοήσῃς ἐκεῖνο τὸ μῦρον ψιλὸν εἶναι. Ὥσπερ γὰρ ὁ ἄρτος τῆς εὐχαριστίας, μετὰ τὴν ἐπίκλησιν τοῦ ἁγίου*

Τό Μυστήριο τοῦ Ἁγίου Χρίσματος εἶναι τό ἀποτελεσματικό σημεῖο ἤ τό «*μυστήριο*» τοῦ ἀόρατου καί πνευματικοῦ Χρίσματος πού ὁ Θεός ἐκχέει στίς καρδιές τῶν ἀνθρώπων, ὅπου καί ὅσες φορές θέλει.

Δύο χωρία τῆς Καινῆς Διαθήκης ἐξηγοῦν τήν φύση αὐτοῦ τοῦ Χρίσματος καί τῆς σχέσεώς του πρός τό Ἅγιο Πνεῦμα καί τόν Ἰησοῦ Χριστό.

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος γράφει:

«*Καί ὁ Θεός, πού στερεώνει καί ἐμᾶς καί ἐσᾶς στόν Χριστό καί μᾶς ἔχρισε λαό του, εἶναι ὁ ἴδιος, πού μέ τήν σφραγίδα του μᾶς ἐγγυᾶται τό μέλλον καί σάν πρόγευσή του, δίνει μέσα στίς καρδιές μας τό Πνεῦμα*»[8].

Στό χωρίο αὐτό ὁ ἀπόστολος Παῦλος λέει, ὅτι ὁ Θεός Πατέρας χρίει καί σφραγίζει τούς πιστούς, τούς Μαθητές τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, μέ τό Ἅγιο Πνεῦμα. Αὐτό τό Ἅγιο Πνεῦμα ἐγγυᾶται ὅτι ὅσα ὑπόσχεται ὁ Θεός στόν ἄνθρωπο θά πραγματοποιηθοῦν. Ἤδη μάλιστα πραγματοποιοῦνται ἀπό τήν παροῦσα ζωή ὡς ἀρραβώνας, πρόγευση δηλαδή τῆς τέλειας καί ὁριστικῆς ἐκπληρώσεώς τους στήν αἰωνιότητα.

Πνεύματος, οὐκ ἔστι ἄρτος λιτός, ἀλλὰ σῶμα Χριστοῦ, οὕτω καὶ τὸ ἅγιον τοῦτο μῦρον οὐκ ἔτι ψιλόν, οὐδ' ὡς ἂν εἴποι τις κοινὸν μετ' ἐπίκλησιν, ἀλλὰ Χριστοῦ χάρισμα, καὶ Πνεύματος ἁγίου παρουσίᾳ τῆς αὐτοῦ θεότητος, ἐνεργητικὸν γινόμενον» (Κυρίλλου Ἱεροσολύμων, Κατηχήσεις Μυσταγωγικές (Γ΄ § γ΄), σ. 610. Εἰσαγωγή - κείμενο - μετάφραση - σχόλια - πίνακες ἐκδόσεις «Ἑτοιμασία» Ἱερᾶς Μονῆς Τιμίου Προδρόμου, Καρέας 1999) (β΄ ἔκδοση).

8. «*Ὁ δὲ βεβαιῶν ἡμᾶς σὺν ὑμῖν εἰς Χριστὸν καὶ χρίσας ἡμᾶς Θεός, ὁ καὶ σφραγισάμενος ἡμᾶς καὶ δοὺς τὸν ἀρραβῶνα τοῦ* Πνεύματος ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν» (πρός Κορινθίους Β΄ α΄, 21, 22).

Ὁ ἀπόστολος Ἰωάννης λέει:

«*Βέβαια μέσα στίς δικές σας καρδιές μένει τό χρίσμα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος πού λάβατε ἀπό τόν Χριστό, καί δέν ἔχετε ἀνάγκη ἀπό δάσκαλο. Καθώς, λοιπόν, τό χρίσμα τό δικό Του σᾶς τά μαθαίνει ὅλα καί ὅ,τι αὐτός διδάσκει εἶναι ἀλήθεια, δέν εἶναι ψέμα, παραμείνετε ἑνωμένοι μαζί του, ὅπως τό Πνεῦμα σᾶς δίδαξε*»[9].

Στούς λόγους αὐτούς ὁ ἀπόστολος Ἰωάννης, λέει ὅτι τό Ἅγιο Πνεῦμα, πού ὁ πιστός λαμβάνει ἀπό τόν Χριστό, διδάσκει στόν πιστό τήν ἀλήθεια γιά τόν Χριστό, ἀποκαλύπτει δηλαδή στόν πιστό τόν πραγματικό Χριστό καί ὄχι κάποιο ψεύτικο καί ἀπατηλό, προϊόν «*σεσοφισμένους μύθους*»[10]. Σέ αὐτόν τόν Χριστό πού φανερώνει τό Ἅγιο Πνεῦμα στούς πιστούς ὀφείλουν οἱ ἄνθρωποι νά μένουν σταθεροί καί ἀμετακίνητοι.

3. «Σφραγίδα δωρεᾶς Πνεύματος Ἁγίου»

176 Καθώς εἴδαμε πιό πάνω, ὁ ἀπόστολος Παῦλος μιλάει γιά τό Χρῖσμα σάν νά πρόκειται γιά «*σφραγίδα*». Τό βιβλίο τῆς Ἀποκαλύψεως ἀριθμεῖ τούς «*ἐσφραγισμένους*» ὑπηρέτες τοῦ Θεοῦ ἀπό ὅλες τίς φυλές[11].

Στά χωρία αὐτά λέγεται ἀπό τόν ἀπόστολο Ἰωάν-

9. «*Καὶ ὑμεῖς, τὸ χρῖσμα ὃ ἐλάβατε ἀπ᾽ αὐτοῦ, ἐν ὑμῖν μένει, καὶ οὐ χρείαν ἔχετε ἵνα τις διδάσκῃ ὑμᾶς, ἀλλ᾽ ὡς τὸ αὐτὸ χρῖσμα διδάσκει ὑμᾶς περὶ πάντων, καὶ ἀληθές ἐστι καὶ οὐκ ἔστι ψεῦδος, καὶ καθὼς ἐδίδαξεν ὑμᾶς μενεῖτε ἐν αὐτῷ*» (Ἰωάννου Α΄ β΄, 27).

10. Β΄ Πέτρου α΄, 16.

11. Ἀποκαλύψεως ζ΄, 2-8.

νη, ὅτι γιά νά ἀνήκει κάποιος στόν λαό τοῦ Θεοῦ καί νά εἶναι κληρονόμος τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ Θεοῦ, νά τόν ἀναγνωρίζει ὁ Θεός ὡς υἱό ἤ θυγατέρα Του, πρέπει νά ἔχει τήν *«σφραγίδα τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος»*, δηλαδή τό Ἅγιο Πνεῦμα.

Ὁ ἅγιος Κύριλλος ὁ Ἱεροσολύμων γράφει:

«Ἀλλά νά ἔχεις στόν νοῦ σου τοῦτο τό Πνεῦμα τό Ἅγιο, γιά τό Ὁποῖο γίνεται τώρα λόγος. Διότι αὐτό τό Πνεῦμα εἶναι ἐκεῖ, ἕτοιμο νά σοῦ σφραγίσει τήν ψυχή»[12]. Γι' αὐτό ἡ Ἐκκλησία μας ὀνομάζει τό μυστήριο τῆς δωρεᾶς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὄχι μόνο Χρῖσμα ἀλλά καί *«Σφραγίδα»*.

Κατά τήν τέλεση τοῦ Μυστηρίου στήν Ἐκκλησία μας, ὁ Ἱερέας χρίει τά αἰσθητήρια ὄργανα τοῦ βαπτισθέντος λέγοντας σέ κάθε χρίση:

«Σφραγὶς δωρεᾶς Πνεύματος Ἁγίου».

Ἡ πράξη αὐτή ἔχει δύο σημασίες μία ἀσκητική καί μία μυστική.

Κατά τήν ἀσκητική ἄποψη, πού προϋποθέτει καί τήν δική μας προσπάθεια, συνίσταται στήν ἀποκλειστική ἀφιέρωση καί τό κλείσιμο τῶν αἰσθήσεων. 177

Ἡ σφραγίδα καθιερώνει τίς αἰσθήσεις στόν Ἰησοῦ Χριστό, τίς κλείνει σέ καθετί τό ἀντίθετο ἤ ξένο πρός αὐτό καί εἶναι ἀκριβῶς ὅ,τι καί ἡ *«περιτομὴ καρ-*

12. *«Μέμνησο τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου τούτου περί οὗ νῦν ὁ λόγος. Τοῦτο γάρ ἕτοιμον πάρεισι σφραγίσαι σου τήν ψυχήν»* (Κυρίλλου Ἱεροσολύμων, Κατηχήσεις Φωτιζομένων (ΙΖ΄ § λε΄), σ. 544. Εἰσαγωγή - κείμενο - μετάφραση - σχόλια - πίνακες ἐκδόσεις «Ἑτοιμασία» Ἱερᾶς Μονῆς Τιμίου Προδρόμου, Καρέας 1999 (β΄ ἔκδοση).

δίας»[13] ἤ ὁ θάνατός μας, ὅπως εἰκονίζει ἡ κατάδυσή μας στό νερό τοῦ βαπτίσματος.

«*Συνταφέντες διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον*» ψάλλουμε ἐμπνεόμενοι ἀπό τόν λόγο τοῦ ἀποστόλου Παύλου: «*Τό βάπτισμα στό ὄνομα τοῦ Χριστοῦ σημαίνει συμμετοχή στόν θάνατό του; Πραγματικά, τό βάπτισμά μας σημαίνει πώς συμμετέχουμε στόν θάνατο καί στήν ταφή τοῦ Χριστοῦ*»[14].

Ἡ μυστική ἄποψη πού δέν στηρίζεται σέ δικές μας προσπάθειες, ἀλλά στήν θεία Χάρη, εἶναι ἡ διάνοιξη τῶν αἰσθήσεών μας σέ πραγματικότητες πού βρίσκονται πέρα ἀπό τήν ἀντίληψη καί τήν πνευματική ἀφή μας.

Οἱ φυσικές μας αἰσθήσεις μεταμορφώνονται σέ νέες πνευματικές αἰσθήσεις.

Ὁ Νικήτας Στηθᾶτος (1005-1090 μ.Χ.), στήν πρώτη ἑκατοντάδα τῶν Πρακτικῶν Κεφαλαίων[15], ἔδειξε πώς ἡ χρίση ἤ σφράγιση ἐπιδρᾶ καί δημιουργεῖ κάποια εἰδική μυστική λειτουργία σέ κάθε μία ἀπό τίς πέντε αἰσθήσεις.

Στήν ὅραση ἀντιστοιχεῖ τό δῶρο τῆς πνευματικῆς ὁράσεως εἴτε διά τοῦ «*νοῦ*», εἴτε διά τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ σώματος. Στήν ἀκοή ἀντιστοιχεῖ ἡ σύλληψη «*θεί-*

13. Πρός Ρωμαίους β΄, 29. Πράξεων ζ΄, 51.

14. «*Ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν; συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον*» (πρός Ρωμαίους στ΄, 3-4).

15. Νικήτα Στηθάτου, *Πρώτη Ἑκαντοντάδα Πρακτικῶν Κεφαλαίων* §§8,9,10,11,12. Φιλοκαλία τῶν ἱερῶν Νηπτικῶν, Μεταφρασμένο, τ. Δ΄ σ. 54-55.

ων ὁμιλιῶν» εἴτε καθαρῶς ἐνδιαθέτων (ἐσωτερικῶν) λόγων εἴτε λόγων πού δέχονται τά αὐτιά τοῦ ἀνθρώπου. Στά χείλη καί τήν γλώσσα δίνονται οἱ λόγοι τῆς προφητείας. Στήν αἴσθηση τῆς ἁφῆς ἀντιστοιχοῦν οἱ θεῖες ἀφές πού δοκιμάζει ὄχι μόνο ἡ ψυχή ἀλλά καί ἡ σάρκα. Ἀκόμη καί ἡ γνώση καί ἡ ὄσφρηση γίνονται εὐαίσθητες σέ νέες πραγματικότητες.

Μία τέτοια ἀλλοίωση ὑπέστησαν οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι στήν Μεταμόρφωση τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Συμβαίνει δέ καί τό ἀντίθετο, ἡ Χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος νά ἐμποδίζει τίς αἰσθήσεις νά ἀντιληφθοῦν τά μυστήρια τοῦ Θεοῦ.

Τέτοιες πνευματικές ἐμπειρίες ἀπέκτησαν οἱ Πατριάρχες, οἱ Προφῆτες, οἱ Δίκαιοι τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἀλλά καί οἱ Ἀπόστολοι, οἱ Μάρτυρες καί οἱ Ὅσιοι τῆς Καινῆς Διαθήκης. Ὁ ἀββᾶς Κασσιανός γράφει:

«Δέν εἶναι λίγες οἱ φορές πού, κατά τήν διάρκεια αὐτῶν τῶν ἐπισκέψεων τῆς Χάρης, αἰσθανόμαστε ξαφνικά πλημμυρισμένοι ἀπό ἀρώματα, τῶν ὁποίων ἡ λεπτή εὐωδία ξεπερνᾶ κάθε δημιούργημα ἀνθρώπινης τέχνης. Ἡ ψυχή τότε λιώνει μέσα σέ αὐτή τήν εὐτυχία καί σέ χαρούμενη παραφορά ὑπερβαίνει τά ὅριά της, χάνοντας κάθε αἴσθηση τῆς παραμονῆς της στό σῶμα»[16].

16. Ἀββᾶ Κασσιανοῦ, «Συνομιλίες μέ τούς Πατέρες τῆς Ἐρήμου» τ. Α΄, (Συνομιλία μέ τόν Ἀββᾶ Δανιήλ-κεφάλαιο 5) σ. 274 στό Ἀββᾶ Κασσιανοῦ, Εἰσαγωγή – κείμενο, ἐκδόσεις «Ἑτοιμασία» Ἱερᾶς Μονῆς Τιμίου Προδρόμου, Καρέας 2004.

Τά σπάνια ἀρώματα πού χρησιμοποιοῦνται κατά τήν παρασκευή τοῦ Ἁγίου Μύρου πού χρησιμοποιεῖται στό Μυστήριο τοῦ Ἁγίου Χρίσματος συμβολίζουν αὐτές τίς ὑπερφυσικές εὐλογίες.

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος γράφει: «*Γιατί ἐμεῖς εἴμαστε ἡ εὐωδία τοῦ Χριστοῦ*»[17].

4. Τά Χαρίσματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος

Τά «*δῶρα τοῦ Πνεύματος*» δόθηκαν καί δίδονται στήν Ἐκκλησία σέ ὅλους τούς αἰῶνες. Μερικά ἁγιογραφικά χωρία περιγράφουν τίς χάριτες, τίς δωρεές τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

α΄. «*Λέει ἀκόμα ὁ Κύριος: «Μετά ἀπό αὐτά τά γεγονότα, τό Πνεῦμα μου πλουσιοπάροχα θά τό χαρίσω σέ κάθε ἄνθρωπο. Ἔτσι οἱ γιοί καί οἱ θυγατέρες σας θά κηρύξουν τό μήνυμά μου, οἱ γέροντές σας θεϊκά ὄνειρα θά δοῦν, καί οἱ νέοι σας ὁράματα. Ἐκεῖνο τόν καιρό θά χαρίσω πλουσιοπάροχα τό Πνεῦμα μου ἀκόμη καί στούς δούλους καί στίς δοῦλες*»[18].

β΄. «*Ἐπάνω του θά ἀναπαύεται τό Πνεῦμα τοῦ Κυρίου· τό πνεῦμα αὐτό θά τοῦ δίνει σοφία καί σύνεση, τήν ἱκανότητα νά ἀποφασίζει, τήν δύναμη νά*

17. «*Χριστοῦ εὐωδία ἐσμὲν τῷ Θεῷ*» (πρός Κορινθίους Β΄ β΄, 15).

18. «*Καί ἔσται μετὰ ταῦτα καὶ ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα, καὶ προφητεύσουσιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ὑμῶν, καὶ οἱ πρεσβύτεροι ὑμῶν ἐνύπνια ἐνυπνιασθήσονται, καὶ οἱ νεανίσκοι ὑμῶν ὁράσεις ὄψονται· καὶ ἐπὶ τοὺς δούλους μου καὶ ἐπὶ τὰς δούλας μου ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου*» (Ἰωήλ γ΄, 1-2).

ἐκτελεῖ, τήν γνώση τοῦ Κυρίου, τόν σεβασμό στόν Κύριο»[19].

γ΄. «Στόν καθένα δωρίζεται ἡ φανέρωση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος γιά τό συμφέρον ὅλων. Στόν ἕνα τό Πνεῦμα δίνει τό χάρισμα νά μιλάει μέ θεία σοφία, σ' ἕναν ἄλλο τό ἴδιο Πνεῦμα δίνει τό χάρισμα νά μιλάει μέ θεία γνώση. Σέ ἄλλον τό ἴδιο Πνεῦμα δίνει ξεχωριστή δύναμη πίστεως, σέ ἄλλον τό ἴδιο αὐτό Πνεῦμα δίνει τήν δύναμη τῆς θεραπείας ἀσθενειῶν. Σέ ἄλλον τό Πνεῦμα δίνει τήν δύναμη νά κάνει θαύματα, σ' ἕναν ἄλλο, τό δῶρο νά μεταβιβάζει μηνύματα ἀπό τόν Θεό. Σέ ἄλλον, τό δῶρο νά διακρίνει τά ψεύτικα πνεύματα ἀπό τό ἀληθινό Πνεῦμα, σέ ἄλλον τήν δυνατότητα νά λαλεῖ διάφορα εἴδη γλωσσῶν, καί σέ ἄλλον τήν ἱκανότητα νά ἐξηγεῖ αὐτές τίς γλῶσσες»[20].

δ΄. «Ὁ καρπός τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἶναι ἡ ἀγάπη, ἡ χαρά, ἡ εἰρήνη, ἡ μακροθυμία, ἡ καλωσύνη, ἡ ἀγαθότητα, ἡ πίστη, ἡ πραότητα, ἡ ἐγκράτεια»[21].

19. *«Καὶ ἀναπαύσεται ἐπ' αὐτὸν πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, πνεῦμα σοφίας καὶ συνέσεως, πνεῦμα βουλῆς καὶ ἰσχύος, πνεῦμα γνώσεως καὶ εὐσεβείας»* (Ἡσαΐου ια΄, 2).

20. *«Ἑκάστῳ δὲ δίδοται ἡ φανέρωσις τοῦ Πνεύματος πρὸς τὸ συμφέρον. ᾧ μὲν γὰρ διὰ τοῦ Πνεύματος δίδοται λόγος σοφίας, ἄλλῳ δὲ λόγος γνώσεως κατὰ τὸ αὐτὸ Πνεῦμα, ἑτέρῳ δὲ πίστις ἐν τῷ αὐτῷ Πνεύματι, ἄλλῳ δὲ χαρίσματα ἰαμάτων ἐν τῷ αὐτῷ Πνεύματι, ἄλλῳ δὲ ἐνεργήματα δυνάμεων, ἄλλῳ δὲ προφητεία, ἄλλῳ δὲ διακρίσεις πνευμάτων, ἑτέρῳ δὲ γένη γλωσσῶν, ἄλλῳ δὲ ἑρμηνεία γλωσσῶν»* (πρός Κορινθίους Α΄ ιβ΄, 7-10).

21. *«Ὁ δὲ καρπὸς τοῦ Πνεύματός ἐστιν ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, πραότης, ἐγκράτεια· κατὰ τῶν τοιούτων οὐκ ἔστι νόμος»* (πρός Γαλάτας ε΄, 22-23).

5. Ὁ φωτισμός τοῦ Ἁγίου Πνεύματος

Μέ τήν χάρη τῆς Πεντηκοστῆς τό Ἅγιο Πνεῦμα ἀνοίγει τόν νοῦ τοῦ πιστοῦ στήν κατανόηση τῶν Γραφῶν, στήν ἀνεύρεση τοῦ ἀληθινοῦ νοήματος τῶν λόγων τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Οἱ δυσκολίες παύουν νά εἶναι δυσκολίες. Ὁ πιστός πού μελετᾶ τήν Ἁγία Γραφή ἐνδιαφέρεται νά μάθει ἐκεῖνο πού τό Ἅγιο Πνεῦμα ἔχει διδάξει τήν Ἐκκλησία[22], δηλαδή νά διακρίνει τό νόημα καί τήν ἑρμηνεία πού Αὐτό δίνει στά ἱερά κείμενα μέσα στήν καρδιά του κατά «*τὸ πνεῦμα ἐστὶ τὸ ζωοποιοῦν*»[23]. Ἔτσι μία νέα προσωπική καί ζωντανή σχέση δημιουργεῖται μεταξύ τοῦ πιστοῦ καί τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Τό Ἅγιο Πνεῦμα ἀποκαλύπτει τό νόημα πού κρύβεται στό γράμμα πού μιλάει γιά τόν ἀγαπημένο Υἱό τοῦ Θεοῦ. Κατά τόν ἴδιο τρόπο ἐνήργησε ὁ Ἰησοῦς ὡς πρός τούς δύο Μαθητές στόν δρόμο πρός Ἐμμαούς, ὅταν: «*Τούς ἐξήγησε ὅσα ἀναφέρονταν σέ ὅλες τίς Γραφές γιά τόν ἑαυτό του*»[24].

Ἄν διαβάζουμε τήν Ἁγία Γραφή καί δέν ἀνακαλύπτουμε τήν ἀλήθεια, τότε ἄς διερωτηθοῦμε ὅπως οἱ δύο Μαθητές, «*ἡ καρδιά μας δέν ἔκαιγε μέσα μας καθώς μᾶς μιλοῦσε στόν δρόμο καί μᾶς ἑρμήνευε τίς Γραφές;*»[25].

---

22. Ἀποκαλύψεως β΄, 7.

23. Ἰωάννου στ΄, 63.

24. «*Διερμήνευεν αὐτοῖς ἐν πάσαις ταῖς γραφαῖς τὰ περὶ ἑαυτοῦ*» (Λουκᾶ κδ΄, 27).

25. «*Οὐχὶ ἡ καρδία ἡμῶν καιομένη ἦν ἐν ἡμῖν, ὡς ἐλάλει ἡμῖν ἐν τῇ ὁδῷ καὶ ὡς διήνοιγεν ἡμῖν τὰς γραφάς;*» (Λουκᾶ κδ΄, 32).

Ἡ ψυχή πού ζεῖ ἀπό τόν φωτισμό τῆς Χάριτος τῆς Πεντηκοστῆς τελεῖ κάτω ἀπό μία συνεχῆ καθοδήγηση. Βοηθεῖται στίς πρακτικές καί καθημερινές ἀποφάσεις. Συνομιλεῖ μέ τόν Κύριο, ὅπως ὁ Κύριος συνομιλοῦσε μέ τούς δύο Μαθητές πού πορεύονταν πρός τούς Ἐμμαούς τό πρωΐ τῆς Κυριακῆς τῆς Ἀναστάσεως, ὅπως συνομίλησε μέ τήν Σαμαρείτιδα[26] καί τόσους ἄλλους. Ἡ ψυχή πού ἀκούει τόν Κύριο νά τῆς μιλάει λέει μαζί μέ τόν Προφήτη Σαμουήλ: «*Λάλει Κύριος, ὅτι ἀκούει ὁ δοῦλος σου*»[27].

Γιά τήν φωτισμένη ψυχή ἐπαληθεύονται οἱ λόγοι τῶν Προφητῶν:

α΄. «*Καί νά ποιά θά εἶναι ἡ νέα διαθήκη πού θά κάνω μέ τόν λαό τοῦ Ἰσραήλ: Μετά τίς ἡμέρες ἐκεῖνες, θά βάλω τόν νόμο μου μέσα στήν συνείδησή τους καί θά τόν γράψω στίς καρδιές τους· θά εἶμαι Θεός τους καί αὐτοί θά εἶναι λαός μου. Δέν θά διδάσκει πιά καθένας τόν συμπολίτη του καί τόν ἀδελφό του λέγοντας γνωρίστε τόν Κύριο, γιατί ὅλοι τους θά μέ γνωρίζουν, ἀπό τόν πιό ἄσημο ὡς τόν πιό σπουδαῖο. Θά συγχωρήσω τήν ἀνομία τους καί δέν θά ξαναθυμηθῶ πιά τήν ἁμαρτία τους. Ἐγώ τό λέω, ὁ Κύριος*»[28].

26. Ἰωάννου δ΄, 1-42.

27. Α΄ Βασιλειῶν γ΄, 9.

28. «*Ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη μου, ἣν διαθήσομαι τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, φησὶ Κύριος· διδοὺς δώσω νόμους εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῶν καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν γράψω αὐτούς· καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς Θεόν, καὶ αὐτοὶ ἔσονταί μοι εἰς λαόν. καὶ οὐ μὴ διδάξωσιν ἕκαστος τὸν πολίτην αὐτοῦ καὶ ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ λέγων· γνῶθι τὸν Κύριον· ὅτι πάντες εἰδήσουσί με ἀπὸ μικροῦ*

β΄. «Θά σᾶς δώσω καινούργια καρδιά καί θά βάλω μέσα σας νέο πνεῦμα. Θά ἀφαιρέσω ἀπό τό σῶμα σας τήν πέτρινη καρδιά καί θά σᾶς δώσω καρδιά ζωντανή. Θά βάλω μέσα σας τό Πνεῦμα μου καί θά σᾶς κάνω νά ἀκολουθεῖτε τούς νόμους μου καί νά τηρεῖτε μέ προσοχή τίς ἐντολές μου. Θά μπορεῖτε νά κατοικεῖτε στήν χώρα πού ἔδωσα στούς προγόνους σας· θά εἶστε λαός μου καί ἐγώ θά εἶμαι Θεός σας. Θά σᾶς ἀπαλλάξω ἀπό τήν ἀκαθαρσία σας καί θά διατάξω τό σιτάρι νά γίνει ἄφθονο, γιά νά μήν πεινάσετε. Θά αὐξήσω τούς καρπούς τῶν δέντρων καί τά προϊόντα τῆς γῆς, γιά νά μήν σᾶς ἐμπαίζουν τά ἔθνη ἐξαιτίας τῆς πείνας. Τότε θά θυμᾶστε τήν κακή σας συμπεριφορά καί τίς κακές σας πράξεις καί θά αἰσθάνεσθε ἀηδία γιά τίς ἁμαρτίες σας καί γιά τά βδελυρά ἔργα σας. Δέν θά τό κάνω ἐγώ αὐτό γιά χάρη σας, Ἰσραηλίτες. Νά τό ξέρετε. Θά τό κάνω γιά νά ντραπεῖτε καί νά αἰσχυνθεῖτε γιά τήν διαγωγή σας!
184 *Αὐτό ἔχω νά πῶ, ἐγώ ὁ Κύριος. Λέει ἀκόμα ὁ Κύριος, ὁ Θεός: Τήν ἡμέρα πού θά σᾶς καθαρίσω ἀπό τίς ἀνομίες σας, θά κάνω νά κατοικηθοῦν πάλι οἱ πόλεις σας καί ὅ, τι ἦταν ἐρειπωμένο θά ξαναχτιστεῖ. Ἡ χώρα ἡ ρημαγμένη θά καλλιεργηθεῖ· ὅποιος θά τήν διασχίζει δέν θά βλέπει πιά ἔρημη χώρα. Θά λένε: Αὐτή ἡ χώρα πού ἦταν ρημαγμένη ἔγινε σάν κῆπος τῆς*

αὐτῶν ἕως μεγάλου αὐτῶν, ὅτι ἵλεως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι» (Ἱερεμίου λή (λα΄) 38, 33-34. Πρβλ. Ἡσαΐου να΄, 1-23).

Ἐδέμ καί οἱ πόλεις οἱ ἔρημες, οἱ ἐγκαταλειμμένες καί οἱ ἐρειπωμένες, τώρα εἶναι ὀχυρωμένες καί κατοικημένες. Τά ἔθνη πού θά ἔχουν ἀπομείνει γύρω σας, θά μάθουν ὅτι ἐγώ, ὁ Κύριος, ξανάχτισα τίς ἐρειμωμένες πόλεις καί ξαναγέμισα δέντρα τούς ἐρημωμένους τόπους. Ἐγώ, ὁ Κύριος τό εἶπα καί θά τό κάνω. Ἀκόμα κάτι θά ἐπιτρέψω στούς Ἰσραηλίτες νά μοῦ ζητήσουν νά τούς κάνω: Νά αὐξήσω τόν πληθυσμό τους, ὅπως ἕνα κοπάδι. Γέμιζε παλιά ἡ Ἱερουσαλήμ μέ κοπάδια ζώων πού πήγαιναν γιά τίς θυσίες στίς μεγάλες γιορτές. Ἔτσι θά γεμίσουν οἱ ἔρημες πόλεις μέ κοπάδια ἀπό ἀνθρώπους καί ὅλοι θά μάθουν ὅτι ἐγώ εἶμαι ὁ Κύριος»[29].

29. *«Καὶ δώσω ὑμῖν καρδίαν καινὴν καὶ πνεῦμα καινὸν δώσω ἐν ὑμῖν καὶ ἀφελῶ τὴν καρδίαν τὴν λιθίνην ἐκ τῆς σαρκὸς ὑμῶν καὶ δώσω ὑμῖν καρδίαν σαρκίνην. καὶ τὸ πνεῦμά μου δώσω ἐν ὑμῖν καὶ ποιήσω ἵνα ἐν τοῖς δικαιώμασί μου πορεύησθε, καὶ τὰ κρίματά μου φυλάξησθε καὶ ποιήσητε. καὶ κατοικήσετε ἐπὶ τῆς γῆς, ἧς ἔδωκα τοῖς πατράσιν ὑμῶν, καὶ ἔσεσθέ μοι εἰς λαόν, καὶ ἐγὼ ἔσομαι ὑμῖν εἰς Θεόν. καὶ σώσω ὑμᾶς ἐκ πασῶν τῶν ἀκαθαρσιῶν ὑμῶν καὶ καλέσω τὸν σῖτον καὶ πληθυνῶ αὐτὸν καὶ οὐ δώσω ἐφ᾽ ὑμᾶς λιμόν· καὶ πληθυνῶ τὸν καρπὸν τοῦ ξύλου καὶ τὰ γεννήματα τοῦ ἀγροῦ, ὅπως ἂν μὴ λάβητε ὀνειδισμὸν λιμοῦ ἐν τοῖς ἔθνεσι. καὶ μνησθήσεσθε τὰς ὁδοὺς ὑμῶν τὰς πονηρὰς καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα ὑμῶν τὰ μὴ ἀγαθὰ καὶ προσοχθιεῖτε κατὰ πρόσωπον αὐτῶν ἐν ταῖς ἀνομίαις ὑμῶν καὶ ἐπὶ τοῖς βδελύγμασιν αὐτῶν. οὐ δι᾽ ὑμᾶς ἐγὼ ποιῶ, λέγει Κύριος Κύριος, γνωστὸν ἔσται ὑμῖν· αἰσχύνθητε καὶ ἐντράπητε ἐκ τῶν ὁδῶν ὑμῶν, οἶκος Ἰσραήλ. … ἐν ἡμέρᾳ, ᾗ καθαριῶ ὑμᾶς ἐκ πασῶν ἀνομιῶν ὑμῶν, καὶ κατοικιῶ τὰς πόλεις, καὶ οἰκοδομηθήσονται ἔρημοι. καὶ ἡ γῆ ἡ ἠφανισμένη ἐργασθήσεται, ἀνθ᾽ ὧν ὅτι ἠφανισμένη ἐγενήθη κατ᾽ ὀφθαλμοὺς παντὸς παροδεύοντος. καὶ ἐροῦσιν· ἡ γῆ ἐκείνη ἡ ἠφανισμένη ἐγενήθη ὡς κῆπος τρυφῆς, καὶ αἱ πόλεις αἱ ἔρημοι καὶ ἠφανισμέναι καὶ κατεσκαμμέναι ὀχυραὶ*

«Ἐγώ ὅμως δέν θά ξεχάσω τήν διαθήκη πού ἔκανα μαζί σου ὅταν ἦσουν νέος καί θά κάνω πάλι μ' ἐσένα αἰώνια διαθήκη»[30].

«Λέει, ὁ Κύριος: Θά βάλω στά πρόβατά μου μόνο ἕναν ποιμένα νά τά βόσκει, ὅπως ὁ δοῦλος μου ὁ Δαβίδ. Αὐτός θά τά τρέφει καί αὐτός θά εἶναι ποιμένας τους. Ἐγώ, ὁ Κύριος, θά εἶμαι Θεός τους καί αὐτός θά εἶναι ἀρχηγός τους, ὅπως ἦταν ὁ δοῦλος μου ὁ Δαβίδ. Ἐγώ ὁ Κύριος, τό λέω. Θά κάνω διαθήκη εἰρήνης μέ τό κοπάδι μου καί θά ἐξαφανίσω τά ἄγρια θηρία ἀπό τήν χώρα, ὥστε τά πρόβατά μου νά κατοικοῦν, μέ ἀσφάλεια στήν ἔρημο καί νά κοιμοῦνται στά δάση. Θά εὐλογήσω αὐτούς καί τούς τόπους πού εἶναι γύρω ἀπό τό ὄρος μου· θά ρίχνω τήν βροχή στόν καιρό της καί θά εἶναι βροχή εὐλογίας. Τά δέντρα ἔξω στούς ἀγρούς θά κάνουν τούς καρπούς τους καί ἡ γῆ θά δίνει τά προϊόντα της. Τά πρόβατά μου θά ζοῦν μέ ἀσφάλεια στήν χώρα τους καί θά μάθουν, ὅτι
186 *ἐγώ εἶμαι ὁ Κύριος, ὅταν θά σπάσω τά δεσμά τῆς*

ἐκάθισαν. καὶ γνώσονται τὰ ἔθνη, ὅσα ἂν καταλειφθῶσι κύκλῳ ὑμῶν, ὅτι ἐγὼ Κύριος ᾠκοδόμησα τὰς καθῃρημένας καὶ κατεφύτευσα τὰς ἠφανισμένας. ἐγὼ Κύριος ἐλάλησα καὶ ποιήσω… ἔτι τοῦτο ζητηθήσομαι τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ τοῦ ποιῆσαι αὐτοῖς· πληθυνῶ αὐτοὺς ὡς πρόβατα ἀνθρώπους, ὡς πρόβατα ἅγια, ὡς πρόβατα Ἱερουσαλὴμ ἐν ταῖς ἑορταῖς αὐτῆς, οὕτως ἔσονται αἱ πόλεις αἱ ἔρημοι πλήρεις προβάτων ἀνθρώπων, καὶ γνώσονται ὅτι ἐγὼ Κύριος» (Ἰεζεκιήλ λστ΄, 26-38).

30. *«Καὶ μνησθήσομαι ἐγὼ τῆς διαθήκης μου τῆς μετὰ σοῦ ἐν ἡμέραις νηπιότητός σου καὶ ἀναστήσω σοι διαθήκην αἰώνιον»* (Ἰεζεκιήλ ιστ΄, 60).

δουλείας τους καί ὅταν θά τούς λυτρώσω ἀπό τήν ἐξουσία αὐτῶν πού τούς ὑποδούλωσαν. Δέν θά εἶναι πιά λάφυρο γιά τά ἔθνη οὔτε θά τούς κατασπαράζουν τά ἄγρια θηρία. Θά ζοῦν ἀσφαλεῖς χωρίς τόν φόβο κανενός. Θά τούς ἐξασφαλίζω εὔφορες ἐκτάσεις καί δέν θά ὑποφέρουν πιά ἀπό πείνα στήν χώρα τους, οὔτε θά ἐμπαίζονται ἀπό τά ἄλλα ἔθνη. Τότε ὅλος ὁ κόσμος θά μάθει ὅτι ἐγώ, ὁ Κύριος ὁ Θεός τους, εἶμαι μαζί τους καί ὅτι οἱ Ἰσραηλίτες εἶναι ὁ λαός μου. Ἐγώ, ὁ Κύριος ὁ Θεός, τό λέω. Ἐσεῖς εἶστε τό κοπάδι μου, πού τό φροντίζω, κι ἐγώ ὁ Κύριος εἶμαι ὁ Θεός σας, λέει ὁ Κύριος ὁ Θεός»[31].

31. *«Καὶ ἀναστήσω ἐπ᾽ αὐτοὺς ποιμένα ἕνα καὶ ποιμανεῖ αὐτούς, τὸν δοῦλόν μου Δαυίδ, καὶ ἔσται αὐτῶν ποιμήν· καὶ ἐγὼ Κύριος ἔσομαι αὐτοῖς εἰς Θεόν, καὶ Δαυὶδ ἄρχων ἐν μέσῳ αὐτῶν· ἐγὼ Κύριος ἐλάλησα. καὶ διαθήσομαι τῷ Δαυὶδ διαθήκην εἰρήνης καὶ ἀφανιῶ θηρία πονηρὰ ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ κατοικήσουσιν ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ ὑπνώσουσιν ἐν τοῖς δρυμοῖς. καὶ δώσω αὐτοὺς περικύκλῳ τοῦ ὄρους μου· καὶ δώσω τὸν ὑετὸν ὑμῖν, ὑετὸν εὐλογίας. καὶ τὰ ξύλα τὰ ἐν τῷ πεδίῳ δώσει τὸν καρπὸν αὐτῶν, καὶ ἡ γῆ δώσει τὴν ἰσχὺν αὐτῆς, καὶ κατοικήσουσιν ἐπὶ τῆς γῆς αὐτῶν ἐν ἐλπίδι εἰρήνης, καὶ γνώσονται ὅτι ἐγώ εἰμι Κύριος ἐν τῷ συντρίψαι με τὸν ζυγὸν αὐτῶν· καὶ ἐξελοῦμαι αὐτοὺς ἐκ χειρὸς τῶν καταδουλωσαμένων αὐτούς. καὶ οὐκ ἔσονται ἔτι ἐν προνομῇ τοῖς ἔθνεσι, καὶ τὰ θηρία τῆς γῆς οὐκέτι μὴ φάγωσιν αὐτούς· καὶ κατοικήσουσιν ἐν ἐλπίδι, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἐκφοβῶν αὐτούς. καὶ ἀναστήσω αὐτοῖς φυτὸν εἰρήνης, καὶ οὐκέτι ἔσονται ἀπολλύμενοι λιμῷ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ὀνειδισμὸν ἐθνῶν οὐ μὴ ἐνέγκωσιν ἔτι. καὶ γνώσονται ὅτι ἐγώ εἰμι Κύριος ὁ Θεὸς αὐτῶν, καὶ αὐτοὶ λαός μου, οἶκος Ἰσραήλ, λέγει Κύριος Κύριος. πρόβατά μου καὶ πρόβατα ποιμνίου μού ἐστε, καὶ ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν, λέγει Κύριος Κύριος»* (Ἰεζεκιήλ λδ΄, 23-31).

6. Προσευχή στό Ἅγιο Πνεῦμα καί προσευχή ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι

Στήν Ἐκκλησία μας ὑπάρχουν μερικές προσευχές πού ἀπευθύνονται ἀμέσως στό Ἅγιο Πνεῦμα. Ἡ κύρια ἔκφραση τῆς εὐλάβειας τῆς Ἐκκλησίας μας πρός τό Ἅγιο Πνεῦμα βρίσκεται στό Πεντηκοστάριο.

Ὑπάρχουν ὅμως δύο προσευχές πού χρησιμοποιοῦνται καθ' ὅλες τίς ἐποχές καί αὐτές ἀπαιτοῦν τήν προσοχή μας.

Ἡ μία λέγεται στήν ἀρχή τῶν πλείστων Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν:

«Βασιλεῦ Οὐράνιε, Παράκλητε, τὸ Πνεῦμα τῆς Ἀληθείας, ὁ πανταχοῦ παρὼν καὶ τὰ πάντα πληρῶν, ὁ θησαυρὸς τῶν ἀγαθῶν καὶ ζωῆς χορηγός, ἐλθὲ καὶ σκήνωσον ἐν ἡμῖν, καὶ καθάρισον ἡμᾶς ἀπὸ πάσης κηλίδος, καί σῶσον, Ἀγαθέ, τὰς ψυχὰς ἡμῶν».

Ἡ ἄλλη προσευχή εἶναι στήν Ἀκολουθία τῆς Τρίτης Ὥρας.

«Κύριε, ὁ τὸ Πανάγιόν σου Πνεῦμα ἐν τῇ τρίτῃ ὥρᾳ τοῖς Ἀποστόλοις σου καταπέμψας, τοῦτο, Ἀγαθέ, μὴ ἀντανέλῃς ἀφ' ἡμῶν, ἀλλ' ἐγκαίνισον ἡμῖν τοῖς δεομένοις σου».

Οἱ πιστοί ὀφείλουν νά ἔχουν πάντοτε στόν νοῦ τους τήν σύσταση τῆς ἐπιστολῆς Ἰούδα *«ἐν πνεύματι ἁγίῳ προσευχόμενοι»*[32].

32. Ἰούδα κ΄

Αὐτό σημαίνει εἴτε προσευχή κατά τήν ὁποία οἱ λόγοι καί οἱ διδασκαλίες δέν εἶναι δικές μας ἀλλά τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, εἴτε προσευχή ἐν σιγῇ κατά τήν ὁποία ἡ ψυχή ἑνώνεται μέ τήν ἄγνωστη καί συνεχῆ προσευχή τοῦ πνεύματος. Πρόκειται περί τῆς προσευχῆς τοῦ Ἁγίου Ὀνόματος τοῦ Ἰησοῦ μέσα στήν ψυχή μέ τήν συνεχῆ ἐπανάληψη τοῦ «*Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ἐλέησόν με τόν ἁμαρτωλόν*».

«*Ἐμεῖς δέν ξέρουμε οὔτε τί οὔτε πῶς νά προσευχηθοῦμε. Τό Πνεῦμα ὅμως μεσιτεύει τό ἴδιο στόν Θεό γιά μᾶς μέ στεναγμούς πού δέν μποροῦν νά ἐκφραστοῦν μέ λέξεις*»[33].

7. Ὁ Χριστός τοῦ Πνεύματος

Τό λειτούργημα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μέσα στήν χριστιανική ζωή εἶναι νά ἀποκαλύπτει καί νά καταστήσει παρόντα σέ μᾶς τόν Ἰησοῦ Χριστό. Τό Ἅγιο Πνεῦμα ἀποκαλύπτει νέες ἀπόψεις περί τοῦ Κυρίου μας. Ὁ Χριστός, ὅπως ἀποκαλύφθηκε μετά τήν Πεντηκοστή ἀπό τό Ἅγιο Πνεῦμα, δέν μπορεῖ νά ταυτισθεῖ ἁπλῶς μέ τόν ἱστορικό Ἰησοῦ Χριστό «*καί ἄν κάποτε βλέπαμε τόν Χριστό ἀπό τήν ἀνθρώπινη πλευρά μόνο, τώρα πιά δέν τόν βλέπουμε ἔτσι*»[34].

33. «*Τὸ γὰρ τί προσευξόμεθα καθὸ δεῖ οὐκ οἴδαμεν, ἀλλ' αὐτὸ τὸ Πνεῦμα ὑπερεντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν στεναγμοῖς ἀλαλήτοις*» (πρός Ρωμαίους η΄, 26).

34. «*Εἰ δὲ καὶ ἐγνώκαμεν κατὰ σάρκα Χριστόν, ἀλλὰ νῦν οὐκέτι γινώσκομεν*» (πρός Κορινθίους Β΄ ε΄, 16).

Ὁ ἐν δόξῃ καί δυνάμει Χριστός, ὁ Χριστός τοῦ Ὁποίου τό μυστικό σῶμα αὐξάνει συνεχῶς μέ τήν ἔνταξη σέ Αὐτόν πιστευόντων, ὁ Χριστός τοῦ Πνεύματος ἀντικατέστησε τόν Πάσχοντα Δοῦλο τοῦ Ἡσαΐου[35]. Ἄν καί οἱ πληγές τοῦ Δούλου παραμένουν αἰωνίως ἀνοικτές, προσφέρονται πάντοτε καί σώζουν.

Ἡ ἀληθινή πρόοδος τοῦ πιστοῦ συνιστᾶται στό νά ἀποκτήσει ὅλο καί βαθύτερη συνείδηση τῆς παρουσίας καί ἐνέργειας τοῦ Κυρίου μας σέ ὅλες τίς φάσεις τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς καί τῆς δικῆς Του ζωῆς.

35. Ἡσαΐου νβ΄, 13 - νγ, 12

Γιά τήν Ἁγία Τριάδα

Παραθέτουμε στήν συνέχεια τήν Ἔκθεση τῆς πίστεως τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας περί τῆς Ἁγίας Τριάδος, ὅπως διατυπώθηκε ἀπό τόν πρύτανι τῶν θεολόγων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας Ὅσιο Πατέρα μας Ἰωάννη τόν Δαμασκηνό (676 μ.Χ.-749 μ.Χ.). Στήν Ἔκθεση αὐτή ὁ θεοφόρος Πατέρας ἔλαβε ὑπόψη του τήν διδασκαλία τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ὅπως αὐτή ἑρμηνεύθηκε καί παγιώθηκε ἀπό τίς Οἰκουμενικές Συνόδους καί τά ἔργα τῶν Πατέρων. Γράφει:

«Γι' αὐτό λοιπόν πιστεύουμε σέ ἕνα Θεό, σέ μία ἀρχή ἄναρχη, ἄκτιστη, ἀγέννητη καί ἀνόλεθρη καί ἀθάνατη, αἰώνια, ἄπειρη, ἀπερίγραπτη, ἀπεριόριστη, ἀπειροδύναμη, ἁπλή, ἀσύνθετη, ἀσώματη, ἄρρευστη, ἀπαθῆ, ἄτρεπτη, ἀναλλοίωτη, ἀόρατη, πηγή ἀγαθότητος καί δικαιοσύνης, φῶς νοερό, ἀπρόσιτο, δύναμη, πού δέν γνωρίζεται μέ κανένα μέτρο, ἀλλά μόνο μετριέται μέ τήν συγγενῆ βούληση- γιατί τά πάντα μπορεῖ νά κάνει, ὅσα θέλει ἀρχή πού δημιούργησε ὅλα τά κτίσματα, τά ὁρατά καί τά ἀόρατα, πού συ-

νέχει καί συντηρεῖ τά πάντα, προνοεῖ γιά ὅλα, κρατεῖ τά πάντα καί κυβερνᾶ καί βασιλεύει μέ ἀτελείωτη καί ἀθάνατη βασιλεία, τίποτα δέν ἔχει ἀντίθετό της, ὅλα τά γεμίζει, δέν περιέχεται ἀπό κανένα, μᾶλλον αὐτή περιέχει τά σύμπαντα καί τά συνέχει καί προεξέχει, μέ καθαρό καί ἀμόλυντο τρόπο βρίσκεται ἐπάνω σ' ὅλες τίς οὐσίες καί εἶναι ὑψωμένη πέρα ἀπό ὅλα καί ἀπό κάθε οὐσία, γιατί εἶναι πάνω ἀπό τήν οὐσία καί πάνω ἀπό τά ὄντα, ὑπέρθεη, ὑπεράγαθη, ὑπερπλήρης, πού διαχωρίζει ὅλες τίς ἀρχές καί τίς τάξεις καί εἶναι θεμελιωμένη πάνω ἀπό κάθε ἀρχή καί τάξη, ἐπάνω ἀπό τήν οὐσία καί τήν ζωή καί τόν λόγο καί τήν ἔννοια, αὐτοφῶς, αὐτοαγαθότητα, αὐτοζωή, αὐτοουσία, γιατί δέν ἔχει ἀπό κάποιον ἄλλον τήν ὕπαρξη ἤ κάτι ἀπό ὅσα εἶναι, ἐνῶ ἡ ἴδια εἶναι πηγή τῆς ὑπάρξεως γιά τά ὄντα τῆς ζωῆς, γιά τούς ζῶντες τοῦ λόγου, γιά ὅσους μετέχουν στόν λόγο, αἰτία ὅλων τῶν ἀγαθῶν γιά ὅλους, πού γνωρίζει τά
192 πάντα πρίν νά γίνουν, μία οὐσία, μία θεότητα, μία δύναμη, μία θέληση, μία ἐνέργεια, μία ἀρχή, μία ἐξουσία, μία κυριότητα, μία βασιλεία, πού γνωρίζεται σέ τρεῖς τέλειες ὑποστάσεις καί προσκυνεῖται μέ μία προσκύνηση καί πιστεύεται καί λατρεύεται ἀπό ὅλα τά λογικά κτίσματα, ἐνῶ οἱ τέλειες ὑποστάσεις εἶναι ἑνωμένες μέ ἀσύγχυτο τρόπο καί συνάμα διαιροῦνται ἀδιάστατα, πρᾶγμα πού εἶναι καί παράδοξο. Πιστεύουμε σέ Πατέρα καί Υἱό καί Ἅγιο Πνεῦμα, καί στό ὄνομά τους ἔχουμε βαπτισθεῖ. Γιατί ἔτσι διέταξε ὁ Κύριος τούς ἀποστόλους νά βαπτίζουν, λέγοντας·

Βαπτίζοντας αὐτούς εἰς τό ὄνομα τοῦ Πατρός καί τοῦ Υἱοῦ καί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Πιστεύουμε σέ ἕνα Πατέρα, τήν ἀρχή καί τήν αἰτία ὅλων, πού δέν γεννήθηκε ἀπό κανέναν, τόν μόνο ἀναίτιο καί ἀγέννητο, δημιουργό ὅλων, ἀλλά Πατέρα κατά τήν φύση ἑνός μόνου, τοῦ μονογενοῦς Υἱοῦ του, τοῦ Κυρίου καί Θεοῦ καί σωτήρα μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, καί προβολέα τοῦ Παναγίου Πνεύματος. Καί σέ ἕνα Υἱό τοῦ Θεοῦ τόν μονογενῆ, τόν Κύριό μας Ἰησοῦ Χριστό, πού γεννήθηκε ἀπό τόν Πατέρα πρίν ἀπό ὅλους τούς αἰῶνες, φῶς ἀπό φῶς, Θεό ἀληθινό ἀπό Θεό ἀληθινό, πού γεννήθηκε καί δέν δημιουργήθηκε, μέ τόν Πατέρα ὁμοούσιο, διά μέσου τοῦ ὁποίου ἔγιναν τά πάντα. Λέγοντας «πρίν ἀπό ὅλους τούς αἰῶνες», δείχνουμε ὅτι ἡ γέννησή του εἶναι ἄχρονη καί ἄναρχη· γιατί δέν ἦλθε στήν ὕπαρξη ἀπό τό μή ὄν ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ, τό ἀπαύγασμα τῆς δόξας, ὁ χαρακτήρας τῆς ὑποστάσεως τοῦ Πατέρα, ἡ ζῶσα σοφία καί δύναμη, ὁ ἐνυπόστατος Λόγος, ἡ οὐσιαστική καί τέλεια καί ζῶσα εἰκόνα τοῦ ἀοράτου Θεοῦ, ἀλλά πάντοτε ἦταν μέ τόν Πατέρα καί στόν Πατέρα, γεννημένος ἀπ' αὐτόν μέ ἀίδιο καί ἄναρχο τρόπο· γιατί δέν ὑπῆρχε διάστημα, κατά τό ὁποῖο ὑπῆρχε ὁ Πατέρας, χωρίς νά ὑπάρχει ὁ Υἱός, ἀλλά ἅμα Πατέρας ἅμα Υἱός, γεννημένος ἀπ' αὐτόν· δέν θά μποροῦσε ἄλλωστε νά ὀνομαστεῖ Πατέρας χωρίς τόν Υἱό. Ἐξάλλου ἄν ὑπῆρχε, μή ἔχοντας Υἱό, δέν ἦταν Πατέρας, καί ἄν ὕστερα ἀπέκτησε Υἱό ἔγινε Πατέρας μετά ἀπό αὐτό, γιατί δέν ἦταν πρίν ἀπό τήν γέννηση τοῦ Υἱοῦ, καί

ἀλλοιώθηκε ἀπό τό νά μήν εἶναι Πατέρας στό νά γίνει Πατέρας, πράγμα πού ξεπερνᾶ τά ὅρια κάθε βλασφημίας. Γιατί εἶναι ἀδύνατο νά ποῦμε ὅτι ὁ Θεός στερεῖται τή φυσική γονιμότητα· καί ἡ γονιμότητα εἶναι ἡ κατά φύση γέννηση ἑνός ὅμοιου ἀπ' αὐτόν, δηλαδή ἀπό τήν ἴδια τήν οὐσία του.

Εἶναι ἀσέβεια λοιπόν νά λέμε ὅτι στή γέννηση τοῦ Υἱοῦ μεσολαβεῖ χρόνος ἤ ὅτι μετά τόν Πατέρα ἔγινε ἡ ὕπαρξη τοῦ Υἱοῦ· γιατί παραδεχόμαστε τή γέννηση τοῦ Υἱοῦ ἀπ' αὐτόν τόν ἴδιο, δηλαδή ἀπό τή φύση τοῦ Πατέρα. Καί ἄν δέν δεχτοῦμε ὅτι ἀπό τήν ἀρχή ὁ Υἱός συνυπάρχει μέ τόν Πατέρα, γεννημένος ἀπ' αὐτόν, παρεισάγουμε τροπή τῆς ὑποστάσεως τοῦ Πατέρα, ἐπειδή ἐνῶ δέν ἦταν Πατέρας, ὕστερα ἔγινε· γιατί ἡ κτίση, μολονότι ἔγινε ὕστερα, δέν ἔγινε ἀπό τήν οὐσία τοῦ Θεοῦ, ἀλλά ἀπό τό μή ὄν στό εἶναι μέ τή βούληση καί τή δύναμη αὐτοῦ· ἔτσι δέν μπορεῖ τροπή νά ἀγγίξει τή θεία φύση. Γιατί γέννη-
194 ση εἶναι ἡ προέλευση αὐτοῦ πού γεννιέται ἀπό τήν οὐσία τοῦ γεννήτορα μέ ὁμοιότητα κατά τήν οὐσία πρός αὐτόν, ἐνῶ κτίση καί δημουργία εἶναι αὐτό πού γίνεται ἀπ' ἔξω καί ὄχι ἀπό τήν οὐσία τοῦ κτίστη καί δημιουργοῦ, ὡς κτίσμα καί δημιούργημα ἀνόμοιο πρός τήν οὐσία πέρα γιά πέρα.

Στόν μόνο λοιπόν ἀπαθῆ καί ἀναλλοίωτο καί ἄτρεπτο καί πάντοτε τόν ἴδιο Θεό καί ἡ γέννηση καί ἡ κτίση εἶναι ἀπαθεῖς· γιατί ὁ Θεός κατά τή φύση ἀπαθής καί ἄρρευστος, ὡς ἁπλός καί ἀσύνθετος, δέν ἔχει τέτοιες φυσικές καταβολές, ὥστε νά ὑφίσταται

πάθος ἤ διάλυση οὔτε στήν γέννηση οὔτε στήν κτίση καί δέν ἔχει ἀνάγκη ἀπό καμιά συνεργασία· ἀλλά ἀπό τή μιά μεριά ἡ γέννηση εἶναι ἄναρχη καί ἀίδια, ἔργο τῆς θείας φύσεως, καί προέρχεται ἀπό τήν οὐσία τοῦ Θεοῦ, ὥστε νά μή ὑποστεῖ ὁ γεννήτορας τροπή καί νά μή ὑπάρχει πρῶτος καί δεύτερος Θεός καί νά μή δεχτεῖ καμία προσθήκη, ἀπό τήν ἄλλη ἡ κτίση στόν Θεό, ὡς ἔργο θελήσεως, δέν συνυπάρχει μέ τόν Θεό κατά ἀίδιο τρόπο, γιατί τό παραγόμενο ἀπό τό μή ὄν στό εἶναι δέν ἔχει τέτοιες φυσικές καταβολές, ὥστε νά συνυπάρχει μέ τόν ἄναρχο καί πάντοτε ζῶντα Θεό. Ὅπως ἀκριβῶς λοιπόν ὁ ἄνθρωπος καί ὁ Θεός δέν δημιουργοῦν κατά τόν ἴδιο τρόπο – γιατί ὁ ἄνθρωπος τίποτα δέν παράγει ἀπό τό μή ὄν στό εἶναι, ἀλλά ὁτιδήποτε δημιουργεῖ ἀπό ὕλη πού προϋπάρχει τό δημιουργεῖ, ὄχι μόνο ἀφοῦ τό θέλησε ἀλλά καί τό ἐπινόησε ἐνωρίτερα καί ἀνατύπωσε στό μυαλό του αὐτό πού πρόκειται νά γίνει, ἔπειτα ἀφοῦ ἐργάστηκε μέ τά χέρια καί ὑπέμεινε κόπο καί κούραση, πολλές φορές μάλιστα καί ἀστόχησε, χωρίς νά καταλήξει ἡ ἐνέργεια ἐκεῖ πού αὐτός θέλει, ἐνῶ ὁ Θεός μόνο ἀφοῦ θέλησε, τά πάντα ἔφερε ἀπό τό μή ὄν στό εἶναι - ἔτσι οὔτε κατά τόν ἴδιο τρόπο γεννοῦν ὁ Θεός καί ἄνθρωπος. Γιατί ὁ Θεός, ὡς ἄχρονος καί ἄναρχος καί ἀπαθής καί ἄρρευστος καί ἀσώματος καί μόνος καί ἀτελεύτητος, μέ ἄχρονο καί ἄναρχο καί ἀπαθῆ καί ἄρρευστο τρόπο γεννᾶ καί χωρίς συνένωση μέ ἄλλον ὄν· καί οὔτε ἀρχή οὔτε τέλος ἔχει ἡ ἀκατάληπτη γέννηση αὐτοῦ. Καί γεννᾶ μέ

ἄναρχο τρόπο, ἐπειδή εἶναι ἄτρεπτος, μέ ἄρρευστο, ἐπειδή εἶναι ἀπαθής καί ἀσώματος, χωρίς συνένωση μέ ἄλλο ὄν, ἐπειδή πάλι εἶναι ἀσώματος καί ἕνας μόνος Θεός, χωρίς καμία ἀνάγκη ἄλλου, μέ ἀτελεύτητο καί ἀκατάπαυστο τρόπο, ἐπειδή εἶναι ἄναρχος καί ἄχρονος καί ἀτελεύτητος καί πάντοτε ὁ ἴδιος· γιατί τό ἄναρχο εἶναι ἀτελεύτητο, ἐνῶ αὐτό πού εἶναι ἀτελεύτητο μέ τή χάρη δέν εἶναι ὁπωσδήποτε ἄναρχο, ὅπως ἀκριβῶς καί οἱ ἄγγελοι δέν εἶναι ἄναρχοι.

Γεννᾶ λοιπόν ὁ Θεός, πού πάντοτε ὑπάρχει, τόν Λόγο του τέλειο μέ ἄναρχο καί ἀτελεύτητο τρόπο, ὥστε νά μή γεννᾶ Θεός σέ χρονικό διάστημα, αὐτός πού ἔχει τή φύση καί τήν ὕπαρξη ἀνώτερη ἀπό τόν χρόνο. Ὁ ἄνθρωπος ὅμως εἶναι φανερό ὅτι γεννᾶ μέ ἀντίθετο τρόπο, ἐπειδή βρίσκεται ὑπόδουλος στή γένεση καί τή φθορά καί τή διάλυση καί τόν πολλαπλασιασμό καί ἔχει περιβληθεῖ σῶμα καί ἔχει στή φύση του τό ἀνδρικό καί τό γυναικεῖο στοιχεῖο· γιατί ὁ
196 ἄνδρας ἔχει ἀνάγκη ἀπό τή βοήθεια τῆς γυναίκας. Ἀλλά ἄς εἶναι σπλαχνικός αὐτός πού εἶναι πέρα ἀπό ὅλα καί ξεπερνᾶ κάθε νόηση καί κατάληψη.

Ἔτσι ἡ Ἁγία Καθολική καί Ἀποστολική Ἐκκλησία διδάσκει ἅμα τόν Πατέρα καί ἅμα τόν μονογενῆ του Υἱό, γεννημένο ἀπ' αὐτόν μέ ἄχρονο καί ἄρρευστο καί ἀπαθῆ καί ἀκατάληπτο τρόπο, καθώς μόνος γνωρίζει ὁ τῶν ὅλων Θεός. Ὅπως ἀκριβῶς ἡ φωτιά καί τό φῶς, πού προέρχεται ἀπ' αὐτήν, συνυπάρχουν ἀχώριστα, καί δέν ὑπάρχει πρώτη ἡ φωτιά καί ἔπειτα τό φῶς, ἀλλά καί τά δύο μαζί, καί ὅπως τό φῶς πού

γεννιέται πάντοτε ἀπό τή φωτιά, πάντοτε μένει σ' αὐτή καί ποτέ δέν χωρίζεται, ἔτσι καί ὁ Υἱός γεννιέται ἀπό τόν Πατέρα καί ποτέ δέν χωρίζεται ἀπ' αὐτόν, ἀλλά πάντοτε μένει σ' αὐτόν. Τό φῶς ὅμως, πού γεννιέται ἀπό τή φωτιά ἀχώριστα καί μένει πάντοτε σ' αὐτήν, δέν ἔχει δική του ὑπόσταση παράλληλα πρός τή φωτιά, γιατί εἶναι φυσική ποιότητα τῆς φωτιᾶς. Ἀλλά ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ, ὁ μονογενής πού γεννήθηκε ἀπό τόν Πατέρα ἀχώριστα καί ἀδιάστατα καί μένει πάντοτε σ' αὐτόν, ἔχει δική του ὑπόσταση παράλληλα πρός τήν ὑπόσταση τοῦ Πατέρα.

Ὁ Λόγος λοιπόν λέγεται καί ἀπαύγασμα, ἐπειδή ἔχει γεννηθεῖ ἀπό τόν Πατέρα χωρίς τή συνεύρεση δύο ὄντων καί μέ ἀπαθῆ καί ἄχρονο καί ἄρρευστο καί ἀχώριστο τρόπο, ἐπίσης λέγεται Υἱός καί χαρακτήρας τῆς πατρικῆς ὑποστάσεως, ἐπειδή εἶναι τέλειος καί ἐνυπόστατος καί ὅμοιος μέ τόν Πατέρα πέρα γιά πέρα, ἐκτός ἀπό τήν ἀγεννησία, καί μονογενής, γιατί γεννήθηκε μόνος καί μόνο ἀπό τόν Πατέρα κατά μοναδικό τρόπο. Ἄλλη γέννηση δέν εἶναι ὅμοια μέ τή γέννηση τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ οὔτε ὑπάρχει ἄλλος υἱός τοῦ Θεοῦ. Βέβαια καί τό Πνεῦμα τό Ἅγιο ἐκπορεύεται ἀπό τόν Πατέρα, ὄχι ὅμως μέ τή γέννηση ἀλλά μέ τήν ἐκπόρευση. Πρόκεται γιά ἄλλο τρόπο ὑπάρξεως, ἀσύλληπτο καί ἄγνωστο, ὅπως ἀκριβῶς εἶναι καί ἡ γέννηση τοῦ Υἱοῦ. Γι' αὐτό καί ὅλα ὅσα ἔχει ὁ Πατέρας ἀνήκουν καί στό Ἅγιο Πνεῦμα, ἐκτός ἀπό τήν ἀγεννησία, πού δέν σημαίνει διαφορά οὐσίας καί ἀξίωμα, ἀλλά τρόπο ὑπάρξεως ὅπως ἀκριβῶς καί ὁ

Ἀδάμ ἐνῶ εἶναι ἀγέννητος (γιατί εἶναι πλάσμα τοῦ Θεοῦ), καί ὁ Σήθ γεννητός (γιατί εἶναι γιός τοῦ Ἀδάμ) καί ἡ Εὔα, ἐνῶ ἐκπορεύθηκε ἀπό τήν πλευρά τοῦ Ἀδάμ (γιατί αὐτή δέν γεννήθηκε), δέν διαφέρουν κατά φύση μεταξύ τους (γιατί εἶναι ἄνθρωποι), ἀλλά κατά τόν τρόπο τῆς ὑπάρξεως. Εἶναι ἀνάγκη νά ξέρουμε ἐπίσης ὅτι τό ἀγένητο, πού γράφεται μέ ἕνα νί, σημαίνει τό ἄκτιστο, αὐτό δηλαδή πού δέν ἔγινε, ἐνῶ τό ἀγέννητο, πού γράφεται μέ δυό νί, σημαίνει αὐτό πού δέν γεννήθηκε. Κατά τό πρῶτο σημαινόμενο λοιπόν διαφέρει οὐσία ἀπό οὐσία· γιατί ἄλλη εἶναι ἡ ἄκτιστη οὐσία, ἡ ἀγένητη δηλαδή (μέ τό ἕνα νί) καί ἄλλη ἡ γενητή, δηλαδή ἡ κτιστή. Κατά τό δεύτερο ὅμως σημαινόμενο δέν διαφέρει οὐσία ἀπό οὐσία· ἔτσι ἀπό κάθε εἶδος ζώων ἡ πρώτη ὑπόσταση εἶναι ἀγέννητη, ὄχι ὅμως ἀγένητη· γιατί κτίσθηκαν ἀπό τόν δημιουργό καί ἔγιναν μέ τόν Λόγο του· δέν γεννήθηκαν βέβαια, ἀφοῦ δέν προϋπῆρχε κάποιο ἄλλο ὅμοιο μέ αὐτά, γιά νά γεννηθοῦν ἀπ' αὐτό.

198

Κατά τό πρῶτο σημαινόμενο λοιπόν κοινωνοῦν μεταξύ τους οἱ τρεῖς ὑπέρθεες ὑποστάσεις τῆς ἁγίας θεότητος (γιατί ὑπάρχουν ὁμοούσιες καί ἄκτιστες), κατά τό δεύτερο σημαινόμενο ὅμως μέ κανένα τρόπο (γιατί μόνος ὁ Πατέρας εἶναι ἀγέννητος, ἀφοῦ δέν ἔχει τό εἶναι ἀπό ἄλλη ὑπόσταση) καί μόνος ὁ Υἱός γεννητός (γιατί ἔχει γεννηθεῖ ἀπό τήν οὐσία τοῦ Πατέρα μέ ἄναρχο καί ἄχρονο τρόπο) καί μόνο τό Πνεῦμα τό Ἅγιο ἐκπορευτό ἀπό τήν οὐσία τοῦ Πατέρα, ἀφοῦ δέν γεννιέται ἀλλά ἐκπορεύεται. Ἔτσι λοι-

πόν διδάσκει ἡ θεία Γραφή, ἐνῶ ὁ τρόπος τῆς γεννήσεως καί τῆς ἐκπορεύσεως παραμένει ἀκατάληπτος.

Ἐπιπλέον καί αὐτό πρέπει νά ξέρουμε, ὅτι τό ὄνομα τῆς πατρότητος καί τῆς υἱότητος καί τῆς ἐκπορεύσεως δέν μεταφέρθηκε ἀπό ἐμᾶς στή μακαρία θεότητα, ἀλλά ἀντίθετα ἔχει μεταδοθεῖ σέ μᾶς ἀπό ἐκεῖ, ὅπως λέει ὁ θεῖος ἀπόστολος· «Διά τοῦτο κάμπτω τά γόνατά μου πρός τόν Πατέρα, ἐξ οὗ πᾶσα πατριά ἐν οὐρανῷ καί ἐπί γῆς».

Ἄν φυσικά λέμε ὅτι ὁ Πατέρας εἶναι ἀρχή τοῦ Υἱοῦ καί μεγαλύτερος, δέν ὑπονοοῦμε ὅτι εἶναι σέ προτεραιότητα κατά τόν χρόνο ἤ κατά τή φύση, «δι' αὐτοῦ γάρ τούς αἰῶνας ἐποίησεν», οὔτε κατά ἄλλη ἄποψη, παρά μόνο κατά τό αἴτιο, πράγμα πού σημαίνει ὅτι ὁ Υἱός γεννήθηκε ἀπό τόν Πατέρα καί ὄχι ὁ Πατέρας ἀπό τόν Υἱό καί ὅτι Πατέρας εἶναι αἴτιος τοῦ Υἱοῦ κατά φυσικό τρόπο, ὅπως παραδεχόμαστε ὅτι ἡ φωτιά δέν προέρχεται ἀπό τό φῶς, ἀλλά μόνον τό φῶς ἀπό τή φωτιά. Ὅταν λοιπόν ἀκούσουμε ὅτι ὁ Πατέρας εἶναι ἡ ἀρχή τοῦ Υἱοῦ καί μεγαλύτερος, τό μυαλό μας νά πάει στό αἴτιο. Καί ὅπως ἀκριβῶς δέν λέμε ὅτι ἄλλη οὐσία ἔχει ἡ φωτιά καί ἄλλη τό φῶς, ἔτσι δέν εἶναι δυνατό νά ποῦμε ὅτι ὁ Πατέρας ἔχει ἄλλη οὐσία καί ὁ Υἱός ἄλλη, ἀλλά καί οἱ δύο ἔχουν μία καί τήν ἴδια οὐσία. Καί ὅπως ἐπίσης παραδεχόμαστε ὅτι ἡ φωτιά λάμπει μέ τό φῶς πού προέρχεται ἀπ' αὐτήν, καί δέν θεωροῦμε τό προερχόμενο ἀπ' αὐτήν φῶς ὑπηρετικό ὄργανο τῆς φωτιᾶς, ἀλλά μᾶλλον δύναμη φυσική, ἔτσι λέμε ὅτι ὁ πατέρας ὅλα,

ὅσα δημιουργεῖ, μέ τόν μονογενῆ του Υἱό, ὄχι σάν λειτουργικό ὄργανο ἀλλά ὡς φυσική καί ἐνυπόστατη δύναμη, τά δημιουργεῖ. Καί ὅπως λέμε ὅτι ἡ φωτιά φωτίζει καί πάλι λέμε ὅτι τό φῶς τῆς ἡμέρας φωτίζει, ἔτσι ὅλα, ὅσα δημιουργεῖ ὁ Πατέρας, μέ ὅμοιο τρόπο καί ὁ Υἱός τά δημιουργεῖ. Ἀλλά ὅμως τό φῶς δέν ἔχει δική του ὑπόσταση παράλληλα πρός τή φωτιά, ἐνῶ ὁ Υἱός εἶναι τέλεια ὑπόσταση, ἀχώριστη ἀπό τήν πατρική, ὅπως εἴπαμε παραπάνω. Γιατί εἶναι ἀδύνατο νά βρεθεῖ στήν κτίση εἰκόνα πού μπορεῖ νά δείξει μέ τήν παρουσία της ἀπαράλλακτα τόν τρόπο ὑπάρξεως τῆς Ἁγίας Τριάδος. Ἐξάλλου τό κτιστό καί τό σύνθετο καί τό ρευστό καί τό τρεπτό καί τό περιγραπτό καί αὐτό πού ἔχει σχῆμα καί πού εἶναι φθαρτό, πῶς θά παραστήσει μέ σαφήνεια τήν ὑπερούσια θεία οὐσία πού εἶναι ἀπαλλαγμένη ἀπό ὅλα αὐτά; Εἶναι ἐπίσης φανερό ὅτι ὁλόκληρη ἡ κτίση εἶναι ἐπιρρεπής στά περισσότερα ἀπό αὐτά καί συνάμα ὁλόκληρη κατά τή φύση της εἶναι ὑποδουλωμένη στή φθορά.

Παρόμοια πιστεύουμε καί σέ ἕνα Πνεῦμα τό Ἅγιο, τό κύριο καί ζωοποιό, πού ἐκπορεύεται ἀπό τόν Πατέρα καί ἀναπαύεται στόν Υἱό, καί προσκυνεῖται καί δοξάζεται μαζί μέ τόν Υἱό, ὡς ὁμοούσιο καί συναΐδιο, τό Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, τό ἀπαρασάλευτο, τό ἡγεμονικό, τήν πηγή τῆς ζωῆς καί τοῦ ἁγιασμοῦ, Θεόν πού ὑπάρχει καί προσφωνεῖται μέ τόν Πατέρα καί τόν Υἱό, ἄκτιστο, τέλειο σέ πληρότητα, δημιουργικό, παντοκρατορικό, κατασκευαστή τῶν πάντων, παντοδύναμο, ἀπειροδύναμο, πού κυριαρχεῖ σέ ὅλη τήν κτί-

ση καί δέν κυριαρχεῖται, γεμίζει καί δέν γεμίζεται, μετέχεται καί δέν μετέχει, ἁγιάζει καί δέν ἁγιάζεται, παράκλητο γιατί δέχεται τίς παρακλήσεις ὅλων, ὅμοιο μέ τόν Πατέρα καί τόν Υἱό πέρα γιά πέρα, πού ἐκπορεύεται ἀπό τόν Πατέρα καί διά μέσου τοῦ Υἱοῦ μεταδίδεται καί μεταλαμβάνεται ἀπό ὅλη τήν κτίση καί κτίζει τό ἴδιο καί οὐσιώνει τά σύμπαντα καί τά ἁγιάζει καί τά συνέχει, ἐνυπόστατο, πού ὑπάρχει δηλαδή σέ δική του ὑπόσταση, ἀχώριστο καί πάντοτε κοντά πρός τόν Πατέρα καί τόν Υἱό καί ἔχοντας ὅλα, ὅσα ἔχει ὁ Πατέρας καί ὁ Υἱός, ἐκτός ἀπό τήν ἀγεννησία καί τή γέννηση. Γιατί ὁ Πατέρας εἶναι ἀναίτιος καί ἀγέννητος (δέν προέρχεται ἀπό κανένα· οὔτε ἔχει τό εἶναι ἀπ' αὐτόν οὔτε ὁτιδήποτε ἄλλο ἀπό ὅσα ἔχει), ἀλλά μᾶλλον ὁ ἴδιος εἶναι ἀρχή καί σέ ὅλους αἰτία τοῦ εἶναι καί τοῦ πῶς εἶναι κατά τή φυσική κατασκευή. Ὁ Υἱός ἐξάλλου προέρχεται ἀπό τόν Πατέρα μέ τή γέννηση· καί τό Πνεῦμα τό Ἅγιο καί αὐτό προέρχεται ἀπό τόν Πατέρα, ὄχι ὅμως μέ τή γέννηση, ἀλλά μέ τήν ἐκπόρευση. Καί ὅτι ὑπάρχει διαφορά ἀνάμεσα στή γέννηση καί τήν ἐκπόρευση, τό ἔχουμε μάθει· ποιός ὅμως εἶναι ὁ τρόπος τῆς διαφορᾶς, διόλου δέν τό ξέρουμε. Ἔπειτα ἡ γέννηση τοῦ Υἱοῦ ἀπό τόν Πατέρα καί ἡ ἐκπόρευση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος συντελοῦνται μαζί.

Ὅλα λοιπόν, ὅσα ἔχει ὁ Υἱός, τά ἔχει καί τό Πνεῦμα ἀπό τόν Πατέρα καί τό ἴδιο τό εἶναι. Καί ἄν δέν εἶναι ὁ Πατέρας, οὔτε ὁ Υἱός εἶναι οὔτε τό Πνεῦμα. Καί ἄν ὁ Πατέρας δέν ἔχει τίποτα, οὔτε ὁ

Υἱός ἔχει οὔτε τό Πνεῦμα. Καί ἐξαιτίας τοῦ Πατέρα, ἐπειδή δηλαδή ὑπάρχει ὁ Πατέρας, ὑπάρχει ὁ Υἱός καί τό Πνεῦμα. Καί ἐξαιτίας τοῦ Πατέρα ἔχουν ὁ Υἱός καί τό Πνεῦμα ὅλα, ὅσα ἔχουν, ἐπειδή δηλαδή τά ἔχει ὁ Πατέρας αὐτά, ἐκτός ἀπό τήν ἀγεννησία καί τήν γέννηση καί τήν ἐκπόρευση· σ' αὐτές μόνες τίς ὑποστατικές ἰδιότητες λοιπόν διαφέρουν μεταξύ τους οἱ τρεῖς ἅγιες ὑποστάσεις, ὄχι κατά τήν οὐσία, ἐνῶ διαιροῦνται ἀδιαίρετα κατά τό ἀντίστοιχο τῆς καθεμιᾶς ὑποστάσεως.

Παραδεχόμαστε ὅτι ὁ καθένας ἀπό τούς τρεῖς ἔχει τέλεια ὑπόσταση, ὥστε νά μή ἀναγνωρίσουμε μιά τέλεια σύνθετη φύση ἀπό τρεῖς ἀτελεῖς, ἀλλά μία ἁπλή οὐσία σέ τρεῖς τέλειες ὑποστάσεις, πάνω ἀπό κάθε ἄλλη δυνατότητα καί τελειότητα· γιατί καθετί πού ἀποτελεῖται ἀπό ἀτελῆ εἶναι ὁπωσδήποτε σύνθετο, ἐνῶ εἶναι ἀδύνατο νά γίνει σύνθεση ἀπό τέλειες ὑποστάσεις. Κατά συνέπεια δέν λέμε τό εἶδος (τό ἰδιαίτερο χαρακτηριστικό) ἀπό τίς ὑποστάσεις, ἀλλά στίς ὑποστάσεις (κατά τή συνάφειά τους). Εἴπαμε ὅμως σύνθεση ἀτελῶν πραγμάτων, αὐτῶν πού δέν ἔχουν τό εἶδος τοῦ πράγματος πού ἀποτελεῖται ἀπό αὐτά. Τό λιθάρι, λόγου χάρη, καί τό ξύλο καί τό σίδερο, τό καθένα εἶναι τέλειο καθεαυτό κατά τή δική του φύση, ἀλλά ἐν σχέσει πρός τό σπίτι, πού ἀποτελεῖται ἀπό αὐτά, τό καθένα δέν εἶναι τέλειο· γιατί ἀπομονωμένο τό καθένα δέν εἶναι σπίτι.

Παραδεχόμαστε λοιπόν τέλειες τίς ὑποστάσεις, γιά νά μή νοήσουμε σύνθεση στή θεία φύση· Γιατί ἡ

σύνθεση εἶναι ἀρχή τῆς διαστάσεως. Καί πάλι λέμε τίς τρεῖς ὑποστάσεις στή μεταξύ τους σχέση, γιά νά μή εἰσαγάγουμε πλῆθος καί συνέλευση θεῶν. Ἔτσι μέ τίς τρεῖς ὑποστάσεις τό ἀσύνθετο καί τό ἀσύγχυτο παραδεχόμαστε, ἐνῶ μέ τό ὁμοούσιο καί μέ τή σχέση τῶν ὑποστάσεων, καθώς εἶναι ἡ μία στήν ἄλλη, καί μέ τήν ταυτότητα τοῦ θελήματος καί τῆς ἐνέργειας καί τῆς δυνάμεως καί τῆς ἐξουσίας καί τῆς κινήσεως, γιά νά μιλήσω μέ τόν τρόπο αὐτό, τό ἀδιαίρετο καί τήν ὕπαρξη ἑνός Θεοῦ ἀναγνωρίζουμε. Γιατί ἕνας πραγματικά Θεός ὑπάρχει, ὁ Θεός καί ὁ Λόγος καί τό Πνεῦμα αὐτοῦ.

Εἶναι ἀνάγκη ἐπίσης νά ξέρουμε ὅτι ἄλλο εἶναι ἡ θεώρηση κατά τά πράγματα καί ἄλλο μέ τόν λόγο καί τή σκέψη. Σέ ὅλα λοιπόν τά κτίσματα ἡ διαίρεση τῶν ὑποστάσεων θεωρεῖται πραγματική· γιατί πράγματι ὁ Πέτρος θεωρεῖται ὅτι εἶναι ξεχωριστός ἀπό τόν Παῦλο. Ἀλλά ἡ κοινότητα καί ἡ συνάφεια καί ἡ ἑνότητα θεωρεῖται μέ τόν λόγο καί τή σκέψη. Γιατί σκεφτόμαστε μέ τό νοῦ, ὅτι ὁ Πέτρος καί ὁ Παῦλος εἶναι τῆς ἴδιας φύσεως καί ἔχουν κοινή μία φύση· ὁ καθένας ἀπ' αὐτούς εἶναι ζῶο λογικό καί θνητό, καί ὁ καθένας εἶναι σάρκα ἐμψυχωμένη μέ ψυχή λογική καί νοερή. Αὐτή λοιπόν ἡ κοινή φύση εἶναι θεωρητή μέ τόν λόγο. Ἔπειτα οὔτε οἱ ὑποστάσεις βρίσκονται ἡ μία στήν ἄλλη· ἀλλά ἡ καθεμία κατά ἰδιαίτερο τρόπο καί σέ ἰδιαίτερο μέρος, εἶναι δηλαδή χωρισμένη καθεαυτή καί ἔχει πάρα πολλά στοιχεῖα πού τήν διακρίνουν ἀπό τήν ἄλλη· γιατί καί κατά

τόν τόπο εἶναι ξεχωριστές καί κατά τόν χρόνο διαφέρουν καί κατά τή γνώμη μερίζονται καί κατά τή δύναμη καί κατά τήν μορφή, δηλαδή κατά τό σχῆμα καί τήν ἕξη καί τήν κράση καί τήν ἀξία καί τό ἐπάγγελμα καί ὅλα τά χαρακτηριστικά ἰδιώματα, περισσότερο ὅμως ἀπό ὅλα κατά τό ὅτι δέν βρίσκονται ἡ μία στήν ἄλλη ἀλλά εἶναι ξεχωριστές. Γι' αὐτό λέγονται καί δυό καί τρεῖς ἄνθρωποι καί πολλοί.

Τό ἴδιο πράγμα μπορεῖ νά κάνει κανείς σέ ὅλη τήν κτίση. Στήν Ἁγία ὅμως καί ὑπερουσία καί πέρα ἀπ' ὅλα καί ἀσύλληπτη Τριάδα τό ἀντίθετο. Γιατί ἐκεῖ ἡ κοινότητα καί ἡ ἑνότητα θεωρεῖται κατά τά πράγματα. Ἐπειδή ὑπάρχει ἡ συναϊδιότητα καί ἡ ταυτότητα τῆς οὐσίας καί τῆς ἐνέργειας καί τοῦ θελήματος καί ἡ σύμπνοια τῆς γνώμης καί ἡ ταυτότητα τῆς ἐξουσίας καί τῆς δυνάμεως καί τῆς ἀγαθότητος – δέν εἶπα ὁμοιότητα ἀλλά ταυτότητα – καί ἡ μία ἔξαρση τῆς κινήσεως· μία λοιπόν εἶναι ἡ οὐσία, μία ἀγα-
204 θότητα, μία δύναμη, μιά θέληση, μία ἐνέργεια, μία ἐξουσία, μία καί ἡ αὐτή, ὄχι τρεῖς ὅμοιες μεταξύ τους, ἀλλά μία καί ἡ αὐτή κίνηση τῶν τριῶν ὑποστάσεων. «Γιατί τό καθένα ἀπό αὐτά σχετίζεται μᾶλλον πρός τό ἄλλο παρά πρός τόν ἑαυτό του», πράγμα πού σημαίνει ὅτι σέ ὅλα εἶναι ἕνα, ὁ Πατέρας καί ὁ Υἱός καί τό Ἅγιο Πνεῦμα, ἐκτός ἀπό τήν ἀγεννησία καί τή γέννηση καί τήν ἐκπόρευση· ἡ διαίρεση ὅμως γίνεται μέ τήν σκέψη. Γιατί ἕνα Θεό γνωρίζουμε, ἀλλά κατά μόνες τίς ἰδιότητες τῆς πατρότητος καί τῆς υἱότητος καί τῆς ἐκπορεύσεως καί κατά τό αἴτιο καί αἰτιατό καί τό

τέλειο τῆς ὑποστάσεως, δηλαδή κατά τόν τρόπο τῆς ὑπάρξεως, ἐννοοῦμε τή διαφορά. Φυσικά οὔτε τοπική διάσταση, ὅπως συμβαίνει σέ μᾶς, μποροῦμε νά ἐπισημάνουμε στήν ἀπερίγραπτη θεότητα- ἀφοῦ οἱ ὑποστάσεις βρίσκονται ἡ μία στήν ἄλλη, μέ τέτοιο τρόπο, ὥστε νά μή συγχέονται ἀλλά νά σχετίζονται κατά τό λόγο τοῦ Κυρίου, πού εἶπε· ἐγώ ἐν τῷ Πατρί καί ὁ Πατήρ ἐν ἐμοί - οὔτε διαφορά θελήματος ἤ γνώμης ἤ ἐνέργειας ἤ δυνάμεως ἤ κάποιου ἄλλου, τά ὁποῖα σέ μᾶς γεννοῦν τήν πραγματική καί ὁλοκληρωτική διαίρεση. Γι' αὐτό οὔτε τρεῖς θεούς λέμε τόν Πατέρα καί τόν Υἱό καί τό Ἅγιο Πνεῦμα, ἀλλά μᾶλλον ἕνα Θεό, τήν Ἁγία Τριάδα, ἀφοῦ ὁ Υἱός καί τό Πνεῦμα ἀναφέρονται σέ ἕνα αἴτιο, οὔτε συνθέτονται οὔτε συναιροῦνται κατά τήν συναίρεση τοῦ Σαββελλίου - γιατί ἑνώνονται μέ τέτοιο τρόπο, ὅπως εἴπαμε, ὥστε νά μή συγχέονται ἀλλά νά σχετίζονται μεταξύ τους· καί ἔχουν τήν περιχώρηση μεταξύ τους χωρίς συναίρεση καί συμφυρμό - οὔτε ἀποβάλλουν τήν ἰδιότητά τους οὔτε τεμαχίζονται κατά τήν οὐσία σύμφωνα μέ τήν διαίρεση τοῦ Ἀρείου. Γιατί, ἄν πρέπει νά μιλήσουμε σύντομα, ἡ θεότητα εἶναι ἀμέριστη σέ διηρημένες ὑποστάσεις, ὅπως συμβαίνει σέ τρεῖς ἡλίους, πού σχετίζονται μεταξύ τους καί εἶναι ἀδιάστατοι, καί ὑπάρχει μία ἕνωση καί συνάφεια τοῦ φωτός. Ὅταν λοιπόν στρέψουμε τό βλέμμα πρός τή θεότητα καί τήν πρώτη αἰτία καί τή μοναρχία καί τήν ἑνότητα καί τήν ταυτότητα τῆς θεότητος, γιά νά μιλήσω μέ τόν τρόπο αὐτό, τήν κίνηση καί τήν βούληση καί τήν

ταυτότητα τῆς οὐσίας καί δυνάμεως καί ἐνέργειας καί κυριότητος, ἕνα εἶναι αὐτό πού σκεφτόμαστε. Ὅταν ὅμως στρέψουμε τό βλέμμα πρός αὐτά, στά ὁποῖα εἶναι ἡ θεότητα ἤ, γιά νά μιλήσουμε μέ περισσότερη ἀκρίβεια, ὅταν δοῦμε αὐτά πού εἶναι ἡ θεότητα καί τίς ὑπάρξεις, πού προῆλθαν ἀπό τήν πρώτη αἰτία μέ ἄχρονο καί ὁμόδοξο καί ἀδιάστατο τρόπο, δηλαδή τίς ὑποστάσεις, τρία εἶναι αὐτά πού προσκυνοῦνται. Ὁ Πατέρας εἶναι ἕνας Πατέρας καί ἄναρχος, δηλαδή ἀναίτιος· γιατί δέν προέρχεται ἀπό κανένα. Ὁ Υἱός εἶναι ἕνας Υἱός καί ὄχι ἄναρχος, δηλαδή ὄχι ἀναίτιος· γιατί προέρχεται ἀπό τόν Πατέρα. Ἄν ὅμως λάβεις τή χρονική ἀρχή, τότε ὁ Υἱός εἶναι ἄναρχος· γιατί εἶναι δημιουργός τοῦ χρόνου καί δέν εἶναι ὑποδουλωμένος σ' αὐτόν. Τό Πνεῦμα εἶναι ἕνα Πνεῦμα Ἅγιο, πού προέρχεται ἀπό τόν Πατέρα, ὄχι μέ τόν υἱϊκό τρόπο, ἀλλά μέ τήν ἐκπόρευση, ἀφοῦ οὔτε ὁ Πατέρας ἔχασε τήν ἀγεννησία, ἐπειδή ἔχει γεν-
206 νήσει, οὔτε ὁ Υἱός τή γέννηση, ἐπειδή προέρχεται ἀπό τόν ἀγέννητο (πῶς θά γινόταν ἄλλωστε;), οὔτε τό Πνεῦμα μετέπεσε ἤ σέ πατέρα ἤ σέ υἱό, ἐπειδή ἔχει ἐκπορευθεῖ καί εἶναι Θεός· ἡ ἰδιότητα παραμένει ἀκίνητη. Ἤ πῶς θά μποροῦσε ἡ ἰδιότητα νά παραμένει, ἄν κινεῖται καί ἀλλάζει καταστάσεις; Γιατί ἄν ἦταν ὁ Πατέρας Υἱός, δέν θά ἦταν ὁ Πατέρας κατά κυριότητα· ἕνας εἶναι ὁ Πατέρας κατά κυριότητα. Καί ἄν ὁ Υἱός ἦταν Πατέρας, δέν θά ἦταν ὁ Υἱός κατά κυριότητα· ἕνας εἶναι κατά κυριότητα ὁ Υἱός καί ἕνα Πνεῦμα τό Ἅγιο.

Εἶναι ἀνάγκη νά ξέρουμε ὅτι δέν λέμε πώς ὁ Πατέρας εἶναι ἀπό κάποιον ἄλλον· τόν λέμε Πατέρα τοῦ Υἱοῦ. Τόν Υἱό, πάλι δέν τόν λέμε αἴτιο καί Πατέρα · τόν λέμε ὅμως προερχόμενο ἀπό τόν Πατέρα καί Υἱό τοῦ Πατέρα. Ἐπίσης λέμε τό Πνεῦμα τό Ἅγιο καί ὅτι ἐκπορεύεται ἀπό τόν Πατέρα καί Πνεῦμα τοῦ Πατέρα τό ὀνομάζουμε δέν λέμε ὅμως ἀπό τόν Υἱό τό Πνεῦμα, ἀλλά τό ὀνομάζουμε Πνεῦμα Υἱοῦ («Εἴ τις γάρ πνεῦμα Χριστοῦ οὐκ ἔχει», λέγει ὁ θεῖος Ἀπόστολος) καί ὁμολογοῦμε ὅτι διά μέσου τοῦ Υἱοῦ ἔχει φανερωθεῖ καί μεταδοθεῖ σέ μᾶς (γιατί «ἐνεφύσησε» καί εἶπε στούς μαθητές του· «Λάβετε Πνεῦμα Ἅγιον», ὅπως ἀκριβῶς ἀπό τόν ἥλιο προέρχονται καί ἡ ἀχτίδα καί ἡ λάμψη (γιατί αὐτός εἶναι πηγή τῆς ἀχτίδας καί τῆς λάμψης), ἐνῶ διά μέσου τῆς ἀχτίδας μεταδίδεται σέ μᾶς ἡ λάμψη καί αὐτή εἶναι πού μᾶς φωτίζει καί μετέχεται ἀπό ἐμᾶς. Καί τόν Υἱό οὔτε τοῦ Πνεύματος τόν λέμε οὔτε φυσικά ἀπό τό Πνεῦμα»[1].

1. Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, Ἔκδοσις ἀκριβής τῆς Ὀρθοδόξου Πίστεως, κεφ. 8 (8) «*Γιά τήν Ἁγία Τριάδα*» σσ. 47-69, κείμενο - μετάφραση - εἰσαγωγή - σχόλια Νίκου Ματσούκα, ἐκδόσεις Π. Πουρναρᾶ, Θεσαλονίκη 1983.

ΑΓΙΟΙ ΠΑΝΤΕΣ ΟΙΣ ΕΡΧΟΜΕΝΟΙ ΕΝΞΠΑΡΑΔΗΣΟ
Η ΛΟΓΗ

Ἐπίλογος

Ὁ εὐαγγελιστής Ἰωάννης περιγράφει στήν Ἀποκάλυψη μέ ζωηρές εἰκόνες τήν εὐχαριστία τῶν λελυτρωμένων πρός τόν Κύριο Ἰησοῦ Χριστό πού τούς ἐξαγόρασε μέ τήν θυσία Του στόν σταυρό καί τούς ἐλευθέρωσε ἀπό τήν ἐξουσία τῆς ἁμαρτίας καί τοῦ θανάτου, πού τούς καθάρισε ἀπό τίς ἁμαρτίες τους καί τούς ἐδόξασε καθιστώντας τους μετόχους στήν ἐξουσία Του καί κοινωνούς στήν προσφορά λατρείας στόν Θεό Πατέρα Του[1].

Ἡ ἑορτή τοῦ Πάσχα στήν γῆ εἶναι προανάκρουσμα αὐτῆς τῆς αἰώνιας ἑορτῆς τοῦ ἐσχατολογικοῦ Πάσχα στήν ὁποία εἴθε νά μᾶς ἀξιώσει ὅλους ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός.

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος τονίζει τήν εὐθύνη πού ἔχουμε, ἀφοῦ δεχθήκαμε αὐτή τήν μεγάλη εὐεργεσία νά μήν ἀπαρνηθοῦμε Ἐκεῖνον πού μᾶς καλεῖ ἀπό τόν οὐρανό στήν πανήγυρι τῶν πρωτοτόκων.

1. Ἀποκαλύψεως α΄, 5, ε΄, 9-14.

«Προσεληλύθατε Σιὼν ὄρει καὶ πόλει Θεοῦ ζῶντος, Ἱερουσαλὴμ ἐπουρανίῳ, καὶ μυριάσιν ἀγγέλων, πανηγύρει καὶ ἐκκλησίᾳ πρωτοτόκων ἐν οὐρανοῖς ἀπογεγραμμένων, καὶ κριτῇ Θεῷ πάντων, καὶ πνεύμασι δικαίων τετελειωμένων, καὶ διαθήκης νέας μεσίτῃ Ἰησοῦ, καὶ αἵματι ραντισμοῦ κρεῖττον λαλοῦντι παρὰ τὸν Ἄβελ. Βλέπετε μὴ παραιτήσησθε τὸν λαλοῦντα. εἰ γὰρ ἐκεῖνοι οὐκ ἔφυγον τὸν ἐπὶ τῆς γῆς παραιτησάμενοι χρηματίζοντα, πολλῷ μᾶλλον ἡμεῖς οἱ τὸν ἀπ᾽ οὐρανῶν ἀποστρεφόμενοι· οὗ ἡ φωνὴ τὴν γῆν ἐσάλευσε τότε, νῦν δὲ ἐπήγγελται λέγων· ἔτι ἅπαξ ἐγὼ σείω οὐ μόνον τὴν γῆν, ἀλλὰ καὶ τὸν οὐρανόν. τὸ δὲ ἔτι ἅπαξ δηλοῖ τῶν σαλευομένων τὴν μετάθεσιν ὡς πεποιημένων, ἵνα μείνῃ τὰ μὴ σαλευόμενα. Διὸ βασιλείαν ἀσάλευτον παραλαμβάνοντες ἔχωμεν χάριν, δι᾽ ἧς λατρεύωμεν εὐαρέστως τῷ Θεῷ μετὰ αἰδοῦς καὶ εὐλαβείας· καὶ γὰρ ὁ Θεὸς ἡμῶν πῦρ καταναλίσκον»[2].

210 Δηλαδή: «Ἀντίθετα, ἐσεῖς προσήλθατε στό ὄρος Σιῶν, στήν πόλη τοῦ ζωντανοῦ Θεοῦ, στήν ἐπουράνια Ἱερουσαλήμ, σέ μυριάδες ἀγγέλους, σέ πανηγύρι, καί σέ σύναξη τῶν πρωτοτόκων υἱῶν τοῦ Θεοῦ, πού τά ὀνόματά τους ἔχουν καταγραφεῖ στούς οὐρανούς. Προσήλθατε στόν Θεό, πού εἶναι κριτής τῶν πάντων, καί σέ πνεύματα ἀνθρώπων δίκαιων, πού ἔχουν φτάσει στήν τελείωση· καί στόν Ἰησοῦ, μεσίτη νέας διαθήκης, καί σέ αἷμα ἐξαγνισμοῦ, πού ὁ Θεός

2. Πρός Ἑβραίους ιβ΄, 22-29.

τό εἰσακούει καλύτερα ἀπό τό αἷμα τοῦ Ἄβελ. Προσέχετε νά μήν ἀρνηθεῖτε τήν φωνή αὐτοῦ πού σᾶς μιλάει. Γιατί, ἄν ἐκεῖνοι δέν ξέφυγαν τήν τιμωρία, ὅταν ἀρνήθηκαν νά ἀκούσουν ἐκεῖνον πού τούς δίδαξε ἐπάνω στήν γῆ, πολύ περισσότερο δέν θά ξεφύγουμε ἐμεῖς, ἄν ἀπαρνηθοῦμε ἐκεῖνον πού εἶναι ἀπό τούς οὐρανούς. Ἡ φωνή του σάλεψε τότε τήν γῆ· μά τώρα ἔδωσε τούτη ἐδῶ τήν ὑπόσχεση: Θά σαλέψω ἀκόμα μία φορά ὄχι μόνο τήν γῆ ἀλλά καί τόν οὐρανό. Τό ἀκόμα μία φορά σημαίνει πώς ἐκεῖνα πού σαλεύονται, ἐπειδή εἶναι δημιουργήματα, θά παραμεριστοῦν, γιά νά παραμείνουν ὅσα δέν εἶναι δυνατόν νά σαλευτοῦν. Γι᾽ αὐτό ἄς εἴμαστε εὐγνώμονες πού μᾶς προσφέρεται ἀσάλευτη βασιλεία, καί ἄς λατρεύουμε τόν Θεό μέ τρόπο εὐάρεστο, μέ σεβασμό καί μέ εὐλάβεια, γιατί ὁ Θεός μᾶς εἶναι φωτιά πού κατακαίει».

Ἐκδοτική Παραγωγή

ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Α.Β.Ε.Ε.
Ἀρδηττοῦ 12-16, 116 36 Ἀθήνα
Τηλ.: 210.921.7513, 210.921.4820 • Fax: 210.923.7033
www.eptalofos.gr • e-mail: info@eptalofos.gr

